

Onsdagen den 29 november

Kl. 9.00–17.54

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2017/18:141

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:141 Valfärdsutredningens förslag och jämställdheten

av Helena Bouveng (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 23 januari 2018.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 27 november 2017

Finansdepartementet

Ardalan Shekarabi (S)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2017/18:202

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:202 Dieselförbud i storstäder

av Carl-Oskar Bohlin (M)

Interpellationen har överlämnats till sr Eneroth och kommer att besvaras tisdagen den 23 januari 2018.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 27 november 2017

Näringsdepartementet

Tomas Eneroth (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:221

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:221 Framtiden för svensk biogas
av Gunilla Nordgren (M)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 20 december 2017.

Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 27 november 2017

Miljö- och energidepartementet

Ibrahim Baylan (S)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2017/18:223

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:223 Patientsäkerhet kring psykofarmaka och självmord

av Margareta Larsson (-)

Interpellationen 2017/18:223 *Patientsäkerhet kring psykofarmaka och självmord* av Margareta Larsson (-) besvaras den 19 december 2017.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokat engagemang.

Stockholm den 27 november 2017

Socialdepartementet

Annika Strandhäll (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:230

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:230 Vargens status i art- och habitatdirektivet
av Sten Bergheden (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 januari 2018.

Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 27 november 2017

Miljö- och energidepartementet

Karolina Skog (MP)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

§ 2 Anmälan om faktapromemoria

Prot. 2017/18:39
29 november

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott: 2017/18:FPM24 Kommissionens arbetsprogram 2018 *KOM(2017) 650* till utrikesutskottet

§ 3 Anmälan om granskningsrapport

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till utbildningsutskottet:

RiR 2017:28 Varför sparar lärosätena? – En granskning av myndighetskapital vid universitet och högskolor

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2017/18:45 till utbildningsutskottet

2017/18:53 till arbetsmarknadsutskottet

2017/18:55 till konstitutionsutskottet

Skrivelse

2017/18:54 till trafikutskottet

Motioner

2017/18:3934 och 3940 till trafikutskottet

EU-dokument

KOM(2017) 648 och *KOM(2017) 653* till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 22 januari 2018*.

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Socialutskottets betänkanden

2017/18:SoU12 Barnombudsmannens anmälnings skyldighet

2017/18:SoU5 Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken

§ 6 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Civilutskottets betänkande 2017/18:CU1
Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande
samt konsumentpolitik (prop. 2017/18:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 1 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! Jag har inför i dag läst alla budgetmotioner, alla skuggbudgetar, och kan säga att problembilden är ganska likartad. Förslagen till lösningar skiljer sig åt – mycket.

Tyvärr saknas nytänkande, visioner och långsiktighet från många, kanske för att vi befinner oss i en bostadskris och fokus är på att lösa den. Men det bostadspolitiska samtalet skulle må bra av långsiktighet och nytänkande i mångt och mycket.

Jag deltog i går i ett samtal om hemlöshet. Stadsmissionen i Stockholm släpper varje år en rapport om detta. Vi ser att samhället har förändrats – nya grupper hamnar i hemlöshet. Det är inte längre psykisk ohälsa och beroendeproblematik som är huvudorsaken utan snarare låga inkomster. Det kan vara människor som genomgår en separation eller som förlorar sin anställning och därmed sin kreditvärdighet hos bankerna. Att närma sig en trygg och långsiktig boendelösning blir då helt enkelt omöjligt. Hit hör också grupper som nyligen anlänt till Sverige. Jag tog med mig ett citat från Stadsmissionens rapport: ”Det är hög tid att se över nya boendelösningar för en mer kreativ bostadsmarknad.”

Våren 2017 passerade invånarantalet i Sverige 10 miljoner. Urbanisering och migration skapar ett nytt tryck på bostadsförsörjningen, högre än någonsin tidigare.

Trots det ökade trycket har det på senaste tiden höjts röster om att det byggs för mycket, att marknaden börjar bli mättad och att priserna är på väg ned. Vi kan konstatera att det finns bostäder – för dem som redan är etablerade på bostadsmarknaden, det vill säga resursstarka grupper. Allt fler står allt längre bort från bostadsmarknaden. Kommunerna får allt svårare att klara bostadsförsörjningsansvaret. Det saknas i stora delar en social bostadspolitik.

Det som har varit har varit. En stor del av mig tycker ändå att det är synd att det inte blev någon bostadspolitisk överenskommelse. Men samtalen låg på fel nivå, och med deltagande av Vänsterpartiet – som kommer från en annan bostadspolitisk dimension – var det svårt. Alliansen politikutvecklade åt regeringen, som fick fram 22 punkter som långt ifrån löser problemen på vare sig kort eller lång sikt.

Det är också bara att beklaga att statsråden inte tycker att deras politik är värd att debattera och att de inte deltar i dagens budgetdebatt.

Det enda jag hoppas på efter valet är att vi kan ta ett omtag och nya tag. Det tar tid att bygga ett hus från grunden; likaså tar det tid att renovera svensk bostadspolitik. Sverige har kommit en bra bit på väg i moderniseringen, men mycket återstår att göra.

Kristdemokraterna ser ett behov av en reformering av svensk bostadspolitik – ett reformarbete som rör själva grundvalarna: spelreglerna, organisationen och strukturen. Staten måste ta ett större ansvar för bostadspolitiken. Det är inte bara en kommunal angelägenhet. Det behövs också ett omtag i skattepolitiken.

Den kristdemokratiska bostadspolitiken vilar på fem grundstenar.

Den första är ett samhälle som håller ihop. Till människans grundläggande behov hör att ha någonstans att kalla sitt hem. Vi måste ha bostadsförsörjning för alla, oavsett ålder och sociala och ekonomiska förutsättningar. Inte minst för barn och unga är en god boendemiljö av största vikt. Med de höga trösklarna till bostadsmarknaden blir en stor andel människor kvar i boenden som för dem är för trånga eller ligger för långt från arbetsmarknaden. Andra, till stor del nyanlända, hamnar i temporära boenden med små utsikter att kunna flytta.

Den andra grundstenen är egenmakt över boendet. Detaljplaneringen och regelfloran som styr förutsättningarna för svenska bostäder är omfångsrik. Där inte staten diktar detaljer kommer kommunerna med pålagor för hur boendet ska utformas såväl inomhus som utomhus. Goda intentioner är utgångspunkten för varje regel, men tillsammans och sammantaget utgör de en våt filt som läggs över innovationer inom byggindustrin och bostadsproduktionen såväl som enskildas frihet att forma sitt drömboende.

Den tredje grundstenen är en funktionell bostadsmarknad. Utgångspunkten är strävan att skapa en marknad med sunda spelregler och långsiktigt förutsägbara villkor för bostadsbyggandet. Situationen på dagens bostadsmarknad kan inte sägas motsvara detta. Modellen för hyressättning har under många år bidragit till att skapa en snedvriden hyresmarknad med milslånga bostadsköer och illegal handel med bostadskontrakt. Bostadsbyggandets villkor har störts av subventioner – politiken tar sig en huvudroll som förlamar marknadsaktörerna i väntan på att bidragen ska optimera byggkostnaden. Det investeringsstöd som regeringen introducerat måste avvecklas.

Den fjärde grundstenen är det personliga ägandet. Den som äger sitt hem känner generellt ett större ansvar för sitt boende och upplever också större delaktighet. Återkommande undersökningar visar att de flesta människor allra helst vill äga sitt hem.

Den femte grundstenen är det hållbara hemmet. Kristdemokraternas utgångspunkt i sammanhanget är förvaltarskapstanken. Det vi bygger i dag och i morgon ska stå i 50–100 år framöver. I detta ryms såväl miljöaspekter som vikten av arkitektur och stadsplanering som skapar bestående värden och är hållbar i begreppets fulla bemärkelse.

Kristdemokraterna presenterar en budget med förutsättningar för förändring. Vi föreslog redan för flera år sedan en flyttskatt där taket för uppskov på reavinstskatten tas bort om man köper ny bostad. På så sätt tvingas inte vinsten vid försäljning fram till beskattning när man köper en ny bostad, utan både reavinstskatt och uppskovsränta betalas när personen inte längre gör något uppskov.

Vi föreslår också en nedtrappning av ränteavdraget. Vi eftersträvar en blocköverskridande överenskommelse om en långsam nedtrappning, under förutsättning att statens ökade inkomster oavkortat går tillbaka till hushållen samt under förutsättning att reformer samtidigt genomförs så att fler

hushåll med stabila inkomster kan etablera sig på marknaden för ägda bostäder.

Ett stöd till kapitalinsats bör utredas och införas till hushåll som står utanför bostadsägandet. Förebilden kan vara ett startlån enligt norsk modell, där staten kan bistå med en del av kapitalinsatsen förutsatt att hushållet klarar bankens krav på bottenlån. Således krävs en strikt kreditprövning och att lånet ska återbetalas med ränta så att stödet inte bidrar till riskuppbyggnad eller stimulerar osunt lånande.

Vi föreslår att fler bygglovsbefrielser ska övervägas. Listan på bygglovsbefriade åtgärder bör utökas. Åtgärder som inte innebär en inskränkning av grannens utsikt eller motsvarande och inte medför någon allvarlig risk för fukt eller annan skada på huset bör befrias från bygglov.

Vi vill införa bosparande för unga. Det finns flera modeller för hur det skulle kunna se ut, men den norska har ofta stått som förebild. En nackdel med de sparkonton som funnits i Sverige är att pengarna sätts in på ett vanligt räntekonto. Med dagens och även framtidens låga räntor blir avkastningen på pengarna låg, och de växer inte i den takt som man skulle kunna önska.

Kristdemokraterna vill därför utreda en alternativ modell för bosparande som fungerar inom systemet för ISK, investeringssparkonto. Kristdemokraterna vill alltså utveckla denna modell, till skillnad från regeringen. Det möjliggör att insättningarna sker avdragsgillt, företrädesvis i fonder. På så sätt kan avkastningen på pengarna på lång sikt vida överstiga den på ett vanligt sparkonto.

Vi vill att man ser över strandskyddet så att det blir mer ändamålsenligt. Vi ser ett värde i att se över riksintressena. Ska vi bygga samhällen måste bostadsplaneringen kunna prioriteras. Vi behöver också se över och öppna upp för nya boendeformer såsom hyrköp, ägarlägenheter och fler kollektiva lösningar.

Sveriges befolkning åldras, och vi kommer att se en ökad andel äldre i befolkningen de kommande åren. Det medför att behovet av att anpassa och tillgängliggöra bostäder kommer att öka kraftigt.

En äldreboendegaranti utan äldreboenden är inte värd något. För att vi ska klara löftet om en äldreboendegaranti behövs fler och olika typer av äldreboenden. Stimuleringsmedel för att kommunerna ska kunna bygga äldreboenden måste därför kvarstå och utökas, så att ambitionen i kommunerna höjs. Vi anslår därför 550 miljoner kronor mer än regeringen under åren 2018–2020 för att fler bostäder för äldre ska kunna byggas. Ingen ska tvingas ut från sitt hem, men ingen ska heller tvingas att bo kvar hemma. Det måste vara de äldres behov och önskan som ska stå i centrum. Först då lever vi upp till en reell boendegaranti.

Avslutningsvis vill jag säga något om konsumentpolitiken. Vi måste bejaka den nya tekniken och de nya sätten att handla, men det måste ske med fokus på konsumenternas trygghet. Konsumenterna måste ha makt och möjlighet att göra aktiva val. Det ska lagstiftningen ha i fokus. Men varken på nationell nivå eller EU-nivå bör detta överregleras.

Jag yrkar bifall till reservation 4.

(Applåder)

Anf. 2 MATS GREEN (M):

Herr talman! Låt mig börja med att för tids vinnande yrka bifall till reservation 4, men givetvis står vi bakom samtliga våra reservationer.

Sverige måste ha fler bostäder. Det har aldrig varit viktigare. Bostadspolitiken och vikten av fler bostäder är en av Sveriges absolut största samhällsutmaningar. Särskilt för kommunerna, deras utveckling och deras möjligheter. Vi talar om migrationsutmaningen, storstädernas befolkningsökning, landsbygdens befolkningsminskning, studier, arbetsmarknad, tillväxt och skattekraft – listan kan göras lång.

Enligt Boverkets prognos behövs 600 000 nya bostäder till 2025. För att behovet ska kunna mötas krävs rejäla reformer av bygg- och bostadspolitiken. Prognoser inför 2018 visar dock på en vikande byggtakt. Det är det sista Sverige behöver nu.

Naturligtvis är tillväxt och arbetsmarknadens funktion viktigt, men det är kanske inte det viktigaste för den enskilda människan. Vad är det då vi ser just nu? Jo, vi ser unga vuxna som bor hemma hos föräldrarna och inte kan flytta hemifrån. Vi ser äldre som känner att de inte kan sälja sina hus och flytta till en mindre och lämpligare bostad på grund av inlåsnings effekter.

Vi ser människor som skiljer sig och inte kan flytta isär, och vi ser andra som inte kan flytta dit där det finns nya jobb. Vi hör dessutom om företag som funderar på och hotar med att flytta sin etablering från Sverige på grund av att deras anställda inte hittar någon bostad. På allt detta läggs dessutom migrationsutmaningen. Redan utan den hade vi haft bostadskris; med den dubblas bostadskrisen.

Utmaningarna på bostadsmarknaden spiller över på, och hämmar, samtliga politikråden. Det finns ingen quickfix, utan det handlar om grundläggande och långsiktigt sunda förutsättningar och liberalare spelregler för ett ökat bostadsbyggande över hela linjen.

Vi moderater har tillsammans med våra allianskollegor här lagt fram förslag om allt från radikala förenklingar över hela linjen till en översyn av Lantmäteriet, vars verksamhet handlar om att värna och garantera äganderätten – grundstenen i demokratin. Det finns inte en enda del av de alltför omfattande svenska regleringarna som vi inte kan tänka oss att minska eller förenkla.

Alliansregeringen genomförde omfattande regelförenklingar som tillsammans med ett uppdämt behov är en av anledningarna till att vi nu har det högsta bostadsbyggandet på flera decennier. Samtidigt är det viktigt att vi fortsätter reform- och förenklingsresan – inte bara på marginalen, utan så att vi vågar förändra grundfundamenten, om vi ska kunna hantera nuvarande och framtida bostadsutmaningar.

För att lösa bostadskrisen behöver samtliga partier våga lyfta på alla stenar, som Caroline Szyber var inne på nyss. Vi moderater vill ha breda och blocköverskridande långsiktiga överenskommelser där vi på allvar och prestigelöst börjar hantera Sveriges enorma bostadsutmaning på djupet. Vi behöver utöver fortsatta genomgripande regelförenklingar framför allt se över bostadsskatter och hyresreglering, stimulera rörlighet och flyttkedjor och bättre utnyttja det befintliga beståndet.

Prot. 2017/18:39

29 november

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning
och byggande samt
konsumentpolitik*

Framför allt behöver vi en politik som ger möjligheter för alla, i synnerhet för unga och dem med lägre inkomster, att äga sitt boende. Ägandet är grunden i bostadsmarknaden och måste också vara det i bostadspolitik. En politik för allas möjlighet att köpa och äga sitt boende är också i sig själv en åtgärd för ökat bostadsbyggande.

Herr talman! Regeringen har inte levererat lösningar utan sitter kvar med alla sina heliga kor. Till skillnad från de bostadspolitiska samtal regeringen bjöd in till 2015 bör de nya bostadspolitiska samtal vi öppnar för handla om att göra så mycket som möjligt för att öka byggandet, inte om att behöva göra så lite som möjligt.

Vi ser tyvärr en trött och passiv regering med få egna idéer och en väldigt långsam handläggning av de få idéer den har. Det är bekymmersamt. Vi ser en regering som satsar på subventioner, vilka inte efterfrågas. Branschen sågar dem, helt enkelt, och vill inte ha dem.

Jag är personligen mest orolig för att subventionerna minskar det innovations- och nytänkande som vi ändå har börjat se i bostadssektorn. Framför allt handlar de miljarder regeringen slösar på byggsubventioner om att köpa sig fri från ansvar och sin skyldighet att agera mot bostadskrisen.

”Min uppgift som bostadsminister är att sätta krav på kommunerna att bygga”, sa bostadsminister Peter Eriksson i SVT:s Agenda för några veckor sedan. Nej, hans uppgift som bostadsminister är att underlätta byggandet i kommunerna. Bostadskrisen ska hanteras, inte kommenteras, i synnerhet om man är ytterst ansvarig för att det byggs mer i Sverige. Vad han säger är alltså att det är andra som ska göra det som är hans främsta uppgift som bostadsminister.

Ett enigt Sveriges Kommuner och Landsting, regeringens egna partivänner och koalitionskollegor, såväl som otaliga enskilda kommuner uppger att brister i lagar och regler för bostadsbyggande utgör det största hindret för deras förmåga att tillgodose bostadsförsörjningen.

Trots den värsta bostadskrisen på mer än ett halvsekel har ingen regering i modern tid levererat så få förslag för att öka bostadsbyggandet. Det är både oacceptabelt och ohållbart. Den nyss avgångne inrikesministern har levererat 75 propositioner. Två miljöpartistiska bostadsministrar har i bostadskrisens Sverige levererat sju, snällt räknat. Jag säger snällt räknat, för större delen av dem härrör från allianstiden och formulerades till största delen av Alliansen.

Regeringen har fått släpas till allt, alltifrån flexiblare bullerregler till de eftergifter i bostadspolitiken man tvingades till genom migrationsupp-görelsen. De få förslag regeringen har lagt fram handlar om att man, ett antal år för sent, accepterar de åtgärder som Alliansen föreslog för flera år sedan. Detta är inte att föra en aktiv bostadspolitik.

Regeringen skulle kunna få igenom vilken förenkling som helst i riksdagen i morgon, om man bara hade föreslagit någon. De marginella åtgärder man nu räknar upp har av alla aktörer konstaterats vara för lite och för sent. Detta går inte.

Herr talman! Det är nu hög tid att regeringen börjar ta sitt ansvar – inte fortsätter att undvika det.

(Applåder)

Anf. 3 ROGER HEDLUND (SD):

Herr talman! I dag diskuterar vi utgiftsramarna eller de ekonomiska förhållandena när det gäller bostadspolitik och utgiftsområde 18. Vi ser att det råder en stor bostadsbrist i Sverige. Det är någonting som påverkar flera politiska områden. Framför allt påverkar det arbetsmarknaden. Vi ser att många storstadsregioner med en stark tillväxt har problem med att rekrytera personal på grund av bostadsbristen. Det är viktigt att vi som politiker skapar bra förutsättningar för de storstadsregioner och större städer som har en tillväxt på arbetsmarknaden att få tillgång till arbetskraft.

Sverigedemokraterna har föreslagit en regional bostadsplanering som kanske framför allt ska hjälpa mindre kommuner i landet, som finns på pendlingsavstånd till de större storstadsregionernas arbetsmarknader, att få fram fler bostäder. Här finns det en stark möjlighet att faktiskt få fram fler bostäder – det är enklare än att få fram dem i storstadsregionerna. Det är i dessa områden som jobbtillväxten finns. Det är också där som satsningarna kan ge störst effekt.

Det är viktigt att vi ser över finansieringen av det ökade bostadsbyggandet både för privatpersoner och för byggbolagen. Det är att gå i helt fel riktning att försvåra möjligheten för privatpersoner att ta ett bostadslån. Eftersom behovet är så pass stort och priserna ökar så pass kraftigt är det viktigt att alla får en möjlighet att finansiera sitt boende.

Att införa nya amorteringskrav ställer sig Sverigedemokraterna väldigt kritiska till. Vi ser att det kommer att få en negativ påverkan när det gäller att människor ska kunna få en bostad och att det kommer att påverka bostadsbehovet på arbetsmarknaden. Vi vill i stället se en sänkning av ränteadraget. Det ska vara en långsam sänkning över tid. Och det ska vara en översyn när vi har gått ned till ett ränteadrag på 25 procent. Samtidigt vill vi kompensera hushållen genom sänkt skatt. På så vis kan de finansiera sina boenden, både köpta bostäder och hyrda bostäder.

Vi vill se över fler möjligheter för privatpersoner att finansiera sitt boende. Det kan vara olika finansieringslösningar: alltifrån startlån till landsbygdslån och bostadssparande, framför allt för unga. Där finns det en möjlighet att skapa den framförhållning på bostadsmarknaden som under lång tid har saknats. Det är någonting som har satt oss i den situation som vi i dag är i. Vi behöver sätta oss ned och diskutera hur vi kan skapa bättre förutsättningar för fler att finansiera sitt boende.

Men det är inte bara finansieringsmöjligheterna för privatpersoner som är viktiga i detta sammanhang. Det är även viktigt att få till en ökad produktivitet utveckling för byggbolagen. Det handlar om att se till att minska kostnaden för bostadsbyggandet och i förlängningen också hyrorna för dessa bostäder. Jag är övertygad om att det finns mycket att göra på det området och att vi från politiskt håll tillsammans med byggbolagen och andra aktörer kan se till att skapa förutsättningar för att faktiskt öka produktiviteten och på så vis sänka kostnaderna.

Vidare behövs det öppna bostadspolitiska samtal för att man ska kunna få igenom en rad viktiga politiska förändringar. Jag är väldigt trött på att lyssna till personer som står i denna talarstol och pratar om att det behövs politiska samtal över blockgränsen men som inte är beredda att prata med Sverigedemokraterna i frågan. Så länge man står här och pratar om att man vill genomföra en rad olika politiska förslag men samtidigt inte tar den möjligheten är det bara ett politiskt spel i sammanhanget. Vi är öppna för

Prot. 2017/18:39

29 november

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning
och byggande samt
konsumentpolitik*

samtal varje dag. Det är bara att höra av sig till Sverigedemokraterna. På så vis kan vi skapa en bra förutsättning för en majoritet i riksdagen. Det gäller både de rödgröna partierna och Alliansen, såklart.

Man kan kolla på statistiken över antalet färdigställda bostäder under 2016. Det visar sig att det är 42 000 bostäder. Samtidigt hade vi en befolkningsökning på 144 000 personer. Den ekvationen går inte ihop. Ska vi få en balans på bostadsmarknaden och komma i kapp, herr talman, behöver det byggas i större utsträckning än vad det görs i dag. Befolkningsökningen visas tydligt i statistiken. År 2017 påbörjas omkring 72 000 bostäder. Det är ett steg i rätt riktning, men så länge befolkningsökningen är kraftig kommer vi inte att få en balans på bostadsmarknaden.

Det finns flera utsatta områden i Sverige. Polisen har pekat ut framför allt 61 områden som behöver en insats från politiskt håll för att det ska skapas trygghet för dem som bor där. Det handlar också om att motverka att fler områden blir utsatta enligt polisens rapporter. Det behövs en nationell handlingsplan för kommunerna, så att de kan agera för att motverka att fler områden tas upp i polisens rapportering. Men det handlar också om de områden som i dag är belysta.

Vi i Sverigedemokraterna har tillfört 250 miljoner kronor i vår budget för att kunna göra speciella insatser i dessa områden, så att polisen på ett tryggare sätt kan vara där naturligt i vardagen men också göra insatser när det väl behövs. Läser man polisrapporterna ser man att just hur dessa bostadsområden är utformade är en avgörande anledning till att polisen i dag inte kan verka och skapa trygghet där.

De förslag som regeringen har kommit med, till exempel tillfälliga bygglov, visar att vi går i motsatt riktning. Vi går från att minska antalet utsatta områden till att öka dem. Detta innebär att vi får fler utanförskapsområden med enkla bostäder där de som har hand om bostäderna inte har ett intresse av att upprätthålla en god ordning i och med att det handlar om tillfälliga bygglov.

Däremot gläder det mig att regeringen nu kommer med besked om att EBO-lagstiftningen ska ses över. Men det förslag som man kan utläsa att regeringen kommer med oroar mig. Man pratar om att det ska finnas ett värdigt boende för de personer som ordnar ett eget boende, som i dag har fått uppehållstillstånd och befinner sig i anläggningsboenden. På vilket sätt garanterar man att det inte innebär att dessa personer i ett senare skede ändå hamnar i en form av trångboddhet, när de har fått sitt första boende och sedan flyttar vidare? Regeringen behöver verkligen se över det förslag som kommer att läggas på bordet.

Vi har sett en rad undanträngningseffekter av anvisningslagen, som trädde i kraft den 1 mars 2016. Det är ett viktigt område att jobba med för att inte skapa en polarisering i samhället när vi ser en ökad konflikt mellan grupper på grund av den orättvisa som regeringen presenterar i sina förslag.

För att få ett ökat byggande och minskade kostnader behöver vi öka konkurrensen på byggmarknaden. Vi behöver skapa bättre förutsättningar för fler byggbolag att vara med och konkurrera i de kommunala upphandlingarna och att generellt vara med på bostadsmarknaden genom att öka möjligheten för fler att ta del av byggkrediterna.

Vi behöver också stärka kravet på byggande på den mark som finns och säljs runt om i landet. Tillsammans med den regionala bostadsplaneringen och en bostads- och infrastrukturberedning kan vi skapa bra förutsättningar för att få till en planering och möjliggöra att fler bostäder byggs i Sverige.

Vidare föreslår Sverigedemokraterna i sin budget att det ska läggas 400 miljoner kronor på stimulansbidrag för byggande av studentbostäder. Vi föreslår också ett investeringsbidrag för äldreboende på 450 miljoner kronor årligen. Allt detta handlar om att skapa bättre förutsättningar för fler att få ett boende i Sverige.

Det är roligt, kan jag tycka, att vi ser att man från regeringens sida lägger fram ett förslag när det gäller radonsanering. Det är ett bidrag på 34 miljoner kronor årligen. Detta är någonting som vi interPELLERADE om i våras. Vi fick svar på vår interpellation under hösten, och nu kan vi se att det finns ett radonbidrag i regeringens budget. Detta är någonting som Sverigedemokraterna följer upp.

Sverigedemokraterna föreslår en kulturell planering, vilket innebär att vi ska försöka bygga vackert och med stil för att motverka den utveckling av miljonprogramområden som vi har sett under tidigare byggboomar i Sverige. Det är viktigt hur vi utformar våra bostadsområden och vilken harmoni som vi bygger in i dessa områden. Det handlar om att se till att bygga på ett sådant sätt att vi faktiskt trivs i våra områden. Detta är för Sverigedemokraterna en viktig fråga i den framtida bostadspolitiken.

Med de orden, herr talman, vill jag för tids vinnande passa på att yrka bifall till reservationerna 1 och 8.

I detta anförande instämde Mikael Eskilandersson (SD).

Anf. 4 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Jag yrkar bifall till de fyra allianspartiernas gemensamma reservationer: reservation 11, som gäller översyn av Lantmäteriet, och reservation 4, som gäller ett nytt konsumentpolitiskt mål.

I övrigt anser Centerpartiet att det beslut som fattades tidigare om budgetramarna leder fel och kommer att innebära en fortsatt klyvning av Sverige – mellan stad och land, mellan dem som finns på bostadsmarknaden och dem som står utanför och nu försöker ta sig in. Centerpartiet deltar därför inte i beslutet om budgetramar i eftermiddag.

Som Caroline Szyber och Mats Green har nämnt behövs det ett omtag och breda överenskommelser i Sveriges riksdag om skatter, regelförenklingar och annat som leder till ett ökat bostadsbyggande, herr talman. Det behövs ett nytt ledarskap för Sverige, ett ledarskap som ser problemen på bostadsmarknaden och försöker hitta lösningar.

Den rödgröna regeringen slår sig gärna för bröstet, men med så många som står utanför bostadsmarknaden som i dag kan man inte tala om annat än ett misslyckande. Det byggande vi ser i dag är i själva verket resultatet av en planeringsaktivitet som startade långt innan vi bytte regering. De flesta bostäder som i dag subventioneras var redan beslutade när Stefan Attefall lämnade in inpasseringkortet till Näringsdepartementet.

Jag har själv som kommunpolitiker fram till 2010 utarbetat planprogram eller detaljplaner för alla de 579 nya bostäder som getts startbesked och som kvalificerade min egen kommun Kungsbacka för en byggbonus på runda 13 miljoner kronor enbart för 2017. Jag vågar nog här inför talmannen framföra ett varmt tack från den alliansstyrda kommunledningen i Kungsbacka för pengarna vi fått för att vi liksom de flesta andra tillväxtkommuner redan haft de styrdokument framme som krävs för att få ta del av de sköna miljarderna. Samtidigt beklagar jag att det socialdemokratiskt styrda Hylte kommun med 11 000 invånare som enda Hallandskommun inte fått något. Grannkommunen Halmstad med 100 000 invånare kvitterade ut 24 miljoner.

Det brukar från regeringens sida sägas att detta skulle vara ett sätt att få kommuner som inte tidigare varit villiga att bygga bostäder att plötsligt vilja göra det. Det tror inte jag på. Jag skulle hellre påstå att det i enstaka fall är den latheten som nu belönas, samtidigt som de som redan levererar och har bostadsförsörjning som en löpande kommunal verksamhet nu får mera.

Kort sagt har den rödgröna stödpolitiken slagit fel. Den missar sitt mål och gynnar redan starka kommuner som växer. Den spär på byggbolagens vinster. Samtidigt står de kommuner som vill men inte kan bygga utan stöd.

Det är tack vare konjunkturläget, låga räntor och stor efterfrågan som det byggs mer nu än på länge. Men nej, det är inte nog. Det byggs för få bostäder, och det som byggs är i stor utsträckning anpassat till dem som har råd att betala.

Herr talman! Det kan handla om att inte kunna tacka ja till ett jobb eller söka en utbildning. Det kan handla om att inte kunna flytta till något eget när separationen är ett faktum. Det är också så att stigande ålder kan göra att behoven ändrar sig. Intresset för trädgården och garagehobbyn kanske har svalnat, och man vill förbereda sig för en ny fas i livet där utrymmena inte behöver vara lika stora. Men eftersom man börjar få svårt att röra sig och så småningom behöver omsorg några gånger om dagen behöver bostaden vara rymligare och tillgängligare än tidigare.

Bristen på bostäder är ett stort problem. Men det största, skulle jag vilja påstå, är att så få har möjlighet att byta bostad och att de bostäder vi redan har används ineffektivt. Det andra stora problemet – som är följderna – är att många fortfarande står utanför eller inte kan välja det boende som passar dem. Om den här utvecklingen får lov att fortsätta, herr talman, kommer det att krävas extraordinära åtgärder för att skaffa fram tak över huvudet åt dem som – om de ens har en bostad – bor trångt eller med osäkra svarta andrahandskontrakt.

Centerpartiet har länge pekat på de höga flyttskatterna som ett problem. Ett annat problem är att det utanför de större städerna fortfarande är så att man får ganska lite betalt för huset man säljer, samtidigt som den lägenhet man skulle vilja flytta till – om den ens byggs – blir väldigt mycket dyrare att bo i. Om vi återigen tar lilla Hylte som exempel får man en ganska ny och bra villa för 700 000–800 000 kronor. Den skulle säkert ha kostat det tiodubbla här i storstaden. Samtidigt ökar hushållens skuldsättning så till den grad att Finansinspektionen fortsätter att lägga fram förslag som ytterligare försvårar för många att komma åt en bostad att köpa och äga.

Båda sakerna visar, menar vi i Centerpartiet, på den klyvning som vi har och som har orsakats av regeringens ovilja eller oförmåga att göra verkliga reformer på bostadsmarknaden – reformer som får fart på nyinvesteringarna och hejdar prisutvecklingen, reformer som ökar rörligheten och förenklar för byggföretagen, reformer som gör att fler bostäder kan byggas och renoveras kostnadseffektivt och samtidigt klimatsmart och energieffektivt, reformer som sänker trösklar och öppnar dörrar in på bostadsmarknaden och reformer som öppnar för en friare hyressättning och fler och blandade upplåtelseformer.

Herr talman! Bostadssamtalen vill vi helst glömma. Eftersom regeringen tyckte att det var viktigare att ha stöd av Vänsterpartiet än att göra blocköverskridande och långsiktigt hållbara överenskommelser bidde det ingenting, för att anknyta till sagan om Mäster skräddare. Jo, det bidde kanske en tummetott – ett 22-punktsprogram där omfattande subventioner var den stora grejen. Där finns ingenting om enklare och snabbare planprocesser, en ordentlig översyn av instansordningen för överklagande eller ett förenklat strandskydd som gör att kommunerna själva tillåts bestämma mer.

I stället får vi nya städer – en satsning som kunde ha betytt något om den parats med en verklig vilja att bygga ut den infrastruktur som skulle kunna göra den idén möjlig. Men det blir alltmer uppenbart att frågan om höghastighetståg har hamnat i ett dödläge. När en av de förmodade nya städerna, Landvetter, inte kommer att nås av någon järnväg, eftersom regeringen inte tänker prioritera ny järnväg till Borås i den nationella planen, undrar man ju hur det blir med de andra städerna. Centerpartiet satsar 400 miljoner mer på järnvägen i vår budget och föreslår utöver det en modell med lånefinansiering till höghastighetsbanor. Mot det, herr talman, ska ställas den rödgröna urspårningen av järnvägsunderhållet. Är det meningen att man ska ta sig till de här nya städerna med hjälp av en subventionerad elcykel som man får i julklapp?

Vi ser heller ingenting som på något sätt kommer att bidra till att stärka intresset för att bygga hyresrätter, utan snarare nya restriktioner mot att äga och förvalta sådana. Restriktionerna kommer i form av skatter, överimplementeringar av EU-direktiv och hyresgästers veto mot renoveringar.

Centerpartiet har i vår bostadsmotion lagt fram 28 förslag. Till det ska läggas 7 förslag som främjar hållbarhet och klimatnytta; det handlar om att bygga serietillverkade hus i trä och att energieffektivisera på ett sådant sätt att redan gjorda satsningar på förnybar fjärrvärme och närproducerad el kommer att främjas.

Herr talman! När vi nu har varit överens med regeringen om att det ska inrättas ett nationellt centrum för energieffektivt byggande är det ytterst beklagligt att Näringsdepartementet sjabblar bort alltsammans i en upphandling som de främsta aktörerna på området inte kunnat delta i. Passivhuscentrum i Västra Götaland kommer att läggas ned, trots att det var dit bostadsministern valde att resa för att utlova pengar till rådgivning.

Herr talman! Jag fick för några veckor sedan möjlighet att delta i en debatt om attacker mot blåljuspersonal. Men i stället för att i en sådan debatt peka ut vissa grupper och platser ska vi erkänna att planeringen inte alltid har tagit tillräcklig hänsyn till att miljöer ska kännas trygga för dem som bor och vistas där. Centerpartiet satsar därför 70 miljoner mer än re-

geringen på ett särskilt stöd för åtgärder som är säkra och trygghetsskapande. Det kan handla om att få bort buskage och skymmande gathörn, att göra det omöjligt att från gångbroar ge sig på räddningstjänst, ambulans och poliser, att lysa upp ytor och skapa mötesplatser för människor, att förändra strukturer genom att blanda upplåtelseformer samt att få bort barriäreffekter som uppstått när vägar dragits fram och skärmat av bostadsområden från varandra.

Det finns många bra sätt att bryta utanförskapet och få fler att känna sig trygga och säkra i sin utomhusmiljö. Det dåliga sättet är att *inte* skärpa lagar för att kunna ingripa när busschaufförer eller räddningstjänst attackeras och att *inte* tilldela polisen nog med befogenheter och resurser.

Bostäder ska också vara säkra att bo i. Radonbidraget återställs nu, och det ska återigen bli möjligt att söka pengar för att kunna kartlägga, mäta och sanera bort strålning. Den som utsätts för höga halter radon löper större risk att drabbas av lungcancer än rökare. Strålningen kan komma från berggrunden i marken huset byggts på och från byggmaterial i äldre hus. Centerpartiet tycker att det var olyckligt att radonbidraget togs bort. Att det nu återinförs välkomnar vi.

Herr talman! Många är överens om att bristen på kompetens är nästa stora bygghinder. Det är mycket arbetsmarknads- och utbildningspolitik i detta. Det handlar också om hur väl vi tar hand om och utvecklar den kompetens som de nyanlända har. Det saknas byggnadsarbetare, arbetsledare, ingenjörer och projektledare. Klagomål på långa planprocesser och övernitiska bygglovshandläggare kan ofta skyllas på bristande erfarenhet och hög arbetsbelastning.

Lantmäteriet är en sådan myndighet där det skulle behöva anställas fler. Problemet är att myndigheten inte klarar av att behålla den personal som finns och att få söka sig dit. Därför är inte lösningen mer pengar till myndigheten utan en total översyn, där mer av Lantmäteriets uppgifter blir sådant som kan hanteras inom byggprojekten. Många förrättningar, till exempel att räkna ut andelstal i vägsamfälligheter, borde kunna göras med en enkel anmälan till myndigheten.

Låt mig till sist säga följande. Regeringen ändrade till slut bullerriktvärdena. Det är ett exempel på senfärdighet. Ett annat exempel är att trots att frågan om riksintressen har utretts avstår regeringen från att lägga fram förslag som gör att bostadsbyggande inte hindras av oklarheter om hur riksintressen ska tolkas. Det är få saker nu, förutom ekonomiska pålagor och regleringar, som mer uppfattas som en byggbroms än det exemplet. Regeringen borde presentera förslag om riksintressenas storlek, mängd och tolkning som vi kan ta ställning till här. Regeringen borde också göra verklighet av förslag om att på ett bättre sätt samordna planering av bostäder, arbetsplatser och infrastruktur mellan regioner och kommuner.

Herr talman! Det är mycket regeringspartierna borde kunna åstadkomma när de nu går in på sista rundan av sitt maktinnehav.

Anf. 5 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 2.

Bostadsbristen är fortfarande för många en av de absolut viktigaste frågorna i dag. Vart ska man flytta när kontraktet har gått ut? Hur ska jag ha råd med nästa månads hyra? Hur ska jag kunna flytta hemifrån? Hur ska vi göra när vi tänker skilja oss?

Under många år har det byggts alldeles för få bostäder i Sverige. Det beror på att det knappt har funnits en ordentlig bostadspolitik, och det har inte funnits en politisk vilja att ändra på det. Ett antal företag har varje år byggt några bostäder som de tjänar pengar på, och så har det varit bra med det.

Vänsterpartiet tycker att detta behöver ändras. Riksdagen måste kliva fram politiskt och se till att det byggs det antal bostäder som behövs av den kvalitet som vi tycker är värdig ett välfärdsland som Sverige.

Bostäder är och ska vara en del av välfärden i Sverige. Det ska funka så att unga vuxna i 19–20-årsåldern enkelt ska kunna flytta till en egen bostad. Det kan inte vara föräldrarnas sak att lösa. Det kan inte rimligtvis fungera så att en ensamstående fembarnsmamma ska hitta en lägenhet till alla sina ungar. Sverige är inte USA, där föräldrarna ska spara ihop pengar till allt det som deras egna barn behöver i livet – universitet, flytta hemifrån, eventuellt klara av en sjukdom. I Sverige har vi en gemensam välfärd där vi hjälps åt med detta. Då blir det billigare och mindre stressfullt för oss alla.

Vänsterpartiet vill se att behovet av bostäder i större utsträckning följs upp och planeras, så som sker på många andra välfärdsområden. Det kan gälla behovet av sjukvård, byggande av skolor och annat.

Efter 90-talet verkade det som att frågan hade lösts. Sverige var färdigbyggt. Bostadsbristen var borta för alltid. Det visade sig vara fel. Därför tycker vi att det är rätt att statsbudgeten innehåller satsningar på ökat bostadsbyggande. Det behövs ett politiskt agerande för att fler bostäder faktiskt ska byggas. Det kan tyckas självklart, och jag önskar att vi vore mer överens om det i kammaren i dag.

Det behövs verkligen hyresrätter till rimliga hyror. Vad hade alternativet varit? Jo, att inte göra någonting alls – att vi skulle göra det de borgerliga partierna i kammaren föreslår, nämligen att inte satsa en enda krona på byggandet av fler hyresrätter med rimliga hyror. Då hade det varit 10 000 sådana hyresrätter färre i dag. Unga Skövdebor och Uppsalabor, unga tjejer och killar i Tyresö hade inte fått en hyresrätt till rimliga hyror. I stället vill ni att ungdomarna ska tvingas belasta sina stackars föräldrar eller att bara de med stora arv ska klara sig. Allt ska handla om vilka föräldrar man har valt och att de sedan ska hjälpa efter bästa förmåga. Vänsterpartiet vill att vi ska ta fram en bostadspolitik som ger frihet både till barnen och till föräldrarna.

Nästa steg är att införa statliga lån för nyproduktion av hyresrätter. Då minskar riskerna för byggandet av nya hyresrätter. Det skulle kunna tredubbla byggandet. Allmännyttan kan då lätt sätta igång nyproduktionsprojekt. I stället för att bygga få dyra hyresrätter kommer statliga lån att leda till att bostadsbyggandet förändras. Vi får vänja oss vid att det i stället byggs fler hyresrätter med lite lägre hyra per bostad. Vi behöver komma bort från de dyra nyproduktionshyrorna, de så kallade presumtionshyrorna, och ha vanliga hyror även på nyproduktionen.

Den marknadsstyrda bostadspolitiken har nått vägs ände. Vi ser nu hur många bostäder byggs på spekulation. Det driver i sin tur upp priserna för vanliga familjer som bara vill ha någonstans att bo. Många har köpt både en och två lägenheter eftersom de har hört att det är så man tjänar pengar nu för tiden. Den så kallade bostadskarriären har byggt på bostadsprisernas eviga uppgång, och det har visat sig vara ohållbart. Det har gjorts bostäder

till något som ska handlas med, inte något att bo i och för barnen något tryggt att växa upp i. Det har gjort att det i vissa fall har blivit omöjligt för vanliga löntagare att på ett relaxed och avslappnat sätt hitta en bostad som passar.

Samtidigt tror jag att detta sätter skräck i dem som i dag har skuldsatt sig upp över öronen för att komma in på bostadsmarknaden. De är så oroliga för att bostadspriserna ska sjunka att vissa av dem kämpar för att fler bostäder inte ska byggas i området. Jag menar att det här splittrar människor och skapar otrygghet och osäkerhet inför framtiden. Samtidigt förväntas dessa personer öka sina lån ytterligare när barnen växer upp, eftersom alldeles för få känner trygghet i att det ska finnas lättillgängliga bostäder för ungdomarna när de växer upp.

Alla inser att denna situation är ohållbar, att priserna är ohållbara, att prisutvecklingen i Sverige är ohållbar för människor och för ekonomi, att bostadsbyggandet måste vara behovsstyrt och planeras i förväg och forsкас på och att det måste byggas med kvalitet och med omsorgsfullt och demokratiskt stadsbyggande som viktiga principer, inte i första hand spekulationsdrivet eller helt och hållet konjunkturdrivet.

Om vi blir fler behöver vi bygga mer. Så enkelt är det. För detta vill Vänsterpartiet se ett gemensamt ansvar. Bostaden kan aldrig i första hand handla om något vi ska tjäna pengar på, utan den ska vara något att bo i.

Vänsterpartiet vill därför inleda en övergång till ett bostadsbyggande som gör att varje ung har en bostad som väntar på henne eller honom när hen fyller 20 eller 21. Vi vill se en bostadsfinansiering och ett risktagande som ligger mer på det gemensamma och en allmännytta som ska bli större för att kunna bygga till lägre hyror och sätta press på den lokala, privata marknaden. Vi vill också skapa ett nationellt byggbolag för att med goda arbetsvillkor bygga bra bostäder för fler än bara de som har råd att lägga ut mycket pengar.

De nya livsmiljöer som byggs upp i dag ska hålla i många hundra år framöver. Det är därför av särskilt värde att det nu inrättas två nya anslag, dels för att åtgärda radon i bostäder, dels för innovativt och hållbart byggande. Hög arkitektonisk kvalitet och offentliga rum vi alla kan dela är viktiga för vårt välmående.

Vi gör nu satsningar på forskning om social bostadspolitik. Det ska leda till att det byggs upp en större forskning om bostadsbyggande och de livsmiljöer som finns runt omkring oss, som betyder så mycket för oss i vardagen. Vi fokuserar även på digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen, som även den kommer att höja kvaliteten på boendemiljöerna som byggs i dag. Så skapar vi ett samhällsbygge för framtiden.

Då är det synd att de borgerliga partierna vill ta bort alla satsningar för framtidens byggande och på byggande av hyresrätter med rimliga hyror.

Regeringen och Vänsterpartiet lägger fem gånger mer på detta än vad den borgerliga regeringen gjorde under sin period – och givetvis mycket mer än vad de borgerliga partierna gör i sina budgetmotioner. Vi gör den största satsningen på 20 år, men mer behövs.

I de borgerliga budgetmotionerna är det samma visa som alltid. När sjukvården behöver mer pengar, skolorna behöver bli bättre och det behövs fler hyresrätter med rimliga hyror vill de borgerliga ha 30 miljarder i skattesänkningar.

Bara på sjuka och arbetslösa sparar Moderaterna in 4 miljarder för att betala skattesänkningar till sina kärnväljare.

Centerpartiet sänker lönerna. De introducerar åter den dyra och ineffektiva sänkningen av arbetsgivaravgiften för unga, något som bara skänker pengar till stora företag. För att man ska få en känsla av vad detta innebär kan jag berätta att Centerpartiets skattesänkningar skulle kunna betala för tiotusentals sjuksköterskor. Centerpartiet sparar in 12 miljarder på arbetsmarknadspolitik och hjälp till arbete, vilket framför allt slår mot ny-anlända. Centerpartiet sparar över 8 miljarder på sjuka och funktionsned-satta och drar ned på bostadstillägget för samma grupp.

Liberalernas skattesänkningar går nästan bara till de absolut rikaste. De träffar i princip de grabbgång som sitter med helrör på Stureplan på fredagskvällarna. Liberalerna gör störst satsningar på denna grupp. Man sänker skatten med 22 miljarder för dem med absolut högst inkomster. De med lägre inkomster får noll kronor, och de med sjukersättning får höjd skatt och sänkt bostadstillägg.

Sverigedemokraternas budgetmotion ger den rikaste tiondelen 13 gånger mer än dem med lägst inkomster.

Herr talman! De borgerliga har inget nytt att komma med. De har inga förslag för framtiden, inga visioner och inga tankar om vad framtiden för vårt land är.

Signalen från de borgerliga är den gamla vanliga: Den ensamstående mamman som kånkar matkassar från förskolan och hem varje dag ska betala skattesänkningar för Danderydsmiljonärerna. För den skolelev som inte får tillräcklig hjälp med läxorna drar de in lärartimmar eftersom det finns några miljonärer i Stockholmskommuner som behöver skattesänkningar. För den hyresgäst som räknar pengarna varje månad för att få ihop till mat och kläder vill de införa marknadshyra så att hyresvärden blir ännu rikare när hyran höjs med 50–60 procent.

Herr talman! Alternativen i svensk politik är tydliga. Vi har en höger som vill fortsätta skära ned på välfärden och sänka skatten för de högavlönade. Notan vill de skicka till oss andra, som arbetar och sliter varje dag, och göra vår välfärd allt sämre.

Det är en dålig idé. Jag vill minska klyftorna. Jag vill inte ha rikare rika; jag vill ha rikare fattiga. Jag vill att vi ska ägna oss åt ekonomisk utjämning de kommande åren. Nästa år är det val, och då får väljarna bestämma framtiden för Sverige.

(Applåder)

Anf. 6 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Jag instämmer med Caroline Szyber i att det är lite speciellt att debattera bostadspolitik med Vänsterpartiet, för det känns som att debattera med någon i ett parallellt universum. Ibland kan man tro att Vänsterpartiet är ett oppositionsparti fastän de tvärtom är en del av regeringsunderlaget.

Herr talman! Utmärkande för Vänsterns bostadspolitik, i den mån det finns någon, och även för Nooshi Dadgostars inlägg här är inte allt man är aktivt och positivt för utan allt man är negativ till och emot.

Jag har precis som tidigare roat mig med att gå igenom Vänsterpartiets bostadspolitiska motioner under både innevarande och tidigare riksdagsår. Där finns inte en enda åtgärd som syftar till att få fler bostäder. Det enda man är för är de byggsubventioner som man vill genomföra och även har varit med på. Vänsterpartiet slåss alltså med näbbar och klor för att stoppa in skattepengar i privata företag – företag som dessutom inte har problem med sina vinstmarginaler. Jag vill att Nooshi Dadgostar utvecklar detta.

Med tanke på den bostadsutmaning vi står inför: På vilket sätt vill Vänsterpartiet bygga bort denna? Man kan inte ha en bostadspolitik som bara går ut på att stoppa saker. Ibland måste man också vara för något.

Kan inte du, Nooshi Dadgostar, räkna upp era tio viktigaste förslag för att få fler bostäder i Sverige? Jag lovar att du inte får ihop så många, men gör ett försök.

Anf. 7 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Både jag och Mats Green är i viss mån för subventioner. Mats Green vill subventionera städhjälp till rika familjer. Mats Green vill subventionera ett ROT-avdrag som framför allt går till dem som tjänar mest. Mats Green är också för dagens ränteavdrag, som egentligen är en subvention till banken.

Politik bygger till viss del på att vi ska göra investeringar och satsningar. Vi menar att även hyresrätter behöver subventioneras. Men det räcker inte. Dagens investeringsstöd har gett tusentals nya hyresrätter, vilket vi är glada över.

Men vi vill förändra finansieringssystemet för bostadsbyggande och införa statliga lån så att man kan bygga många fler hyresrätter. Jag nämnde att det kommer att leda till att det byggs uppemot tre gånger så många hyresrätter eftersom man slipper ha en egen kapitalinsats. Avkastningskraven sänks väsentligt om man har ett gemensamt risktagande. Nu tittar en statlig utredning på detta. Får vi upp byggandet på detta sätt betyder det ganska mycket.

Vi vill förenkla reglerna för allmännyttan. Här diskuteras i dag affärs- mässighet och om man kan ha olika nyproduktionsprojekt. Vi menar att vissa ändringar behöver göras i dagens lagstiftning för allmännyttan – den lagstiftning som ni lade fram under förra mandatperioden. Det är ju det stora politiska verktyg som kommunerna har för att bygga bort bostads- bristen.

Det behöver finnas mark för att bygga. Därför vill vi hjälpa kommu- nerna att ha en aktiv markpolitik så att de kan köpa in mark och bygga ut områden med mer bostäder.

Anf. 8 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Om jag ska vara snäll och visa god vilja, vilket jag alltid gör, kom Nooshi Dadgostar med kanske fyra förslag som hon anser leder till fler bostäder. Jag anser kanske inte det, men det var ändå fyra förslag.

Det främsta av dessa förslag var att man ska stoppa in miljarder av skattepengar i privata byggbolag för att de ska bygga något de redan har byggt. Dessutom gynnar det dem som redan finns på bostadsmarknaden eftersom en förutsättning för att komma i fråga för någon av dessa lägen- heter är att man har stått i den vänsterpartistiska bostadskön. Det gynnar alltså dem som redan har.

Säg att jag skulle återvända till mitt uppväxtområde, utanförskapsområdet Öxnehaga i Huskvarna. Om jag kom dit och sa att jag skulle fixa deras bostadssituation genom att ge miljarder till privata byggbolag skulle det inte lyfta.

Herr talman! Man måste våga ge sig på grundproblemet, och grundproblemet i Sverige är att vi behöver fler bostäder. Då kan man inte ha en politik som till 90 procent går ut på att göra det svårare att bygga bostäder, svårare att hyra ut bostäder och, framför allt, svårare att hyra en bostad. Det är helt oacceptabelt.

Vi måste dessutom komma ihåg att Vänsterpartiet är en del av regeringens regeringsunderlag. Vilka frågor har Vänsterpartiet drivit på aktivt och drivit regeringen framför sig i för att få fler bostäder? Svaret är: inte i någon enda fråga. Egentligen har man lagt in sitt veto mot en räkka åtgärder. Detta försökte man göra under alliansregeringen, och det försöker man göra under denna regering.

Återigen: Är dessa – snällt räknat – fyra förslag allt som Vänsterpartiet har att komma med? Då har vi problem.

Anf. 9 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Att ändra på hela finanssystemet för bostadsbyggandet i Sverige tror jag inte kommer in i den ram som Mats Green sätter – att det är *en* liten del i en stor palett eller liknande.

Ditt stora problem, Mats Green, är verkligheten. När du var med och styrde kom bostadsbyggandet aldrig över 30 000 bostäder per år, inte en enda gång. I dag bygger Sverige över 76 000 bostäder. Mats Greens stora problem är verkligheten. Din politik fungerade inte, och då måste man tänka om.

Jag tycker att det är ganska elakt mot de egna alliansvännerna att vara så kritisk mot de verktyg vi använder oss av i dag. Kristdemokraterna vill också ha investeringsstöd. Och titta på Centerpartiet! De föreslår också lån för infrastrukturinvesteringar. Detta är inget som ligger bortanför de vänner du har.

Vi behöver kunna komma överens om att vi behöver ändra på något, för det fungerar ju inte. Vi bygger inte bostäder för dem som behöver det och som har vanliga plånböcker. Då behöver staten tillsammans med industrin gå in och fundera på om vi kan förändra de finansieringsstrukturer vi har i dag för att få fram ett mycket större utbud. Då räcker det inte med de små detaljfrågor som Mats Green kan rapa upp i många långa dokument.

Attefallshusen gav ingenting. Att ta bort ett bygglov på en enskild åtgärd i ett hus leder inte till tiotusentals fler bostäder, utan det krävs något större. Där har Moderaterna inga besked, för man tycker att marknaden ska sköta detta. Men det gör den inte, så vi måste hjälpas åt tillsammans. Investeringsstödet har bara i år gett 10 000 bostäder. Det är bättre än ingenting, vilket är vad Mats Green föreslår.

Anf. 10 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Egentligen tycker jag att det är olyckligt att vi ska behöva vänta med att lyssna på Robert Hannahs utmärkta förslag om bostadspolitik. Och jag är nyfiken på att höra vad Johan Löfstrand och Emma Hult

har för åsikter om stödpartiet Vänsterpartiet och deras ganska hårt nedkörda socialistiska påle i den bottenlösa dy som bostadspolitiken har blivit.

Centerpartiet skänker pengar för att personer som står långt ifrån arbetsmarknaden ska ha en chans att komma in på den och därmed ha möjlighet att skaffa sig en bostad och flytta hemifrån. Detta kritiserar Nooshi Dadgostar, men ändå skänker hon 1,7 miljarder till redan lönsamma byggföretag i form av byggsubventioner.

En annan sak slår mig när Nooshi nämner Danderyd. Då kommer jag återigen att tänka på min egen hemkommun, borgerligt styrda Kungsbacka, som har välskött ekonomi, låg kommunalskatt, ordning och reda samt en pågående bostadsplanering och som får 13 miljoner i byggbonus. Det är totalt bortkastade pengar. Samtidigt får kommuner som har mindre välskött ekonomi av olika skäl – det kan vara att majoritetsstyret ser ut som det gör, men det kan också bero på att man har väldigt låg befolkningstillväxt – ingenting.

När Nooshi Dadgostar talar om frihet undrar jag vilken form av frihet hon menar. Hon vill reglera och subventionera bort all frihet som finns i bostadspolitiken. Jag är lite nyfiken på var Nooshi Dadgostars gräns går när det gäller hur mycket pengar man kan använda för att subventionera fram saker och ting som Vänsterpartiet anser att det finns brist på i samhället.

Anf. 11 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Det är helt riktigt att Vänsterpartiet vill investera i sådant som vi har brist på i samhället. Vi tycker att det är viktigt. Bostadsbristen är ett enormt problem, och det som byggs i dag är inte för vanliga plånböcker.

Jag hör inte en enda borgerlig politiker i kammaren i dag som har ett förslag på hur vi bygger fler hyresrätter till rimliga hyror. Det finns inga förslag, vare sig från Mats Green eller Ola Johansson. Vad är ditt förslag för hur vi ska få ned hyror på den nyproduktion som vi bygger i dag? Vad är ditt förslag? Vi måste ha några idéer om detta. Det är den stora fråga som vi står här och debatterar i dag.

Investeringsstöden har fungerat, men jag menar att det inte är tillräckligt. 10 000 hyresrätter med rimliga hyror är bra, men det når inte ända fram. Vi tycker att vi ska gå längre. Precis som ni tycker vi att man ska gå in med statliga lån för exempelvis nyproduktion i infrastruktur, vilket är bostadsbyggande i det här fallet. Där håller vi med varandra.

Vi behöver på olika sätt fundera på nya idéer. Vi kan inte bara skrika om regleringar, socialism och allt det som Ola Johansson säger men som inte betyder något. Jag hänger inte med på vad det innebär.

För mig är det viktigt att det kommer fram nya hyresrätter nu som folk kan efterfråga. Investeringsstödet är ett sätt, men vi har många andra förslag. Vi vill använda allmännyttan på ett bättre sätt, vi vill hjälpa kommunerna med markpolitiken på ett mycket mer progressivt och framåtsyftande sätt och vi vill ha olika stödsystem så att nyproduktionsprojekt kan startas oftare och snabbare, när det inte finns ett stort behov av eget kapital och avkastning på eget kapital.

Anf. 12 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Nooshi Dadgostar har utsetts till regeringens utredare för att få fram mer byggbar mark, något som är angeläget.

Det torde inte vara obekant för Nooshi Dadgostar vad som sägs i den beskrivning som finns från de byggföretag som ska bebygga marken.

Det torde inte vara obekant för Nooshi Dadgostar vad de allmännyttiga bostadsföretagen berättar för henne när det gäller förutsättningarna för att få fram fler hyresbostäder.

Det torde heller inte vara obekant för Nooshi Dadgostar att en nyproducerad bostad – en hyresrätt – som upplåtelseform alltid är dyrare än vad en redan byggd bostad är.

Det torde därför heller inte vara obekant för Nooshi Dadgostar att de billiga hyresrätter som en ung person, en nyseparerad person, en person som är på väg in på arbetsmarknaden eller en person som är nyanländ och försöker starta ett liv här i Sverige har tillgång till är en bostad som redan finns – en bostad som tillgängliggörs genom ökad rörlighet och genom att människor bestämmer sig för att det är dags att äga sin bostad.

Ägande är något som inte existerar i Vänsterpartiets värld. Om Vänsterpartiet genom politiska beslut kunde få bort ägande som boendeform tror jag inte att det skulle vara främmande för Nooshi Dadgostar att föreslå något sådant. Jag tror att drömmen för Vänsterpartiet är att vi har 100 procent subventionerade hyresrätter.

Jag är fortfarande nyfiken på var Nooshi Dadgostar anser att gränsen går för hur mycket skattemedel man kan kasta in i bostadsmarknaden i syfte att få fram den typ av bostäder som Nooshi föreställer sig att människor vill ha.

Anf. 13 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! De borgerliga partierna, Ola Johansson inkluderad, målar upp halmgubbar, och så slåss de mot dem. Och så är det väderkvarnar, och så slåss de mot dem. Så håller de på, och de skriver egna pamfletter.

Vi måste prata med riktiga människor i verkligheten. Folk har ingentans att bo, Ola Johansson. Det är jättesvårt att hitta någonstans att bo. Jag har en syster som fick flytta från Stockholm. Hon skulle plugga här, men hon fick hoppa av och flytta till Malmö. Vad erbjuder du henne? Vad har du att säga till henne? Ingenting. Du viftar med dina pamfletter. Det är oseriöst.

Jag noterar också att det fortfarande inte finns några förslag om att bygga nytt på ett sätt som prickar åtminstone en vanlig löntagare. Jag kräver inte att man ska bygga de absolut billigaste bostäderna. Jag håller helt med om att det är de som redan är byggda som är billigast. Men vi måste åtminstone bygga för något slags medelssvensson, eller hur? Vi måste bygga för breda grupper. Där har Ola Johansson inget svar.

Jag håller med om att nyproduktion är dyrare. Det är därför som vi vill gå in med statliga lån just i nyproduktionen, för att balansera upp detta glapp och för att se till att risktagandet där blir mindre. Då kan allmännyttan ha startat tre, fyra eller fem fler projekt. Om vi sprider ut kostnaden för risken att starta nya byggprojekt kan vi bygga mycket mer. Det leder till att en eller två lägenheter till och med kan få stå tomma i våra städer, så att det finns en rörlighet på det sätt som Ola Johansson säger.

Det ägda boendet är subventionerat i dag. Vi lägger omkring 30–40 miljarder på det ägda boendet, och det är bara omkring 6 miljarder som går till hyresrätterna. Hur kan dessa 6 miljarder vara så provocerande för Ola Johansson och inte de 40 miljarderna?

(Applåder)

Anf. 14 ROBERT HANNAH (L):

Herr talman! De offentliga finanserna är i ordning, sysselsättningen växer och ekonomin befinner sig i högkonjunktur. Men i stället för att använda högkonjunkturen för att bygga en buffert för sämre tider väljer regeringen att elda på ekonomin, presentera ofinansierade bidragshöjningar och goda byggföretag med byggsbventioner för byggnader som ändå ska byggas.

Vad Sverige behöver i dag är Liberalernas ekonomiska politik där utbildning belönas, där subventioner går till barnfamiljer och pensionärer i stället för till byggföretag, där det alltid är lönsamt att gå från bidrag till jobb och där man inte förpassar funktionshindrade till ett ovärdigt liv genom att ta bort deras personliga assistans.

Efter tre år med en rödgrön regering finns det ärligt talat knappast någon i Sverige som tycker att Sverige är på rätt väg.

Liberalerna är mycket glada över att det byggs mycket nu. Men även om det byggs mycket mer än på länge är vi långt ifrån att uppnå de 600 000 bostäder som behöver byggas till 2025. I stället visar prognoserna nu att bostadsmarknaden kommer att bromsa in, bland annat på grund av regeringens nya amorteringskrav som kommer att komma snart.

Dessutom står regeringen långt ifrån att ge tak över huvudet till alla de asylsökande som har fått uppehållstillstånd i Sverige. I stället tvingas svenska kommunpolitiker att köpa bostäder eller ta hyresrätter från den vanliga bostadskön.

När Mehmet Kaplan sparkades från sin post som bostadsminister fanns det inga som helst förslag för att ge tak över huvudet för dessa nyanlända, detta trots att Liberalerna och flera andra allianspartier länge krävt undantagsregler för att få fram bostäder och bättre användning av Migrationsverkets upphandlade boenden.

Hela denna höst har gått utan att regeringen och Peter Eriksson har levererat en enda proposition om bostadspolitiken, och Peter Eriksson har fortfarande inget svar på frågan vart de nyanlända ska ta vägen. Detta är den mest avgörande fråga som vi har i Sverige. Vi har väldigt många nyanlända som ska in på den svenska bostadsmarknaden. Nooshi Dadgostar och andra sitter och talar om att unga ska ha någonstans att bo. Men det blir inte lättare om man ska ta de bostäder som de unga ska bo i.

De rödgröna kommer i dag att slå sig för bröstet och ta åt sig äran för att det byggs mycket, trots bristen på politik. Jag kan garantera att det inte på något sätt är den rödgröna bostadspolitiken som har lett till den produktionsökning som vi ser i Sverige i dag. Mehmet Kaplan, Peter Eriksson och regeringen har hittills bidragit med endast fyra saker till svensk bostadspolitik.

För det första har man gjort mindre regelförenklingar. Det intressanta i sammanhanget är att Miljöpartiet röstade emot nästan samtliga när Alliansen styrde under den förra mandatperioden. Nu passar det alltså, men då gjorde det inte det.

För det andra har man skapat, eller vill skapa, flummiga bostadsråd och andra samtalsforum som inte kommer att leda till några som helst fler bostäder. Liberalerna säger nej till samtliga dessa. Jag ska också vara tydlig med att Liberalerna gärna deltar i dessa samtalsforum – Boinstitutet och en massa andra som Hyresgästföreningen och marknaden själva har skapat. Vi behöver inga fler. Det finns tillräckligt många redan i dag.

För det tredje har man infört missriktade subventioner till välbeställda byggföretag.

För det fjärde vägrar man röra vid ränteavdragen. I stället tänker man nu straffa särskilt unga och ensamstående för att ta sig in på bostadsmarknaden genom amorteringskrav som effektivt stänger dem ute.

Det är intressant i sammanhanget att lyssna på vad Finansinspektionen sa när man presenterade det nya amorteringskravet. I brist på andra förslag lägger man fram detta förslag. Om regeringen hade gått fram med ett förslag om ränteavdragen, där alla får vara med och bidra till en sund skuldsättning i Sverige, hade Finansinspektionen inte lagt fram detta förslag.

Det är också intressant att Per Bolund, finansmarknadsministern, säger att bara 15 procent kommer att hindras från att ta sig in på bostadsmarknaden på grund av det nya förslaget. Det drabbar de rika, eftersom de som inte har höga inkomster redan nu inte får banklån för att köpa en bostad.

Man kan mycket tydligt se att detta i praktiken innebär att regeringens politik går ut på att unga, nyutexaminerade, nyanlända och ensamstående är de enda som inte ska få ta sig in på bostadsmarknaden på grund av att människor runt om i Sverige redan har tagit mycket stora lån. Man vill över huvud taget inte se till att alla svenskar är med och bidrar till en sund skuldsättningspolitik i Sverige.

Liberalerna är främst kritiska till att regeringen genom sin budget fortsätter att driva på en politik som syftar till att subventionera fram fler bostäder. Det är en politik som i grunden är feltänkt. Subventionerna snedvrider konkurrensen, och medlen går i en majoritet av fallen till bostäder som ändå kommer att byggas. Det framgår mycket tydligt av när dessa subventioner kan sökas. Det är först när man har fått bygglov och gått igenom en otroligt lång process, som säkert har tagit tre, fyra, fem eller sex år, som man ska söka denna subvention för att få bygga bostaden. Det faller på sin egen orimlighet att byggföretag inte redan skulle ha planerat under fem sex år för ett hus som ska byggas och att de sedan inte kommer att bygga om de inte får bygglov och en finansiering av staten. Så funkar det inte. Dessa subventioner går direkt ned i fickan på byggföretag som redan har tänkt bygga dessa bostäder.

Vid vartenda besök som jag har gjort på olika byggföretag under de senaste åren har jag fått bekräftat att de bostäder som nu får subventioner redan är planerade.

I Göteborg sa en byggherre att det kommer att bli 100 kronor lägre hyra för en bostad som man nu bygger. Ja, den kommer att vara 100 spänn billigare än den som byggdes för två år sedan. Det är inte att faktiskt få fram fler bostäder.

De 10 000 bostäder som Nooshi Dadgostar slår sig för bröstet för hade redan byggts. Vad hade hänt om vi i stället faktiskt hade gett dessa pengar till pensionärer och ensamstående föräldrar?

Liberalerna säger nej till bostadssubventionerna. Vi satsar i stället pengar på att höja bostadstilläggen markant mer än regeringen föreslår och även deras stödparti Vänsterpartiet föreslår. Dessa pengar satsar vi särskilt just på pensionärer med garantiinkomster och på flerbarnsfamiljer. Det är en effektiv politik för att få in fler resurssvaga familjer på bostadsmarknaden.

Medan regeringens politik alltså innebär att man subventionerar ekonomiskt starka byggföretag, som inte vill ha medlen, innebär Liberalernas ekonomiska politik hjälp till resurssvaga individer som behöver bostadstillägg och bostadsbidrag.

Om man ska jämföra solidaritet, vad är då solidariskt? Är det att hjälpa rika byggherrar som har fått bygglov och ska bygga en bostad och som gärna tar emot gratis pengar, eller är det att hjälpa ensamstående mammor, som Nooshi Dadgostar och Vänsterpartiet tidigare här klappade sig på bröstet för att de hjälper att komma in på bostadsmarknaden och så att de har råd med hyran? Jag är ganska tydlig med att jag tycker att hjälpen ska gå till individer och inte till företag.

Liberalerna föreslår i sin budgetmotion fyra större satsningar inom bostadspolitik, utöver de höjda bostadstilläggen.

För det första vill Liberalerna ta bort flyttskatten, så att fler har råd att flytta till något som de faktiskt vill bo i. Vi vill ta bort både taket och räntan. Det skulle vara den absolut största och mest effektiva satsningen för att få en bättre fungerande bostadsmarknad, så att äldre svenskar har råd att flytta till någonting som är mer anpassat för dem och så att flerbarnsfamiljer kan flytta in i de bostäder som många äldre svenskar i dag bor i.

För det andra vill Liberalerna sänka ränteavdragen med 1 procent per år under tio år ned till 20 procent och kvitta detta med sänkt inkomstskatt. Vi säger nej till regeringens kommande amorteringskrav som bara riktas mot yngre och ensamstående.

För det tredje säger Liberalerna ja till att Boverket ges i uppdrag att utveckla något som svenska folket och branschen faktiskt vill ha och behöver ha, nämligen offentlig hyresstatistik, så att alla svenskar kan jämföra och se om de betalar en rättvis hyra.

För det fjärde säger Liberalerna ja till att inrätta ett ekonomiskt stimulansbidrag till de kommuner som har förkortat eller framgångsrikt arbetar med att förkorta handläggningstiderna för plan- och bygglovsärenden. Detta ger långt fler bostäder än de samtalsforum som Miljöpartiet satsar alla sina pengar på.

Jag vill därefter säga något om konsumentpolitiken. På det konsumentpolitiska området motionerar Liberalerna tillsammans med de övriga allianspartierna om en återgång till Alliansens konsumentpolitiska mål, som handlar om att stärka individernas konsumentmakt. Jag yrkar därför bifall till reservation 4, vilket också de andra allianspartierna har gjort.

Medan Liberalerna anser att konsumentpolitiken ska användas till att stärka konsumenternas makt vill Miljöpartiet använda konsumentpolitiken till att styra människors beteenden och till att skapa fikaklubbar för miljöpartister. Liberalerna säger därför fortsatt nej till regeringens partssammansatta forum för miljösamt konsumtion.

Vi är för miljösmart konsumtion, och vi är för att arbeta med dessa frågor. Den här typen av sammansatta forum finns dock redan, och staten behöver inte vara den som bjuder in. Det kan branschen i stället göra själv. Vi behöver inte dessa flumkonferenser från Miljöpartiet. I stället ska vi prata om hur man direkt stärker konsumentmakten, vilket Konsumentverket redan i dag har i uppdrag att göra. Liberalerna säger därför ja till att öka stödet till de civila samhällsorganisationer som på olika sätt stärker konsumentmakten. Vi vill alltså hellre ge pengarna till konsumentorganisationer.

Vi i Liberalerna säger också ja till att satsa medel på att Konsumentverket ska hitta åtgärder för att stärka konsumentmakten för personer med funktionshinder. Vi vill att personer med funktionshinder ska ges möjlighet att använda sin konsumentmakt på ett bra, tydligt och effektivt sätt, och det ska vara rättvist för dem att kunna handla. Medan regeringen satsar på att dra ned på och förstöra för livet för Sveriges funktionshindrade och satsa på elcyklar jobbar vi i Liberalerna i stället för att stärka funktionshindrades rättigheter att vara sina bästa jag. Det är att arbeta med effektiv konsumentpolitik.

Från Liberalernas sida anser vi att budgetförslaget måste betraktas som en helhet, herr talman. Därför yrkar vi inte bifall till vår egen budgetreservat utan har ett särskilt yttrande.
(Applåder)

Anf. 15 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Jag har ägnat mig åt att läsa Liberalernas budgetmotion och det vi diskuterar i kammaren i dag. Liberalerna är det parti som sänker skatten mest för de absolut rikaste. Man har en fördelningsprofil i sin budget som innebär jättemycket rikare rika, vilket de fattiga får betala. Så funkar Liberalerna nuförtiden. Det tycker jag är tråkigt, vill jag börja med att säga.

Jag sa i mitt anförande att jag tycker att de borgerliga partierna behöver komma fram med hur de vill lösa situationen. Hur ska vi bygga hyresrätter och bostäder med rimliga hyror och priser? Hur ska detta gå till? Det regeringen och Vänsterpartiet gör är att ge ett investeringsstöd som gör att vi kan få fram hyresrätter med rimliga hyror. Robert Hannah frågade i sitt anförande vad som hade hänt om vi inte hade gjort det. Ja, då hade vi inte fått några hyresrätter med rimliga hyror. Det är ju så att det blir rimliga hyror med detta. Det är det som är poängen – att de ska komma fram.

Hur vill Liberalerna göra för att vi ska få hyresrätter med rimliga hyror?

Anf. 16 ROBERT HANNAH (L) replik:

Herr talman! Vilka är de rika som Nooshi Dadgostar talar om? Det är barnmorskor. Tycker du att en barnmorska är rik, Nooshi Dadgostar? Tycker du att en specialistsjuksköterska är rik? Tycker du att en förstelärare är rik? Tycker du att vanliga svensson är rika? Det är nämligen dem du pekar ut när du säger att vi sänker skatten för de allra rikaste.

Sverige har en av de absolut högsta inkomstskatterna i världen. Vad Liberalerna vill se är en grön skatteväxling där vi sänker skatten på inkomst och höjer den på konsumtion – särskilt av det som förstör miljön. Det är inte orimligt att tycka att det är en bra politik så att Sverige kan vara

mer konkurrenskraftigt i världen. Att kalla barnmorskor, specialistsjuksköterskor och förstelärare rika tycker jag dock är orimligt.

Vad vill vi göra för att få mer rimliga hyror i Sverige? Vi tycker att vi har för dålig konkurrens. Vi tycker att våra byggkostnader är högre än i andra länder. Vi i Liberalerna har varit tydliga med att vi vill ha typgodkända hus som ska vara fria att byggas över hela Sverige. Sabos kombohus är en jättebra satsning. Vi vill ha fördjupade översiktsplaner som huvudregel så att en kommun kan planera framåt i tiden. Vi vill att kommuner ska planera efter behov så att det ska finnas detaljplaner efter den befolkningstillväxt som ska finnas.

Vi vill stärka de individer som är resurssvaga på riktigt. Det handlar oftast om ensamstående föräldrar och om pensionärer med garantiinkomster, och där satsar vi mer på höjda bostadstillägg än något annat parti i detta rum i dag. Vi gör alltså väldigt mycket på det här området, men det är marknaden som måste förbättras. Det handlar om att få en bättre och mer fungerande byggmarknad.

Det är inte byggsubventioner till hus som redan ska byggas som är lösningen – tyvärr. Alla byggherrar jag har träffat har sagt att de hus de nu tar pengar för, gratis, och stoppar i fickan redan skulle byggas. Detta är inte lösningen.

Anf. 17 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Det är inte på det sättet som Robert Hannah säger. Många av dessa hus hade inte byggts, och de hade absolut inte haft de låga hyror som de har i dag. Det är det som går tillbaka till människorna – de låga hyrorna och de nya hyresrätterna. Det är ju inte så att bostadstillägg i sig bygger nya bostäder.

Robert Hannahs parti vill även ha marknadshyror. I Stockholm eller i min hemkommun, som ligger utanför Stockholm, skulle det kanske höja hyrorna med 60–70 procent. På vilket sätt tror Robert Hannah att marknadshyror skapar ett byggande som gör att till exempel vanliga löntagare kan få nya hyresrätter om nu hyrorna ska gå upp med 60–70 procent? Hur går det ihop, så att säga? Det är min första fråga.

Robert Hannahs parti vill även sänka värnskatten. Det är den rikaste procenten i Sverige som betalar värnskatt. På vilket sätt ger det fler billiga hyresrätter att sänka skatten för de absolut rikaste i Sverige?

Anf. 18 ROBERT HANNAH (L) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är en villfarelse när Vänsterpartiet talar om låga hyror. Det finns inga låga hyror i nyproduktion; de kommer alltid att vara högre än för befintliga bostäder. Det vi behöver satsa på är smarta renoveringar i de billigare bostäder som redan finns ute på marknaden. Där kan jag hålla med om att man behöver göra ett starkt arbete.

När det gäller byggsubventionerna kan man fråga sig om en 90-talist verkligen har chans på en hyresrätt i Stockholms, Göteborgs eller Malmös innerstad i dag. Nej, dessa subventioner går till folk som redan står i bostadskön. Det är inte de människor ni efterfrågar ska ha bostäderna som får dem, Nooshi Dadgostar. Det ska man också vara tydlig med.

När jag har pratat med byggföretag i min hemstad Göteborg har det blivit tydligt att det blir en 100 kronor billigare hyra för deras hyresgäster. Ta då i beaktande att ett bostadsbidrag till den ensamstående mamman eller till pensionären med garantiinkomster ger en 1 000–2 000 kronor lägre hyra varje månad. *Det* är effektiv bostadspolitik, och det är att hjälpa de individer som faktiskt behöver stöd. Era subventioner kommer att gå till dem som står först i kön, och det är inte de som behöver bostäderna mest.

Nooshi Dadgostar talar också om hyror som höjs med 60–70 procent. Eventuellt kan det ske på Kungsholmen, Södermalm och Östermalm, men i praktiken har vi redan marknadsnivåer i de absolut största delarna av Sverige i dag. De bostäder som nu kommer ut på bostadsmarknaden med presumtionshyror och med era subventioner är redan långt mycket dyrare, och det är ganska lätt att få tag i dem i innerstäderna.

Däremot måste man fundera på hur vi får en marknad som fungerar. Det vi har i dag är nämligen en totalt icke fungerande marknad med svart-handel, där 90-talister inte över huvud taget har en chans att komma in på bostadsmarknaden och där det är 25 års kö till en bostad. Jag har till och med anmält bostadskön i Stockholm till *Guinness Rekordbok*, och det av en anledning: Vi har en icke-fungerande bostadsmarknad. Det måste vi lösa, och det görs inte genom mer socialism utan genom mer marknad.

Anf. 19 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Herr talman! Civilutskottet debatterar nu utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

Jag kommer i mitt anförande att tala mestadels om bostadspolitik, och jag vill inledningsvis yrka bifall till utskottets förslag i dess helhet.

Herr talman! Vi står nu här i mandatperiodens sista budgetdebatt. Nästan fyra år har gått av mandatperioden, och om man tittar tillbaka ser man att det har hänt mycket. Tittar man tillbaka på tidigare mandatperioder kan man konstatera att bostadsbyggandet under många av åren under 2000-talet har varit väldigt lågt. Tittar man på en kurva eller ett diagram ser man att det bara var något av åren som bostadsbyggandet kom över 30 000 bostäder per år. I dag är verkligheten helt annorlunda.

Åren kring 2017 kommer att gå till historien som några av de år i modern tid då det byggdes mer än på väldigt länge. Enligt Boverkets prognos kommer 76 000 bostäder att ha påbörjats under 2017. För 2018 ser det enligt prognosen ut som att över 70 000 bostäder kommer att påbörjas. Under den här mandatperioden kommer regeringen med stor sannolikhet att ha sett till att över 250 000 bostäder har påbörjats, vilket jag ändå tycker kan ses som gott.

Vi har sett till att det har funnits goda förutsättningar för att det ska byggas. Framför allt kommer vi med stor sannolikhet att nå det mål som regeringen har satt upp om att det ska byggas minst 250 000 bostäder till 2020.

Självklart räcker inte detta. Självklart måste det göras mer. Men man kan ändå konstatera att vi under dessa år har bevisat att det går att påbörja byggandet av bostäder och att det går att bygga bostäder.

Det diskuteras fortfarande och lyfts hela tiden upp i debatten att vi behöver ytterligare regelförenklingar. Jag tror att vi hela tiden måste se till detta, men den som säger att det inte går att bygga bostäder i Sverige har fel. Det är bara att titta på statistiken – det byggs nu som aldrig förr.

Självklart är det så att regeringen inte kan ta åt sig äran för den byggnation som sker just nu. Den tidigare regeringen vidtog säkert ett antal åtgärder som var goda och positiva. Jag har själv i denna talarstol tidigare berömt Stefan Attefall för en del av de saker han har gjort som har underlättat byggandet.

Min stora fundering är dock: Om det nu var så att det under den förra mandatperioden genomfördes så oerhört många reformer, varför kom då byggandet inte igång?

För mig är det självklart. För mig handlar bostadsbyggandet inte om regelverk eller om konjunktur utan om politisk vilja.

Det som den socialdemokratiskt ledda regeringen gjorde i början av denna mandatperiod var att tydligt peka ut bostadspolitiken och bostadsbyggandet som någonting väldigt viktigt. Regeringen gjorde en tydlig satsning, där vi sa att vi under de kommande åren kommer att lägga 6 miljarder per år för att stimulera bostadsbyggandet runt om i landet.

De pengarna har bland annat gått till en kommunbonus, där vi har sett till att ganska många kommuner som tidigare inte hade en bostadsförsörjningsplan nu har en sådan. Under tiden de har tagit fram bostadsförsörjningsplanen har kommunerna i mångt och mycket också funderat över var i kommunerna de kan planera att bygga bostäder.

Jag tror att denna bonus har gett stor effekt. I min hemkommun Linköping, som har fått en hel del pengar, har bonusen inneburit att man också har börjat att planera projekt för de kommande åren. Ett antal små kommuner har kanske inte tidigare haft någon bostadsförsörjningsplan men har nu tagit fram en sådan och kommer att aktivt bygga under de kommande åren. Jag tycker att kommunbonusen har gett effekt.

Förutom detta har vi lagt en stor andel av dessa resurser på ett investeringsstöd. Investeringsstödet har ju debatterats flitigt här i kammaren. Under 2017 kommer 10 000 bostäder att ha beviljats investeringsstöd. Många av dessa bostäder hade säkerligen byggts ändå, men vi hade haft helt andra hyresnivåer än de vi har nu.

Jag tror att alla som kommer att stå i denna talarstol i dag är överens om att den stora utmaningen framgent är att vi måste se till att hyrorna är rimliga i samband med att det byggs.

Staten har även skjutit till pengar för sanering av mark för bostadsändamål. Detta tror jag är en oerhört viktig åtgärd. Jag har träffat många kommuner som är mycket glada för det här stödet. De har mark som de i dag inte klarar av att få ihop kalkylen för. Genom ett stöd som gör att de kan sanera för bostadsändamål har de dock fått igång byggandet på ett antal tomter där det tidigare har varit svårt.

Regeringen gör en stor översyn av byggreglerna. Detta är någonting som borde ha gjorts för länge sedan. Min uppfattning är att vi ska vara försiktiga med att röra speciellt mycket mer i PBL. Justeringar behöver göras, men inte så mycket. Jag tror däremot att det finns mycket att göra i byggreglerna. Denna utvärdering och genomlysning borde ha gjorts för länge sedan.

Vi har ett stöd till byggande av äldreboende. Detta är ett väldigt attraktivt stöd, som många söker. Det mest fascinerande är att vi är överens med ett antal av allianspartierna om att ett stöd för byggande av äldrebo-

städer är någonting som vi behöver. Jag kan inte förstå vad som är skillnaden mellan att subventionera byggandet av äldreboende och bostäder för äldre och att subventionera byggandet av andra bostäder.

Slutligen har vi ett antal ytterligare åtgärder gällande renoveringsstöd, stadsmiljöavtal och liknande. Dessa har på olika sätt bidragit till att kommunerna har fått igång byggandet.

Om jag ska vara riktigt ärlig: Regeringen har gjort en hel del bra saker, men i grund och botten är det kommunerna som ska ta åt sig äran för det ökade bostadsbyggandet. Det rör sig om kommuner som vill. Vi kan se väldigt många kommuner som i dag har dubblat sitt bostadsbyggande, och det handlar i mångt och mycket om politisk vilja.

Titta på kommuner som Örebro, Linköping och Malmö, där politiken faktiskt har gjort skillnad! Där har den politiska ledningen tydligt pekat och sagt: Vi måste få upp bostadsbyggandet för att bygga bort bostadsbristen. Detta har gett resultat.

I grund och botten är det så att med en socialdemokratiskt ledd regering tillsammans med socialdemokratiskt ledda kommuner byggs det i detta land. Historien har visat gång på gång att det är då det byggs.

Herr talman! Däremot kan man konstatera att vi inte är nöjda. Självklart finns det utmaningar kvar. Extra tydligt blir detta i det läge som vi befinner oss i nu. Marknaden är på vissa ställen överhettad. Man kan se att det finns en oro. Det finns tendenser till att allt som byggs inte blir sålt eller uthyrt.

Detta är någonting som måste analyseras och som måste tas på största allvar. Däremot tror jag att man måste göra den analysen under en längre tid. Jag tror inte att man i dag kan säga om detta är en fastighetsbubbla eller om det bara är en återgång till ett normalläge.

Självklart måste man ta detta i beaktande, men jag är övertygad om att Sverige i grund och botten fortfarande har bostadsbrist och om att det även fortsättningsvis behöver byggas bostäder i Sverige. Det kanske är så att den produkt som just nu byggs och den produkt som just nu säljs måste förändras. För om nu bostadsmarknaden är en marknad som vilken annan som helst, vilket åtminstone en del av de tidigare talarna här har gett uttryck för, innebär detta att det skulle fungera och att vi skulle få produkter som är billigare.

Men just nu sker inte det. Jag tror att vi behöver mer av politisk styrning och en större diskussion om hur bostadspolitik ska fungera i framtiden.

Herr talman! Vi ser att det finns utmaningar. Jag tror att nästan alla tidigare talare i talarstolen har sagt att vi nu behöver en ny samlad bostadspolitik.

Jag håller med om det. Vi behöver en samlad bostadspolitik, och vi behöver blocköverskridande samtal. Det absolut viktigaste framgent är att vi får en långsiktig politik, en rättvis skattereform samt ett antal förenklingar som gör att vi kan hålla uppe ett stort, kontinuerligt byggande – framför allt ett byggande av bostäder med rimliga hyror.

Där verkar vi vara överens, och det är oftast där samtalet slutar. Men jag tycker att vi också måste gå vidare i diskussionen och i samtalet och fundera på vilka som är de grundläggande värderingarna i den svenska bostadspolitik. Där tycker jag att vi måste ta vår utgångspunkt. Vi ska inte prata om olika ideologiska skygglappar.

Vi kanske måste ändra hyressättningsystem. Vi måste kanske investera i fler bostäder. Staten måste definitivt ta ett större ansvar. Dessa frågor diskuteras inte över huvud taget. Om vi ska ha blocköverskridande samtal och en långsiktig bostadspolitik måste vi ha en utgångspunkt i vilka värden som ska vara grundläggande.

Sverige är i dag ett av de länder i Europa som lägger absolut minst pengar på den sociala bostadspolitiska sektorn. Jag tror att vi måste lägga mer, och jag hoppas att även den borgerliga sidan inser att vi måste skjuta till mer pengar.

Robert Hannah från Liberalerna nämnde i sitt anförande att vi måste höja bostadsbidragen och bostadstilläggen. Det kanske vi måste göra. Problemet är dock att det skapar väldigt stora inlåsnings effekter. Hur ska vi hantera detta? Det går inte att bara höja bidrag utan att också reflektera över vilka konsekvenserna blir.

Herr talman! Vi står inför stora utmaningar. Det råder brist på bostäder, och det byggs i dag inte tillräckligt mycket. Framför allt byggs det inte bostäder som människor har råd att bo i.

För mig handlar det om att vi måste skapa en bostadspolitik som utvecklar den svenska modellen, det vill säga ett system som är generellt och som inte pekar ut enskilda individer eller ställer olika grupper mot varandra. Vi ska skapa detta i traditionell svensk anda – gemensamt. Det ska utgå från det som är grundfundamentet i Sverige, det vill säga den svenska modellen.

Då tror jag att vi måste ha en gemensam vision om ett generellt system, ett system som är unikt för Sverige, och att vi ska värna den svenska modellen. Dessa grundläggande värden vill jag ta med mig till de framtida samtalen kring hur vi ska utveckla den svenska bostadsmarknaden.
(Applåder)

Anf. 20 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Vi har nu hört Socialdemokraternas Johan Löfstrand och kommer strax att få höra Miljöpartiets Emma Hult – två företrädare som jag hyser stor respekt för, därför att båda är pragmatiska och kunniga på bostadspolitikens område och egentligen vill utträta mer. Jag vill säga det.

Problemet är bara att det är en dubbellåsning i regeringen, därför att där Johan Löfstrand är pragmatisk är Emma Hult dogmatisk, och där Emma Hult är pragmatisk är Johan Löfstrand dogmatisk. Till allt detta ska läggas Vänsterpartiets mindre pragmatiska bostadspolitik.

Problemet jag talar om vad gäller dubbellåsningen i den rödgröna regeringen är att vi har en socialdemokrati som lägger in sitt veto mot alla strukturella förändringar av bostadsmarknaden och att vi har ett miljöparti, som till råga på allt sitter på ministerposten, som lägger in sitt veto mot alla nödvändiga, avgörande regelförenklingar. Detta är alltså inte i bostadskrisens Sverige en automatisk väg till framgång.

Jag noterar att även Johan Löfstrand vill ha bostadspolitiska överläggningar, där vi alla vänder på alla stenar.

Det är givetvis så, herr talman, att vi alla har heliga kor som vi måste slakta i bostadspolitiken. Jag kan tala för mitt parti och säga att vi är beredda att göra det och vet att också min allianskollegor har en vilja att göra det. Men då måste både Socialdemokraterna och Miljöpartiet – jag har nu gett upp hoppet om Vänsterpartiet – också vara beredda att göra det.

Efter de tidigare bostadspolitiska samtalen uppfattar vi att alla heliga kor finns kvar på regeringssidan. Är det så fortfarande? Räkna upp de heliga korna, om de finns kvar!

Anf. 21 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! I grund och botten håller jag med Mats Green om att vi nog måste vända på många stenar för att lösa de utmaningar vi står inför. Och jag tycker nog att regeringen i mångt och mycket i de bostadspolitiska samtalen hade en öppen agenda där de absolut flesta frågorna gick att diskutera.

Den fråga som är signumet för de åtta åren av alliansregering har varit regelförenklingar. På det området kan man väl säga att den nuvarande regeringen lyfte på alla stenar som gick att lyfta och gjorde ett ganska stort omtag kring vilka reformer som vi tyckte var lämpliga och inte.

Efter de bostadspolitiska samtalen levererade regeringen ett 22-punktsprogram, och på regelförenklingsområdet finns det nu en stor samsyn. Det är till och med så att byggindustrin har gått ut och sagt: Rör inte PBL mer, utan fokusera snarare på andra saker, för det är inte där det behövs förändringar. Vi fokuserar då på att se över byggreglerna snarare än planfrågorna. Vi har alltså gjort ett antal stora förändringar och förskjutningar på området.

När det gäller skatteområdet var vi väldigt intresserade av att hitta en överenskommelse. Tyvärr blev de skattepolitiska diskussionerna en politisk fars där man skulle recensera vad de olika personerna hade sagt i slutna rum, vilket jag tyckte var sorgligt. Jag tror att vi hade haft en bra mycket bättre situation om vi hade kommit fram på skatteområdet. Men det blev lite för mycket politisk lekstuga.

Slutligen: Det som jag tror är viktigt om vi ska föra bostadspolitiska samtal, vilket jag sa i mitt anförande och som egentligen är min motfråga till Mats Green, är: Vilka värden vill Moderaterna och Mats Green stå upp för om vi nu ska omdana och skapa ett nytt bostadspolitiskt system?

Anf. 22 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Jag håller med om mycket av det som Johan Löfstrand står och säger. Och jag känner till Johans frustration över regeringspartnern Miljöpartiets oförmåga att agera och ta tag i de enklaste frågorna. Jag vet det, och jag respekterar det. Vi har väl sett antal exempel på det i bostadspolitiken som inte har gagnat landet.

När det däremot handlar om vad det är för innehåll vi vill ha i bostadspolitiken tror jag inte att det finns några som helst skillnader vad gäller vision. Vi behöver fler tillgängliga bostäder för alla i alla priskategorier. De som behöver ett hyrt boende ska få ett hyrt boende. De som vill ha ett ägt boende, och det är ju alltid det billigaste i längden, ska också få möjlighet att köpa och äga sitt boende. I synnerhet gäller det dem med små ekonomiska marginaler, därför att de inlåsnings effekter som vi ser nu slår ju framför allt mot låginkomsttagare. För ett parti som ändå har social rörlighet som den bärande tanken är detta A och O. Men återigen är problemet att vi har en regering som sitter kvar med alltför många heliga kor. Det gäller alltifrån hyresreglering till strandskydd, riksintressen och det ena med det andra.

Prot. 2017/18:39
29 november

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning
och byggande samt
konsumentpolitik*

Jag är beredd att svälja väldigt mycket som jag egentligen inte tror på så länge vi får en bostadspolitisk överenskommelse som verkligen börjar ta tag i alla de grundläggande problemen på den dysfunktionella svenska bostadsmarknaden. Det är jag beredd att ta i hand på.

Problemet är att regeringen gick in i de bostadspolitiska överläggningarna med ambitionen att behöva göra så lite som möjligt, att stöka undan politikområdet och begrava de stora frågorna i utredningar. Det är inte så man löser den svenska bostadskrisen.

Återigen: Vi behöver gå på djupet med våra bostadsutmaningar.

Anf. 23 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Jo, visst kan det vara så att jag med jämna mellanrum är frustrerad. Men den frustrationen riktar sig ganska ofta mot en del av allianskamraterna och i stor utsträckning mot en del myndigheters agerande, för där finns det en hel del att göra och att känna frustration över.

Jag kan också konstatera att Peter Eriksson under den ganska korta tid som han har varit bostadsminister har åstadkommit väldigt mycket. Han har lagt fram ett antal förslag. Framför allt tycker jag att Peter Eriksson har varit aktiv i debatten och på ett klokt sätt bidragit till att vi har flyttat fram positionerna och sett till att bostadsbyggande är en självklarhet, samtidigt som han har argumenterat klokt för både investeringsstöd och andra åtgärder som jag tycker är bra.

När det gäller frågan om grundläggande värden säger Mats Green att vi nog är överens om dem. Men jag tror inte att vi är överens, och det är nog det som är grundproblemet. En av utgångspunkterna i moderat politik är ju att man ska göra en ganska stor reformering av hyressättningssystemet. Då är min fundering: Tycker Moderaterna att det inte är speciellt viktigt om en stor del av bostäderna i bostadsbeståndet kommer att bli dyrare?

Ramböll utredde vad införandet av rena marknadshyror – det är inte det som Moderaterna föreslår – skulle innebära i Stockholm. Det skulle innebära att hyrorna skulle öka med ungefär 17 miljarder i Stockholmsområdet. Om man bara skulle reformera hyressättningen lite skulle det medföra en ganska stor kostnad, och då får man höja bostadsbidragen ganska rejält för att kunna kompensera detta.

Jag tror tyvärr inte att vi är överens.

(Applåder)

Anf. 24 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tar min utgångspunkt i beskrivningen av historiken som Johan Löfstrand började sitt anförande med. I beskrivningen glömdes det, som så ofta, att vi under början av 2010-talet hade en av de värsta finanskriser som vi har fått uppleva under den tid som jag har varit politiskt aktiv. Men det nämns oftast inte som en faktor för att bostadspolitiken, så som den ser ut i dag, är sådan. Man glömmar ofta också bort att tala om att kurvorna över bostadsbyggandet ökade ganska kraftigt redan under Stefan Attefalls tid som bostadsminister 2013.

Av Johan Löfstrands anförande uppfattar jag ändå att han faktiskt håller med om att de bostäder som färdigställs med byggsubventioner, i kommuner som har planerat för och beslutat om dessa bostäder och som nu även belönas med en byggbonus, är bostäder som beslutades redan före den nuvarande regeringens tillträde, det vill säga före 2014.

Jag skulle gärna vilja höra Johan Löfstrand bekräfta att den bilden stämmer.

Om vi talar om framtiden så stämmer det att vi har ett högt bostadsbyggande. Det byggs väldigt mycket, och skälen till detta är att vi har regelförenklingar på plats. Man brukade ofta raljera över de 55 uppdragen eller alla utredningar som tillsattes. Det var ju faktiskt så att 55 uppdrag och förslag var beslutade redan när den nuvarande regeringen tillträdde. Det är i hög grad detta, i kombination med en gynnsam konjunktur, som gör att det byggs, och det byggs för att det finns människor som har råd att betala.

Frågan som jag vill ställa till Johan Löfstrand är: Hur säkerställer han att det också kommer att byggas i framtiden när räntorna stiger, kreditrestriktionerna kommer att öka och prisutvecklingen i stället för att stiga snarare dämpas?

Anf. 25 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Jag kan vara ärlig och erkänna att vi hade en finanskris tidigare under 2000-talet. Men det är ganska fascinerande att varje gång som vi har haft en socialdemokratiskt ledd regering, det vill säga under perioden 2002–2006 och perioden 2014 fram till i dag, så har bostadsbyggandet varit mycket, mycket högre än vad det någonsin varit under de borgerliga åren. Antingen har vi bara en rackarns tur med konjunkturen eller så är det så att det politiska initiativet i stat och kommun faktiskt ger ett högre bostadsbyggande i landet. Jag tror på det sistnämnda.

Som svar på Ola Johanssons frågor kring investeringsstödet kan jag säga att ja, så är det. Jag kan nog konstatera att en del av de bostäder som nu byggs med investeringsstöd skulle ha byggts ändå. Sedan kan man konstatera att vi ju ska ha tio veckors handläggningstid, så några av de bostäder som byggdes 2017 måste ändå ha börjat planeras under vår regeringstid. Så tror jag faktiskt att det är.

Det man kan konstatera är att investeringsstödet har gjort att vi nu har 10 000 bostäder i det här landet som under 15 års tid kommer att ha avsevärt mycket lägre hyror, vilket var syftet. Syftet var att skapa bostäder med lägre hyror.

När vi är inne på diskussionen kring lägre hyror kan vi konstatera att det man kan anklaga borgerligheten absolut mest för var att man under de åtta åren av borgerligt styre såg till att 60 000 bostäder som annars hade varit förhållandevis billiga såldes ut i Stockholm. Man såg till att de ombildades till bostadsrätter, vilket har gjort att det är mycket, mycket svårt att få tag i billiga bostäder i Stockholm.

Det är någonting som man kan beskylla borgerligheten för under deras åtta år: Det var 60 000 bostäder som ombildades, och på så sätt minskade antalet billiga hyresrätter.

Anf. 26 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Det är ju något av en förbannelse i politiken att just när borgerliga, alliansstyrda regeringar tillträder, då inträffar en global finanskris. Vi lär få vänja oss vid det, eftersom vi ser risken för detta också under 2018.

Det är också detta som är ett av de starkaste skälen till att det finns en stor skillnad mellan den budget som regeringen lägger fram och allianspartiernas budget. Vi är mycket mer återhållsamma med statens utgifter, just därför att vi vet att någonting sådant kan inträffa. Det är en diskussion som har förts tidigare, men vi ska ha med oss detta i dagens debatt.

Det tycks som om vi är överens om att det behövs blocköverskridande samtal om de långsiktiga spelreglerna. För oss i Centerpartiet är det viktigt att man i ett sådant samtal inte backar för att diskutera hyressättningen i nyproduktion, en successiv nedtrappning av ränteavdragen, införandet av ett bosparande för unga, som gör det möjligt för unga att även äga sin bostad och inte enbart vara hänvisade till den något begränsade hyresmarknaden, samt att också göra en översyn av de skatter som gör det dyrt att flytta.

Jag noterar också att Johan Löfstrand talar om behovet av en social bostadspolitik, vilket är en viktig faktor. Vi måste dock inse att det handlar om att se om det finns möjligheter att styra över de här omfattande subventionerna och kunna använda sig av medlen för att stärka dem som är svagast på bostadsmarknaden.

Det finns ju en anledning till att allianspartierna väljer att satsa medel på bostadsbyggande riktat till särskilda grupper, exempelvis äldre, och det är att EU:s statsstödsregler inte tillåter något annat än detta. Men det är klart att det går att diskutera hur den definitionen ska göras, det vill säga om statsstöd ska kunna användas också till att stödja personer som står väldigt långt från bostadsmarknaden i dag.

Anf. 27 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Jag tror att Ola Johansson och jag i mångt och mycket är överens om många av de saker som vi måste resonera kring. Det tycker jag är bra. Jag är helt övertygad om att vi måste göra en ordentlig skattereform.

Däremot tror jag att det är viktigt att vi när vi gör denna skattereform funderar på vilka värden och vilken värdegrund den ska vila på. Många av dagens skatter på det bostadspolitiska området är oerhört snedvridande och fördelningspolitiskt katastrofala, hävdar jag. Ingen av oss vill såklart ändra fastighetsskatten; det är ju politiskt omöjligt så här ett år före valet. Men man kan konstatera att dagens fastighetsavgift slår mot de hushåll som har den absolut svagaste ekonomin. Har du en högre inkomst och en fastighet som är värd mer, då betalar du precis lika mycket i fastighetsskatt som den som har en väldigt billig bostad.

Det finns ett antal sådana exempel där det skattesystem vi har i dag fördelningspolitiskt slår väldigt fel. Det behövs definitivt en skattereform, men det måste vara en skattereform som bygger på en helt annan fördelningspolitisk grundtanke än de skatter som vi har i dag.

När det rör den sociala bostadspolitiken är det återigen så: Vi måste fundera på vilka värden vi ska skydda när vi skapar en social bostadspolitik. Jag är helt övertygad om att bostadsbidrag och bostadstillägg är någonting som vi måste ha kvar. Vi måste också vara medvetna om vad bostadstillägg och bostadsbidrag innebär, nämligen att man låser in människor. Tittar vi ut över Europa, där det finns sådana här system, ser vi att det är väldigt passiviserande med bidrag som låser in människor. Det gör att människor inte orkar ta ett jobb och inte utvecklas som individer.

Därför måste man resonera om hur dessa system ska se ut, och det vill jag göra framgent. I grund och botten måste vi dock fundera på hur den svenska modellen ska utvecklas i stället för att avvecklas.

(Applåder)

Anf. 28 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Herr talman! Johan Löfstrand är ju en progressiv kraft i Socialdemokraterna, och jag ser verkligen fram emot den bostadsutredning som ni nu jobbar med, den sociala bostadspolitiken som ni sitter och gör själva. Det finns både lite nytänkande krafter i den och krafter som kanske försöker göra vad de kan för att hålla kvar detta system, som ska utvecklas, som det så vackert hette här på slutet. Vad ni kommer fram till ska därför minst sagt bli intressant att se.

Jag skulle ändå vilja höra hur Johan Löfstrand vill utveckla vår bostadsmarknad. Om jag ska vara konkret har jag tagit upp det här med ägarlägenheter, som är den vanligaste formen utanför vårt lands gränser. Jag tog även upp hur man kan utveckla kollektiva boenden och kanske även hyrköp, vilket även det är en modell som finns.

Jag har frågat regeringen flera gånger, och jag måste säga att jag får ganska oklara svar. Känslan är väl en stor skepsis. Min första fråga är därför: Vad avser regeringen att göra för att uppmuntra nya boendeformer? Det tror jag nämligen är en ganska viktig nyckel till att utveckla vår bostadsmarknad.

Jag vill också kommentera det här med att bostadsbidrag har stora inlåsnings effekter. Jag håller verkligen med om det, men jag tror också att det är ett problem att man bygger väldigt generellt för att få lägre hyror i stället för att rikta dessa stöd till grupper.

Johan Löfstrand tog upp att vi kristdemokrater och delar av övriga Alliansen är positiva till att man satsar på äldre. Ja, för att kommuner som är S-, MP- och V-ledda annars satsar på att bygga hotell och simhallar. De satsar på att göra väldigt mycket utom att bygga äldreboenden. Därför är det här riktade stödet ett sätt att också rikta sig till en särskild grupp. Det tycker jag är motiverat, till skillnad från regeringens allmänna investeringsstöd.

Anf. 29 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att det som vi i den här gruppen sitter och arbetar med är oerhört spännande och intressant, och jag kan redan i dag säga att jag är helt övertygad om att alla som sitter i gruppen kommer att stå bakom samtliga förslag som gruppen kommer att lägga fram.

Det tror jag är väldigt viktigt. Det handlar återigen om vilket system vi vill ha och vad som ska vara värdegrunden. En väldigt stor del av den bostadspolitik vi har i dag är fördelningspolitiskt felaktig. Vi måste reformera den på ett antal olika områden. Framför allt måste vi konstatera att bostadspolitik inte är som politiken för vilken marknad som helst. Det är ett politiskt område där samhället och staten måste ta ett lite större ansvar.

Du ställde en fråga om nya och fräscha idéer, Caroline Szyber. Det är jätte viktigt. Vi måste se till att utnyttja det befintliga beståndet mycket bättre än vad vi gör i dag. Det är i mångt och mycket nyckeln i mycket större utsträckning än att vi ska kunna bygga bort bostadsbristen. Jag tror

att det i dag finns många bostäder som inte används tillräckligt effektivt eller ändamålsenligt, hur man nu vill nyttja dem.

Vi behöver ha ett resonemang om hur vi ökar rörligheten i beståndet och ser till att människor hittar ett lämpligt boende i den moderna värld vi lever i i dag. Det kan definitivt vara intressant att se hur vi kan förändra regelverk så att det är lättare att bo tillsammans och så vidare.

Man måste också konstatera att människor vill bo på ett speciellt sätt. Tittar vi på reformen med Attefallshus var målsättningen att det skulle byggas 150 000 sådana. Jag tror att det har blivit 1 800 bostäder när man tittar tillbaka. Den reformen gav inte riktigt den effekt man trodde. Jag tror att många vill bo som de bor i dag.

Anf. 30 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Herr talman! Jag håller inte alls med. Jag tror inte alls att många bor som de vill i dag. Det är en stor del av problemet på vår bostadsmarknad att människor i dag knappt vågar ha bostadsdrömmar, eftersom så många står så otroligt långt från bostadsmarknaden.

Det behövs nya grepp där man tänker nytt. Man kanske betalar en viss del av sin hyra, får en option och kan efter några år få en möjlighet att köpa sin bostad. Det gäller personer som i dag aldrig skulle kunna få ett lån från banken och står allt längre från sin bostadsdröm. De kanske skulle kunna få köpa sin lägenhet eller till och med köpa ett hus. Har man inte kommit in är det otroligt mycket svårare. Det som i dag är den största möjligheten är att ens boende går upp i värde.

När det kommer till Attefall har det raljerats från olika håll. När jag har talat med Stefan Attefall själv har jag fått veta att det var en frihetsreform. Jag vet att det är jättesvårt för vissa härinne att se värdet av en frihetsreform och av frihet och valfrihet. Den kan vara en egen debatt i sig. Det var en frihetsreform. Det var att människor själva skulle kunna få bygga på sin egen tomt.

Man kan raljera väldigt mycket om väldigt många olika saker. Men det finns kommuner som har använt en del av Attefallshuset för att hjälpa personer som har stått utanför bostadsmarknaden. Det har varit ens egna barn och en del nyanlända. Jag säger inte att det här är lösningen, långt ifrån. Men man vinner ingenting på att peka finger åt dem som i varje fall försöker dra sitt lilla strå till stacken, framför allt inte från politiskt håll.

Det kan handla om fyra, tio, hundra eller tusentals nya bostäder. Vi behöver alla. I stället för att peka finger ska vi vara positiva till dem som bygger om eller bygger nytt och väljer att hyra ut. Jag har fortfarande inte fått svar på min fråga om att pröva nya grepp på bostadsmarknaden.

Anf. 31 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med Caroline om att Stefan Attefall har gjort en hel del som var positivt för den svenska bostadspolitiken. Det har jag sagt i talarstolen tidigare, och jag kan säga det nu. Han var och är dedikerad när det gäller att hitta system. Han är till exempel stor företrädare för det nuvarande hyressättningssystemet. Nu ska jag inte ta hans egna ord, utan han får utveckla det själv. Men den bild jag får är att han tycker att det system vi har i dag fungerar bra.

Caroline lyfter i sitt anförande fram bostadsdrömmen. Hon är den första av alliansföreträdarna som lyfter fram ett viktigt värde och inte diskuterar regelförenklingar eller skatter. Det är någonting som ska vara grunden för en framtida svensk bostadspolitik. Bostadsdrömmen och frihetsbegreppet är två sådana värden som jag delar och tror är oerhört viktiga.

Hyrköp eller en utveckling av en ny egnahemsrörelse är saker som vi definitivt ska stödja och utveckla. Jag kommer själv från en kommun där vi har ett kommunalt bostadsbolag som har använt hyrköpsmodeller. Det finns redan sådana initiativ i dag. Det är någonting som jag tycker att vi ska främja. Visst måste det vara så att människor ska kunna efterfråga en bostad!

Problemet när vi diskuterar frihet och när alliansföreträdare diskuterar frihet är: Frihet för vem? Det blir väldigt lätt att det är de som har som har möjlighet till frihet. Jag vill ha ett frihetsbegrepp som inkluderar hela befolkningen, där en stor del av befolkningen kan ha bostadsdrömmen. Då måste vi göra radikala förändringar och få en helt annan fördelningspolitisk profil på den bostadspolitik som bedrivs i dag. Jag får vid annat tillfälle återkomma till din sista fråga.

Anf. 32 ROBERT HANNAH (L) replik:

Herr talman! En politik som inte ställer grupper mot varandra, så sa Johan Löfstrand från Socialdemokraterna väldigt stolt här tidigare från talarstolen. Det intressanta i sammanhanget är att just nu ställs grupper mot varandra. Regeringen tänker införa ett amorteringskrav som innebär att 15 procent inte kommer att kunna komma in på bostadsmarknaden. Det är för att den inte vågar ta tag i ränteavdragen. Det är att ställa grupper mot varandra. Men jag vill tala om en annan fråga där man också ställer grupper mot varandra.

Vi hade en väldigt stor andel asylsökande som kom hösten 2015. Frågan är: Var ska de bo? Det är en fråga som ni i regeringen är ansvariga för, eftersom den uppstod 2015 när ni hade regeringsmakten. Jag ställde frågan till Mehmet Kaplan. Han hade inte några förslag. Jag har ställt frågan till Peter Eriksson. Han kan inte svara på det. I praktiken har det inneburit att kommuner har tagit hyresrätter i anspråk från bostadskön så att ungdomar inte kan ha någonstans att bo. Man har också köpt bostadsrätter från den vanliga marknaden för att människor inte har någon annanstans att bo.

Ylva Johansson svarade på en fråga där jag säger att det inte är rimligt att nyanlända på ett varaktigt sätt går före andra som också behöver bostäder. Jag har inte sedan jag kom in i riksdagen hört ett enda förslag från regeringen om hur man tänker arbeta för att se till att de nyanlända inte går före i kön och att man inte ställer grupper mot varandra. Det enda som har genomförts är det som kom fram i migrationsöverenskommelsen mellan Alliansen och regeringen. Utöver det finns det ingenting att komma med över huvud taget.

Liberalerna ville ha ett undantagstillstånd, och talade om det redan hösten 2015, så att man får fram fler bostäder. Vi vill också använda Migrationsverkets boenden på ett bättre sätt så att kommunerna kunde köpa upp dem eller använda sig av Migrationsverkets platser. I stället har de stått tomma och kostat oss pengar. Jag vill ha ett svar på frågan. Hur ställer ni inte grupper mot varandra när det gäller nyanlända och deras bostadsbehov?

Anf. 33 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Robert Hannah vet precis som övriga här inne i salen att det som hände efter migrationskrisen var någonting som det svenska samhället inte har upplevt på decennier. Det var oerhört stora utmaningar, och vi lever kvar i en hel del av de utmaningarna.

Jag kan konstatera att det här finns väldigt mycket att göra. Jag är som socialdemokrat inte nöjd med hur situationen ser ut i dag, men vi vill göra skillnad. Jag har redan i mitt tidigare replikskifte lyft upp en sak. En av de största försyndelserna som borgerligheten gjorde under sitt styre var att man tillät att 60 000 bostäder i Stockholm ombildades till bostadsrätter. Det innebär att 60 000 bostäder som var förhållandevis billiga har ombildats och är i dag exklusiva bostadsrätter. Det gör att hushåll med en låg inkomst inte kan efterfråga dem. Den försyndelsen har gjort att bostadsmarknaden i Stockholm är än värre än vad den har varit.

Det regeringen har gjort är att den har lagt fram ett investeringsstöd som ser till att det skapas möjligheter att bygga fler bostäder med rimlig hyra. I grund och botten är frågan kommunal. Det är regeringens uppfattning att kommunerna ska ta det ansvaret men att staten måste ta ett större ansvar. Det gör den redan i dag, men det måste den göra i ännu större utsträckning. Den måste stödja kommunerna i utvecklingen med att ta fram bostäder som människor har råd med.

Sedan tar Robert Hannah i slutet upp de åtgärder som Liberalerna lyft fram, till exempel ett undantagstillstånd.

Jag kan konstatera att det hade varit svårt för Liberalerna att i regeringsställning föra fram ett sådant förslag då det i praktiken är väldigt svårt att genomföra. Det enda konkreta jag ser är därför att man vill höja bostadsbidraget, och det kommer inte att räcka.

Anf. 34 ROBERT HANNAH (L) replik:

Herr talman! Johan Löfstrand sa många gånger att han kan konstatera det ena och det andra. Det kan jag också göra i så fall: Jag kan konstatera att jag inte fick något som helst svar på frågan om vart de nyanlända ska ta vägen eller hur ni arbetar med att föra en politik som, som du så fint pratade om tidigare, inte ställer grupper mot varandra.

Det finns inga som helst svar från regeringen på dessa frågor, och ni är svaret skyldiga eftersom det är ni som sitter i regeringen. Om ni inte vill ta ansvar i de här frågorna kan ni lämna regeringsmakten.

Det Liberalerna föreslog hösten 2015 var att pröva ett visst antal undantagsregler för att se om de fungerar för att få fram fler bostäder snabbare så att unga och nyanlända får tak över huvudet och så att vi inte ställer grupper mot varandra. Om reglerna skulle fungera och om man skulle finna att de var effektiva och bra när de väl utvärderades skulle man också kunna tillämpa dem i stort i Sverige. Dessutom föreslog vi tydligt att de boendeplatser som Migrationsverket har köpt upp inte ska stå tomma. Pengar ska inte förspillas. Inte heller detta har Socialdemokraterna lyssnat på.

Jag kan också konstatera att ni inte har några som helst svar på det här. Det enda jag kan läsa ut ur Johan Löfstrands svar är att vi skulle ha använt dessa 60 000 bostadsrätter i Stockholms innerstad till att sätta de nyanlända i. Det är i så fall också att ställa grupper mot varandra.

Jag har fortfarande inte fått svar på frågan. Man kan konstatera, herr talman, att Socialdemokraterna inte har något svar på frågan. Det är därför jag inte får något svar.

Anf. 35 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Det jag menade när jag talade om ombildningen av de 60 000 bostäderna i Stockholms innerstad är att om vi inte hade ombildat dem skulle det ha funnits 60 000 hyresrätter som fler människor skulle ha haft möjlighet att efterfråga. Det tror jag hade varit någonting positivt. Framför allt tror jag att det ur ett socialt bostadspolitiskt perspektiv hade varit mycket bättre att ha 60 000 hyresrätter med förhållandevis låga hyror. Det tror jag skulle ha haft betydelse i dag.

Robert Hannah säger att den socialdemokratiskt ledda regeringen inte har gjort någonting och att ingenting har hänt. Man kan väl ändå konstatera att hösten 2015 var det nog ingen som trodde att det skulle påbörjas nästan 80 000 bostäder i det här landet 2017. Det innebär att vi under de kommande åren kommer att färdigställa ett par hundra tusen bostäder. Det beror på att vi har en högkonjunktur, en regering som har satt tryck i frågan och kommuner som har tagit ansvar.

Robert Hannah säger att regeringen inte gör någonting – när vi nu har det högsta bostadsbyggandet i mannaminne! Det beror på att vi har ett högt tryck och att det har skapats förutsättningar att bygga bostäder. Jag tycker att vi har gjort saker och att det händer saker.

Men jag kan hålla med om det behöver göras mer om vi ska se till att skapa en bostadspolitik som ger alla möjligheter till en bostadsdröm och som ger alla möjligheter och frihet att växa. Då tror jag inte att lösningen är att bara höja bostadsbidragen.

(Applåder)

Anf. 36 EMMA HULT (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Inte sedan miljonprogrammets dagar har det byggts så många bostäder i Sverige som just nu. Att det byggs så mycket är helt nödvändigt, inte minst med tanke på hur lite som byggdes under Alliansens åtta år vid makten. Den bostadsskuld som har byggts upp under en lång tid är vi nu på väg att åtgärda. Under den tid som Miljöpartiet har innehaft bostadsministerposten har antalet påbörjade bostäder ökat till i genomsnitt 63 000 per år, vilket är mer än en fördubbling jämfört med under Alliansens tid.

Vi kan också glädjande nog konstatera att det byggs många nya studentlägenheter och lägenheter för unga. År 2016 färdigställdes 3 487 studentlägenheter, vilket är det största antalet under ett år sedan 2002. Men fler studentlägenheter behövs. Ingen ska behöva tacka nej till en utbildningsplats på grund av bostadsbrist. Därför har regeringen nu gett Akademiska Hus i uppgift att möjliggöra att ytterligare 11 000 bostäder byggs fram till 2021.

Trots att det inte har byggts så här mycket på ca 40 år har vi en lång väg framför oss innan vi når en bostadsmarknad i balans. Enligt Konjunkturinstitutet och byggbolagen är den enskilt största bromsklossen just nu bristen på arbetskraft inom byggsektorn. Detta är inget problem som löses över en natt, men jag kan glädjande nog konstatera att regeringen nu satsar

på högskoleutbildning inom samhällsbyggnadssektorn och dessutom föreslår en utbyggnad av yrkeshögskolan och regionalt yrkesvux, vilket bidrar till en förbättrad arbetskraftskapacitet.

Mycket återstår dock att göra. Byggprocesserna måste bli både grönare och effektivare för att vi ska kunna få fram bostäder till rimliga priser. Det ska vara bostäder som ur ett livscykelperspektiv är trevliga att bo i, som inte tär på våra begränsade resurser och som dessutom passar olika plånböcker.

Här har Miljöpartiet i regeringsställning påbörjat ett otroligt viktigt arbete. Digitaliseringen av plan- och byggprocessen är ett avgörande steg för att snabbare få till stånd nya bostäder. Trots att digitaliseringen har pågått i flera decennier är det fortfarande en stor del av informationen inom samhällsbyggnadsprocessen som är analog och pappersbaserad. Detta gäller för planering, projektering och legala dokument men också för själva byggandet, driften och förvaltningen. Därför är jag mycket glad att regeringen nu har gett Boverket i uppdrag att utveckla och säkerställa en effektiv och enhetlig tillämpning av plan- och bygglagen i en digital miljö. Detta har man gjort bland annat genom att etablera och fastställa digitala standarder för översiktsplaner, detaljplaner och planeringsunderlag från nationella myndigheter.

För genomförandet av detta anslår regeringen ytterligare pengar till Boverket, samtidigt som jag kan konstatera att Moderaterna, Centerpartiet och Liberalerna gör stora nedskärningar på Boverket. Jag ställer därför frågan till dessa partier: Hur vill ni att byggsektorn ska digitaliseras? Eller vill ni inte det?

Digitaliseringsarbetet slutar inte med planprocessen. Med dagens teknik ser regeringen att det finns stora möjligheter att effektivisera och utveckla innovativa lösningar som kan bidra till en utveckling som är såväl ekonomiskt som miljömässigt och socialt hållbar. Rent konkret kan det handla om effektiva lösningar för till exempel transporter, avfallshantering och energisystem eller metoder för medborgardialog och inkludering.

Därför är jag mycket stolt över regeringens satsningar på samverkansprogrammet Smarta städer. Det är ett samverkansprogram som också är viktigt för att vi på internationell nivå ska kunna dela med oss av det som vi i Sverige är duktiga på och för att vi ska kunna ta del av det som andra har att bidra med. Det handlar även om att kunna uppfylla målen i Agenda 2030 och att genomföra regeringens strategi för ett hållbart digitaliserat samhälle.

Herr talman! Vi har två riktigt stora utmaningar framför oss. Dels måste vi se till att de som i dag inte har någonstans att bo får någonstans att bo och har möjlighet att betala för denna bostad, dels måste vi se till att allt det vi bygger är så bra som möjligt för såväl människorna som miljön och klimatet.

Kommunerna har bostadsförsörjningsansvaret, men staten måste också ta sitt ansvar för att det byggs bostäder för alla och för att det som byggs är hållbart och används effektivt. Regeringen tar detta ansvar och har bland annat gett en statlig samordnare i uppdrag att få till stånd bostadsbyggande på statlig mark och bostadsbyggande i form av en stor samlad exploatering samtidigt som man har förtydligat länsstyrelsernas uppdrag att aktivt bidra till bostadsbyggande.

Vi kan tyvärr konstatera att behovet av att staten tar ett stort ansvar för att det byggs nya bostäder är extra stort efter de åtta år som Alliansen styrde Sverige. Allianspartierna har inte bara visat sig vara passiva i regeringsställning utan också direkt ansvarslösa i opposition. Det visade sig inte minst förra våren, när de valde att lämna de blocköverskridande samtalen om bostadspolitik. Detta är mycket allvarligt. Det krävs långsiktiga spelregler för en stabil bostadsmarknad. Därför är det jättevälkommet att flera av de borgerliga partierna i dagens debatt har sagt att de gärna vill återuppta samtalen eller starta nya samtal. Men precis som vi har hört i debatten behöver det också vara så att man *vill*, och inte bara tycker.

Tyvärr stannar inte exemplen där. När Alliansen 2014 stolt lanserade Sverigebygget fanns en stark ambition att inte bara knyta ihop och utveckla Sveriges växande städer med snabba, moderna tåglinjer, utan att också skapa 100 000 nya bostäder längs den planerade höghastighetsjärnvägen. Regeringen har fortsatt Alliansens initiativ med Sverigeförhandlingarna, vilket hittills har resulterat i en tredubbling av antalet framförhandlade bostäder. Därför är det helt ofattbart att Moderaterna och Liberalerna nu säger sig vara beredda att stänga dörren för höghastighetståg och därmed också för 300 000 nya bostäder.

Jag undrar: Hur tror Moderaterna och Liberalerna att det gynnar Sverige och bostadskrisen att säga nej till dessa bostäder? Det är tydligt att Moderaterna och Liberalerna har blivit något av en sorts avhopparpartier. Att de inte vill ta ansvar här och nu drabbar framtida generationer som kommer att få svårt att hitta en bostad och transportera sig i Sverige på ett hållbart sätt.

Bostadsfrågan kräver mod och handling nu. Sverige behöver framtidsstro och en regering som är beredd att agera och fullfölja beslut. Jag är stolt över den regering vi har i dag som gör detta.

Herr talman! Regeringen har genomfört många viktiga regelförbättringar i syfte att underlätta och förbättra bostadsbyggandet. Flera utredningar är tillsatta, bland annat för att modernisera Boverkets byggregler och för att se över översiktsplaneringen och möjligheten att avskaffa bygglovskrav för till exempel solceller och paneler. Regeringen har även infört tidsbegränsade bygglov för tillfälliga bostäder. Det är en lagändring som ökar möjligheten att använda tillfälliga bostäder som komplement till permanent byggande och som också gör att mark kan användas mer effektivt, till exempel under långa planprocesser. Överklagandeprocessen har dessutom kortats och gjorts mer rättssäker.

Herr talman! De senaste månaderna har det blivit tydligt att det inte räcker att vi bara bygger mer. Vi måste också se till att det som byggs är bostäder där människor har råd att bo, att det som byggs i dag har så liten miljö- och klimatpåverkan som det bara går och att det håller god standard. Det ska finnas bostäder för alla åldrar och inkomstnivåer, för personer med olika behov och för unga och studenter. Vi får inte glömma bort att det vi bygger nu bygger vi för kommande generationer och att det samhälle vi planerar för i dag måste hålla för en lång tid framöver.

Jag är stolt över att vår regering har vidtagit en rad åtgärder för att öka produktionen av hållbara bostäder som även människor med lägre inkomster har råd att bo i. En av de viktigaste satsningarna som regeringen gör på det här området är investeringsstödet.

Vi kan konstatera att de 10 000 billigare hyresrätter som har byggts i år inte hade blivit byggda utan regeringens investeringsstöd. Det finns dessutom en särskild klimatbonus som kan sökas för bostadsprojekt med låg energiförbrukning. Genom klimatbonusen i investeringsstödet har tusentals nya passivhus kunnat byggas. En tredjedel av de hus som har beviljats investeringsstödet håller passivhusstandard. Investeringsstödet sänker hyrorna och minskar klimatpåverkan. Det är jag stolt över.

Ett lysande exempel på hur investeringsstödet fungerar finns i den moderatstyrda kommunen Tyresö. Det privata bygg- och bostadsbolaget Bortrygg har byggt hyreshus i Tyresö centrum där hyrorna blir ca 2 000 kronor lägre per lägenhet än vad de hade blivit utan stödet. Projektet uppfyller dessutom kraven för låg energianvändning, vilket också gör det bättre för klimatet. Även det kommunala bostadsbolaget i Tyresö bygger bostäder med hjälp av investeringsstödet. De är nog de billigaste hyresrätterna i hela Stockholms län, tack vare det statliga investeringsstödet som samtliga allianspartier nu vill avskaffa.

Herr talman! Regeringen vill satsa på att lyfta fram behovet av ett livscykelperspektiv i bostadsbyggandet. Det är något som länge har varit efterfrågat och som verkligen behövs. Därför har regeringen gett Boverket i uppdrag och direktiv till Kommittén för modernare byggregler att utreda detta.

Boverket har också fått ett särskilt uppdrag att upprätta ett informationscentrum för hållbart byggande. Syftet är att främja en ökad energieffektivisering vid renovering men också att stimulera energieffektivt nybyggande med användning av hållbara material och låg klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv. Till detta skjuter dessutom regeringen till 75 miljoner kronor för 2018 som är inriktat mot innovativt och hållbart byggande.

Fler hus behöver byggas i trä. Förutom att trähus är mer klimatsmarta än betonghus är trä ett förnybart byggmaterial. Dessutom finns råvaran lokalt, vilket bidrar till en starkare träindustri som i sin tur bidrar till fler jobb och en mer levande landsbygd. Regeringen arbetar aktivt för att uppmärksamma att trä är ett hållbart byggmaterial med många fördelar, bland annat genom riktade resurser till Trästad Sverige och genom satsningar på att förenkla industriellt träbyggande.

Herr talman! Sverige har gått från en passiv till en aktiv bostadspolitik där vi inte ryggat tillbaka för svåra utmaningar utan i stället arbetar tillsammans med kommunerna runt om i landet för att skapa hållbara bostäder för alla. Med Miljöpartiet i regeringen bygger vi Sverige starkt och långsiktigt hållbart. Det fungerar bevisligen inte att som Alliansen gjorde passivt sitta och titta på och hoppas att marknaden eller någon annan ska lösa problemen. Det är inte ansvarsfullt att hoppa av tåget och säga nej till höghastighetståg, till 300 000 bostäder och till modern infrastruktur. Vi måste gemensamt fortsätta att bygga ett modernt, inkluderande och hållbart Sverige.

(Applåder)

Anf. 37 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Jag noterar att Miljöpartiets företrädare inte klarar att ta ordet ”regelförenklingar” i sin mun. Det säger kanske allt om den dogmatik som nu vidlåder regeringen.

Herr talman! Det parti, alltså Miljöpartiet, som i många kommuner och i Sveriges riksdag har varit flitigast med att motsätta sig både konkreta byggnationer och alla åtgärder för att göra det lättare och enklare att bygga har nu alltså i regeringen fått ansvaret för att det byggs fler bostäder än någonsin i Sverige. Det är inte en automatisk väg till framgång, utan det är, som man kanske skulle säga i min valkrets Jönköpings län, lite som att sätta en ateist i biskopsbänken.

Två tredjedelar av alla de åtgärder som Emma Hult nu räknade upp ska man komma ihåg genomfördes av alliansregeringen. Hon pratade bland annat om att ge Akademiska Hus i uppdrag att börja bygga studentbostäder, och det var Alliansen som tog initiativ till det, inte Miljöpartiet eller den nuvarande regeringen.

En stor del av de regelförbättringar, som Emma Hult kallar det medan vi andra säger regelförenklingar, som man nu har tvingats genomföra är sådant som Miljöpartiet gick ihop med Sverigedemokraterna, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet under tidigare mandatperiod för att stoppa i riksdagen. Det tror jag att man ska vara väl medveten om.

Jag vill ställa en fråga med tanke på den från debatten, politiken och bostadsdiskussionen rent generellt frånvarande bostadsministern. Era partivänner i Sveriges Kommuner och Landsting säger att det största hindret för dem att börja bygga är de restriktioner och regler som finns. Är du beredd att lyssna på era partivänner i Sveriges Kommuner och Landsting, Emma Hult?

Anf. 38 EMMA HULT (MP) replik:

Herr talman! Jag kan säga "regelförenklingar" hur många gånger du vill. Regelförenklingar, regelförenklingar, regelförenklingar. Jag har inga problem med att ta det ordet i min mun, Mats Green. Däremot är inte alltid en regelförenkling förenad med att det blir en förbättring. Därför tycker jag att "regelförbättringar", som ibland också innebär regelförenklingar eller regelförändringar, är ett bättre ord att använda. Därför väljer jag ordet regelförbättring. Då har vi det avklarat.

Mats Green hävdar att bostadsministern inte närvarar i den bostadspolitiska debatten generellt, men då vet jag inte var Mats Green är någonstans, vad han tittar på eller vad han lyssnar på. Du har själv mött honom i både tv och andra forum i den bostadspolitiska debatten.

Jag skulle vilja ställa samma fråga som jag ställde i talarstolen, och jag hade hoppats att du skulle säga någonting om den, Mats Green. Vad säger du till Jönköpingsborna om de bostäder som Jönköping nu inte kommer att kunna bygga för att ni säger nej till höghastighetståg? Du pratar om en ateist i biskopsbänken. Jag pratar om bostäder för dem som inte har någonstans att bo. Ett nej till höghastighetstågen innebär ju nej till 300 000 bostäder i Sverige. Det tycker jag inte är ansvarsfullt.

Jag vill alltså ställa frågan igen eftersom jag ställde den i talarstolen, och jag hoppas på att kunna få ett svar.

Anf. 39 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Jag har mött bostadsministern i ett antal debatter. I varje debatt har bostadsministern förklarat att han inte har något ansvar. Hans

enda ansvar är att ställa krav på kommunerna att bygga. Min ingång – Moderaternas och Alliansens ingång – är mer att vi ska underlätta för byggande i kommunerna.

Bostadsministern åker land och rike runt och förklarar att det är andra som ska göra det som han får betalt för och som är hans skyldighet och uppgift i regeringen. Det är en sak att säga att man har en aktiv bostadspolitik och en helt annan att verkligen ha det, vilket Miljöpartiet har visat.

Emma Hult talade om de 300 000 nya bostäderna i Sverigepaketet och nya bostäder i Jönköping. Jönköping är min hemkommun, och jag hade förmånen att sitta där tillsammans med Emma Hult och se till att byggandet av väldigt många nya bostäder kom igång. Det handlar om bostäder som vi vet att kommunerna i alla fall kommer att bygga, men vi behöver underlätta för kommunerna att bygga dem.

Vad gäller just Jönköping har nog Miljöpartiet varit de största motståndarna till flest konkreta projekt. Man har exempelvis hänvisat till reliktböcker, som är en skalbagge, för att sätta stopp för bostadsbyggnation på Torps ängar. Detta är ett i en lång rad exempel. Jag skulle kunna gå igenom kommun för kommun i Sverige för att visa på allt som Miljöpartiet har varit emot.

Men låt mig återigen säga att vi behöver fler åtgärder. Det gäller inte bara regelförenklingar. Där har Emma Hult rätt. Vi behöver alltså mer än bara regelförenklingar, men man kan inte stöka undan det. Vi behöver mer än detta för att ta tag i bostadskrisen i Sverige, och då har vi ett problem. För Socialdemokraterna lägger in sitt veto i regeringen mot strukturella förändringar på bostadsmarknaden och Miljöpartiet lägger in sitt veto mot alla former av regelförenklingar.

Detta är inte en väg till framgång när det gäller bostadskrisen; det är en väg till katastrof.

Anf. 40 EMMA HULT (MP) replik:

Herr talman! Det är en sak att säga att man har en aktiv bostadspolitik; det är en annan sak att faktiskt ha det. I 12 av de 15 kommuner i Sverige där det byggs mest just nu styr Miljöpartiet.

Mats Green nämnde i sitt anförande att den här regeringen har lagt fram så himla få förslag. Vi har tittat lite på det. Under den mandatperiod som började 2006 hade ni egen majoritet i Sveriges riksdag. Om man jämför med motsvarande period nu – alltså tre år in i mandatperioden – hade ni lagt fram fem förslag. Vi har lagt fram sex. Du räknade snällt till sju, så vi kan säga sju. Detta har riksdagens utredningstjänst utrett, så jag tror nog att siffran stämmer.

Mats Green måste förstå att det handlar om att ha vilja, vilket även Johan Löfstrand tog upp tidigare. Regeringen har politisk vilja, vilket uppenbart även våra kommunpolitiker ute i Sverige har. Det är jag stolt över. Däremot är jag oroad över att ni kanske sätter stopp för den höghastighets-tågsatsning som vi vill genomföra i Sverige. Den kommer möjliggöra att man kan bo i hela landet. I de delar av landet där man bygger ut för höghastighetståg, till exempel Jönköping som vi båda kommer ifrån, kommer man att kunna bygga bostäder som i dag inte byggs eftersom det saknas en transportinfrastruktur.

Jag vill avslutningsvis säga något om reliktboken. Den är en del av vår biologiska mångfald, och den behövs precis som många andra djurarter liksom människan. Vad Mats Green påstår är inte sant. Vi har kollat upp även detta. Det var inte så att Miljöpartiet hänvisade till reliktboken vad gäller Torps ängar, men du kan få fortsätta att tro det. Vi har också granskat alla de andra påståendena som ni hade i rapporten. Det är inte många av dem som stämmer i verkligheten.

Anf. 41 ROBERT HANNAH (L) replik:

Herr talman! Låt mig påminna om att Alliansen lade fram 30 olika bostadspropositioner under sin tid vid makten. Ni har hunnit med sju hittills. Om man ska vara helt uppriktig har ni en hel del att göra.

Vad är Miljöpartiets politiska vilja, som ju Emma Hult framhåller? Med Miljöpartiet tycker jag att man alltid får ett litet paket. Det nya amorteringskravet, som regeringen troligtvis kommer att klubba igenom, innebär ett lönekvotstak på fyra och en halv gånger lönen. Bostadsminister Peter Eriksson säger att detta är en dålig idé och att man inte bör genomföra detta. Han menar att risken är att bostadsmarknaden bromsar in och att unga inte kommer att kunna ta sig in på bostadsmarknaden.

Samtidigt säger finansmarknadsminister Per Bolund att detta är en bra idé och att det bara är 15 procent av alla de nya som ska ta lån som inte kommer att kunna göra det. I hans värld är det alltså ”bara” 15 procent av svenskarna som inte kommer att kunna ta lån, och det här är en ”jättebra” idé. Enligt Finansinspektionen läggs detta förslag fram i brist på egna förslag från regeringen för en mer sund skuldsättning i Sverige.

Eftersom Emma Hult använde detta mot Moderaterna tidigare i dag har jag några frågor.

För det första undrar jag vem som har fel. Är det Peter Eriksson eller Per Bolund? Vem av dem har fel? Någon av dem har uppenbarligen fel. Jag vill gärna ha svar på vilken miljöpartist som har fel. Båda åsikter finns ju hos er just nu.

För det andra undrar jag vad Emma Hult säger till de 15 procent av svenskarna som inte kommer att kunna ta lån på grund av att regeringen inte vågar röra ränteavdraget. Vad är hennes budskap till dem? Vart ska de ta vägen? Vad ska de göra?

Anf. 42 EMMA HULT (MP) replik:

Herr talman! Låt mig börja med den sista frågan. Till dessa 15 procent säger jag att man nog får rösta på Miljöpartiet i nästa val, eftersom vi är det parti som längst har drivit en förändring av ränteavdraget. Det är svar på frågan.

Våra båda partier borde kanske sitta tillsammans i regeringen under nästa mandatperiod, eftersom vi då skulle få majoritet för en sådan förändring.

Det är inte upp till mig att avgöra vilken miljöpartist som har rätt och vem som har fel. Såvitt jag vet har regeringen heller inte fattat beslut vad gäller amorteringskravet. Jag får nog vänta med att besvara frågan.

Robert Hannah inledde med att berätta hur många propositioner Alliansen lade fram under åtta år. Vi är inne på vårt tredje, och vi har då lagt fram fler propositioner än vad ni gjorde under era tre första år, då ni hade egen majoritet i Sveriges riksdag.

Anf. 43 ROBERT HANNAH (L) replik:

Herr talman! Vad är Miljöpartiets politiska vilja? Inte ens Emma Hult vet själv om de tycker att det ska bli ett amorteringskrav eller inte. Det är väldigt tydligt att Miljöpartiet över huvud taget inte har något inflytande eller någon makt och att en röst på Miljöpartiet inte innebär något annat än som stöd till Socialdemokraterna, i varje fall när det gäller bostadspolitiken. Ni i Miljöpartiet får inte igenom ert förslag om ränteavdraget, och ni vet själva inte vad ni tycker om amorteringskravet. Det finns helt uppenbart ingen logik i er politik.

Peter Eriksson är emot det nya amorteringskravet. Han inser precis som Liberalerna att det skulle bli en bromskloss på bostadsmarknaden. Och precis som Liberalerna inser han att det egentligen är ränteavdraget som behöver sänkas så att hela den svenska bostadsmarknaden tar ett ansvar.

Finansmarknadsminister Per Bolund verkar å sin sida inte vilja sänka ränteavdraget, eftersom han inte har yttrat det. Däremot vill han ha ett nytt amorteringskrav som kommer att göra att – vilket han själv säger – 15 procent av svenskarna inte kan ta ett bostadslån. Detta gäller utöver dem som redan inte får ta lån, vilket oftast är unga.

Vad är Emma Hults budskap till en tandläkare som nyss blivit utexaminerad från Karolinska och som inte får ta bolån, trots att denna just nu har den lägsta lön han eller hon någonsin kommer att ha? Vad är Emma Hults budskap till den nykläckta familjen med ett litet barn som inte har någonstans att ta vägen? Vi har ju en hyresmarknad som kräver 15 års kötid för att man ska få en hyresrätt. Vad är budskapet? Är det: Nej, ni får inte komma in på hyresmarknaden för där är det 15 års kötid?

Vad gäller hyresmarknaden vill ni över huvud taget inte förändra så att den kan fungera bättre. Ni ger även budskapet att dessa personer inte ska få ta bolån för att få någonstans att bo. Om man tittar på vilken politik ni bedriver och sammanfattar allt blir resultatet hemlöshet. Ni vill ju inte förändra hyresmarknaden, och ni vill inte låta dem ta bostadslån så att de kan få någonstans att bo. Då återstår andrahandsmarknaden, och där verkar ni tycka att det finns för mycket svarthandel.

Det hela går inte ihop. Vilket är ditt svar till dessa människor?

Anf. 44 EMMA HULT (MP) replik:

Herr talman! Om vi bygger ut höghastighetstågen i Sverige, vilket Liberalerna är emot såvitt jag vet och de inte har ändrat åsikt, behöver man inte bo i Stockholm för att kunna jobba i Stockholm. Det är en sak.

En annan sak är att vi i Sverige just nu bygger hyresrätter med rimliga hyror. Ju fler hyresrätter som byggs i Sverige, desto fler kommer att få en bostad. Vi kommer att få igång en rörlighet på marknaden.

Jag kommer inte att kommentera ett beslut som inte är fattat av regeringen. Robert Hannah opponerar som om det redan vore på ett visst sätt. Regeringen har inte fattat något beslut om amorteringskravet än. Vi kan ta den diskussionen när vi är där. I dag är vi här för att debattera budgetpropositionen, inte ett beslut som ännu inte är fattat. Såvitt jag vet berörs inte amorteringskravet i den budgetproposition som vi har lagt fram.

Eftersom jag inte fick den fråga som Johan Löfstrand fick svara på passar jag på att berätta lite om vad vi faktiskt gör för att det ska byggas mer i Sverige.

Vi har exempelvis just nu någon som förhandlar om att det ska byggas mer på statlig mark. Vi har även en förhandlingsperson som ska möjliggöra att statliga intressen kan användas till mer byggnation. Exempelvis flyttas en del av Bällstamastens radarutrustning så att vi kan tillskapa 30 000 nya bostäder i Stockholm. Varför gjorde inte ni det här under er tid? Detta beslut var inte särskilt svårt.

Jag tror att vi behöver ha en debatt om vad vi vill göra och inte tala om beslut som inte är fattade än.

Jag hoppas också att Liberalerna inte talar om Miljöpartiet som ett parti som skapar samtalsforum utan som ett parti som faktiskt tar ansvar för Sveriges bostadspolitik.

En sak ska jag berömma Robert Hannah för: Jag har aldrig tidigare hört honom säga ”grön skatteväxling” i en debatt. Det var fint att höra.

Anf. 45 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Den här bostadspolitiska debatten har varit klagörande: Vi har en enig och samspelt allians som vill bygga mer i Sverige. Mot det finns det till och med partier som tror på öststatskommunism; det har varit tydligt i debatten.

Nu ska vi debattera konsumentpolitik. Jag kan bara beklaga att konsumentminister Per Bolund inte är med i debatten i dag, och jag noterar att Emma Hult inte med ett ord nämner vad Miljöpartiet vill på det konsumentpolitiska området.

Herr talman! Vi är alla konsumenter – hela livet. Vi köper produkter och tjänster av såväl privata som offentliga leverantörer. När det gäller köp från privata företag har vi ett konsumentskydd i Sverige, men när vi köper tjänster eller produkter av det offentliga har vi ett närmast obefintligt konsumentskydd. Det är lite märkligt med tanke på att det är politiken som styr förskola, skola och äldreomsorg att om vi får fellevererade tjänster där har vi inget konsumentskydd alls.

När det gäller konsumentområdet tror vi moderater på upplysta konsumenter. Man ska ha så mycket information som möjligt så att man kan fatta kloka beslut. Här har mina vänner från Alliansen berättat om de konsumentpolitiska mål som vi vill återinföra.

Det är bra att regeringen nu har tagit initiativ till att försöka lösa problematiken med snabbblån. Här får vi moderater analysera det förslag som regeringen eventuellt kommer att lägga fram till riksdagen. Jag kan bara beklaga att det har tagit så lång tid. Vi moderater och hela Alliansen har tryckt på för att frågan ska lösas, men först i förra veckan kom det ett utspel från regeringen.

Det finns andra frågor som inte alls fungerar för regeringen. Jag tänker på alla dem som har upptäckt att det inte finns något konsumentskydd vid skönhetsbehandlingar.

Här tillsatte den dåvarande alliansregeringen en utredning redan våren 2014 som avlämnades hösten 2015. Detta på grund av att det hade varit väldigt många felbehandlingar. Nu har regeringen tillsatt en ny utredning, som lämpligt nog ska avlämnas efter valet. Det betyder att en lagstiftning kan komma på plats tidigast 2019.

Under tiden löper människor som felbehandlas risk att i princip stå helt utan skydd om någonting går fel. Vi kan läsa artikel efter artikel i våra

lokala tidningar om främst unga tjejer som upptäckt att ett effektivt konsumentskydd saknas när någonting går fel. I dag ska man anmäla en felbehandling till Allmänna reklamationsnämnden, men ARN säger själv att det här är frågor som man varken vill eller kan arbeta med. Det är inte tillfredsställande med regeringens uteblivna handlingskraft på detta område.

Herr talman! Jag tror att vi kommer att bli tvungna att titta också på billeasing efter valet 2018. En stor andel av de bilar som säljs i Sverige i dag säljs just via leasing. Varken konsumentköplagen, konsumenttjänstlagen eller konsumentkreditlagen gäller dock vid leasing, utan det är det skrivna avtalet som gäller. Många konsumenter har vänt sig till Konsumentverket när de har upptäckt att villkoren är oklara. Under tre år kan exempelvis en familjesituation förändras, och kan man då inte lämna avtalet kan det få omfattande privatekonomiska konsekvenser.

Med anledning av att det är många privatpersoner som använder privatleasing – 28 procent av alla bilförsäljningar i september i år skedde via privatleasing – är det viktigt att vi i politiken tittar på om vi kan föra in privatleasing i någon av de befintliga lagarna. Men med tanke på hur segt det har gått för regeringen att hantera frågan om misslyckade skönhetsoperationer har i alla fall jag inga förhoppningar om att regeringen ska ta tag i frågan om privatleasing av bilar, utan det får bli en fråga för nästa regering att lösa efter valet.

Vi som konsumenter har att göra aktiva och medvetna val, och för att kunna göra det krävs det mycket information. De kommunala konsumentvägledningarna är viktiga för de konsumenter som behöver stöd och råd innan de till exempel anlitar en hantverkare. Jag vill skicka en tydlig signal och uppmaning till våra kommuner att prioritera och värna den verksamheten även i budgettider.

När det gäller förbättrad skuldsanering menar vi moderater att regelverket behöver förbättras. Det är angeläget att snabbt få den skuldsatta tillbaka in i samhället. Därför är det mer prioriterat att ha en så snabb process som möjligt än att till exempel sprida ut betalningsfria månader. Vi menar att betalningstiden har betydelse. Överskuldssättning kan få till följd att gäldenärerna blir än mer passiviserade och till exempel inte vågar förändra sin arbetssituation, öka sin inkomst eller byta bostad. Det rehabiliterande syftet med skuldsaneringslagen gynnas av en sänkning till tre år.

Vi moderater har föreslagit ett stort antal åtgärder för att förbättra skuldsaneringen i Sverige:

- Den kommunala budget- och skuldrådgivningen bör få ett tydligare uppdrag så att den kan komma in tidigare i processen och på så sätt hjälpa enskilda att tidigt komma ur överskuldssättning. Genom att den skada som överskuldssättning kan orsaka för den enskilde minimeras kan negativa följdverkningar för personen och välfärden minskas.
- Det bör införas en maximal kötid för att få hjälp av den kommunala budget- och skuldrådgivningen.
- Möjligheterna för ordinarie kreditgivare på marknaden att erbjuda sänkningslån bör utredas.
- Det bör övervägas om gäldenärer med skulder av detta slag bör betala av först på kapitalskulden och därefter räntekostnader.

Budget- och skuldrådgivningen är lagstadgad, och samtliga kommuner är skyldiga att lämna råd och anvisningar i budget- och skuldfrågor till skuldsatta. Olika utredningar och rapporter visar att budget- och skuldrådgivningen skiljer sig åt väsentligt över landet och att vissa kommuner till och med saknar budget- och skuldrådgivning. Köerna till rådgivningen skiljer sig markant åt mellan kommunerna, stödets omfattning likaså. Det behöver vi ändra på, herr talman. Vi behöver en likvärdig budget- och skuldrådgivning i hela Sverige.

I och med att riksdagen antagit en ny lag om skuldsanering har det skett ett förtydligande av den skyldighet som kommunerna har vad gäller budget- och skuldrådgivning, vilket förvisso är bra. Men vi anser att det finns fortsatt risk att tillsynen av budget- och skuldrådgivningen kommer att bli eftersatt och inte samordnad när den sköts av IVO.

Konsumentverket har i dag kunskapen och även uppgiften att stödja budget- och skuldrådgivningen. Det vore enligt vår mening bättre och mer effektivt om Konsumentverket även hade tillsynsansvaret.

(Applåder)

Anf. 46 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Herr talman! Även jag tänker tala om området konsumentpolitik.

Nytt i denna debatt jämfört med förra årets debatt är att Sverigedemokraterna har föreslagit ett eget konsumentpolitiskt mål. Tidigare hade vi två mål, ett från Alliansen och ett från regeringen, som vi kunde välja mellan. Men vi ansåg inte att något av de målen återspeglade vår syn på konsumentpolitiken på ett bra sätt. Inget är så bra att det inte kan bli bättre, men vi har försökt sammanfatta våra grundtankar och ambitioner i ett mål.

Vi i Sverigedemokraterna har en förvaltartanke som grund för våra beslut. Vi ska förvalta vårt land och vår miljö på ett bra och väl genomtänkt sätt så att våra barn och barnbarn även de så småningom har möjlighet att föra arvet vidare till sina nästkommande. Vi anser därför att det är viktigt att konsumtionen är hållbar ur såväl ett ekonomiskt och socialt som ett miljömässigt perspektiv.

Herr talman! För oss sverigedemokrater är det också viktigt att konsumenten har tillräcklig möjlighet och information för att kunna göra aktiva val. Detta är viktigt för att en konsument ska kunna välja bort en sämre vara eller tjänst men också för att konsumenten ska kunna välja vad man stöder genom sin konsumtion.

Ursprungsmärkning och information om innehållet i produkter är viktiga verktyg för konsumenten vid köp av produkter. Vi motsätter oss därför att ursprungsmärkningen försämrats eller att en alltför övergripande märkning används eftersom detta kan försvåra för konsumenten att göra aktiva val.

Tyvärr kan vi konstatera att EU på många sätt arbetar i motsatt riktning. Man tar bort märkning av ursprungsland för att i stället skriva ”Tillverkad i EU”. Vad säger det egentligen om varan? Det är en enorm skillnad om en vara är tillverkad i Spanien, Grekland eller Finland. Trots detta är märkningen identisk. Om man till exempel inte vill stödja Spanien för att man tycker att Spaniens agerande när det gäller Kataloniens frihetskamp är förkastligt kanske man vill välja bort spanska varor. Men man kan inte göra det om det bara står ”Tillverkad i EU”. Då vet man ju inte om det man väljer bort är tillverkat just i Spanien eller i något annat land.

Vår uppfattning är att ett konsumentpolitiskt mål ska omfatta såväl möjligheten att göra aktiva val som hållbarhetsaspekter. Sverigedemokraterna föreslår därför att det införs ett nytt konsumentpolitiskt mål för utgiftsområde 18 med följande formulering: ”Målet för konsumentpolitiken är att skapa hållbar konsumtion, där konsumenterna har möjlighet att göra aktiva val på väl fungerande konsumentmarknader.” Det är den formulering som vi än så länge anser bäst talar om hur vi ser på konsumentpolitiken.

Avslutningsvis tänkte jag ta våra yrkanden. Vi står givetvis bakom alla våra reservationer, men jag vill i likhet med Roger Hedlund yrka bifall endast till reservationerna 1 och 8.

Anf. 47 HAMZA DEMIR (V):

Herr talman! Jag är ny ledamot i riksdagen och i civilutskottet, och det är mycket spännande att tala här för första gången.

Jag tror att medborgarnas trygghet, både i praktiken och som känsla, är en viktig del av hela välfärden. Trygghet handlar ju om att känna sig hoppfull inför framtiden och att tro att man har förutsättningar för att förverkliga sig i livet, oavsett hur statusen i samhället är. Det handlar om medvetandet av att det finns ett stöd från samhället om man råkar illa ut och hamnar i en svår situation som sjuk eller arbetslös.

Trygghet handlar också om att känna sig trygg när man handlar, när man köper varor och tjänster. Därför är det viktigt med en bra konsumentpolitik för alla medborgare, för välfärden.

Särskilt viktigt blir det i dagens samhälle, som präglas av globalisering och digitalisering. Det är en utveckling som är bra och positiv på många sätt utifrån olika aspekter, men samtidigt blir hela kedjan – produktion och service, marknadsföring och reklam, transport och leverans, försäljning och shopping – mer och mer komplex. Det blir allt svårare för konsumenten att ha koll på varor och tjänster utifrån pris, hälsa, säkerhet och ett miljömässigt perspektiv. Det blir även svårare för myndigheter och civila organisationer att kunna kontrollera, följa upp kedjan och ha insyn och åtgärda vid behov.

Vi ska inte heller glömma att globaliseringens nuvarande fas har skapat ett marknadsklimat som präglas av mycket hård konkurrens, vilket leder till aggressiv reklam, fusk, girighet och till och med krig i vissa delar av världen. Omvärldsbilden kräver nya lösningar för att skapa en fungerande, pålitlig, rättvis och miljövänlig marknad och konsumtion.

Vänsterpartiet står bakom regeringens konsumentpolitiska mål. Vi står bakom betänkandet i dess helhet men ser samtidigt att det finns mer konkreta åtgärder som behöver vidtas på konsumentområdet för att bättre matcha dagens utmaningar i framtiden.

I Vänsterpartiets konsumentpolitiska motion föreslår vi bland annat

- att utreda möjligheten att göra kommunerna skyldiga att tillhandahålla konsumentvägledning
- att vidta åtgärder för att tillse att Konsumentverkets arbete med att utbilda och fortbilda konsumentvägledare ökar

- att lagstifta om förbud mot könsdiskriminerande reklam och göra en översyn av lagar och riktlinjer som rör marknadsföring som riktar sig till barn
- att skapa en giftfri vardag, särskilt för barn, och förbjuda skadliga kemikalier, metaller och doftämnen i produkter
- att förbjuda sms-lån och andra snabblån
- att snarast införa skriftliga avtal i samband med telefonförsäljning.

Jag vill även påpeka en farlig utveckling inom spelbranschen, som jag anser är ett hot mot folkhälsan. Enligt Socialstyrelsens rapport från juni 2017 finns spelproblem i alla befolkningsgrupper och i alla spelformer, men det är vanligare bland män och unga. Man räknar med att ungefär 2 procent av befolkningen i åldern 18–84 år har problem med sitt spelande, det vill säga ungefär 134 000 personer. För 31 000 av dessa är spelproblemen allvarigare. Ytterligare 4 procent av den vuxna befolkningen ligger i riskzonen för att utveckla spelproblem.

Spelföretagens aggressiva reklam i medierna förvärrar situationen. Den påverkar människor, inte minst ungdomar, och leder oftast till personliga tragedier. Man ser i den privata tv:n att nästan vart tredje reklamslag är kasino- och spelreklam. Dessutom är den mycket lätt tillgänglig på internet. Jag anser att åtgärder bör vidtas för att kraftigt begränsa och reglera spelreklamen.

Jag och min kollega Lotta har varit i Borås i förra veckan, där vi besökte och studerade kommunens verksamhet kring konsumentfrågor. Kommunens arbete är fascinerande. Kommunen har en särskild nämnd, Miljö- och konsumentnämnden, med duktig personal som arbetar dagligen. De informerar, stöder och löser tvister mellan konsumenter och säljare. De stöder även medborgare via budget- och skuldrådgivning. De samarbetar med civila konsumentorganisationer. Vinnare, både ekonomiskt och socialt, är kommunen, hela samhället och individen. Alla kommuner bör följa Borås exempel.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 48 EVA SONIDSSON (S):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i civilutskottets betänkande CU1.

Målet för konsumentpolitiken är väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion. Målet beslutades av riksdagen efter förslag i budgetpropositionen för 2016.

Konsumentpolitiken berör en mängd olika områden och konsumentskyddande lagstiftning och tillsyn, tvistlösning utanför domstol samt oberoende konsumentinformation och vägledning som i huvudsak är marknadsövergripande. Verksamheten berör därför ett stort antal andra områden.

Myndigheter som har uppdrag inom konsumentpolitiken och vars verksamheter behandlas i detta avsnitt är Konsumentverket, inklusive

Konsumentombudsmannen, Allmänna reklamationsnämnden, Fastighetsmäklarinspektionen och Resegarantinämnden. Även det statliga bolaget Miljömärkning Sverige har uppgifter inom konsumentpolitiken.

Herr talman! Målet för konsumentpolitiken är väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion. För detta krävs fungerande lagstiftning, som skyddar konsumenterna, samt ett konsumentstöd som är lättillgängligt och tillförlitligt. Ett högt konsumentskydd är viktigt även utanför Sveriges gränser, till exempel vid resor och köp via internet.

Vad vi också vet är att konsumentmarknader är under snabb omvandling, vilket erbjuder nya möjligheter för konsumenterna. Samtidigt som detta sker förändrar utvecklingen konsumenternas förutsättningar. Allt komplexare marknader riskerar att ytterligare öka konsumenternas informationsunderläge, och ibland är affärsmetoderna påträngande, vilket inte minst kan skada mer utsatta grupper av konsumenter.

Genom att motverka osunda affärsmetoder och stärka konsumenterna med hjälp av lagstadgade rättigheter och ett relevant konsumentstöd kan konsumentpolitiken bidra till väl fungerande konsumentmarknader. Vidare bör en mer hållbar konsumtion främjas. Som regeringen anför behövs därför en bredare ansats inom konsumentpolitiken.

Det behövs mer kunskap om hållbar konsumtion. Därför har Konsumentverket fått i uppdrag att inrätta och tillhandahålla ett forum för samhällsaktörer som arbetar med frågor som rör miljömässigt hållbar konsumtion. Syftet med detta forum är att stimulera kunskapsutbyten och samarbeten mellan bland annat myndigheter, kommuner, forskare och företrädare för näringslivet och det civila samhällets organisationer. Därigenom bidrar man till att åtgärder vidtas som leder till innovation och till förbättrade förutsättningar för en miljömässigt hållbar konsumtion. Myndigheten har påbörjat ett arbete med att skapa en struktur för forumet och med att kartlägga inom vilka områden forumet bedöms tillföra mest mervärde.

Konsumentverket har också i enlighet med ett särskilt regeringsuppdrag inlett ett arbete med att stimulera miljösmaparta konsumtionsmönster. I det uppdraget ingår bland annat att utifrån beteendevetenskapliga överväganden göra relevant information om miljöpåverkan från privat konsumtion lättillgänglig och känd bland konsumenter. I uppdraget ingår också att underlätta skolundervisning om konsumtionens påverkan.

År 2016 beviljades 20 organisationer från det civila samhället stöd. Det var något fler än föregående år, då det var 18 organisationer. En stor del av dessa medel användes även detta år till informationsinsatser avseende miljömässigt hållbar konsumtion och rättvis handel. Men de användes även till insatser som rör livsmedel, finansiella tjänster och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Slutligen, herr talman, bedömer regeringen att de insatser som gjorts inom konsumentpolitiken har bidragit till att säkerställa välfungerande konsumentmarknader och till att underlätta en mer miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion, i enlighet med det politiska målet.

(Applåder)

Anf. 49 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Jag tänkte be ledamoten Eva Sonidsson att utveckla det här med skönhetsoperationer lite. Det är ett stort problem i Sverige i dag.

Det är ett problem som har uppmärksammats av väldigt många. Skulle Eva googla på det skulle hon se att det i princip varje dag finns artiklar om människor runt om i Sverige som har kommit i kläm.

Som jag sa i mitt anförande tillsatte Alliansen en utredning 2014. Det kom skarpa förslag hösten 2015. Sedan hände ingenting, ingenting, ingenting och ingenting. Nu har regeringen sagt att man ska tillsätta en utredning som ska leverera någon form av förslag efter valet 2018. Även om nästa regering kommer att vara snabb kommer en lagstiftning i bästa fall att vara på plats kanske hösten 2019.

Vad säger Eva Sonidsson och Socialdemokraterna till alla som nu upptäcker att det inte finns något konsumentskydd på detta område? Om man råkar ut för en felbehandling ska man med dagens regelverk anmäla det till Allmänna reklamationsnämnden. I bästa fall kan man få tillbaka pengarna, men det finns inget skadestånd. Dessutom har den offentliga sjukvården nu sagt att man inte ens vill hjälpa till att korrigera eventuella felbehandlingar.

I den utredning som kom hösten 2015 lades det fram ett antal skarpa förslag. Även om man inte gillade alla förslag kanske man borde ha gjort någonting på detta område. Vad säger du till dem som har drabbats av felaktiga skönhetsbehandlingar och som inte får hjälp och stöd av samhället?

Anf. 50 EVA SONIDSSON (S) replik:

Herr talman! Nu tänker jag citera en reklamfilm som har gått på tv. Nu är vi här för att diskutera mål för konsumentpolitiken. Det hoppas jag att vi kan vara överens om.

Jag vet mycket väl att det här med skönhetsoperationer är ett otroligt stort problem. Och det är ett svårt problem. Den utredning som gjordes gav vid handen att det var en del saker som man faktiskt måste gå riktigt till botten med. Jag tror inte att man enkelt kan komma fram till någon quickfix. Detta är ett stort problem. Det får omfattande konsekvenser. Jag tror att detta är någonting som man verkligen måste undersöka på ett djupt sätt för att det ska bli bra för konsumenten.

Det sker en hel del. Förhoppningsvis avskräcker de olyckliga fall som har varit ute i landet och i övriga delar av Europa en del från att fortsätta att göra operationer som inte är seriösa. Men jag håller med om att det är ett stort problem.

Anf. 51 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Ja, om Eva Sonidsson i dag i riksdagen röstar för Alliansens konsumentpolitiska mål, där vi betonar hur viktigt det är med upplysta konsumenter, kommer naturligtvis färre att bli drabbade. Det vore välkommet.

Jag förstår att Eva Sonidsson inte vill debattera eller diskutera regeringens misslyckande på detta område. Det har jag full respekt för. Jag kan bara beklaga att det är människor som kommer i kläm och att det är väldigt många som blir skadade. En del blir faktiskt skadade för livet, och de får ingen hjälp. Detta är någonting som den nästkommande regeringen naturligtvis måste ta tag i med full kraft efter valet.

Prot. 2017/18:39
29 november

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning
och byggande samt
konsumentspolitik*

Anf. 52 EVA SONIDSSON (S) replik:

Herr talman! Nu har vi suttit i regering i drygt tre år. Alliansen satt i regering i åtta år. Jag skulle ha tyckt att det hade varit smakfullt om Alliansen hade kommit med ett helt nytt mål i stället för att bara damma av det gamla målet och komma med samma sak igen. Det har faktiskt hänt en hel del under dessa tre år. Det hände även mycket under er tid i regering. Att bara komma tillbaka med samma gamla mål tycker jag känns lite ringrostigt. Jag citerar återigen reklamfilmen. Det här är vårt mål. Det är den socialdemokratiska ledda regeringens mål som vi ska diskutera. Jag hoppas att vi kan vara överens om det.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

Rikets styrelse

§ 7 Rikets styrelse

Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU1
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse (prop. 2017/18:1 delvis och redog.
2016/17:RS1)
föredrogs.

Anf. 53 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Kammaren ska nu behandla KU:s betänkande med anledning av regeringens budgetproposition, utgiftsområde 1 Rikets styrelse, Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2016 och ca 30 motionsyrkanden som har väckts under den allmänna motionstiden.

För utgiftsområdet lämnar regeringen, riksdagsstyrelsen och Riksdagens ombudsmän förslag om anslag på området. Regeringen och riksdagsstyrelsen lämnar också förslag till bemyndiganden. Riksdagens ombudsmän föreslår att riksdagen ska besluta att Riksdagens ombudsmän för 2018 ska få anslagsfinansiera anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet. Riksdagsstyrelsen föreslår också att riksdagen ska godkänna en investeringsplan. Regeringen föreslår vidare att riksdagen ska godkänna att målet för demokratipolitiken ändras.

I de flesta av dessa frågor är utskottet överens. Men som framgår av betänkandet har flera partier inte deltagit i anslagsbeslutet utan lämnat särskilda yttranden. Det gäller också oss moderater. Vi kommer således att avstå från att delta i beslutet om anslag men vill ändå här i kammaren redovisa några av de frågor där vi önskat en annan anslagsfördelning.

Herr talman! Att värna det fria och öppna samhället och demokratin är nödvändigt. Detta innefattar många olika uppgifter, men vi moderater menar att behovet av att genom förebyggande arbete värna demokratin mot våldsbejakande extremism har ökat och måste få ökade resurser. Därför vill Moderaterna satsa 30 miljoner kronor årligen för det ändamålet. Eftersom vi i övrigt inte har prioriterat samma satsningar som regeringen i detalj blir differensen i anslaget 18 miljoner, för den som undrar.

I Sverige räknas antalet våldsbejakande extremister inte längre i hundratal, utan i tusental. Det här är en förskräcklig utveckling. En del utgörs av personer som återvänt från krig och terror utomlands. De som begått

och begår brott ska givetvis möta rättsväsendets fulla kraft, men även det förebyggande arbetet måste bli bättre.

Det behövs exempelvis en strukturerad avhopparverksamhet för dem som vill lämna extremistiska grupper. Jag är medveten om att det runt om i landet finns en och annan sådan här verksamhet, men många små kommuner klarar inte detta. Det behövs en sammanhållen insats på området. Riksdagsmajoriteten har också tidigare gjort ett tillkännagivande till regeringen om detta. För det här ändamålet behövs resurser, som vi anslår.

Kunskaperna om extremism och radikalisering är något annat som måste förbättras. Kommunala verksamheter som skola och socialtjänst möter ju människor direkt och kan på ett tidigt stadium, om man har kunskaper, möta problemen och kanske göra något åt dem. Vi ser också ett behov av allmän kunskap och forskning om mekanismerna bakom självradikalisering och våldsbejakande extremism. Vår satsning möjliggör i vart fall en särskild satsning på utbildningar för skolpersonal och en del annat som vi känner är särskilt angeläget. I våra budgetförslag för andra utgiftsområden finns mer pengar just till syftet att motarbeta och motverka de problem som finns när det gäller våldsbejakande extremism.

Inom anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* ryms även åtgärder som ska stärka respekten för de mänskliga rättigheterna i Sverige. Jag vill gärna säga att det är viktigt att det anslaget används för att motverka bristande jämställdhet, hedersförtryck, homofobi och rasism – problem som vi möter av och till i vårt samhälle.

Herr talman! Vi hade nyligen ett seminarium här i riksdagen med anledning av SNS demokratirapport, där ett antal forskare tagit tempen på vår demokrati. Ett viktigt påpekande som man gör i den rapporten är att den politiska makten i Sverige har förskjutits från riksdagen till regeringen under de senaste 30–40 åren. De menar att mycket talar för att det därför har blivit svårare att behålla kombinationen av konkurrens och kamp om regeringsmakten och kompromissinriktat beslutsfattande i riksdagen, vilket tidigare har kännetecknat svensk politik.

En förklaring till detta är att departementens utredningsresurser och antalet politiska tjänster i Regeringskansliet har ökat kraftigt. Sedan första hälften av 80-talet har antalet anställda i Regeringskansliet ökat med 50 procent. Det betyder att den som i dag kontrollerar regeringsmakten har mycket större utredningsresurser än tidigare, samtidigt som riksdagen tappar kraft i förhållande till detta.

En sak som vi moderater vill och kan göra är naturligtvis att förstärka riksdagens utredningskapacitet. Moderaterna vill förstärka riksdagens utredningstjänst genom att öka riksdagens förvaltningsanslag med 5 miljoner kronor. Det är väldigt angeläget med tanke på att regeringen inte längre vill redovisa effekten av den förda politiken på det sätt som Alliansen gjorde gällande sysselsättningseffekter och annat, trots att detta är något som ligger i allmänhetens och riksdagens intresse att få reda på. Då blir det en uppgift för riksdagen. Det finns mycket som talar för den förstärkning som jag nämnde.

Vi avvisar regeringens förslag om *mer* pengar till Regeringskansliet – man går alltså i motsatt riktning – och gör en besparing. Det tror jag är helt nödvändigt. Däremot vill vi gärna öka anslaget till Justitiekanslern, som är statens företrädare i olika rättsliga tvister. Dessa tvister kan ibland röra väldigt stora belopp, och det kan finnas starka ekonomiska intressen hos

motparten. Då tror vi att det är viktigt att Justitiekanslern har tillräcklig kraft för att arbeta med det.

Även Datainspektionen behöver förstärkas. Den snabba utvecklingen av digitala produkter, tjänster och kommunikationsmedel innebär både möjligheter och utmaningar. I riksdagen har vi nyligen fattat beslut om en modernare lagstiftning, men när det gäller utvecklingen på it-området har också Datainspektionen en viktig roll och behöver mer pengar, inte minst med tanke på EU:s nya dataskyddsförordning, som träder i kraft under nästa år.

Sammanfattningsvis handlar det moderata alternativet för anslagsområdet framför allt om att vi vill vårda och skydda demokratin, lägga mer kraft på några aktuella hot mot vårt fria och öppna samhälle samt markera betydelsen av en bättre balans mellan två centrala maktcentrum: regering och riksdag.

(Applåder)

Anf. 54 JONAS MILLARD (SD):

Herr talman! Jag får väl börja med att yrka bifall till vår reservation nr 4 under beslutspunkt 7 och meddela kammaren att Sverigedemokraterna inte heller kommer att delta i anslagsbeslutet utan i stället hänvisar till vårt särskilda yttrande.

År 1969 bodde det endast 8 miljoner människor här i Sverige. År 2004 hade siffran stigit till 9 miljoner. I år översteg vi 10 miljoner. Tiden det tar att öka befolkningen har således minskat rätt så rejält. Med nuvarande befolkningsökning på över 100 000 nya människor varje år förväntas Sverige enligt SCB nå en befolkning på 11 miljoner personer redan 2026. Vad som tidigare tog 35 år tar nu alltså endast 9 år.

Den här ökningen beror nästan uteslutande på fortsatt hög invandring. Om nyttan med detta råder naturligtvis delade meningar. Den ena av dessa är den som ryms inom den godkända åsiktskorridoren, med talet om öppna hjärtan, öppna gränser och spännande utmaningar. Allt detta är inslaget och paketerat i ett rödgrönblått papper av solidaritet och medmänsklighet, där medmänsklighet och solidaritet endast tycks kunna mätas i hur många invandrare vi kan ta emot här i Sverige.

Herr talman! Det här måste få ett slut. Det är hög tid att fylla de här orden med vad de egentligen betyder: ett fungerande samhälle där vård, skola, omsorg, polis och försvar prioriteras och där arbetsrätten värnas och inte förstörs av så kallade enkla jobb och subventionerade anställningar.

För Sverigedemokraterna handlar politik om att prioritera. Låt mig därför citera några rader från regeringens egen myndighet, Konjunkturinstitutet, ur en rapport från den 10 oktober i år: ”Regeringens kraftigt underfinansierade budget för 2018 bedöms inte ligga i linje med överskotts målet. Därför kommer det att krävas en åtstramande finanspolitik redan 2019 så att överskotts målet nås. Om det offentliga välfärdsåtagandet dessutom ska bibehållas på 2018 års nivå, krävs det även budgetförstärkningar på ca 30 miljarder kronor.”

Den här oron, herr talman, är alltså inte bara min, utan den delas av regeringens egna myndigheter. Av den anledningen vill jag med bestämdhet framhålla hur viktigt det är att vi nu i tider av högkonjunktur är återhållsamma med våra gemensamma medel. En överbudspolitik kommer kanske att hjälpa regeringen vid nästa val, men när valnatten är över och

verkligheten kryper sig på kommer fler med mig att fråga sig varför man inte valde att ta ansvar.

På politikerspråk brukar flertalet partier prata om ”utmaningen” – utmaningen med vården, utmaningen med polisen, utmaningen med utanförskapsområdena och så vidare. För vanligt folk brukar begreppet ”utmaning” betyda en svår, nödvändig och spännande uppgift som förväntas *klaras av*. Det kan exempelvis vara en stor utmaning för flera att få livspusslet att gå ihop eller kanske att bestiga ett berg. Men helt ärligt, herr talman – jag är tyvärr ganska övertygad om att vi har större möjligheter att se vår statsminister sätta sin fot på Kebnekaise än att se honom lösa högen av alla Sveriges problem och utmaningar.

Herr talman! Det är hög tid att ta ansvar. I de delar av budgeten som rör utgiftsområde 1 Rikets styrelse väljer vi att göra just detta. Vi vill ta ansvar. Regeringen lägger i sin budget totalt 14 ½ miljard inom det här utgiftsområdet. Sverigedemokraternas anslag är 635 miljoner lägre än regeringens, främst genom neddragningar på Regeringskansliet. Regeringen bör med tanke på tidigare ekonomisk osäkerhet föregå med gott exempel och således klara sig med mindre medel. Det är inte minst med tanke på att Regeringskansliet under lång tid har fått ökade anslag samtidigt som det behandlat färre och färre ärenden.

Låt oss titta tillbaka i tiden. Med hjälp av KU:s granskning har vi konstaterat att effektiviteten har varit minst sagt betydligt högre tidigare än vad den är i dag. Faktum är att flertalet ärenden som i dag hanteras på Regeringskansliet är anställningsärenden. Därför finns det rimligtvis också ett stort utrymme för förbättringar och effektiviseringar. Även anslaget till oss själva, till oss politiska partier, är högt. Även här väljer Sverigedemokraterna att göra vissa neddragningar.

Låt mig nämna några andra besparingar. Sverigedemokraterna föreslår en halvering av presstödet, så när som på distributionsstödet. Det är i sammanhanget viktigt att påpeka att Sverigedemokraterna på andra håll ger lättnader för företag, som såklart även omfattar medier, exempelvis minskat sjuklöneansvar och sänkta arbetsgivaravgifter.

När det kommer till satsningar vill vi sverigedemokrater tillskjuta medel på en rad områden inom utgiftsområdet. I vår budget ges Sametinget ett ökat anslag på 5 miljoner kronor för att kunna arbeta med frågor om självbestämmande och delaktighet. Gällande riksdagens myndigheter ges JO ett tillskott på 25 miljoner kronor extra. Myndigheten har bedömt att ärendehandläggningen förvisso håller samma kvalitet som innan, men den konstaterar samtidigt att ärendebalansen har ökat. JO:s verksamhet utgör ett extra skyddsnät för många av de individer som står på samhällets botten. Det är således helt centralt för oss att den verksamheten faktiskt fungerar. Satsningen medför också en önskan att fler egna inspektioner ska kunna utföras av myndigheten. Syftet med detta är att vi ser en risk för att de mest utsatta individerna annars lätt kan falla mellan stolarna eftersom de själva inte har samma ork att anmäla. Egna inspektioner är därför ett bra verktyg för att förbättra skyddet för just den gruppen.

Sverigedemokraterna vill också förstärka länsstyrelserna. Dessa är regeringens företrädare i länen och har som uppgift att se till att de mål som riksdag och regering har slagit fast också kan uppnås.

Djurskydd och landsbygd är exempel på uppgifter som ligger på länsstyrelserna. För oss sverigedemokrater är det därför anmärkningsvärt att Centerpartiet minskar anslaget till länsstyrelserna med över 50 miljoner kronor. Främst undrar jag varför de önskar ta bort resursförstärkning för informationsinsatser om betaltjänster på landsbygden. Detta borde snarare vara något som bidrar till landsbygdens utveckling och således en fråga som Centerpartiet borde vara mer intresserat av. För Sverigedemokraterna är dessa frågor viktiga. I vår budget ökar vi i stället anslaget till länsstyrelserna med drygt 78 miljoner kronor.

Herr talman! Jag vill även nämna några ord om Datainspektionens arbete med att skydda den personliga integriteten. Sedan denna myndighet grundades på 70-talet har mängden data i samhället ökat bortom vad de flesta sannolikt kunde förutse. Regeringen ger förvisso ett ökat anslag, vilket motiveras bland annat med arbetet med EU:s nya dataskyddsförordning. Det är dock uppenbart att myndigheten har ett behov av ytterligare förstärkning och nyrekrytering. Dessutom menar vi att arbetet med it-säkerhet och personlig integritet måste prioriteras högre, och av den anledningen förstärker Sverigedemokraterna Datainspektionen med ytterligare 25 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis berätta kortfattat om vår reservation som rör Sieps uppdrag. Sieps är en myndighet som har funnits sedan 2002, och den har till uppdrag att belysa aktuella Europapolitiska frågor. Arbetet ska utföras självständigt och allsidigt. I förlängningen vill vi sverigedemokrater ändra myndighetens uppdrag så att den blir mer av ett reviderande organ när det gäller utvecklingen och förvaltningen inom EU och även kan belysa konsekvenserna som det medför för Sverige. Exempelvis är det hög tid att redovisa hur mycket makt som Sverige egentligen överlämnar genom medlemskapet i EU, och vi vill synliggöra detta genom att myndigheten ges i uppdrag att årligen upprätta ett EU-bokslut.
(Applåder)

I detta anförande instämde Fredrik Eriksson (SD) och Patrick Reslow (-).

Anf. 55 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Herr talman! Centerpartiet vill vara mer sparsamt än regeringen med statens medel i nästa års budget eftersom Sverige är mitt uppe i en högkonjunktur. Vi vill inte ha en överhettning av ekonomin som höjer priserna. Vi vill i stället att det ska finnas resurser hos staten när nästa lågkonjunktur uppstår. Då måste staten vid det tillfället hålla uppe invånarnas, hushållens, köpkraft genom att använda överskott som har sparats under högkonjunkturen. Centerpartiet sparar därför 10 miljarder mer än regeringen per år under åren 2018–2020.

Centerpartiet prioriterar i budgetarbetet att bryta klyvningen av Sverige. Där krävs reformer som gör att människor som står utan arbete, inte minst nyanlända, får möjlighet att gå från bidrag till arbete. Det måste vara möjligt att komma in på arbetsmarknaden till en något lägre lön och lära på jobbet.

Centerpartiet vill anpassa skatter och regler efter förutsättningarna för små och växande företag – de som står för huvuddelen av dagens jobbtillväxt i landet. Centerpartiet vill reformera skattesystemet med högre skatter för miljöfarliga utsläpp samt lägre skatter för arbete och företagande. Vi har utrymme i vår budget för en bred skattesänkning till alla som arbetar och sänkt skatt för pensionärer, i synnerhet för dem med lägst inkomst.

När det gäller anslagen inom KU:s budgetområde, Rikets styrelse, vill vi inte ställa upp på den stora ökningen av anslaget till Regeringskansliet som har tillförts de senaste åren. Vi anser att de tidigare stora ökningarna av anslagen till bland annat migrationskostnader nu kan dras tillbaka.

Regeringen föreslår ett anslag på 50 miljoner för valdeltagandeinsatser inför nästa års val. Det anser vi inte är särskilt meningsfullt. Liknande insatser har gjorts vid tidigare val, men vi har tyvärr sett mycket lite effekter av den typen av valdeltagandeinsatser som regeringen föreslår.

I övrigt tar Centerpartiet också bort en del anslag för länsstyrelserna, på verksamheter som vi anser har gjort dålig nytta. Vi kallar det ineffektiv byråkrati.

Regeringen gör en utökning av anslaget till Svenska institutet för europapolitiska studier och EU-information med 10 miljoner. Inte heller det anslaget ställer vi upp på.

Det av regeringen föreslagna ökade anslaget till Sametinget har Centerpartiet tillstyrkt.

De besparingar som Centerpartiet gör inom budgeten, bland annat för Rikets styrelse, främst Regeringskansliet, använder vi för att spara till kommande år och sänka skatter främst för landets pensionärer och delvis också för dem som arbetar.

Herr talman! Centerpartiet deltar inte i beslutet om fördelningen av budgetanslagen eftersom riksdagen redan har beslutat om en budgettram som är en annan än den vi vill ha. Centerpartiets syn på fördelning av anslaget framgår av ett särskilt yttrande i budgetärendet.

(Applåder)

Anf. 56 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Herr talman! Livsvillkoren är mycket olika i vårt land. Det finns ensamstående föräldrar som kämpar för att få vardagen att gå ihop och pengarna att räcka månaden ut. Andra kan fundera över om de ska köpa en ny jakt i år igen, eller en Porsche eller två. En del skäller över att skatten på investeringssparkonton ska gå upp med 37,50 per år för dem som har 50 000, samtidigt som långtidssjuka i dag betalar högst skatt för lika inkomst. Vi ser helt enkelt mycket olika problem i samhället.

Vi lever i ett land där vissa delar har svikits av politiken. Bruksorter, stadsdelar och en del förorter har hamnat efter, medan de redan rika i andra förorter, till exempel Djursholm, Nacka och Täby, har fått stöd av politiken med omfattande skattesänkningar och införandet av RUT- och ROT-bidrag.

När Vänsterpartiet har budgetförhandlat har vi låtit jämlikheten gå som en röd tråd genom det vi har gjort. För de delar av landet som har hamnat efter, där servicenivån är eftersatt, arbetslösheten är hög och utbildningsnivån är låg, gör vi en långsiktig satsning. Hur pengarna ska användas måste förstas avgöras lokalt.

För människor med långvarigt nedsatt arbetsförmåga har vi åter fått igenom en höjning av garantiersättningen och bostadstillägget. Dessutom har vi fått igenom en skattesänkning för den gruppen. För den med garantiersättning kan detta innebära 840 kronor i månaden, vilket är mycket pengar för den som har lite.

Sjukförsäkringen stärks genom att taket höjs, och tandvårdsbidraget fördubblas så att fler ska ha råd att gå till tandläkaren.

Studiebidraget höjs, och det är viktigt för att fler unga ska kunna gå vidare till högre studier. Att skuldsätta sig och ta studielån är ett stort steg för många, särskilt i familjer där ingen har gjort det tidigare. Därför är det viktigt att det är just bidragsdelen av studiemedlen som höjs med 300 kronor per månad.

Vi gör också en satsning på biblioteken. Tillgängligheten ska öka, biblioteken ska bli fler och det ska bli lättare att ta del av bibliotekens rikedom. Kunskap och bildning handlar om makt och om ett samhälle för alla, inte bara för några få.

Hela sjukvården behöver mer resurser. De som jobbar i sjukvården behöver ha rimliga arbetsvillkor och inflytande över sitt arbete. Därför görs en satsning på 2 miljarder per år till dem som jobbar i vården, förutom de särskilda satsningar som görs på förlossningsvården, på primärvårdens arbete för att möta den psykiska ohälsan och på barn-, ungdoms- och vuxenpsykiatrin.

Givetvis finns det områden där vi inte har nått framgång i våra förhandlingar med regeringen. Det gäller inte minst skatterna, som inte har den fördelningsprofil som vi önskar. Sverige är ett ojämnt land, och här har klyftorna ökat snabbast de senaste decennierna.

Före 2015 hade underhållsstödet inte höjts med mer än 100 kronor sedan 1994. Kostnaderna hade höjts betydligt mer, och andelen fattiga barn till ensamstående föräldrar ökade. Nu höjs underhållsstödet för tredje gången den här mandatperioden.

Nu möjliggörs också avgiftsfri kollektivtrafik på sommarlovet för unga, och avgiftsfria aktiviteter kommer att finnas på alla skollov. Alla sexåringar kommer att ha möjlighet att gå i avgiftsfri simskola med sin förskoleklass.

Det är många viktiga förändringar i budgeten som helhet som har tillkommit genom förhandlingarna med Vänsterpartiet.

Så till den specifika del som handlar om utgiftsområde 1 Rikets styre. Jag ska kommentera några få delar.

Under de senaste åren har arbetet med det samiska folkets rättigheter gått framåt. Överenskommelsen om nordisk samekonvention och deltagandet i internationella forum är viktiga delar i det arbetet.

Sametinget är avgörande för att stärka samernas rätt till självbestämmande och för att främja det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla sitt kultur- och samfundsliv.

Vänsterpartiets uppfattning är att Sametinget borde delas upp så att myndigheten är för sig och tinget för sig. Men vi är glada att det görs en satsning på Samtinget med tanke på det arbete man där har att göra. Det är nödvändigt, bland annat för att kunna etablera den nya konsultationsordning som håller på att tas fram.

Eftersom det är val nästa år är det rimligt att det läggs mer pengar på området demokrati och mänskliga rättigheter.

Låt mig dock kommentera de ökade anslagen för säkerhetshöjande åtgärder. Satsningen är bra, men det är illa att den ska behövas. Att religiösa samfund och personer engagerade i civilsamhället, i olika partier och i arbete med mänskliga rättigheter utsätts för alltmer hat, hot och våld är förfärligt. Synen på varandra och allas rätt att uttrycka sina åsikter måste vi arbeta med i hela samhället. Medel för säkerhetshöjande åtgärder är en liten del av detta arbete.

Jag måste förstås tala om apanaget. Vänsterpartiet vill, som ni vet, att ett annat statsskick ska införas. Vi har också synpunkter på hur apanaget används i väntan på republik. Vi kan dock inte från ett år till ett annat ändra storleken på apanaget. Det måste ses i ett större sammanhang. Vi vill att apanagets utformning utreds i syfte att minska det och att det i det sammanhanget också utreds hur en övergång till republik kan gå till.

Republikanska föreningen har gjort en liten utredning om hur grundlagen skulle kunna förändras, och denna utredning skulle mycket väl kunna tas med i en större genomgång av statsskicket. Denna fråga får vi anledning att diskutera vidare i kammaren i samband med behandlingen av flera motioner som väcktes under höstens allmänna motionstid.

I avvaktan på detta yrkar jag bifall till reservation nr 1.

Anf. 57 TINA ACKETOFT (L):

Herr talman! Vi behandlar i dag regeringens budgetproposition för 2018 i de delar som rör Rikets styrelse, Riksdagsförvaltningens årsredovisning och motionsyrkanden som har väckts under allmänna motionstiden.

Riksdagen har godkänt fem mål inom utgiftsområdet. Dessa rör samepolitik, demokratipolitik, mänskliga rättigheter, nationella minoriteter och medier.

Ska vi vara ärliga är det väl inte dessa frågor som väljarna kommer att rusa till valurnorna för. Samtidigt vet vi som sitter i kammaren och brinner för dessa frågor att den dag vi slutar vakta dessa frågor har vi inte längre några valurnor att rusa till.

Trots att regeringen har lagt fram vissa goda förslag ser Liberalerna budgeten som en helhet. Vi kan inte plocka russinen ur kakan, utan allt måste behandlas som samma kaka – också det för att värna rikets stabilitet. Så som tidigare denna mandatperiod har Liberalerna inte deltagit i anslagsbeslutet eftersom vi helt enkelt tycker att vi har ett bättre förslag för Sverige.

Herr talman! Sysselsättningen växer, och ekonomin befinner sig i en högkonjunktur. Men i stället för att använda högkonjunkturen för att bygga en buffert för sämre tider väljer regeringen att elda på ekonomin och presentera ännu fler ofinansierade bidragshöjningar.

Klyftorna i samhället växer, precis som Mia Sydow Mölleby sa. Assistanterna dras in för dem som allra mest behöver samhällets stöd och skydd. Sjukersättningar dras in, och människor ställs bokstavligen på bar backe. Sjukvården går på knäna – allt det som regeringen i valrörelsen sa sig vilja bekämpa.

Liberalerna lägger fram en budget med reformer för framtiden. Vi satsar på bättre kunskaper i skolan och bättre möjlighet för företag att anställa så att också den med kortare utbildning eller den som har kommit hit på senare tid har chans till jobb. Vi satsar på en fungerande polis i hela landet och ett försvar med kapacitet att försvara Sverige. Dessutom presenterar vi en integrations- och migrationspolitik som bygger på lika delar humanism och realism, som ännu en gång fokuserar på jobb och skola och som motverkar parallellsamhällen och hedersvåld.

Riksdagen har avvisat Liberalernas förslag, och därmed tar Sverige en annan väg än den vi vill se.

Låt mig ändå redovisa några av våra förslag inom detta utgiftsområde som vi tror skulle leda in Sverige på en bättre väg.

Liberalerna har fokus på friheten för såväl individen som nationen. Därför bör statsbidragen till förebyggande verksamheter i civilsamhälle och kommuner mot våldsbejakande extremism öka. Den våldsbejakande extremismen är ett av vår tids absolut största hot, och kommuner och civilsamhälle har en stor uppgift att fylla i den kampen. Förutom en ökning med 5 miljoner kronor bör också en överflyttning av resurser från Göteborgs universitet ske till lokal nivå.

Anslaget *Åtgärder för nationella minoriteter* bör också höjas med 5 miljoner kronor mer än regeringens förslag. Vi hör skrämmande rapporter om att skolungdomar uppmuntras att inte längre tala sina nationella minoritetsspråk på skolgården. Det är ett tydligt tecken på att vi behöver arbeta mer med denna fråga och att fler kommuner ska kunna bli del av förvaltningsområdena för meänkieli, samiska och finska.

Anslaget *Åtgärder för den nationella minoriteten romer* bör också höjas. Det stora arbetet med romsk inkludering som Erik Ullenhag startade under alliansregeringen behöver fortsätta. Här behövs ett långsiktigt arbete för romsk inkludering som måste ges tillräckliga resurser om vi någonsin ska komma till rätta med den diskriminering som romer utsatts och utsätts för.

Herr talman! Till sist: Anslaget *Allmänna val och demokrati* bör höjas med 10 miljoner kronor mer än regeringens förslag. Jag noterar att regeringen i propositionen inte redovisar några åtgärder med anledning av riksdagens tillkännagivande om åtgärder för att öka valdeltagandet bland utlandssvenskar. För att finansiera en särskild satsning på att öka valdeltagandet bland utlandssvenskar bör anslaget tillföras ytterligare 5 miljoner kronor.

(Applåder)

Anf. 58 TUVE SKÅNBERG (KD):

Herr talman! I dag debatterar vi rikets styrelses budget och de utgifter som hör ihop med den. Det kan synas som att detta inte är speciellt märkvärdigt, men det är viktigt.

KU gör många viktiga saker. Granskningen av regeringen är den viktigaste, men vi har också hand om budgeten för riksdag, regering, ambassader i världen och mycket annat.

Jag vill ge en sammanfattning av hur Kristdemokraterna ser på det totala budgetarbetet. Kristdemokraterna vill skapa förutsättningar för ett samhälle med god ekonomisk tillväxt, ett företagsklimat som står sig starkt i den allt hårdare globala konkurrensen och en välfungerande ekonomisk

politik som ger oss resurser att satsa på välfärden, såsom en god vård och omsorg och en bra skola.

Med genomtänkta reformer för arbetsmarknaden och skattepolitiken kan vi förbättra människors möjligheter att lämna arbetslöshet och utanförskap. Den ekonomiska politiken ska stärka familjerna, och det civila samhället är en grund för ett samhälle byggt på gemenskap, där människor känner tillit till varandra.

Just nu ser Sveriges ekonomi stark ut, men samtidigt finns betydande problem och stora utmaningar som den nuvarande regeringen står alltför passiv inför. Exempel: Tudelningen på arbetsmarknaden är stor, och trots högkonjunkturen blir det allt fler som står långt ifrån arbetsmarknaden. Bostadsmarknaden fungerar dåligt för stora grupper. Tryggheten brister, bland annat på grund av en polisorganisation som är för liten och uppenbarligen fungerar alltför dåligt. Tillgängligheten i vård och omsorg har försämrats de senaste åren och fortsätter tyvärr att försvagas.

Inför dessa utmaningar har regeringen få eller kanske inga svar. Denna passivitet behöver bytas ut mot riktiga strukturreformer, och i Kristdemokraternas alternativ föreslås en rad sådana.

Sjukvården behöver stärkas. Kömiljarden behöver återinföras. Primärvården behöver byggas ut, överbeläggningarna minska och antalet tillgängliga vårdplatser öka. Kristdemokraterna avsätter stora resurser för att göra dessa reformer möjliga. Fler platser i äldreboenden måste tillföras och en äldreboendegaranti införs samtidigt som de äldres ekonomi förbättras. Vi vill ta bort den så kallade pensionärsskatten.

Tryggheten måste öka och komma alla till del, och detta kräver en polis och ett rättsväsen som fungerar och som är mer synliga och lokalt förankrade. Välfärden måste utvecklas genom fortsatt valfrihet, tydligt kvalitetsarbete och effektivt användande av resurser. Med Kristdemokraternas politik stärks välfärden samtidigt som vi sänker skatten på arbete och för barnfamiljer och äldre. Vi står för ett välfärdslöfte värt att lita på.

Politiken måste inriktas på att underlätta för fler jobb och för företag att växa så att fler blir en del av den arbetsgemenskap som behövs och så att skatteintäkterna kan öka. Sektorer där jobb inte utförs på grund av höga skatter och avgifter måste reformeras så att marknaderna kan växa till. För de människor som står utanför arbetsmarknaden menar Kristdemokraterna att insatserna måste vara effektiva och kompletta.

Nu har riksdagen i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomsterna som föreslås där. Eftersom riksdagen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än vad vi kristdemokrater står för avser jag att avstå från att delta i beslutet om anslagens fördelning, och har gjort så i KU:s arbete.

Kristdemokraternas budgetförslag ska behandlas som en helhet. Det går inte att bryta ut delar ur den och behandla dem separerat, men jag ska i alla fall redovisa något av den anslagsfördelning och de förslag som Kristdemokraterna lade fram i motion 2017/18:3095.

När det gäller anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* menar Kristdemokraterna att det bör minskas med 287 500 000 kronor för 2018 jämfört med regeringens förslag i propositionen. Arbetet i Regeringskansliet bör effektiviseras.

När det gäller anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* vill Kristdemokraterna öka det med 77 ½ miljon kronor för 2018 jämfört med regeringens förslag. Bakom dessa siffror gömmer sig en ambition att öka integrationen och införa krav på att asylsökande ska delta i 15 timmars språkutbildning och 9 timmars samhällsorientering per vecka. För detta ändamål bör 200 miljoner kronor anslås för 2018.

När det gäller anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* menar KD att det ska vara 25 150 000 kronor lägre för 2018 än regeringens förslag. Det är förvisso angeläget att anslå mer pengar som syftar till att säkerställa att valen kan genomföras på ett tillförlitligt och effektivt sätt, men vi menar att för detta ändamål är det tillräckligt med hälften av vad regeringen föreslår.

När det gäller anslaget 6:3 *Datainspektionen* bör det vara 3 miljoner lägre för 2018 än regeringens förslag. Datainspektionens arbete med anledning av EU:s dataskyddsförordning kan hanteras med färre medel än vad regeringen föreslår.

Till sist, när det gäller anslagen 1:1 *Kungliga hov- och slottsstaten*, 2:1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.*, 2:2 *Riksdagens förvaltningsanslag* och 9:1 *Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information*, menar KD att de ska vara 1 miljon, 3 miljoner, 4 miljoner respektive 5 miljoner kronor lägre för 2018 än i regeringens förslag i propositionen. Vadan denna skillnad? Jo, skillnaden i förhållande till regeringens förslag beror på en fortsatt justering av pris- och löneomräkningen.

(Applåder)

Anf. 59 HANS EKSTRÖM (S):

Herr talman! I tre år har den socialdemokratiskt ledda regeringen amorterat på statsskulden och satt ansvarsfulla investeringar i samhällsbygget framför orättvisa skattesänkningar och nedskärningar. Underskott har vänts till överskott, svensk ekonomi är nu i en styrkeposition och statsskulden är i andel av bruttonationalprodukten den lägsta sedan Gunnar Sträng var finansminister. Den svenska staten har därigenom mycket torrt krut för en eventuell lågkonjunktur, och vi är nu i ett läge där vi har utrymme att gå vidare med kraftfulla investeringar som är nödvändiga för att stärka det hållbara samhällsbygget inför framtiden.

Vi vet att jämlikhet och ekonomisk utveckling går hand i hand. Därför behöver Sverige ett samhällsbygge som är rättvist, med reformer som minskar klyftorna och skapar fler möjligheter för alla att bidra. Så byggs sammanhållning och tillit, inte genom skattesänkningar och nedskärningar.

Herr talman! Riksdagen har i dag att behandla utgiftsområdet Rikets styrelse. Under denna högtidliga rubrik döljer sig kostnader för statschef, riksdag, regering, JO, sameting, länsstyrelser, val- och partistöd, nationella minoriteter, presstöd och en hel del annat. Det handlar om de centrala delarna av den svenska demokratins funktionssätt.

Runt många av dessa saker råder ganska bred samstämmighet. Det ska vi vara tacksamma för. Att det finns en bred uppslutning runt de centrala delarna av förutsättningarna för landets styrelse är viktigt och ger den svenska demokratin och den svenska staten ett stort mått av stabilitet i en värld som är präglad av oro.

Det finns några områden där det råder olika uppfattningar, och jag ska kommentera en del av dessa. Ett slående inslag i budgetreservationserna är att anslagen till Regeringskansliet är lägre än regeringens: Moderaternas 102 miljoner lägre, SD:s 450 miljoner lägre, Centerns 310 miljoner lägre, Liberalernas 41 miljoner lägre och KD:s 287 miljoner lägre.

På samma sätt kräver flera oppositionspartier mer pengar till riksdagen för att förbättra oppositionens arbetsmöjligheter.

Jag ska erkänna att vi socialdemokrater gjorde precis samma populistiska övning 2011 och drog ned Regeringskansliets anslag rejält. Vi var ju i opposition, så regeringen behövde inte ha några pengar, eller hur?

Vi gjorde sedan under denna mandatperiod en överenskommelse med de dåvarande regeringspartierna om att det i framtiden borde vara så att de som har regeringsmakten faktiskt bäst kan bedöma hur mycket resurser regeringen behöver ha för sitt arbete. Det är mycket tråkigt att denna överenskommelse inte håller efter regeringsskiftet. Jag tror att det är kortsiktigt agerat av de nuvarande oppositionspartierna, och jag tror att Sverige hade vunnit på om vår ingångna överenskommelse hade hållit.

På samma sätt gör man betydande nedskärningar på länsstyrelserna. Detta är riktat mot byråkratin. Och det låter naturligtvis mycket bra att man skär i byråkratin. Men alla som har varit i närheten av länsstyrelsernas organisation vet att det finns uppenbara problem för dem att i dag klara sina uppgifter. Nedskärningar på länsstyrelserna innebär sämre naturskydd och sämre övervakning av offentliga organ. Det är detta som nedskärningar på länsstyrelserna innebär. De innebär inte bara nedskärningar i byråkratin utan sämre verklighet för medborgarna. Det tror jag är viktigt att påminna om.

Sverigedemokraterna gör en ganska drakonisk neddragning av presstödet med 284 miljoner kronor. Det är ett allvarligt hot mot demokratins torg, eftersom det är det som pressen är. I denna tid som präglas av mycket turbulens, där mediebranschen befinner sig i en kraftig omstrukturering, tror jag att medierna mer än någonsin behöver detta stöd för att klara sig genom en mycket besvärlig omställning.

Jag ska kortfattat ta upp några punkter i budgeten.

När det gäller mediepolitiken ökar mediestödet med 55 miljoner.

Anslagen höjs med 22 miljoner för säkerheten för civilsamhället.

För arbetet mot hot och hat mot journalister, konstnärer och förtroendevalda – hot från höger, från vänster och från religiösa extremister – höjs anslaget med 5 miljoner.

Diskrimineringsombudsmannen får ökade resurser. Det blir ökade resurser till de nationella minoriteterna. Det blir även ökade resurser till Justitieombudsmannen för övervakning av den offentliga administrationen.

Detta är viktiga åtgärder för att stärka legitimiteten för den svenska demokratins funktionssätt.

Slutligen kan jag inte låta bli att kommentera det som Tuve Skånberg har berört, nämligen att Kristdemokraterna av alla skär 1 miljon kronor mer än regeringen på den kungliga hov- och slottsstaten. Det är mycket spännande. Man kan inte låta bli att fundera på vad det är för missöden från kungen som gör att Tuve Skånberg föreslår denna åtgärd.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 60 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! Hans Ekström har på ett spännande sätt tagit upp några av de skillnader som finns när det gäller våra olika budgetanslag. För oss moderater handlar det om besparingar på Regeringskansliet. Jag är väl medveten om de svårigheter som ligger i att spara på Regeringskansliet. Så har det alltid varit.

Samtidigt vill jag påstå att det inte är populism att ställa krav på en viss återhållsamhet när det gäller departementen och den centrala ledningen i Statsrådsberedningen. Det går åt väldigt mycket pengar. Vi ser också ett skifte.

Jag tycker att det som SNS pekar på i sin demokratirapport långsiktigt är mycket bekymmersamt. Vi har en riksdag som förlorar alltmer mark, medan regeringen förstärks. Långsiktigt är det en dålig utveckling.

Då finns det två saker som man kan göra. Det ena är att man tillför riksdagen mer resurser eller befogenheter. Vi tar några steg i denna riktning. Det andra är naturligtvis att hålla igen på förvaltningsanslaget när det gäller regeringen. Vi har valt att försöka göra båda sakerna.

Det är helt riktigt att det gjordes en uppgörelse tidigare, eftersom det gick mycket snabbt när man drog ned på resurserna till ambassader och annat, och det fungerade inte riktigt. Men läget i dag är sådant att det är rimligt att man ändå försöker dra ned något. Det handlar inte nödvändigtvis om att lägga ned ambassader.

Min fråga till Hans Ekström är: Inser Socialdemokraterna det långsiktiga problem som vi har när maktförskjutningen är så uppenbar som man pekar på i demokratirapporten?

Anf. 61 HANS EKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Ja, det finns absolut ett stort problem med det. Det är också skälet till att jag tycker att det som vi har diskuterat i KU, till exempel frågan om vikten av parlamentariska utredningar, är mycket viktigt. Det är ett sätt att göra arbetet bredare. Det är bättre att göra beredningar av ärenden i form av statliga utredningar med parlamentariskt inslag än att riksdagen ska parallelluppbbygga ett slags beredning av ärenden. Det tror jag att riksdagen är illa konstruerad för. Det skulle nästan innebära att man bygger in ett slags institutionell konkurrens mellan riksdag och regering i denna del.

Därför bör nog själva beredningsarbetet i huvudsak skötas i Regeringskansliet. Men ett sätt att stärka riksdagens insyn och förmåga att få fram breda kompromisser i viktiga samhällsfrågor skulle vara att se till att de parlamentariska utredningarna återigen stärks. Det tror jag är en mycket viktig del.

Anf. 62 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! Det finns också ett förslag om parlamentariska utredningar i demokratiutredningen från SNS forskare. Det kan man alltid diskutera. Men att sysselsätta fler riksdagsledamöter i parlamentariska utredningar ändrar inte det faktum att Regeringskansliet under 30–40 år har vuxit sig starkare och starkare.

Den nuvarande regeringen har också dragit ned på en del redovisningar som är oerhört centrala för oss som riksdagsledamöter och för riksdagen.

Det enda sättet för oss att då få svar på om den politik som man bedriver och det som man säger att man ska åstadkomma stämmer är faktiskt att ta reda på det. Och vi har ganska små resurser i riksdagen för det, och det är skälet till att man försöker göra något här.

Vi har olika uppfattningar i fråga om detta. Men vi kommer nog att fortsätta på den vägen och säkerställa att riksdagen får riktiga underlag och i alla fall förbättra förutsättningarna för det.

Samtidigt måste vi hålla ögonen på den utveckling som vi har sett inom Regeringskansliet. Vi har naturligtvis ambitionen att ta över regeringsmakten nästa höst. Jag inser alla bekymmer som finns med att spara, eftersom det aldrig är någon administration som anser att man kan göra det. Men jag kan säga att det är nödvändigt. I ett läge där många andra faktiskt har det bekymmersamt med resurserna kan vi inte hela tiden göda Regeringskansliet. Det måste bli smalare och effektivare, även om det smärtar många gånger. Det finns i dag också modern teknik som gör att allt inte behöver vara så omständligt som det många gånger blir.

Jag tror därför att vi ska följa flera av de förslag som SNS har lyft fram. Men vårt förslag när det gäller budgeten är ett steg i att faktiskt göra lite mer rätt. Jag hoppas att Socialdemokraterna framöver också kommer fram till det.

Anf. 63 HANS EKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Det svenska regeringskansliet är vid internationella jämförelser ganska smalt och ganska trimmat. Den stora förstärkningen av Regeringskansliet skedde faktiskt vid Sveriges EU-inträde. Då behövde det förstärkas kraftigt, beroende på att en stor del av tjänstemännen är på resande fot och bedriver ett omfattande förhandlingsarbete. Det tror jag att man måste hålla i minnet när man tittar på dessa siffror över Regeringskansliets utveckling. Då ser man mycket tydligt att det skedde en kraftig utbyggnad i samband med EU-inträdet. Det har också skett stora förstärkningar under de år då vi har varit ordförande i EU, både under borgerliga och under socialdemokratiska regeringar. Det är där man ser de stora förstärkningarna.

Eftersom Sverige normalt sett har minoritetsregeringar är det däremot naturligtvis mycket viktigt att vi ser till att riksdagens inflytande är starkt och stort. Jag tror dock att huvudlinjen man ska gå på är att stärka utredningsväsendet genom att i huvudsak ha parlamentariska utredningar – och därigenom få fram lagförslag som är ordentligt genomarbetade och har förutsättningar att få majoritet i riksdagen.

Under den borgerliga regeringsperioden, när man var tvungen att först kompromissa mellan fyra partier, är det klart att det inte fanns så mycket kompromissmöjligheter kvar när man kom med färdiga paket om inte paketet skulle spricka. Sådana här saker tror jag är ganska naturliga för koalitionsregeringar, oavsett om de är socialdemokratiskt eller borgerligt ledda. Då behöver det parlamentariska utredningsväsendet användas som ett sätt att få fram breda kompromisser.

Anf. 64 TUVE SKÅNBERG (KD) replik:

Herr talman! Hans Ekström begär besked om varför Kristdemokraterna har lagt 1 miljon mindre till apanaget.

Jag vill erinra om att KU ansvarar för drygt 14,5 miljarder totalt sett, herr talman. Om vi tittar på just anslaget till kungliga hov- och slotsstaten, som är på drygt 139 miljoner, ser vi att det är 7 promille som skiljer oss åt. Anledningen är, som jag anförde tidigare, att vi i förhållande till regeringen gör en annan beräkning av skillnaden på grund av fortsatt justering av pris- och löneomräkningar.

Jag förstår dock att Hans Ekström vill ge mig ett tillfälle att stå upp för apanaget och säga att vi självklart är överens om att Hans Kungliga Höghet och hovstaten ska ha de resurser som behövs och att Kristdemokraterna alls inte är på samma linje som de som vill skära ned. Jag tackar för den möjligheten.

Anf. 65 HANS EKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Det känns lite ironiskt att en republikan måste påminna Tuve Skånberg att statschefen omnämns Hans Majestät och inte Hans Kungliga Höghet. I övrigt var inlägget snarast till för att göra sig lite lustig.

Anf. 66 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Herr talman! Titeln på årets budget innehåller orden ”investera för framtiden”, och det är också någonting den rödgröna regeringen gör.

Det har redan sagts mycket i denna budgetdebatt om utgiftsområde 1, som handlar om statschefen, riksdagen och dess ombudsmän, Sametinget och samepolitiken, Regeringskansliet, länsstyrelserna, demokratipolitiken, mänskliga rättigheter, nationella minoriteter, Sieps samt insatser för att stärka delaktigheten i EU-arbetet.

Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag.

Detta är ett omfattande område att debattera, trots att det på de flesta anslagspunkter finns en stor samstämmighet bland partierna om de stora dragen. För riksdagens egen del innebär det till exempel att samtliga partier tycker att det är en bra idé att fira demokratijubileet mellan 2018 och 2022 och avsätta pengar för detta firande. Vi står också gemensamt bakom att säkerheten höjs på informations- och it-säkerhetsområdet.

Det är även glädjande att se att vi har enighet kring det nya förslaget om mål på demokratiområdet, som nu kommer att bli ”en levande demokrati som är uthållig, kännetecknas av delaktighet och där möjligheterna till inflytande är jämlika”. Förslaget till förändrat mål kommer från Demokratiutredningen, som pekade på att fler människor behöver få tillgång till de resurser som är nödvändiga för att kunna delta och göra sin röst hörd i frågor som berör och engagerar.

Vårt budgetbetänkande behandlar även frågor om våldsbejakande extremism. Beatrice Ask tog i ett tidigare inlägg upp frågan om avhopparverksamhet. Här pågår ett arbete, och precis som hon nämnde finns det väldigt goda exempel där man lokalt och regionalt gör ett väldigt bra arbete.

Jag och Eva-Lena var till exempel i Värmland i fredags och besökte Brottsförebyggande Centrum, som jobbar mycket med avhopparverksamhet när det gäller högerextremistiska grupper. Där lyfte man alldeles särskilt fram vikten av att en avhopparverksamhet kan ha en friare roll och på det sättet verka mindre skrämmande när människor ska våga närma sig den.

En av de punkter vi lyfter fram i betänkandet är att regeringen har gett ett uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, för att ta fram en vägledning till kommunerna och civilsamhällets organisationer för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Uppdraget är nu slutfört och rapporterat, och myndigheten har presenterat vägledningen, som kallas *Knäck koden!*

Arbetet förutsätter samverkan inom offentlig sektor – i en kommun, mellan kommuner, landsting och regioner och mellan statliga myndigheter. Det fordrar dock även samverkan med det civila samhället. Föreningar, trossamfund och andra aktörer är en viktig resurs i olika skeden.

Vägledningen består av tre delar, där den första delen lyfter fram kunskap om det civila samhället och om kommuners olika förutsättningar. Det ges även ett perspektiv på det förebyggande arbetet och behovet av samverkan. Den andra delen är en konkret vägledning för hur kommuner och det civila samhället kan samverka i olika faser av det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism, och den tredje delen beskriver olika modeller för samverkan som finns på plats i dag.

När det gäller länsstyrelserna vill jag hålla med Hans Ekström om vikten av att förstå det centrala arbete som görs på länsstyrelserna när det gäller samordning. Man kan tänka sig att det låter som att det är mycket byråkrati, men utan samordning är det mycket som faller platt till marken. Här handlar det också om väldigt mycket av det samlade miljömålsarbetet och en del utveckling av totalförsvaret, som regeringen tycker att det är centralt att satsa extra på.

När det gäller frågan om Datainspektionen är det en väldigt splittrad bild vi får från de olika partierna. Jag tror att vi är helt överens om att Datainspektionen i samband med den nya dataskyddsförordningen, som träder i kraft i maj nästa år, kommer att få väldigt stora viktiga arbetsuppgifter – vilket den också redan har. Det är även så att den omfattande digitaliseringen ställer stora krav på lagstiftare, och väldigt många vill gå fort fram. Då är det viktigt med en myndighet som värnar demokratin och lyfter fram det viktiga säkerhetsarbetet.

Därför får Datainspektionen nu drygt 30 miljoner kronor i sin budget, och det är något jag verkligen välkomnar. Man ska dock vara medveten om att det inte bara är att tillföra hur mycket nya pengar som helst. Det tar tid att rekrytera den här typen av personer, och därför tror jag också att det räcker med dessa 30 miljoner.

En av de frågor vi i konstitutionsutskottet har jobbat mycket med det senaste året är den om en MR-institution. Regeringen slår fast i sin budgetproposition att det är viktigt att få en sådan på plats. Jag välkomnar det, och det är viktigt att civilsamhällets organisationer får delta i detta arbete. Just nu ligger den frågan hos regeringen, och vi kommer att ha en debatt om detta i nästa vecka.

Anf. 67 FREDRIK ERIKSSON (SD):

Herr talman! Jag hann inte trycka in mig för en replik, så jag fick i stället sätta upp mig på talarlistan. Jag ska hålla mig ganska kort.

Vi fick tidigare höra från talarstolen att Sverigedemokraterna föreslår väldigt stora neddragningar av presstödet. Det är helt sant – vi föreslår ordentliga besparingar på presstödet.

Det finns flera olika skäl till detta. Det handlar dock kanske inte i första hand om det som anfördes härifrån om att vi inte skulle se den problematiska situation som står för dörren för alla redaktioner som behöver ställa om sin verksamhet från det traditionella sättet att bedriva verksamhet till en mer digitaliserad form.

Som alla här inne vet har vi också tidigare år anslagit ett särskilt omställningsstöd för denna omställning. Det som vi från Sverigedemokraternas sida i första hand har föreslagit är en neddragning av det vanliga driftstödet – inte av distributionsstödet eller omställningsstödet.

När det kommer till en omställning står branschen inför en utmaning. Något annat som alla här inne vet är att vi har det presstöd som vi har i dag på nåder från EU. Det är ett undantag från EU:s statsstödsregler, som vi hela tiden måste begära förnyelse av.

Förr eller senare kommer EU att säga nej. Att då dopa denna bransch och göra den än mer beroende av ett vid det tillfället kanske till och med olagligt statsstöd för att sedan helt rycka undan mattan under dess fötter känns inte som ett ansvarsfullt sätt att agera. Det är därför vi föreslår en successiv utfasning av det nuvarande missriktade och felaktiga presstödet.

Vi måste komma ihåg vad och till vilka redaktioner presstödet går. Om det hade varit så att presstödet verkligen gick till de små, lokala redaktionerna, som ägnar sig åt lokal bevakning och lokal journalistik, hade saker och ting kanske kommit i en annan dager.

Men det är ju inte riktigt så. De riktigt små redaktionerna ute på de små orterna är oftast så små att de inte ens når upp till kraven för att vara berättigade till presstöd. Sverigedemokraterna har föreslagit en hel del andra åtgärder – till exempelvis slopat sjuklöneansvar – som överlag skulle komma små företag till del och som även skulle gynna små redaktioner ute på landsbygden.

Vi har i dag ett presstöd som riskerar att bli olagligt och som i första hand riktar sig till tidningar som Dagens ETC, som jag tror har elva olika utgåvor av snarlikt material. Är det detta som förespråkarna av dagens presstöd anser vara en levande och mångfasetterad journalistik? Vi ser det i stället som att vi för presstödet har fått mer av samma sak fast i lite olika tappningar, som elva olika redaktioner för Dagens ETC.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Millard (SD) och Patrick Reslow (-).

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 14.)

Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU15
Avgifter för prövningar enligt EU:s förordning om referensvärden (prop. 2017/18:4)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 9 Skatt, tull och exekution

*Skatt, tull och
exekution*

Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU1
Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution (prop. 2017/18:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 68 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Vi har nu att diskutera anslaget till våra tre fiskala myndigheter: Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten.

Dessa viktiga myndigheter ska säkerställa att vi har ett fungerande skattesystem. De skatter vi beslutar om måste uppfattas som rimliga, och syftet med skattesystemet ska inte kunna missförstås. Legitimitet, rättssäkerhet och transparens måste genomsyra alla aspekter av det som vi i denna kammare fattar beslut om och vars effekter våra tre myndigheter därefter i stor utsträckning har att hantera.

Här vilar ett tungt ansvar inte bara på oss som beslutar om lagstiftningen utan även på våra myndigheter. Det bör också tilläggas att såväl politiska beslut som myndighetsutövning måste präglas av långsiktighet, tydlighet och förutsägbarhet för att det på så sätt ska skapas långsiktiga spelregler.

Herr talman! Skatteutskottet har en allt större internationell koppling. Det är viktigt i och med den ökade rörlighet av människor, varor, företag och kapital som såväl EU som globaliseringen av ekonomin har inneburit och som ställer fler krav på vårt och myndigheternas arbete.

Samtidigt pågår stora regel- och lagstiftningsprocesser både inom EU och på internationell nivå, framför allt på skatteområdet. Detta kommer att få stora effekter på svensk lagstiftning framöver.

Herr talman! När alliansregeringen styrde blev det mer lönsamt att arbeta, särskilt för dem med lägre inkomster. Detta spelade roll. Skatteintäkterna ökade markant, och det gjorde också skattemoralen.

En förutsättning för att skatteuttaget ska fortsätta att vara stabilt och legitimt är att människor och företag förstår vilka skatter som tas ut. Minst lika viktigt är dock vilka signaler som sänds om det framtida skatteuttaget.

Det är människor i arbete som bygger Sverige starkt. Det är människor i arbete som skapar förutsättningar för en trygg vård, för en bra skola och för att vi ska kunna känna oss säkra. Grunden för detta är företag i hela landet som kan och vill anställa.

Tyvärr ser vi oroväckande signaler inom flera områden. Hur den framtida företagsbeskattningen kommer att se ut är högst oklart i nuläget. När det gäller skattenivåer och regelverk må vi ha olika ingångar här i kammaren, men en sak är klar: Osäkerhet om framtida skatter är ingenting som är gynnsamt för svenskt företagande eller för svensk konkurrenskraft.

Herr talman! Servicen hos våra tre myndigheter Tullverket, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten förbättras och ska fortsätta att förbättras. Detta för med sig ett mer utbrett och växande användande av e-tjänster, vilket är mycket bra.

Dessa frågor innebär givetvis att satsningen och utvecklingen för att skapa en ännu mer modern och välfungerande tjänst fortsätter, men statens närvaro i hela landet är central för samhället i stort. Den är central för myndighetsutövningen, för statsförvaltningens egen effektivitet, för växande företag och för vanliga människor.

Bland annat av detta skäl har vi i Centerpartiet under ett antal år genomfört ett stort arbete för att vika om pris- och löneomräkningen. Vi har också räknat på systemet för rikthyror med det uttalade syftet att myndigheter själva ska se över sin lokalisering.

Jag tror att jag tidigare här i talarstolen har nämnt exemplet när Skatteverket flyttade regionkontoret för Stockholm från Magnus Ladulåsgatan på Söder till Solna strand i grannkommunen, vilket innebar en årlig besparing på över 90 miljoner kronor. Jag tog mig friheten att repetera detta, för jag tycker att det är ett gott exempel.

Det är i grunden orimligt att stora myndigheter som är placerade på adresser som är bland de dyraste i Sverige, i Stockholms innerstad, får sina hyror kompenserade baserat på var de nu är belägna. Vi kan se att hyresutvecklingen i Stockholm har varit kraftig under ett antal år. Myndigheters lokalisering bidrar därmed starkt till en alltmer överhettad bostadsmarknadssituation i Stockholm, med alla de undanträngningseffekter som lokaliseringen innebär för den privata sektorn.

Myndigheternas lokalyta per anställd varierar kraftigt, vilket indikerar att det finns en effektiviseringspotential. Likaledes finns en stor variation i landet när det gäller kostnaden per kvadratmeter lokalyta och anställd.

Begränsningen av pris- och löneomräkningen innebär att myndigheter utsätts för ett besparingstryck som ger dem incitament att omlokalisera till orter med lägre lokalkostnader. Vi vill från Centerpartiets sida omlokalisera myndigheter till landet utanför storstäderna.

Herr talman! Låt mig gå in på några exempel från motionsfloden.

Centerpartiet föreslår att anslaget till Tullverket ökas. Resurserna är ämnade att användas för ökad kontroll av importerade varor. Vi vill ge Tullverket befogenheter att beslagta antibiotika från annat EU-land. Det finns en gemensam strategi inom EU när det gäller antibiotika, men det är bara Sverige som lever upp till den. Vi anser därför att mer måste göras på EU-nivå. Det är speciellt angeläget när vi lever i en värld där resistensen ökar allt snabbare och bristen på nya former av antibiotika blir ett allt större problem. Det här är en viktig hälsofråga.

Från Centerpartiets sida har vi tillsammans med övriga allianspartier motionerat om Tullverkets befogenheter. Tullverket har möjlighet att kontrollera och hålla kvar postförsändelser som antas innehålla narkotika.

Sedan den 1 maj 2016 kan tullen även kontrollera kurirförsändelser men saknar möjlighet att genom postspärr hålla kvar kurirförsändelser. Vi vill därför att Tullverket ska få befogenheter att hålla kvar kurirförsändelser, samtidigt som befogenheterna utökas till att omfatta även andra illegala varor än narkotika, till exempel illegala vapen. Det är en mycket angelägen fråga för att minska införseln av varor som inte är legitima till landet.

Herr talman! Låt mig konstatera att eftersom riksdagen har fattat ett beslut i ett steg har vi att förhålla oss till de ramar som statsbudgeten stipulerar och de riktlinjer som budgetpolitiken innebär. Därför deltar vi inte i alla beslut.

Jag vill avslutningsvis yrka bifall till vad vi i skatteutskottet har sagt när det gäller centerpartistiska yttranden och alliansyttranden.
(Applåder)

Anf. 69 CECILIA WIDEGREN (M):

Herr talman! I ett läge där fler reformer behövs för att stärka sysselsättning, få fler människor i arbete och minska utanförskapet går regeringen i motsatt riktning och försvårar och fördyrar för jobbskapande och företagande.

Regeringen har redan under denna mandatperiod höjt skatter på jobb och företagande med hela 35 miljarder kronor. Det är särskilt problematiskt i ljuset av stora samhällsekonomiska behov av att förlänga yrkeslivet, att få fler i arbete och fler sysselsatta under längre tid. Det ska löna sig att anstränga sig i Sverige. Fler ska få komma till sin rätt.

Herr talman! Sveriges välstånd vilar ytterst på att människor anstränger sig, driver företag och tar risker. Drivkrafterna för utbildning och entreprenörskap måste därför hela tiden värnas. Den statliga inkomstskatten bör omfatta färre än i dag, och företagsskatterna behöver värna drivkrafter för entreprenörskap. Högre marginalskatter och företagsskatter ska motverkas.

Herr talman! Det råder stor oro vid vårt lands gränser. Kriminalitet, ligor och smuggling rör sig alltmer obehindrat. Det måste vi ändra på. Tullverkets mångfasetterade verksamhet rymmer några av samhällets absolut viktigaste kärnuppgifter, att garantera trygghet, suveränitet vid vårt lands gränser och skydd vid vårt lands gränser. Polisen talar till och med om att Sverige har blivit ett land som kriminella ser som ett smörgåsbord.

Tullverket har kraftiga behov av att öka kontrollerna för gods, människor och postleveranser för att upptäcka det som vi inte vill ha och se i vårt land: vapen och droger. Kriminella flyttar fram sina positioner och otryggheten ökar. Vapen och narkotika smugglas regelbundet. Tullverket spelar här tillsammans med andra en central roll i det brottsbekämpande arbetet.

Tullverket har en ansträngd situation och har under en längre tid vädjat till regeringen att se den verklighet som de ser varje dag, dygnet runt vid vårt lands gränser. I dag handlar det inte bara om smuggling av narkotika, vapen, alkohol och tobak. I dag handlar det om nya områden, såsom punktskatter, terrorism och civilt försvar. För detta krävs ytterligare resurser.

Herr talman! Varje satsad krona på Tullverket innebär stora besparingar för vårt samhälle. Därför är det beklagansvärt att efter samtal med personalorganisationer och fackförbundet Tull-Kust konstatera att det som regeringen kallar historiska satsningar på Tullverket bara handlar om att komma i balans med den nivå som Tullverket hade 2013. Det är alltså inga satsningar, utan det är vackra ord.

Därför gör vi moderater, herr talman, en rejäl satsning på närmare en halv miljard till Tullverket de kommande åren. Det är 175 miljoner mer än vad den sittande regeringen satsar. Vi gör det för att bekämpa terrorism och grov brottslighet som är organiserad, och så även smuggling. Varje satsad krona på Tullverket innebär stora besparingar för samhället.

Herr talman! Skatteverket har en avgörande uppgift att hantera det som i dag är den stora delen av skatteutskottets ansvarsområde. Att då motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystem och att arbeta för att motverka organiserad brottslighet är i dag en självklar och vanlig del av Tullverkets verksamhet. Att rätt personer får det stöd som de är berättigade till i våra välfärdssystem är grunden för att stöden ska ha legitimitet i framtiden. Oseriösa aktörer och kriminella ska inte få ta del av detta.

Det har varit känt sedan länge att Skatteverket har brister i sina system som gör att det varje dag betalas ut medel av våra gemensamma skatteresurser som inte kommer rätt personer till del. Men regeringen har inte agerat. Regeringen har inväntat rapporter, utredningar och nu senast en riksrevisionsrapport och säger att nästa år ska Skatteverket eventuellt kunna börja jobba med detta. Det är ju lite för sent. Det är beklämmande att kriminella i dag får ta del av gemensamma resurser som hårt arbetande har arbetat samman. Varför agerar regeringen för sent? Varför ser inte regeringen utmaningarna?

Moderaterna gör därför en rejäl satsning också på Skatteverket för att man återigen ska kunna arbeta mer intensivt med detta. Vi anser att det är centralt att både motverka felaktigheter och motverka skatteflykt och aggressiv skatteplanering. Skatteverket bör därför ha ett särskilt uppdrag att bekämpa skattefusk och självklart också anpassa sig till den nya delningsökonomi som nu växer fram.

Herr talman! Självklart står Moderaterna och allianspartierna bakom alla våra yrkanden och reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation nr 5 inför omröstningen i eftermiddag.
(Applåder)

I detta anförande instämde Jörgen Warborn (M).

Anf. 70 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2. Beträffande anslagen för utgiftsområde 3 ger vi uttryck för vårt förslag i vårt särskilda yttrande i betänkandet. Vi deltar alltså inte i beslutet, eftersom våra anslag ligger högre än den antagna budgetramen. Det framgår som sagt att Sverigedemokraterna har ett betydligt högre anslag än regeringen till berörda myndigheter.

Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten har centrala uppgifter för upprätthållande av ett väl fungerande samhälle, i fråga om upprätthållande av god betalningsmoral och i fråga om brottsbekämpning.

Sverigedemokraterna föreslår höjda anslag till alla dessa tre myndigheter, men vår största prioritering är Tullverket. Precis som andra trygghetsbevarande myndigheter, till exempel polis och försvar, har Tullverket varit alltför lågt prioriterat under alltför lång tid. Det har pågått en nedrustning även på det området, och det har inneburit att prognosen för Tullverket de senaste åren varit en kraftig neddragning av verksamheten.

Nu äntligen tycks regeringen anslå medel med målsättningen att upprätthålla befintlig verksamhet, men vi anser att det är alldeles för lite och alldeles för sent. Neddragningarna i kombination med en ökning av den organiserade brottsligheten med insmugglade varor som vapen, narkotika med mera är skadliga för samhället. Regeringen höjer förvisso anslagen för Tullverket för 2018 jämfört med tidigare år och tidigare prognoser, men det kommer att krävas betydligt mer och fortsatta höjningar under en följd av år för att komma upp i en nivå som motsvarar de problem som vårt samhälle står inför.

Sverigedemokraterna menar att ett större fokus behöver läggas på Tullverkets brottsbekämpande och därmed trygghetsbevarande verksamhet. Vår inriktning är att gränsskyddet behöver utvecklas och framför allt utökas. Man behöver utveckla samverkan med polis och andra myndigheter. Det behöver investeras mer i teknik för att underlätta gränsskyddet och kontroller i varuflödet.

Sverigedemokraternas förslag innebär en ambitionshöjning som skulle skapa förutsättningar att vända utvecklingen rätt så att Tullverket kan intensifiera sitt arbete mot den organiserade brottsligheten inom sina ansvarsområden. Man måste även prioritera upp personalens säkerhet och befogenheter för att kunna möta det ökade trycket från de kriminellas verksamheter och höja ambitionen för såväl kvalitet som kvantitet i Tullverkets verksamhet.

Arbetet med att utföra kontroller för att upptäcka utförsel av stöldgods och annan kriminell utförsel måste intensifieras och ges de förutsättningar som krävs för att denna typ av brott ska kunna beivras effektivt. Gränsskyddet behöver också expandera med målsättningen att det ska fungera dygnet runt, året runt på alla platser där det behövs. I dag har Tullverket inte kapacitet att hantera gränsskyddet på det sättet, inte i närheten faktiskt.

Tullverket måste också klara de satsningar på digitalisering och andra serviceåtgärder som krävs för att leva upp till de åtaganden som vi har inom ramen för tullunionen samt att underlätta handeln mellan Sverige och andra länder, vilket är en avgörande fråga för Sveriges ekonomi. Tullverket räknar också med att ökade anslag kommer att behövas för att hantera situationen efter Storbritanniens utträde ur EU.

Skatteverket hanterar i första hand skatteärenden med inriktning på service och indrivning av skatter men har ett flertal andra uppdrag. Utformningen och inriktning av myndighetens verksamhet har betydelse för samhällsutvecklingen i dessa avseenden.

Sverigedemokraternas politiska inriktning för Skatteverket utgår ifrån ett utvecklingsarbete inom följande områden:

1. internationella skatteavtal och bekämpning av skattebrott
2. säkrad finansiering av välfärd och trygghet
3. utveckling av ett företagsvänligt myndighetsförfarande
4. intensifiering av arbetet med regelförenkling
5. ordning och reda i folkbokföringen och fler skattekontroller.

Skatteverket bör prioritera arbetet med de bilaterala skatteavtalen i syfte att upprätthålla den svenska exportkonkurrensen, vilket är viktigt inte minst för sysselsättningen i Sverige. En annan viktig uppgift är brottsbekämpning, även det i samarbete med andra myndigheter.

I takt med globaliseringen har man inom OECD konstaterat att problemen med skatteflykt och skatteundandragande har ökat. Vi är därför positiva till ett svenskt deltagande i ett brett internationellt samarbete inom ramen för OECD:s anti-BEPS-åtgärder.

Utöver avsiktliga skattebrott och aggressiv skatteplanering förekommer även skattefel som ibland är avsiktliga, ibland oavsiktliga. Skatteverket behöver utöka arbetet för att förebygga dessa skattefel, och Sverigedemokraterna föreslår därför ökade anslag för fler skattekontroller.

Vidare behöver man säkerställa en god service till företaget, förenklingar i regelsystem och en god ordning i folkbokföringen, som jag nämnde tidigare, och där har Skatteverket ett stort ansvar.

Kronofogdemyndighetens uppdrag är, förutom att driva in skattemedel och andra skulder, att ge stöd till den som inte får betalt för sina fordringar och att underlätta för den som hamnat på obestånd att komma på fötter igen. En viktig uppgift i det sammanhanget är att utveckla metoder för att öka medvetenheten om överskuldsättningens baksidor och hur man undviker att hamna i en sådan situation.

Kronofogdemyndigheten har redan kommit en bit på vägen, till exempel genom sitt arbete med projektet Koll på vardagsekonomin, men vi menar att det bör finnas mer att göra på detta område. Varje person eller företag som undviker att hamna på obestånd är en vinst för samhället.

Vi vill därför ge Kronofogdemyndigheten i uppdrag att utveckla den delen av myndighetens arbete och föreslå lagändringar som skulle kunna bidra till att minska riskerna för överskuldsättning.

Jag yrkar bifall till reservation 2.

I detta anförande instämde Olle Felten (SD).

Anf. 71 MATHIAS SUNDIN (L):

Herr talman! Låt mig först yrka bifall till reservation 5.

Jag tänkte ta upp ett par grejer ur Liberalernas budgetförslag på det här området. Det första gäller Tullverket, en av de myndigheter som skatteutskottet har att behandla. Jag stod här i talarstolen för ett år sedan och argumenterade för att Tullverket borde få mer pengar för att kunna göra mer i sin verksamhet. Det är en väldigt effektiv brottsbekämpande åtgärd att se

till att Tullverket har ordentliga resurser. Det är smart att stoppa brottsligheten redan vid gränsen, innan den kommer in i landet där den blir krångligare att stoppa och för med sig negativa konsekvenser för samhället.

Förra året lade regeringen inte mer pengar på Tullverket, vilket Liberalerna gjorde. Det har regeringen nu gjort till nästa år, vilket är alldeles utmärkt. Vi tror dock inte att det räcker med detta, utan vi vill lägga ytterligare pengar på Tullverket. Det är bra för brottsbekämpningen i landet, och det ger också Tullverket möjlighet att samverka med andra myndigheter, till exempel med Kronofogdemyndigheten, när människor försöker föra ut pengar, juveler och annat ur Sverige samtidigt som de har stora skulder här i Sverige. Det är bara i samverkan med till exempel Kronofogdemyndigheten och, i andra fall, andra myndigheter som detta kan stoppas vid gränsen på ett effektivt sätt.

Det är alltså viktigt både när man försöker ta in illegala saker i Sverige och för att stoppa utförsel av vissa saker. För detta behöver Tullverket mer resurser, så det tillför vi även i denna budget och hoppas att regeringen följer efter. Allra helst hoppas vi att det blir en annan regering som kan göra detta i budgeten för 2019.

Ett annat förslag som vi har med här är visserligen ett litet förslag i denna enorma statsbudget, men det kan få stor betydelse i en väldigt snabbt framväxande del av vår ekonomi, nämligen den del som vi kallar delningsökonomi och där man delar tjänster och varor med varandra.

Jag som bor i ett litet torp ute på landet och måste gräva i mitt trädgårdsland åtminstone en gång per år tycker att det är ganska onödigt att behöva göra det för hand. Min fru tycker kanske att jag kan göra det för hand, men jag skulle gärna vilja ha en jordfräs. Jag är dock lite för snål för att köpa en jordfräs som används en kvart varje år.

Med delningsekonomi kan man i stället gå in på någon av de olika plattformar som finns och se att en granne ett par mil bort har en jordfräs att hyra ut. Då kan jag hyra den i några timmar och slipper på så sätt gräva. Det kan vara ett tips till andra brukare runt om i landet.

Delar av delningsekonomi, som vi kallar den, är alldeles vit och fungerande. Man betalar skatt som man ska och rapporterar in alla uppgifter. Här är det både företagen och personerna som ska betala skatt som gör detta. Man ska hålla reda på vilka gränser man uppnår, när man ska betala den, och så vidare. En del sköter det alldeles utmärkt, och en del sköter det sisådär. Det blir en lite mer grå sektor av det hela, och en del gör det helt svart. Ibland är det medvetet svart. Man skippar att betala skatt för att man helt enkelt fullt medvetet struntar i det. Men ofta kan det vara att man inte riktigt vet eller glömmer bort. Det kan vara en liten småsumma här och där.

Det som skulle få problemet att till en stor del försvinna är att göra det väldigt enkelt för bolagen att direkt rapportera in till Skatteverket. Det skulle de inte göra genom att någon sitter och fyller i långa blanketter. Allt detta är redan digitaliserat. Du har det i databaser hos företagen. Om man ger ett uppdrag till Skatteverket att ta fram en enkel lösning som de kan koppla upp sig mot flyter de uppgifterna in automatiskt, skatten betalas, och det är lätt att hålla ordning på vilka gränser som uppnås. Ett sådant uppdrag vill vi ge till Skatteverket. Det är en myndighet som är bra på mycket av det digitala. Det skulle säkert lösa det alldeles utmärkt.

Vi från Liberalerna tycker att det är alldeles utmärkt att det växer fram en delningsekonomi. Det är smart att dela saker, det är miljövänligt att dela saker med varandra, och det är effektivt rent ekonomiskt.

(Applåder)

Anf. 72 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Ibland är det bra att vara inne i plenisalen lite tidigare. Jag lyssnade på när konstitutionsutskottet hade debatt och lärde mig en del nytt. Jag fick reda på att budgeten för nästa år från regeringen heter *Samhällsbygget – investera för framtiden*. Jag kan i och för sig inte se var man har fått det namnet ifrån. Jag ser inga investeringar för framtiden. Det jag ser är att den investerar för nutiden. Den lägger pengar i de svarta håll som finns i kommunerna, men den gör inga reformer över huvud taget. Den försöker att lappa ihop det år som är nästa år utan att göra några reformer för framtiden. Regeringen kanske borde ändra namnet på budgeten till *Investera för nutiden*.

Vi går också mot val. Valet för människor är egentligen mellan två olika sidor, om man ska ha kvar regeringen eller om man ska byta regering. För mig är det ganska enkelt. Har regeringen en budget där det står att den ska investera för nutiden, och det är en regering som bara ser till att höja skatter hela tiden, är det inte en regering som jag skulle vilja ha. Den har höjt 63 skatter. Den har ett reformutrymme på 40 miljarder, men den lyckas inte göra de reformer som behövs för att skapa ett bättre Sverige i framtiden. Jag tycker att det är tråkigt. Det visar sig även på vårt område.

När det gäller Tullverket, Skatteverket och Kronofogden är de för mig trygghetsmyndigheter. Tullen är tryggheten för mig i form av att försöka hindra att illegala varor kommer in i landet. Vi är många som förlitar oss på att våra olika myndigheter och även Tullverket gör ett så bra jobb som möjligt. Men jag tror att det finns förbättringspotential inom Tullverket genom att det samarbetar med andra myndigheter för att kunna stoppa så många som möjligt som försöker att föra in illegala varor till Sverige.

Vi har sett exempel på att det fungerar väldigt bra. Jag tror att man skulle kunna göra så också i framtiden. En skarpare kontroll vid gränsen försvårar införseln av vapen och droger. Ett ökat samarbete mellan myndigheter innebär att man kan ha bättre träffsäkerhet för att hitta dessa illegala varor, och det är bättre för Sverige.

Hur kan Skatteverket vara en trygghetsmyndighet? Det är det ur rättvisesynvinkel. Företag och personer ska betala den rättvisa skatt de ska betala. Vi ska kunna förklara varför de betalar den skatt de betalar. Det ligger lite grann på oss att vi skapar skatteregler som innebär att vi kan förklara för människor varför de betalar en viss skatt.

Det gäller att man tolkar reglerna på ett rättvist sätt så att medborgaren känner sig trygg i hanteringen av ärenden men även att man genom kontroller försöker hitta dem som undanhåller skatt. Vi har rätt mycket på EU-nivå diskuterat undanhållen skatt och att jaga dem som undanhåller skatt. Men det finns givetvis även inom vårt eget land.

Vi vet att myndigheten jobbar stenhårt för att förenkla för människor att deklarerat. Det är många av oss som e-deklarerar, men tyvärr är det inte lika enkelt på företagssidan. Man har väldigt mycket att göra på företags- sidan för att förenkla för företag att kunna redovisa, deklarerat och betala i rätt tid. Jag tror att företagare skulle önska detta på ett väldigt tydligt sätt.

Om du frågar en företagare om svårigheten med att driva företag kommer nog redovisning till Skatteverket upp ganska tidigt. Det handlar om att lämna in i rätt tid med rätt information och att betala in skatt vid rätt tidpunkt. Jag är fullständigt övertygad om att många av dem som åker på skattetillägg och sådant inte är människor som vill undanhålla skatt. De har inte hunnit med att se hur de ska göra för att göra det på rätt sätt.

E-tjänster är jättebra. Men ibland bör man besöka Skatteverket. Då är det viktigt att det finns kontor i hela landet. Jag vet att vi delar den uppfattningen i utskottet, så det ska inte läggas så mycket krut på det. Vi kristdemokrater vill i likhet med regeringen tillskjuta medel för att utöka antalet lokala kontor i Sverige. Det betyder att vi motsätter oss nedläggning av fler kontor. Vi ser helst att det går åt det motsatta hållet, det vill säga att vi ökar.

Myndigheternas service till medborgare och företagare bör fortsätta att förbättras. Lokala kontor och arbete med att vidareutveckla e-tjänster är centralt. För människor som inte är fullt bekväma med elektronisk kommunikation är möjligheten till personliga möten vid ett servicekontor av stor betydelse.

Vi kristdemokrater står bakom alliansreservationen nr 5. Vi vill ha en skarpare gränskontroll för att försvåra införsel av till exempel vapen och drogförsändelser. Att tullen har rätt verktyg är av yttersta vikt för att stoppa inflödet av illegala vapen som används av kriminella. Tullverket och Polismyndigheten bör få ett myndighetsgemensamt uppdrag att stoppa detta inflöde.

(Applåder)

Anf. 73 JÖRGEN HELLMAN (S):

Herr talman! Talmannen har fått höra att regeringen inte investerar någonting och att det inte är en framtidsbudget. Jämför man med den sista budget som den borgerliga regeringen lade fram har vi satsat en bra bit över 30 miljarder på utbildning. Det känns väl som en bra investering för framtiden. Men det är inte det vi ska debattera i dag, herr talman, utan betänkandet om anslaget till Tullverket, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten. Jag vill från början yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Dessa tre myndigheter är centrala i vår statsförvaltning för skatteuppbörd, tull och indrivning. Ska Sverige fortsätta att vara ett öppet land krävs ordning och reda vid landets gränser. Den illegala handeln med sprit, narkotika och vapen göder grov organiserad brottslighet och måste bekämpas.

Därför får Tullverket sitt största tillskott på mer än ett decennium. Tullverket tillförs nu 115 miljoner kronor 2018 samt 130 miljoner 2019 och 2020. Från 2021 uppgår uppräknningen till 185 miljoner kronor, vilket är en ökning med 10 procent jämfört med i dag.

Moderaternas utskällning av regeringen från talarstolen nyss faller ganska platt. Vad gjorde man själv i regeringsställning? När vi ställde frågor till Anders Borg i denna kammare beskrev han att han följde frågan. Med det blir det inte speciellt mycket pengar. Jämför vi Moderaternas budgetförslag med regeringens budgetförslag skiljer det 3 promille. Det kan nog vara svårt att göra stor politik av 3 promille.

Det är viktigt att tullen har ett fungerande gränsskydd och är en effektiv brottsbekämpningsmyndighet. En ökad närvaro vid gränserna med fler tullkontroller kommer naturligtvis att förhindra smuggling.

Vi vill stoppa den organiserade brottsligheten bakom de så kallade spritbussarna, där stora mängder alkohol förs in i vårt land med specialbyggda bussar och ibland med hjälp av inhyrd personal. Regeringen fördubblar nu transporttillägget från 20 till 40 procent för att motverka detta.

Det behövs också brottsförebyggande åtgärder. Därför har regeringen tidigare i år gett Tullverket, Polismyndigheten, Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten i uppdrag att gå ut med information för att öka kunskapen om alkoholsmugglingens roll i den kriminella verksamheten.

Herr talman! Arbetet med att genomföra det av regeringen och Vänsterpartiet framförhandlade tiopunktsprogrammet mot skattefusk fortsätter. Skatteverket fick i förra budgeten ökade resurser, och vi följer nu upp dessa pengar i dagens budget.

Herr talman! I spåren av Luxleaks, Panama Papers och nu Paradise Papers har det visat sig att även svenska medborgare deltar i den globala skatteflykten till lågbeskattade paradisöar eller något bergfurstendöme. Tack och lov stänger vi nu skatteflyktsfönstret alltmer genom de olika internationella åtaganden vi har i vårt land. Det gäller samarbetet med OECD, de så kallade BEPS-projekten och en ny lagstiftning i denna kammare.

Den preliminära verksamhetsplan som Skatteverket har presenterat för skatteutskottet är ganska imponerande. Digitaliseringen fortsätter. Det kommer att bli effektivare för såväl medborgare som företag och Skatteverket självt. Det känns verkligen att man har prioriterat digitaliseringen. Vi invånare kan ju i dag deklarerera i mobiltelefonen. När Skatteverket redovisar sin kommande plan för utskottet upplever jag att de kommer att fortsätta arbetet med att förenkla också för företagarna när det gäller att kunna lämna in mer underlag genom digitalisering och samordning av register.

Herr talman! Myndigheterna jobbar med att inom området skapa en enhetlig behandling av dem som möter dem. Kvinnor och män ska ges samma möjligheter och samma villkor vid kontakter med dessa myndigheter. När vi för myndighetsdialogen i utskottet är det viktigt att vi påpekar just vikten av relationerna mellan invånarna och myndigheten.

De regelverk och rutiner som myndigheterna själva disponerar över och som vi inte beslutar om i denna riksdag ska vara enkla och lätta att följa. Det finns alltid en nytta med förenklingar, för de motverkar fel och fusk.

Herr talman! Avslutningsvis anser vi att det behöver göras mer för att beivra skattefusk. Vi har redan fattat många beslut i denna kammare, men detta handlar om kommande beslut som vi behöver fatta när det gäller skatteavtal. Vi har fattat beslut om personalliggare, månadsrapporter och annat. Detta har naturligtvis betydelse för inkomsterna till vår stat, och det skapar konkurrensneutralitet på den marknad som företagen finns på. Det är viktigt att företagen har lika villkor och att de anställda har rimliga regler på denna marknad.

Jag yrkar som sagt bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 74 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! En polis uttryckte nyligen att Sverige är som ett smörgåsbord för kriminella. Många känner oro över att kriminella får röra sig mer obehindrat än tidigare vid vårt lands gränser. Det är en verklighet som tulltjänstemän och andra som samverkar för att upprätthålla det svenska skyddet möter dagligen.

Jag tror säkert att Jörgen Hellman och Socialdemokraterna har ambitionen att Sverige fortsatt ska vara ett "öppet land" där vi ska ha ordning och reda vid vårt lands gränser. Men det gäller att dessa ord också harmonierar med den verklighet som man möter varje dag från tullen. Tullverket har under en längre tid därför begärt hos regeringen att få utökade resurser. Man har även lagt fram förslag om utökade befogenheter, för man ser att man kan göra mer.

Uttalandet om smörgåsbordet är bara några veckor gammalt. Det här är alltså en situation vi upplever här och nu. Det är klart att regeringen tar ett litet steg med den budget som nu ska passera Sveriges riksdag. Men det är just ett litet steg, för precis som jag sa handlar det om att komma upp i den nivå där Tullverket var år 2013.

Mina första frågor till Jörgen Hellman och Socialdemokraterna är: Upplever ni skyddet vid vårt lands gränser och annat bekämpande som likadant som det var 2013? Är det därför det inte har skett någonting under de senaste åren? Ni anser ju inte att man behöver göra någon satsning. Ordet satsning används gärna av regeringen, men det är ingen satsning om man går tillbaka till den nivå som fanns 2013. Instämmer Jörgen Hellman i detta?

Anf. 75 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Herr talman! Det finns en helhet i politiken. Vi ärvde ett budgetunderskott från den borgerliga regeringen som vi nu har kämpat med att vända till ett budgetöverskott, där vi i princip använder 40 miljarder till reformer och 40 miljarder till att amortera på statsskulden. Av de miljarder vi använder till reformer går en stor del till att investera för framtiden i utbildning och annat. Vi tror att det kommer att skapa en bra tillväxt och ett mer rättvist land. Detta är grundbulten i vår politik.

Vi ska ha ordning och reda i samhället. Det ska vara en trygghet i vårt samhälle. Där har naturligtvis polisen, som Cecilia beskriver, en viktig roll. Där har också Tullverket en viktig roll.

Vi hade en dröm, som vi säkert hade gemensamt med Moderaterna, när Sverige gick med i EU om att gränserna kunde öppnas. Det skulle bli ett bättre Europa. Varor skulle på ett enkelt sätt kunna flöda över gränserna. Men det blev inte riktigt så. Vi såg avarten av internationaliseringen.

Därför behöver vi som sagt satsa på Tullverket så att vi kan öka gränskontrollerna. Regeringens bedömning är att de 115 miljoner som tillförs för 2018 är en bra start.

Anf. 76 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Eftersom jag inte fick något direkt svar på min fråga uppfattar jag att Jörgen Hellman och Socialdemokraterna betecknar 2013 och 2017 som ungefär samma år i bedömningen av statusen vid vårt lands gränser. Jag skulle vilja uppmantra Jörgen Hellman att göra besök hos tul-

len, att träffa tulltjänstemän, att lyssna in hur deras vardag är och att framför allt ta del av den. Sedan kan han kanske återkomma till riksdagen med ett förslag som rimmar väl med den verklighet som de upplever.

Bara för att man upprepar ett ord som ”satsning” blir det inte mer sant för varje tillfälle man gör det. Under kommande år kommer Tullverket att besluta att rekrytera ytterligare 120 medarbetare för 2018. Det är jättebra. Samtidigt kommer Tullverket att pensionera över 80 medarbetare. Därtill räknar man med att ytterligare några medarbetare kommer att byta tjänst och börja jobba någon annanstans i samhället. Den handfull som netto blir effekten under 2018 kommer inte att täcka upp och vara det som regeringen anser vara en satsning på tullen.

Därför, Jörgen Hellman och Socialdemokraterna: Blicka in i det av Moderaterna föreslagna paketet till Tullverket! Vi lägger en halv miljard de kommande åren för att stärka skyddet vid vårt lands gränser. Vi känner en oro, och vi delar den med många. Vi måste göra mer. Påbörja de steg som ni har påbörjat i regeringen, men ta ett rejält kliv framåt! Fyll då också de ord som ni använder med innehåll i form av reell handling!

Det finns många där ute som vet att en satsning på Tullverket är en satsning på vårt svenska samhälle. Det är en satsning på att fler ska känna sig trygga och säkra och att vi tillsammans ska kunna få bukt med den kriminalitet som i dag växer in alltmer över vårt lands gränser. Där spelar just gränskontrollen en viktig roll i en bred kedja.

Anf. 77 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Herr talman! Något tramsigt tycker jag att det här blir. Den borgerliga regeringen satsade inte på tullen. Nu satsar vi 115 miljoner kronor mer. Moderaterna har 3 promille mer i sin budget till det här utgiftsområdet än vad regeringen och tar till stora ord om hur mycket dessa 3 promille skulle göra i verkligheten.

Det gäller väl att alla partier här nu fortsätter att argumentera för att tullen behöver mer pengar för sin verksamhet. Tittar man på de olika allianspartiernas budgetar ser man att det finns allianspartier som har en minskning i anslagen till tullen. Inte ens Alliansen har alltså en enhetlighet i den politiken.

Jag tycker som sagt personligen att 115 miljoner är en ganska stor satsning på tullen.

Anf. 78 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Sedan drygt ett år tillbaka gäller en ny skuldsaneringslag i Sverige. De som är allra mest ekonomiskt utsatta, de som är överskuld-satta, har därmed fått det bättre och har framför allt fått möjlighet att få det bättre i framtiden.

Det är ett nytt regelverk där man under två månader om året inte behöver leva på existensminimum, men framför allt innebär reformen att möjligheten att komma ur situationen – att kunna betala sina skulder och göra rätt för sig – ökar.

Många som har fastnat i insolvens, som det heter, har sedan länge betalat av, men räntor och ränta på ränta har gjort att den totala skulden har stigit än snabbare. Att ordna möjligheter att komma ur en sådan situation är viktigt på många sätt. Det är naturligtvis viktigt för den enskilde, särskilt

i de fall då den enskilde har barn som drabbas, men det gynnar också samhället i stort när man får chansen att tjäna pengar som man inte bara behöver betala av med utan också kan ha för sig själv. Det skapar möjligheter till framtidsutsikter på olika sätt.

Antalet som har ansökt om skuldsanering har ökat efter att den nya lagen kom. Det är glädjande, för ett av syftena var att fler skulle kunna komma ur den här situationen. I höständringsbudgeten som vi klubbade i förra veckan anslag vi mer medel för att komma till rätta med köerna som har uppstått efter att fler har ansökt om skuldsanering.

Herr talman! Det har blivit populärt i debatten att föreslå fler poliser. Det behövs, och polisorganisationen behöver fungera bättre. Men brottsbekämpning handlar inte enbart om polisorganisationen och antalet poliser. Det finns många andra relevanta myndigheter. Inte minst på den ekonomiska sidan, när det gäller den ekonomiska brottsligheten, är Skatteverket en av de aktörer som gör skillnad och sätter fast brottslingar.

Miljöpartiet och Socialdemokraterna har vidtagit åtgärder för att komma till rätta med den svarta ekonomin och den organiserade brottsligheten. Vi har utökat systemet med personalliggare till fler branscher och ändrat systemet med självrättelser så att den som blir påkommen inte ska anses göra en självrättelse per automatik utan i stället ska få ett skattetilllägg.

Vi har också här alldeles innan diskuterat satsningar på Tullverket som också förebygger och minskar brottslighet, inte minst när det gäller förekomsten av vapen. Tullverket fick inför 2017 ett tydligare uppdrag i regleringsbrevet från regeringen att inrikta sig på illegala vapen. Regeringen kommer också att vidta andra åtgärder, till exempel en vapenamnesti, för att antalet illegala vapen ska minska.

Herr talman! Jag tycker att vi behöver ta en snabb titt på hur de andra alternativ som ligger på bordet ser ut. Moderaternas anslag är något högre än regeringens, men Kristdemokraterna och framför allt Centerpartiet gör drastiska nedskärningar på det här området, främst på Skatteverket. Trots att företrädare för båda partierna, KD och C, pratar om satsningar man vill göra och om omflyttningar av myndigheter från gällande lokaliseringar skär man ganska drastiskt, Centerpartiet med över 100 miljoner kronor, i Skatteverkets anslag.

Det är bra att myndigheter är lokaliserade på olika ställen. Socialdemokraterna och Miljöpartiet har jobbat aktivt med det, men man kommer inte ifrån att det är någonting som initialt kostar. När E-hälsomyndigheten flyttade till Kalmar såg vi att det innebar initiala kostnader. Att man ger sådana uppdrag i kombination med att dra ned på anslagen i stället för att anslå mer gör att myndigheterna skulle behöva skära ännu mer om det blev verklighet.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 79 MOMODOU JALLOW (V):

Herr talman! Skatteverket, Tullverket och Kronofogden är oerhört viktiga myndigheter i vår statsförvaltning. Dessa myndigheter har som ansvar att förvalta den skattepolitik och det skattesystem som beslutas i denna kammare. Detta gör man bland annat genom att säkerställa finansieringen av den offentliga sektorn och bidra till ett väl fungerande samhälle för medborgare och näringsliv samt genom att motverka brottslighet. Det är

därför vi har föreslagit ett anslag till dessa verksamheter som totalt uppgår till drygt 11 miljarder kronor.

Skatteverkets verksamhet är viktigare i dag än någonsin, herr talman. Skattebrott, skattefusk och skatteundandraganden har blivit girighetens kännetecken i dagens Sverige. Det är föga förvånande att Sverige har blivit ett mål för skattefifflande internationella ekobusar efter åtta år med en alliansregering. Under dessa åtta år avskaffade Alliansen revisorstvånget för småbolag, förmögenhetsskatten och gåvoskatten som alla var användbara verktyg och kontrollinstrument mot den ekonomiska brottsligheten. Detta gjorde man även om Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket hade varnat för ändringar av denna typ i olika förarbeten. Det var varningar som Alliansen valde att helt bortse från.

Vidare har man direkt och indirekt hårdbantat den offentliga sektorns alla kontrollmyndigheter genom våldsamma skattesänkningar, vilket har medfört att resurserna för kontroller har minskat därefter. Vad man behöver göra är att rulla tillbaka de försämringar som Alliansen har gjort och tillföra resurser för att dels identifiera, bekämpa och lagföra alla skattesmittare, dels skapa förutsättningar för Skatteverkets digitaliseringsarbete för att förenkla för företag men också för att förebygga och motverka fusk och felaktiga redovisningar.

Herr talman! Den illegala handeln med vapen, narkotika och sprit har i stor utsträckning bidragit till den grova organiserade brottslighet som vi ser i Sverige i dag. Därför är det viktigt att tillföra Tullverket sammanlagt 245 miljoner för 2018 och 2019 och en ökning på 185 miljoner från 2021. Det är viktigt för att dels underlätta och skapa förutsättningar för Tullverket att på ett effektivt sätt kunna bekämpa brottsligheten vid Sveriges gränser, dels för att möjliggöra en ökad närvaro och kontroller för att förhindra smuggling av bland annat vapen, narkotika och sprit.

Det finns en hel del som behöver göras, herr talman, och Vänsterpartiet kommer att som en prioritet fortsätta att motverka skattefusk och skatteundandragande. Det är åtgärder som förutom att innebära ökade resurser till våra myndigheter avsevärt skulle försvåra för dessa ekobusar med deras upplägg.

Vi måste skärpa penningtvättlagstiftningen, ge Kronofogden mer befogenheter att till exempel utföra tillsyn av aktörer med näringslivsförbud samt öka informationsutbytet mellan Skatteverket och motsvarande myndigheter internationellt.

Herr talman! Regeringen och Alliansen har tyvärr valt att jaga krigsflyktingar i stället för skatteflyktingar, eller rättare sagt skattebrottslingar som de egentligen är. De är den verkliga orsaken till den systemkollaps som det talades om under flykting- och humanitärkrisen.

Herr talman! Med de satsningar till dessa myndigheter som vi har föreslagit kommer vi att säkerställa finansieringen av den offentliga sektorn och bidra till ett väl fungerande samhälle för medborgare och näringsliv samt motverka brottslighet.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till utskottets förslag om anslagen till de tre myndigheterna Tullverket, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 14.)

§ 10 Mervärdesskatt vid omsättning som avser fartyg samt deklarationstidpunkt i vissa fall

Prot. 2017/18:39
29 november

Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU3
Mervärdesskatt vid omsättning som avser fartyg samt deklarationstidpunkt i vissa fall (prop. 2017/18:16)
föredrogs.

Mervärdesskatt vid omsättning som avser fartyg samt deklarationstidpunkt i vissa fall

Anf. 80 OLLE FELTEN (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation i detta ärende.

I denna proposition föreslår regeringen ändringar i mervärdesskattelagen vilka innebär att vissa fartyg kan köpas och säljas utan mervärdesskatt. Den handlar också om momsfrihet på förnödenheter av olika slag. Detta är en viktig fråga för rederierna, eftersom de konkurrerar med rederier från andra länder med sådana fördelar.

Möjligheten att göra undantag från mervärdesskatt gäller fartyg som används på vad man definierar som "öppna havet" och som fraktar passagerare mot betalning eller som används för handels-, industri- eller fiskeriverksamhet. Reglerna gäller också för sjöräddning, assistans och kustfiske, oavsett var dessa verksamheter sker. De gäller däremot inte för den för Sverige så viktiga kustsjöfarten, som regeringen i andra sammanhang säger sig vilja värna.

De ändringar som föreslås är visserligen bra för en del, men eftersom regeringen lämnar den viktiga kustsjöfarten utanför bidrar man till att försämma förutsättningarna för de rederier som sysslar med sådan verksamhet. Vi är kritiska till den mycket återhållsamma attityd som regeringen har till att skapa goda förutsättningar för svenska företag när man ska anpassa svensk lag till EU-regelverket.

Ett av problemen med denna proposition är att regeringen inte har gjort vad som krävs för att klargöra definitionen av viktiga begrepp. Ett sådant är "öppna havet", som används för att dra gränsen mellan skattefrihet eller inte. Enligt föreningen Svensk Sjöfart innebär detta att rederier som bedriver sjöfart mellan länder där territorialgränserna möts inte kan räkna med att kunna använda undantaget från skatteplikten för moms, trots att det handlar om internationell trafik. Detta är ett exempel på hur det kan gå.

Utformningen av lagen skapar därmed en oönskad konkurrensnackdel för dessa rederier som tvingas trixa med rutterna för att komma runt bestämmelserna så att man kan konkurrera på lika villkor. Det kan också bidra till beslut att flagga ut fartyg eller ligga med i vågskålen som gör att etableringar i Sverige inte blir av.

Det är inte en acceptabel ordning att regeringen ideligen lägger fram lagförslag som innehåller brister som dessa. Det senaste exemplet handlade om punktskatt på fartygsbränsle där en liknande brist på initiativkraft medförde att skärgårdsföretag blir lidande genom regeringens tillkortakommanden.

Vi hade en liknande diskussion med gränsdragningsproblem när det gäller hur rederierna kan utnyttja möjligheten till tonnagebeskattning 2016. Gränsdragningarna blir dessutom olika i de olika sammanhangen, vilket skapar mängder av byråkrati som kostar både rederier och samhälle en massa pengar helt i onödan.

Sammantaget blir effekterna av regeringens politik att man motverkar sina egna syften. Det hämmar utvecklingen av svensk sjöfart genom att villkoren blir sämre än vad utländska konkurrenter har och att kostnaderna för onödig byråkrati ökar.

Herr talman! Regeringen gav 2016 Sjöfartsverket i uppdrag att i samverkan med bland andra Trafikverket ”analysera utvecklingspotentialen för inlandssjöfarten och kustsjöfarten i Sverige, identifiera eventuella hinder mot en utveckling samt vid behov föreslå åtgärder i syfte att främja förutsättningarna för sjöfartens gods- och persontransporter”.

I sin uppdragsbeskrivning till Sjöfartsverket skriver regeringen: ”Sjöfarten är, sett till mängden gods som transporteras, ett miljöeffektivt sätt att transportera gods. Regeringen verkar för att stärka sjöfartens konkurrenskraft. Det kan bidra till att främja regeringens mål kring nyindustrialisering, stärkt export” och så vidare.

Man fortsätter: ”En överföring av gods från land- till sjötransporter kan bidra till att minska såväl den samlade miljöbelastningen från transportsektorn, som trängselproblematiken på land. Regeringen angav mot denna bakgrund i den maritima strategin (dnr N2015/06135/MRT) att faktorer som kan motverka sådana överflyttningar behöver identifieras och förslag för att åtgärda dem presenteras. En väl fungerande inlands- och kustsjöfart kan bidra till bättre förutsättningar för godstransporter i Sverige.” Så långt regeringens mål och offensiva uttalanden, vilka jag instämmer i.

Herr talman! Vi delar regeringens uppfattning att svensk kust- och när-sjöfart är viktiga delar av den svenska transportsektorn och att sjöfarten har en stor potential i dessa avseenden. Sverige har unika förutsättningar för att kunna hantera stora mängder godstransporter med hjälp av sjöfarten genom vår långa kust och många hamnar. Vi bör vidta alla de åtgärder som står till buds för att underlätta för rederierna att utvecklas, och skapa goda villkor för svensk sjöfart. Det är därför vi anser att regeringen måste bli mycket mer aktiv i sitt arbete med att utnyttja de klausuler i EU-direktiven som möjliggör för Sverige att anpassa regelverket efter de unika förutsättningar som Sverige har i förhållande till andra länder i unionen.

Alla de brister som uppstår i lagstiftningen genom regeringens trötta agerande motverkar det syfte regeringen själv anger, vilket jag tidigare citerade, som grund för utredningsuppdraget till Sjöfartsverket. Det visar att regeringen inte har kontroll över konsekvenserna av sin egen lagstiftning. Och det, herr talman, är väldigt illa för i detta fall svensk sjöfart, och i förlängningen också för svensk ekonomi i dess helhet.

Att regeringen hanterat sitt uppdrag på detta trötta sätt har vi kunnat konstatera flera gånger tidigare, och det är verkligen illa. Men jag blir också förvånad över att inte allianspartierna reagerar på den här typen av strukturell lagstiftningsinkompetens och brist på ansvar för förutsättningarna för svensk företagsamhet.

Anf. 81 ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Jag tror att man behöver förstå bakgrunden till att detta lagförslag och propositionen har lagts fram, nämligen att EU-kommissionen har kritiserat Sverige för den lagstiftning som vi har inte uppfyller de krav som EU ställer. Och så kan det ju vara med lagar.

Det gäller även den svenska lagen. Jag som privatperson, ett företag, en kommun eller någon annan kan inte tolka, omtolka och använda lagen lite som det passar de egna syftena just då. På samma sätt förhåller det sig med Sveriges inställning till EU-lagstiftningen. Det finns delar av EU-lagstiftningen som är bra och som stärker svenska företag, och det finns delar som vi ibland kan ha synpunkter på.

Men om vi ska kunna kräva att andra länder följer lagen på ett sätt som också gynnar svenska företag kan vi själva inte välja att inte följa lagen eller inte anpassa vår lagstiftning. Detta är en del av EU-medlemskapet som i huvudsak faktiskt har tjänat svenska företag inklusive sjöfartsnäringen väldigt väl.

Riksdagen kommer därför att bifalla regeringens förslag till ändringar i mervärdesskattelagen. Jag vill återigen påpeka för Sverigedemokraterna att de har en lite märklig hållning när de i Sveriges riksdag yrkar bifall till att den svenska regeringen ska begå lagbrott i förhållande till ett EU-direktiv.

(Applåder)

Anf. 82 OLLE FELTEN (SD) replik:

Herr talman! Nu står tyvärr Anna Johansson i talarstolen och pratar gallimatias. Sverigedemokraterna föreslår inte att vi ska gå emot EU:s regelverk i det här fallet utan att vi ska utnyttja EU:s regelverk. Vi ska använda de möjligheter till undantag för de unika, specifika förutsättningar som vi har i Sverige och som det finns utrymme att göra undantag från i till exempel mervärdesskattedirektivet och även i energiskattedirektivet som var uppe tidigare.

Mina frågor till Anna Johansson är i stället: Varför är regeringen så trött att man inte ens läser förutsättningarna utan tror att man måste följa alla paragrafer utan att bry sig om vilka förutsättningar de är stiftade för? Och varför vill man inte utnyttja de möjligheter som finns att göra förutsättningarna bättre för svensk industri och svensk sjöfart så att vi kan uppfylla de mål som regeringen själv har satt upp? Det är mål som vi tycker är bra men som regeringen struntar i när det kommer till praktisk handling.

Anf. 83 ANNA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte vilka erfarenheter Olle Felten har av EU-förhandlingar, men i allmänhet är det så när kommissionen kritiserar ett land att man har underhandskontakt med kommissionen om förutsättningarna att så långt det är möjligt gynna det som man – i detta fall från svensk sida – tycker är viktigt.

Vi förde till exempel långdragna diskussioner med kommissionen när Sverige skulle införa ett tonnageskattesystem, och det var långt ifrån självklart att det skulle godkännas. Den typen av diskussioner förs, och någonstans kommer man till vägs ände där man konstaterar att kommissionen ställer krav på att Sverige ska anpassa sin lagstiftning efter EU-lagen.

Det är möjligt att Olle Felten har information i det här ärendet som jag inte har om att man inte har haft den typen av underhandskontakt. Jag förutsätter att det alltid görs och att vi som svenskar i EU alltid driver på för att svenska intressen ska bevakas.

Det faktum att den här propositionen kommer upp och att ett enigt utskott förutom Sverigedemokraterna föreslår att den ska bifallas talar för att detta redan är gjort. Men det är som sagt möjligt att Olle Felten sitter inne med information som vi andra saknar.

Anf. 84 OLLE FELTEN (SD) replik:

Herr talman! Det är bara att läsa innantill. Läs energiskattedirektivet! Läs mervärdesskattedirektivet! Där finns ett antal olika paragrafer som man skulle kunna använda, både i förutsättningarna för direktivet och i själva direktivartiklarna. Anna Johansson måste nog gå hem och läsa på, tror jag, för att komma rätt i den här diskussionen.

Anf. 85 ANNA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Inte bara jag i så fall utan också ett samlat utskott och ett antal sakkunniga tjänstemän som har berett det här ärendet.

Det kan ju också vara så att det är någon annan som behöver gå hem och läsa på, men jag ska låta det vara osagt.

(Applåder)

Anf. 86 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! I propositionen föreslås undantag i mervärdesskattelagen i fråga om skatteplikt för vissa fartyg. I dag stadgar den svenska mervärdesskattelagen att från skatteplikt undantas skepp för yrkesmässig sjöfart med mera.

Detta svenska undantag är mer generellt och mer omfattande än vad EU-direktivet om detta medger, vilket Europeiska kommissionen i en fråga till Sverige har påpekat. Enligt EU-direktivet, som Sverige är bundet av, ska fartyg användas på öppna havet för att kunna undantas från mervärdesskatt.

Regeringen föreslår nu att denna begränsning läggs till i de svenska regelverken, vilket sju partier i riksdagen ställer sig bakom.

Sverigedemokraterna vill innefatta även situationer där två länders territorialvatten gränsar direkt till varandra. Men det är inte vad EU-direktivet säger, och vi är ju bundna av det.

Det här är lite komplicerat. Det finns kanske en del motstridigheter i betänkandet eller i vad regeringen föreslår. Vi går på att regeringen har berett detta och har ett förslag. Vi måste anpassa oss till direktivet.

Jag noterar dock att även Skatteverket ställer en del frågor. För vår del, säger Skatteverket, tolkar vi direktivet som att det medges undantag även när territorialvatten gränsar till varandra och så vidare.

Regeringen behandlar den frågan i propositionen men slår fast – och hänvisar då till EU:s mervärdesskattekommitté – att riktlinjerna för vad som är öppna havet ska förstås som att fartyget till övervägande del ska användas på öppna havet för att undantaget ska vara tillämpligt. Regeringen sätter alltså ned foten här.

Det är komplicerat. Regeringen har gjort bedömningarna. Vi har bedömt att vi måste gå på detta, men det är inte helt lättillgängligt.

Vad jag förstått ska det i stort sett inte innebära några förändringar jämfört med i dag vad gäller passagerarfartyg och handeln där mellan Sverige och Finland och så vidare. Låt oss hoppas det.

Jag yrkar bifall till förslaget och avslag på reservationen.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 11 Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen

Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU4
Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen (prop. 2017/18:8)
föredrogs.

Anf. 87 JÖRGEN WARBORN (M):

Herr talman! I propositionen föreslås att den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen justeras när det gäller bedömningen av att alla verksamma delägare ska anses som en enda delägare och företaget därmed ska anses vara ett fåmansföretag. Bara man läser den inledningen förstår man att detta är ett ganska tekniskt ärende.

Egentligen handlar den politiska konflikten här om synen på det svenska företagsklimatet, på regelbördan och på möjligheten till finansiering för företag.

Min kritik grundar sig i tre olika svagheter i förslaget. För det första skulle jag vilja hävda att regeringen har föreslagit en förändring av lagen som kan medföra konsekvenser för många fler företag än vad som är regeringens avsikt. För det andra kan förslaget påverka företags möjligheter till finansiering. Slutligen är det anmärkningsvärt att konsekvensbeskrivningen återigen är undermålig.

I den här debatten tänkte jag fokusera på den bristfälliga konsekvensbeskrivningen, men låt mig först sätta detta i ett sammanhang.

Vi har i dag en farlig jobbklyfta mellan utrikes och inrikes födda. Många utrikes födda, framför allt de som inte har någon utbildning, har mycket svårt att komma in på arbetsmarknaden. Det tar i snitt mellan åtta och nio år innan ens hälften har fått ett jobb.

Det här påverkar naturligtvis de barn som aldrig får se sina föräldrar gå till ett arbete. Förskolan igenom får de inte se föräldrarna gå till jobbet. Grundskolan igenom och till och med när de tar sin gymnasieexamen har de aldrig sett mamma eller pappa gå till jobbet. Det är en tragedi för de barnen och de föräldrarna men naturligtvis också för samhället i stort.

Moderaterna har som mål att till en början halvera denna farliga jobbklyfta – och vi vet att fyra av fem jobb skapas av småföretagen. Då kan vi inte ha en politik som försvarar för företagare och hindrar företag från att starta och växa. Vi måste i stället förbättra företagsklimatet – och varje enskilt beslut, såsom det vi debatterar i dag, är en del i det som sammantaget bildar företagsklimatet.

Prot. 2017/18:39
29 november

Mervärdesskatt vid omsättning som avser fartyg samt deklARATIONSTIDPUNKT I VISSA FALL

Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen

Under alliansregeringens tid minskade vi de administrativa kostnaderna för företagen med 7 miljarder kronor. Närmare 600 förenklingsförslag genomfördes under den här tiden, allt för att göra reglerna enklare för företagen och för företagarna.

Under denna tid sänktes även skatter, och de ekonomiska drivkrafterna för att driva företag förbättrades. Regeringens politik, å andra sidan, motverkar företagande och jobb. Svenskt Näringsliv har under flera år gjort en undersökning av företagsklimatet. Enligt deras senaste rapport har företagsklimatet på nationell nivå aldrig varit sämre än i dag. Det är alltså företagen själva som ger uttryck för den åsikten. Den nuvarande regeringen bär naturligtvis ett stort ansvar för detta.

Låt mig säga några ord om just konsekvensbeskrivningar och Regelrådet. Det är ju det svenska systemets vakthund för att säkerställa att den administrativa bördan och regelbördan inte blir för betungande för företagen. Regelrådet inrättades 2008 under den förra regeringen, och det var ett led i regeringens arbete med att förenkla för företagen. Erfarenhet från andra länder hade visat att en oberoende granskning av tillkommande regler minskar onödigt regelkrångel.

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar rörande författningsförslag som detta, som har stor påverkan på företagen.

I februari i år kom Regelrådet med sin årliga rapport. Där hade man tittat igenom alla konsekvensutredningar. Det visade sig att endast 36 procent av konsekvensutredningarna var godkända.

En konsekvensutredning ska innehålla åtta olika områden. Den konsekvensutredning som vi har på bordet i dag är bristfällig på fyra av dessa områden. Redovisningen av behov av speciella informationsinsatser är bristfällig. Redovisningen av förslagets administrativa kostnader är bristfällig. Redovisningen av förslagets påverkan på konkurrensförhållanden för berörda företag är bristfällig, och redovisningen av regleringens påverkan på företag i andra avseenden är bristfällig.

Den sammantagna bedömningen är: ”Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.” Det är alltså regeringens eget beslutsorgan som gör denna sammantagna bedömning, och det handlar om en förordning som regeringen har att följa. Det är alltså inget val. Vi förväntar oss att människor i Sverige ska förhålla sig till lagar och förordningar, men regeringen lägger här fram ett förslag som inte följer en förordning.

Vi i Moderaterna och övriga allianspartier har därför reagerat genom en följdmotion. Vi tror att förändringen kan få konsekvenser för företagen, och därför anser vi att konsekvenserna måste utredas och att regeringen ska återkomma till riksdagen med en korrekt konsekvensbeskrivning senast den 1 juli 2019.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag yrka bifall till Alliansens reservation 2.
(Applåder)

Anf. 88 OLLE FELTEN (SD):

Herr talman! Jag kan börja med att instämma i det som Jörgen Warborn har framfört här. Jag tycker att det var ett bra inlägg.

Den här propositionen handlar om fåmansföretag. Fundera över vad det begreppet betyder. För mig betyder det ett företag som ägs eller styrs av få personer. Nästa fråga blir då: Vad betyder ”få” i det här sammanhanget? Hur många kan det vara? Ja, sannolikt är det fler än en i alla fall – kanske två, fyra, eller kan det vara tio personer? Nja, tio låter allt lite mer än få. Tre till fyra känns spontant lite mer relevant.

Detta leder oss fram till att fåmansföretag skulle kunna vara företag med upp till kanske fyra delägare. Det känns ganska rimligt, eller hur? Det är också den gräns som den ursprungliga lagstiftningen kring fåmansföretag anger för att man ska omfattas av de speciella reglerna för beskattning av vinstuttag från dessa bolag. Den säger att om max fyra personer tillsammans äger mer än hälften av bolagets aktier kan de omfattas av reglerna för fåmansbolag, de så kallade 3:12-reglerna. Det är dessa regler vi pratar om just nu.

Om man håller sig till denna definition hänger lagstiftningen ihop ganska bra, på ett rimligt sätt. Då följer man den grundläggande definitionen av vilka företagare som ska omfattas av lagstiftningen. Den ordningen gillar vi sverigedemokrater. Ett ja ska vara ett ja. Ett nej ska vara ett nej. Orden måste betyda något – annars hamnar vi snett, vilket är exakt vad regeringen har gjort i denna proposition.

Regeringen vill stifta en lag som innebär att ett företag med flera tusen delägare ska kunna omfattas av en lagstiftning som ursprungligen var avsedd för riktigt små företag med max fyra delägare som har en styrande ägarandel ihop. Regeringen vill att ”få” ska kunna betyda 3 000 eller ännu fler. Det finns ingen gräns. Det är inte konstigt att företagare måste satsa alltmer av sin operativa tid och sina pengar på att anlita advokater och andra för att tolka lagtexter och försöka förstå hur regler kan tänkas beröra deras verksamheter liksom hur företagarnas egna skatter ska räknas ut. Det här blir bara för mycket.

3:12-reglerna innebär begränsningar i hur mixen av lön och vinstuttag kan beskattas i inkomstlagen tjänst respektive kapital. Orsaken till att detta skapar så enorma problem är att den svenska jantelagen gör sig påmind hos den socialistiska regeringen så fort någon lyckas med sitt företagande. De föreslagna ändringarna i 3:12-reglernas förutsättningar utgår från en dom i Högsta förvaltningsdomstolen, som i en tvist mellan ett stort revisionsbolag och Skatteverket dömde till företagets fördel genom att inte acceptera att de anställdas aktieinnehav i det bolag där de är anställda skulle medföra att de omfattas av 3:12-reglerna. Domstolen menar att man i stället kan beskatta deras aktieutdelning från bolaget på vanligt sätt som inkomst av kapital, precis som om det handlade om aktier i vilket bolag som helst. Detta sticker uppenbart i ögonen på regeringens företagarfientliga ministrar.

Den teknik man använder för att få in även dessa företagsjättar i begreppet ”fåmansföretag” är att definiera alla delägande anställda i bolaget eller dess dotterbolag som en person. Just det, ni hörde rätt: 3 000 personer definieras i det aktuella fallet som *en* delägare. Simsalabim, så är ett stort bolag ett litet pluttigt fåmansföretag i Sverige. Samma metod används redan för att klumpa ihop familjemedlemmar och närstående till en person – man kallar detta för buntningsregeln. Även detta är en grotesk avart i lagstiftningen som skapar inkonsekvenser och svårtolkade regler. Allt detta motverkar ett bra företagsklimat.

Herr talman! 3:12-reglerna har genom den här typen av helt verklig-hetsfrånvänd lagstiftning förvanskats till en broms för företagande. Det är inte acceptabelt, och lagstiftningen måste göras om. Vi kan inte i Sveriges riksdag stifta lagar som motverkar företagande. Det är inte hållbart för den ekonomiska utvecklingen i Sverige. Hela detta regelkomplex måste göras om, och vi anser att den enda rimliga vägen för att avveckla problemet med trixande mellan inkomstslagen tjänst och kapital är att gå mot en harmonisering av skattenivåerna för dessa inkomstslag.

Vi får inte skapa den här typen av lagar om vi vill ha någon form av rättssäkerhet, trovärdighet och konsekvens i den svenska lagstiftningen. Vi måste bygga regelverk för att underlätta för företag och företagare att bedriva sin verksamhet i Sverige. Det handlar om att säkra jobbtillväxten och därmed själva basen för svensk ekonomi. Vi har därför valt att yrka avslag på regeringens proposition.

Herr talman! För den osannolika händelse att vår reservation inte vinner gehör i kammaren kommer vi att rösta på Alliansens reservation 2. Jag vill yrka bifall till reservation 1.

Anf. 89 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Det lagförslag som vi nu diskuterar har sin grund i en dom i Högsta förvaltningsdomstolen, meddelad den 6 februari 2017. Enligt regeringen ska lagförslaget förhindra möjligheten att kringgå 3:12-reglerna enligt den konstruktion som var aktuell i denna dom.

Detta upplevs lätt som inte helt genomträngligt. Så är det, ärligt talat, även för en ersättare i skatteutskottet. Och så är det säkert även för massor av företagare i vårt fina avlånga land.

Sveriges näringsliv, och företagen som utgör detsamma, är grunden för välståndet i vårt land. Hur beskattningen ska ske och hur den ska fördelas mellan till exempel högre beskattad löneinkomst och lägre beskattad kapitalvinst eller utdelning på andelar avgörs av de mystiska 3:12-reglerna.

Efter denna dom, rörande ett företag med tusentals anställda, kan delägarna där i vissa fall inte klassas som fåmansföretag och därmed kunna få lägre skatt. Regeringens proposition utvidgar nu vilka som ska klassas som fåmansföretag. Dessa regler berör väldigt många små och medelstora företag – det är företag som skapar fyra av fem jobb i Sverige.

Alliansen i skatteutskottet har vid ett flertal tillfällen konstaterat att man i fråga om regeringens propositioner inte kan anses ha genomfört den konsekvensanalys som krävs för att genomföra förslag. Det som föreslås i propositionen här i dag har inte heller det analyserats tillräckligt. Regelrådet skriver att konsekvensutredningen är bristfällig.

Regeringens proposition saknar också en analys av vilka vidare effekter lagförslaget kan komma att få. Det är allvarligt att en sådan analys inte har gjorts av regeringen, i synnerhet beträffande 3:12-reglerna, som är komplexa och påverkar många företag.

Långsiktiga och förutsägbara regler är i hög grad avgörande för företagens konkurrenskraft. Det gäller särskilt inom skattelagstiftningen. Inte minst i en tid då nya branscher och nya former av företagande växer fram måste företagarna veta hur deras verksamhet definieras. Den ändring som nu föreslås riskerar att medföra att enskilda företag kan få svårigheter att själva veta hur deras verksamhet ska definieras.

För ett större och breddat företagande i Sverige är behovet av riskkapital stort. Det svenska statliga riskkapitalet utgör en mindre del. Enligt myndigheten Tillväxtanalys uppgick venture capital-investeringarna i Sverige till 2,3 miljarder kronor 2015, varav de fem statligt kontrollerade förvaltarna stod för cirka en halv miljard. Det är en minskning sedan föregående år. Sverige behöver mer riskkapital, inte mindre.

Den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen skapar enligt remissinstanserna oklarheter kring förutsättningarna för riskkapitalisters skattesituation, vilket kan komma att påverka investeringsviljan i Sverige. Det finns således en risk – detta berörs inte i propositionen – att lagförslaget resulterar i att tillgången till riskkapital minskar, vilket i förlängningen kan resultera i att färre företag startas. Det är en allvarlig konsekvens. Detta bör alltså noggrant utredas och analyseras.

Herr talman! Förändringar i 3:12-regelverket behöver göras med varsamhet, tydlighet och stort fokus på förutsägbarhet. Det regeringen nu föreslår är stora förändringar i ett regelverk som påverkar många av våra små och medelstora företag – det är de företag som skapar fyra av fem jobb i Sverige. Regeringen gör den här förändringen baserat på ett enda rättsfall och den särskilda situationen för just det företaget. En sådan förändring gör regeringen med en bristfällig konsekvensanalys. Det är anmärkningsvärt. Det krävs att en konsekvensanalys görs snarast och presenteras för riksdagen.

Herr talman! Under punkt 2 yrkar jag bifall till reservation 2 av de fyra allianspartierna.
(Applåder)

Anf. 90 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Det är viktigt för Sverige att vi har människor som vågar starta, driva och utveckla företag. När man sätter sig ned och funderar på att starta ett företag tror jag att en av de viktigaste sakerna handlar om att man kan hitta kapital som kan understödja den tanke och idé man har med företaget. Men det handlar också om att förstå vad som förväntas av en som företagare. Om man vet det är det enklare att fatta beslut om huruvida man vill ta den risk som det innebär att starta ett företag.

I debatten kan man ibland få känslan av att det är som att tälja guld att starta ett företag. Jag tror att det snarare är tvärtom. Man kanske täljer trä, om möjligt för att försöka hitta ett guldkorn någonstans. Det är mycket jobb. Det kan komma många tårar. Det behövs mycket grubbleri för att man ska kunna få det att fungera. Jag menar att allt vi kan göra för att underlätta för en småföretagare borde vara välkommet.

Då kommer vi in på förslaget om fåmansföretagsdefinitionen. Det är allt annat än att underlätta. Förslaget ska förhindra möjligheten att kringgå 3:12-reglerna. Förslaget medför dock ett helt överblickbart tillämpningsområde i och med att varje bolag måste be samtliga sina aktieägare uppåt i bolagsstrukturen att gå igenom alla sina innehav. Genom den föreslagna ändringen riskerar enskilda företag att få svårt att själva veta hur deras verksamhet ska definieras.

Vi hade en debatt för en vecka sedan här i kammaren. Jag uppfattade det som att vi alla var överens om att skattelagstiftningen bör vara enklare och tydligare. Nu gör vi tvärtom i detta förslag.

Förslaget har inte analyserats tillräckligt. Regelrådet skriver att konsekvensutredningen är bristfällig. Regelverket är komplext och svårgenomträngligt och borde analyseras mer grundligt. Det är svårt för en företagare att ta till sig reglerna och tillämpa dem på ett korrekt sätt. Komplexa skatteregler innebär en ökad administrativ börda för företagen. Det hindrar själva kärnverksamheten och i förlängningen jobb och tillväxt. Det skapar oklarheter kring förutsättningar för riskkapitalisters skattesituation.

Enkelhet och tydlighet måste alltid genomsyra ny skattelagstiftning, så långt det är möjligt. Långsiktiga och förutsägbara regler är avgörande för företagets konkurrenskraft. Detta gäller särskilt inom skattelagstiftningen. Inte minst i en tid då nya branscher och nya former av företagande växer fram måste företagare veta hur deras verksamhet definieras.

Det mesta står att läsa i de texter från Regelrådet som vi har att ta till oss i dag. Tycker någon i salen, om man läser dem rätt upp och ned och ser de konsekvenser som finns, att det verkar vara ett genomtänkt, bra och tydligt förslag som kommer att få de effekter som vi vill ha? Hade ni varit en skolklass hade jag bett er att räcka upp handen. Ja, några tycker det. Jag tror att vi får effekten att det blir färre företag, mindre riskkapital, färre jobb och färre skattekonor som kommer in till staten. Det är precis tvärt emot vad man nu förväntar sig från regeringen.

Jag tror att det minsta man kan göra är att yrka bifall till vår alliansreservation. Därför ställer jag mig bakom Alliansens reservation nr 2.
(Applåder)

Anf. 91 JAMAL EL-HAJ (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Den proposition som behandlas i betänkandet rör en justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen. Denna justering görs i syfte att förhindra skatteundandragande. Detta vill Sverigedemokraterna avslå, till skillnad från de borgerliga partierna, som i stället efterlyser en mer omfattande konsekvensutredning.

Den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen i inkomstskattelagen, IL, infördes i samband med 1990 års skattereform. Syftet med bestämmelsen är att ett företag som drivs gemensamt av flera delägare, som alla arbetar i företaget, ska behandlas som ett fåmansföretag. Bestämmelsen innebär att aktiva delägare ska anses som en enda person. Bestämmelsen justerades den 1 januari 2002 så att den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen även är tillämplig på företaget i de fall delägaren eller någon närstående har varit verksam i betydande omfattning i ett fåmansföretag som helt eller delvis, direkt eller indirekt, ägs av företaget.

Justeringen föranleddes av två domar från Högsta förvaltningsdomstolen och syftade till att förhindra att reglerna kringgås genom att verksamheten förläggs till ett dotterföretag. I de båda målen bedrevs verksamheten inte i moderföretaget utan i helägda dotterföretag.

I propositionen föreslås att den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen i IL justeras vad gäller bedömningen av om alla verksamma delägare ska anses som en enda delägare och företaget därmed ska anses vara ett fåmansföretag. Efter justeringen ska då hänsyn även tas till delägars eller någon närståendes verksamhet, dels i det företag som äger företaget som

prövningen avser, dels i ett annat företag som ägs av det förstnämnda företaget. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Sverigedemokraterna vill avslå denna åtgärd mot skattefusk och hävdar dessutom felaktigt, både i sin kommittémotion och i sin reservation, att Lagrådet haft synpunkter på propositionens konsekvensanalys. I Lagrådets yttrande från den 24 augusti – jag har läst det och har det framför mig – står det att Lagrådet inte har något att erinra mot propositionen. Jag tror att SD har förväxlat Lagrådet med Näringslivets regelråd.

De fyra borgerliga partierna är givetvis, precis som regeringen, emot skattefusk och skatteundandragande. I sak bifaller de motionen, men de vill, i likhet med Regelrådet, ta upp frågan om konsekvensanalysen.

Det som främst SD kallar krångliga och obegripliga regler är en förändring för att vårda skattesystemet och förhindra skatteflykt. Antingen är man för detta, som vi regeringspartier, eller så är man emot detta, som ni sverigedemokrater. Svårare än så är det inte.

Den borgerliga reservationen kan sammanfattas i ett ord: ängslan. Det är ängslan över att släppa igenom något som senare kan komma att kritiseras av någon från näringslivet. Men ni behöver inte vara ängsliga.

Förslaget berör delägare i fåmansföretag, varför det inte bedöms ha några betydande effekter för företagen. Förslaget utgår från en dom från Högsta förvaltningsdomstolen och avser ägarstrukturen i ett av de största revisionsföretagen i Sverige. Regeringen bedömer det därför inte som troligt att motsvarande ägarstrukturer i någon större utsträckning skulle ha hunnit etableras och därmed skulle beröras av förslaget.

Herr talman! Vad är då alternativet? Att inte göra något? Att strunta i de två domarna? En regering måste handla och i skattefrågor ligga steget före dem som vill smita med skatten eller borra upp kryphål. Jag tror inte att Anders Borg tänkte annorlunda om detta än Magdalena Andersson, så sluta ängslas!
(Applåder)

Anf. 92 JÖRGEN WARBORN (M) replik:

Herr talman! Jamal El-Haj och jag ska om en timme och fem minuter fatta beslut i det här ärendet. Det ska även alla andra ledamöter som sitter här göra. Resten av kammaren kommer också att fyllas. Vi ska votera. När man gör det vill man veta vad beslutet får för konsekvenser. Det är det här vår kritik skjuter in sig på. Konsekvensbeskrivningarna är nämligen bristfälliga.

Jag vill ge Jamal El-Haj från Socialdemokraterna möjlighet att reda ut lite av de problem som Regelrådet lyfter fram. Jamal El-Haj sa i sitt anförande att det är fråga om Näringslivets regelråd. Jag vill rätta Jamal El-Haj. Det är regeringens regelråd. Det är ett beslutsorgan under Tillväxtverket, som är en myndighet.

Regelrådet har kritik mot konsekvensbeskrivningarna. I sista ändan kan vi inte – åtminstone inte jag – veta vad det här får för konsekvenser för företagen. Förslaget berör inte bara något enskilt företag, även om domen berör ett enskilt företag. Regelrådet, som bland annat bedömer vilka företag som är berörda, skriver: ”Regelrådet kan konstatera att förslaget rör alla fåmansföretag och delägare i fåmansföretag enligt definitionen i förslaget och att dessa ryms inom i princip alla branscher.” Det är alltså en

ganska bred påverkan, men vi vet egentligen inte riktigt hurdan denna påverkan blir.

Kan vi inför dagens beslut få ett förtydligande om hur detta kommer att påverka företagens administrativa kostnader?

Anf. 93 JAMAL EL-HAJ (S) replik:

Herr talman! Jag har Lagrådets yttrande framför mig. Där står det: "Lagrådet lämnar förslaget utan erinran." Det är det första.

Det andra är att majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker förslaget eller inte har några invändningar mot det, däribland Skatteverket, Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet, Sveriges advokatsamfund och så vidare. Jag skulle kunna läsa upp mer, och Jörgen Warborn kan själv läsa på ytterligare. Detta är vad vi pratar om i dag.

Jörgen Warborn överdriver det här för att kunna övertala mig. I konsekvensfrågan har regeringen sagt följande, både i sitt tidigare pm inför propositionen och i själva propositionen – jag tog också upp det i mitt anförande: Förslaget berör delägare i fåmansföretag, varför det inte bedöms ha några betydande effekter för företagen. Förslaget utgår från en dom från Högsta förvaltningsdomstolen och avser ägarstrukturen i ett av de största revisionsföretagen i Sverige. Regeringen bedömer det därför inte som troligt att motsvarande ägarstrukturer i någon större utsträckning skulle ha hunnit etableras och därmed skulle beröras av förslaget. Vad avser påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag skulle uteblivna förändringar av reglerna riskera att leda till snedvridande effekter.

Detta är vad vi säger i dag. Jag tycker att Jörgen Warborn överdriver. Han menar att det här kommer att skapa oro och missgynna företagandet. Jag instämmer inte i det.

Anf. 94 JÖRGEN WARBORN (M) replik:

Herr talman! Jag och Jamal El-Haj är överens om att Lagrådet inte har någon erinran. Det är inte det jag pratar om. Jag pratar om Regelrådet. Regelrådet har att hantera konsekvensbeskrivningar. En konsekvensbeskrivning handlar om åtta olika punkter. På fyra av dessa åtta punkter underkändes konsekvensanalysen av Regelrådet, som är regeringens eget beslutsorgan.

Det finns något som är märkligt i den här propositionen. Jag har läst hela den beskrivning som Jamal El-Haj läste upp. Men jag kan inte förstå av de texterna vilken analys regeringen har gjort efter det att konsekvensutredningen kom fram. Det är det min fråga gäller. Jag vet vilket beslut vi kommer att fatta här i dag, men jag vet inte vilka konsekvenser det får.

Jamal El-Haj frågade vad alternativet är. Alternativet är det som Alliansen har lagt fram. Vår reservation är alternativet. Vi går vidare med förslaget trots att det inte finns en bra konsekvensutredning, men vi vill ha en uppföljning av förslaget så att det inte får negativa effekter för breda grupper av företagare. Regelrådet säger att alla branscher, alla fåmansföretag, påverkas. Därför borde ni ta till er alternativet och rösta ja till Alliansens reservation.

Det finns flera sådana ärenden. Konsekvensbeskrivningarna har varit dåliga i många fall, framför allt de som kommer från Finansdepartementet. Nu finns detta ärende. Det kommer att bli som det blir. Nu är frågan hur Jamal El-Haj kommer att jobba för att konsekvensutredningarna ska bli

bättre i framtiden, så att vi inte hamnar i denna situation igen med nästa proposition och nästa proposition. Vilka insatser kommer du att göra för att påverka regeringen att förbättra konsekvensutredningarna?

Anf. 95 JAMAL EL-HAJ (S) replik:

Fru talman! Sanningen är den att vad vi än gör, vilka ärenden det än rör sig om, vill ni ha en konsekvensanalys. Det är sanningen. Det handlar inte bara om detta ärende. Någon av dina kamrater har precis sagt från talarstolen att regeringen förhalar och inte vill agera. När regeringen agerar passar inte det heller.

Vad är det som måste analyseras mer? Det handlar om att två revisionsföretag har försökt att vrida till skattelagstiftningen för att minska sin skatt. Vi talar alltså inte om någon bred företeelse som många tillämpar eller har prövat. Nu täpps denna möjlighet till. Det är slut med historien. Vad är det mer som ska analyseras?

Anf. 96 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Vi har tidigare under mandatperioden och flera gånger i kammaren diskuterat skattereglerna för fåmansbolag och 3:12-reglerna. Det fanns tidigare en utredning som hade förslag med stora effekter. Regeringen remitterade ett förslag som var väsentligt annorlunda med mindre effekter. Men det lades inte fram. Det som diskuteras i dag är något annat, nämligen att täppa igen ett kryphål efter ett domstolsutslag i februari i år. Nu ska det inte gå att skatteplanera bort skatt på ett sätt som ett stort revisionsbolag tyckte att man skulle kunna göra.

Det har varit mycket diskussioner om skatteflykt och skatteundandragande. Bland annat pågår ett intensivt arbete. Det är något vi lägger ned mycket tid på i skatteutskottet. Det har också varit en medial diskussion, där inte minst SVT har lyft fram frågan i flera avsnitt i *Uppdrag granskning*. Det har varit några avsnitt, och det kommer förmodligen fler avsnitt framöver. Det är bra att frågan har uppmärksamats, och det är också bra att det finns ett samarbete mellan våra partier, inom OECD och inom EU.

Det är bra att regeringen kan agera snabbt. När det kommer ett sådant rättsfall till Högsta förvaltningsdomstolen sätter det ny praxis som snabbt kan få konsekvenser.

Nu måste vi självklart följa upp när det händer saker i omvärlden. Om det händer något framöver måste vi vara beredda att ändra lagstiftningen så att det inte ska bli fråga om otillbörlig konkurrens, så att vissa företag kan använda sig av kreativa upplägg och konkurrera på ett sådant sätt.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 97 JÖRGEN WARBORN (M) replik:

Fru talman! För några veckor sedan var jag på ett seminarium som Miljöpartiet arrangerade tillsammans med NNR. Rubriken på seminariet var "Rätt underlag för rätt beslut – Åtgärder för bättre konsekvensutredningar".

Det var ett mycket bra seminarium där Miljöpartiets person som fanns på plats sa följande: Som politiker vill man ha ordentligt på fötterna innan man fattar beslut. Man vill veta vad ens beslut får för resultat.

Prot. 2017/18:39
29 november

*Justering av den
utvidgade fåmans-
företagsdefinitionen*

Här menar Regelrådet, beslutsorganet som lyder under regeringen, att vi inte riktigt kan veta hur förslaget kommer att påverka konkurrensförhållandena. Det finns kritik på fyra områden. Det här är viktigt för svenska företags möjlighet att exportera. Regelrådet menar att detta berör alla företag.

Hur är Rasmus Lings syn på hur förslaget kommer att påverka konkurrensförhållandena?

Anf. 98 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Det är roligt att Jörgen Warborn besöker Miljöpartiets seminarier och arrangemang.

När det gäller den här frågan är det märkligt att man inte visar en större ambition och lust från allianspartierna att åtgärda problemen som uppstår på området.

När det kommer domstolsbeslut om att det går att göra nya upplägg eller undanhålla skatt på ett sätt som inte har skett tidigare är det väsentligt att snabbt få en ny lagstiftning på plats. Det är något som vi från de rödgröna partierna tycker är väsentligt om det skulle hända framöver. Man måste se till att det inte med hjälp av nya kreativa upplägg går att göra.

När det uppdagades vilka upplägg den förre ordföranden för Svenskt Näringsliv hade gjort och hans försvar var att han inte ansåg att han fick något för den skatt han betalade var det få företrädare, jag vet inte om det var någon alls i kammaren, som försvarade honom. Men det är synd att vi inte på ett tydligare sätt kan poängtera vikten av att vi fortsätter att arbeta mot nya upplägg.

Jörgen Warborn ställde samma fråga till mig som han ställde till Jamal El-Haj alldeles nyss. Frågan har gått igenom Lagrådet, som inte har haft någon erinran. Frågan har gått på remiss till en rad andra aktörer. Den har beretts på ett bra sätt. Vi åtgärdar ett problem, och därför är det bra att vi kan klubba frågan om ungefär 50 minuter.

Anf. 99 JÖRGEN WARBORN (M) replik:

Fru talman! Jag tror att Rasmus Ling har missuppfattat Alliansens ståndpunkt. Du säger att vi inte vill åtgärda problemet. Vi har inte röstat ned regeringens förslag vad gäller själva propositionen, men vi har en reservation som säger att regeringen ska återkomma med en fullt duglig konsekvensbeskrivning vid halvårsskiftet 2019. Då kan vi se om lagstiftningen får så stora konsekvenser och i så fall göra ett omtag.

Rasmus Ling drog upp Lagrådet igen. Det är alldeles riktigt att Lagrådet inte har någon erinran. Lagrådet tittar på den faktiska juridiska kontexten. Men Regelrådet tittar på vilka konsekvenser det blir för företag. Det är två olika organ. Regelrådet arbetar efter en mall, en förordning. Det är alltså inte ett val att följa Regelrådet eller inte. Det ska alltid finnas en fullgod konsekvensbeskrivning.

Det är anmärkningsvärt att 36 procent av konsekvensbeskrivningarna det senaste året var godkända. På vilket annat område i samhället skulle vi acceptera att endast omkring 30 procent är godkända? Så kan det inte vara.

Nu är vi där vi är. Jag skulle vilja ställa samma frågor till Rasmus Ling som jag också gjorde till Jamal El-Haj. Hur kommer Rasmus Ling att arbeta i framtiden för att inte hamna i denna situation igen utan ordentligt

gjorda konsekvensbeskrivningar? Du har kontakter direkt med regeringspartierna och ditt parti, Miljöpartiet. Hur kommer du att göra det möjligt att få en bättre lagstiftning på bordet i kammaren innan vi fattar beslut så att vi vet hur besluten påverkar företagen och därmed dem som skapar jobb?

Anf. 100 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Vi ska givetvis ha fullgoda underlag när vi fattar beslut i kammaren. Det anser jag att vi har i detta fall. Det finns i handlingen en utvecklad konsekvensbeskrivning av vilket problem det är vi ska åtgärda och vad det får för konsekvenser.

Det handlar inte bara om att man efter ett år ska följa upp den lagstiftning vi har klubbat. Det kan ibland vara befogat att göra det, men framför allt måste vi hålla koll på vilka problem som uppkommer efter hand och vilken ny lagstiftning som behövs för att vi ska tackla de problem och utmaningar som kommer. Det gör vi hela tiden på alla områden, och det måste vi självfallet fortsätta med.

Alldeles oavsett om det finns ett tillkännagivande eller inte följer regeringen utvecklingen av villkoren för företagen och vad gäller det viktiga problemområde som skatteundandragande och skatteflykt är. Vi kommer att fortsätta att lägga stort fokus på detta.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 12 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Kina

Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU5
Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Kina (prop. 2017/18:20)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 13 Höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring

Skatteutskottets betänkande 2017/18: SkU6
Höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring (prop. 2017/18:28)
föredrogs.

Anf. 101 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Fru talman! Långtidsprognoser gör gällande att det offentliga ålderspensionssystemet inte kommer att leverera för min generation, 80-talisterna. Många i den yngre generationen riskerar att bli morgondagens fattigpensionärer.

Prot. 2017/18:39
29 november

*Justering av den
utvidgade fåmans-
företagsdefinitionen*

*Höjd beskattning av
sparande på invester-
ingssparkonto och i
kapitalförsäkring*

Därför fanns det under lång tid möjlighet att spara privat till sin pension – ända fram tills regeringen avskaffade möjligheten att spara privat. Man hänvisade då till det nyinrättade investeringssparkontot, och många började mycket riktigt spara där i stället.

Därefter har man inte bara en utan två gånger höjt skatten på nämnda investeringssparkonto. Det är inte bara en straffbeskattning på småspararna utan skapar också en stor osäkerhet. Om man på kort tid kan höja skatten två gånger, varför inte också tre eller fyra gånger?

Det pratas lite föraktfullt om att det bara motsvarar si eller så många chipspåsar och att det får man helt enkelt se till att ha råd med, men då missar man ju hela poängen med den här sparformen. Om man tar bort möjligheten att spara privat till sin pension och i stället hänvisar till den här sparformen måste man givetvis analysera en skattehöjning utifrån ett helt yrkesverksamt liv.

Med fullt normala och rimliga antaganden om lön, sparkvot och avkastning blir effekten för den enskilde småspararen en sexsiffrig skattehöjning i kronor. För den som tjänar lite mer, tjänar normalt men lever lite mer sparsamt och har en högre sparkvot eller bara investerar förnuftigt och får en bra och stabil avkastning blir skatten naturligtvis högre.

Vi har alltså en situation där det offentliga ålderspensionssystemet inte kommer att leverera. Dagens pensionärer känner till det alltför väl, men i ärlighetens namn är det morgondagens pensionärer jag är mest orolig för.

Man har avskaffat möjligheten att spara privat, och alla de nästan 1 miljon svenskar som har hittat ett annat sätt att spara väljer man nu att belägga med en extra straffbeskattning. Om man är ung och inte vill bli fattigpensionär, hur i hela friden ska man då bete sig?

Varför regeringen väljer att gå fram med en sådan här straffbeskattning av småspararna är snudd på obegripligt. Ännu mer obegripligt är det faktum att Sverigedemokraterna ensamma har reserverat sig mot förslaget. Under eftermiddagens votering är det enbart Sverigedemokraternas riksdagsgrupp som kommer att rösta nej. Vi kan konstatera att det inte kommer att vara tillräckligt och att förslaget dessvärre kommer att gå igenom. Alliansen har alla möjligheter i världen att tillsammans med oss rösta nej och därmed bilda en majoritet för att stoppa förslaget. Men man har valt total walkover.

Eller helt obegripligt är det kanske inte, för det är faktiskt precis så man har agerat under större delen av denna mandatperiod. Man har lagt sig platt och gett regeringen carte blanche. Maken till tandlös och impotent opposition har aldrig skådats. Frågan är om man ens kan betrakta Alliansens partier som oppositionspartier och om det inte vore mer riktigt att betrakta dem som en del av regeringsunderlaget.

Fru talman! Det här kommer man givetvis inte att tillstå. Man kommer att argumentera för att man minsann har respekt för regelverken, för ordning och reda i budgetprocessen, för etablerad praxis och så vidare.

Det resonemanget håller inte. Det är helt enkelt ett sätt att gömma sig för att man är för feg för att bedriva en tuff oppositionspolitik. Det är inte oppositionens ansvar att hjälpa regeringen att driva igenom dålig politik. Det är regeringens uppgift att samla en majoritet för sin politik för att få igenom den i kammaren.

I nästan alla andra jämförbara länder samlar regeringsunderlaget majoritet för sin budgetpolitik. Annars avsätts man eller kan inte ens bilda regering till att börja med. Det är fullt normalt och rimligt. Det finns inget skäl att Sverige ska ha en praxis som säger att en minoritetsregering, oavsett hur liten, alltid ska kunna få igenom sin ekonomiska politik och att oppositionen måste lägga sig platt. Det är inte rimligt, och Sverigedemokraterna kommer inte att respektera en sådan praxis.

Man kommer att hävda att man respekterar regelverk och ordning och reda, och man kommer att anklaga mig och oss för att göra motsatsen. Jag köper inte det, för det handlar inte om det. Det handlar om att ni är feqa. Så enkelt är det.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Anf. 102 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Att spara för framtida utgifter är på alla sätt bra. Det är något vi inte bara ska säga utan också säkerställa till goda villkor så att människor känner att sparandet är värt det. Därför sänder regeringens förslag om höjd beskattning på sparpengar fel signal. Investeringssparkontot, som infördes under Alliansens tid, har blivit småspararnas egen folkkrörelse, där alltifrån studenten som extrajobbar till pensionären som vill lägga undan till barnbarnen investerar sina sparpengar. Det är nutidens Svenssonsparande.

Fru talman! Signalen regeringen nu sänder är att det ska löna sig mindre att spara. Det är ett minst sagt dåligt tajmat budskap till svenska småsparare eftersom svenskarna aldrig tidigare i historien varit så högt belånade. Det är en farlig väg att vandra som i slutänden kan göra ekonomin, både den privata och den offentliga, mer känslig för en svängning i konjunkturen.

Vi kan inte klandra pensionssparare som känner sig förvirrade och osäkra på var de egentligen ska investera pengarna för att få en så bra pension som möjligt. Det borde vara en självklarhet för regeringar, oavsett färg och sammansättning, att erbjuda stabilitet och långsiktiga spelregler.

Fru talman! Det finanspolitiska ramverket är den enskilt viktigaste ekonomiska reform som genomförts i Sverige de senaste decennierna. Den stabilitet som vi i dag åtnjuter ger bättre villkor för företagare, ger förutsättningar för fler jobb, ger mer pengar i plånboken och minskar oron i en turbulent värld. Att vi i bred enighet har kunnat enas om reformer som gett vårt land trygghet och ökat välbefinnande när omvärlden skakat är något som vi i grunden bör vara tacksamma för, oavsett partitillhörighet.

Finansutskottets tidigare kanslichef Ove Nilsson ledde en expertgrupp som utarbetade riktlinjer för den statliga budgetprocessen, som gällt sedan 1996. Under en hearing här i riksdagen som jag bevistade uttryckte han hur det såg ut innan den process som nu gäller blev verklighet.

Jag ska citera Ove Nilsson om hur det var på den tid då vi inte hade ett ramverk: ”Processen var inte överblickbar. Resultatet var inte förutsägbart – det var en bristande transparens ... Det fanns ingen långsiktighet. Processen började om varje år. Den styrdes inte av mål eller riktlinjer. Själva sättet att fatta beslut – att man beslutade om varje anslag ett och ett – ledde till en försvagning av statsfinanserna.”

Prot. 2017/18:39
29 november

*Höjd beskattning av
sparande på invester-
ingssparkonto och i
kapitalförsäkring*

Jag tycker att detta citat med all önskvärd tydlighet visar behovet av att ha ett ramverk och att förhålla sig till det.

Grunden är väldigt enkel. Alla statens utgifter och inkomster ska beslutas om i en helhet, med ett enda klubbslag här i Sveriges riksdag, för att på så sätt se till att föreslagna utgifter är finansierade.

Fru talman! Ingen av oss borde vilja ha tillbaka den situation som rådde innan vi fick det finanspolitiska ramverket – en tid med skenande budgetunderskott och en växande statsskuld, en tid då plus och minus inte behövde gå ihop och emellanåt heller inte gjorde det.

I budgetprocessen – det finanspolitiska ramverket – och den tillämpning vi varit överens om är reservationsförbudet i skatteutskottet en central del.

När vi har behandlat investeringssparkontot i skatteutskottet har Sverigedemokraterna nonchalerat kravet att budgeten ska vara i balans. Kortsiktiga politiska poänger ska inte gå före stabilitet i ekonomin.

Centerpartiet är det enda parti som både i regeringsställning och i opposition alltid har värnat om och hållit sig till lagstiftning och finanspolitiskt ramverk. De spelregler som slagits fast ska stå över dagspolitiken och får inte ruckas i sina grundvalar.

Fru talman! Från allianspartiernas sida har vi lagt fram ett särskilt yttrande i skatteutskottet i frågan om höjd skatt på investeringssparkonto och kapitalförsäkring. Vi har ett reservationsförbud av en klar anledning. Vi kan helt enkelt inte hamna i ett läge där skattefrågor bryts ur ramen. Detta gäller oavsett om det är skattehöjningar eller skattesänkningar.

Det är väl känt var allianspartierna står i frågan. Centerpartiet har gång på gång kritiserat skattehöjningen på ISK. Vi säger nej i vår budgetmotion, liksom övriga allianspartier. Men återigen: Kommande val och dagspolitiken får inte stå i vägen för stabiliteten i statens finanser. I grunden handlar det om förtroendet för svensk ekonomi. Centerpartiet tänker inte medverka till att detta förtroende rubbas.

(Applåder)

Anf. 103 HANNAH BERGSTEDT (S):

Fru talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till propositionen.

I dag debatterar vi regeringens proposition om höjd beskattning på investeringssparkonto och kapitalförsäkringar.

Sverige har i dag en regering som gör viktiga investeringar både för framtiden och för utvecklingen i landet just nu. Det innebär att den budget som betänkandet är en del i att finansiera lägger 40 miljarder på att betala av statsskulden, vilket resulterar i att vi har den lägsta statsskulden sedan 1977, det vill säga året då jag föddes, då Elvis fortfarande levde. Detta gör regeringen för att försäkra oss inför framtida lågkonjunktur – en stabil politik även för framtiden.

Jag måste nämna några av de reformer som de 40 miljarderna är tänkta att finansiera, nämligen människor i arbete. I Sverige sjunker arbetslösheten tack vare en regering som prioriterar arbete före skattesänkningar. Fler i arbete ger bättre möjlighet till sparande för fler och påverkar på sikt även pensionerna. Men vi har fortfarande arbetslösa i detta land, samtidigt som vi har företag som vill anställa. Därför satsar regeringen på utbildning, för att fler ska ha ett jobb att gå till. Alla som kan jobba ska jobba, med regeringens politik.

Budgeten innehåller också reformer som sänkningar av pensionärs- skatten, höjt bostadstillägg och höjt barnbidrag, för att inte tala om väl- färdsmiljarderna.

Fru talman! Propositionen har självfallet remitterats, och en del fråge- ställningar och kritik har framkommit. Under min tid i riksdagen tror jag aldrig att jag har sett ett betänkande som enbart har hyllats. De mest hög- röstade kritikerna kommer främst från oppositionen, som jag menar tar till kraftord om man ställer det mot vad som finns i remissvaren. Efter att ha läst dessa kan jag konstatera att återkommande ord där är måttlig påverkan och mindre effekt.

Vid utgången av 2016 fanns knappt 2 miljoner personer med ett inve- steringssparkonto, med ett totalt kapitalunderlag på ca 546 miljarder kro- nor. En ökning av schablonintäkten med 0,5 procentenheter skulle inne- bära en genomsnittlig skattehöjning med ca 18 kronor per person och må- nad, i genomsnitt.

Uppgifter om kapitalunderlag för investeringssparkonto på individnivå visar att det i huvudsak är koncentrerat till dem som har en högre inkomst. En annan del av kritiken har handlat om vad som händer med dem som tillhandahåller sparformen. Där har utvecklingen hunnit i kapp olyckskor- parna.

När jag läste Svenskan i går konstaterade jag att det fanns något exem- pel på ett smärre hack, men flertalet visar i stället på att det är fler som väljer att starta ett sparande. För de banker som anges i artikeln var det stadiga flödet före aviseringen av höjningen ca 4 500 per vecka. Veckan efter hade det ökat till 7 000. Om bankernas tackkort för detta ska gå till regeringen eller oppositionen låter jag vara osagt.

Fru talman! Jag vill kort nämna att dessa inkomster är att betrakta som stabila för statsfinanserna men att de också ger en fördelningspolitisk ef- fekt. Detta är också Skatteverkets bedömning.

Förslaget påverkar främst dem som har höga inkomster, både i den del som avser investeringssparkonto och i den del som avser kapitalförsäk- ringar. Sett till hela befolkningen bedöms kapitalunderlaget i genomsnitt vara större hos män än hos kvinnor. Den fördelningspolitiska effekten lig- ger framför allt i de reformer som finansieras, däribland sänkt pensionärs- skatt.

För att illustrera detta skulle man kunna säga att män med högre in- komster får bidra till borttagandet av pensionärsskatten för kvinnor med låga pensioner.

Viktigast är det dock att ge underlag för reformer som leder till fler i arbete, fler växande företag och förstärkningar för ekonomiskt utsatta per- soner.

Avslutningsvis vill jag också styrka att detta fortsatt är en gynnsam sparform.
(Applåder)

Anf. 104 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Det var en intressant jämförelse på slutet i Hannah Berg- stedts anförande om att förmögna män kan finansiera skattesänkningar för fattiga äldre kvinnor. Så kan man såklart se det.

Prot. 2017/18:39
29 november

*Höjd beskattning av
sparande på invester-
ingssparkonto och i
kapitalförsäkring*

I Sverigedemokraternas budget har vi föreslagit en helt slopad pensionärsskatt. Vi har inte gjort som Socialdemokraterna som kommer en tredjedel på väg, utan vi har slopat pensionärsskatten helt. Vi har också sagt nej till den skattehöjning som föreslås i detta betänkande. Man kan faktiskt göra båda sakerna. Det beror på hur man prioriterar.

Fru talman! Som jag var inne på i mitt anförande kommer det offentliga ålderspensionssystemet inte att leverera – inte för 80-talisterna, inte för 90-talisterna och definitivt inte för dem som kommer därefter.

Min egen generation kan förvänta sig mindre än hälften av sin slutlön i pension.

Väldigt många valde att spara privat till sin pension under den tid som man kunde göra det, eftersom det offentliga inte klarar av att leverera. Denna möjlighet avskaffade denna regering, och man hänvisade till investeringssparkontot.

Givetvis måste en långsiktig placering, exempelvis till pension, präglas av långsiktiga och förutsebara villkor. Min fråga är därför: Vad är ert råd till alla morgondagens pensionärer? Det offentliga pensionssystemet kommer inte att leverera. Ni har avskaffat möjligheten att spara privat. Nu ska ni också straffbeskatta dem som sparar till sin pension på det sätt som ni själva har hänvisat dem till. Vilka signaler skickar det?

Anf. 105 HANNAH BERGSTEDT (S) replik:

Fru talman! Den som använder sig av ordet straffbeskattning i detta sammanhang måste nog ändå tänka på att man urvattnar det med tanke på att mediantot har 25 000 kronor. Det innebär att för mer än hälften blir det en skatteökning på mindre än 20 kronor per år.

När vi hädanefter kommer att höra Sverigedemokraterna tala om straffbeskattning kommer det att framstå i en viss dager. Och jag kan bara konstatera att jag inte håller med om att det kan betraktas på detta sätt.

För den som oroas över dagens pensionärer torde reformerna i denna budget som handlar om höjt bostadstillägg och sänkt pensionärsskatt vara av stort intresse.

Det är intressant att Oscar Sjöstedt ändå lyfter fram detta. Det måste vara eftertankens kranka blekhet. Sverigedemokraterna har nämligen varit ett stöd för att se till att dessa stora skatteorättvisor mellan pensionärer och arbetande har införts.

För den som oroar sig för framtidens pensionärer är reformer för fler människor i arbete av största vikt. Det är naturligtvis så att den som ska ha råd att spara också måste ha någonting att spara av.

De som är riktigt svaga – om vi ska tala om fattigpensionärerna – står långt från arbetsmarknaden eller jobbar deltid i låglönejobb och behöver inte oro sig för detta förslag. De har inte råd med ett sparande. Det är för dessa människor vi behöver se till att höja levnadsstandarden.

Kvinnor i välfärdssektorn behöver välfärdsmiljarderna. De behöver arbetsmiljöåtgärder och även stärkt skydd på arbetsmarknaden. Och det är väl ingenting som Sverigedemokraterna har gjort sig kända för att lyfta fram.

Anf. 106 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Att pensionärer står utanför arbetsmarknaden är väl ganska naturligt. Det är knappast ett problem heller.

Man kan göra sig lite lustig över att det i det enskilda fallet bara blir så lite pengar per år. Men precis som jag var inne på i mitt anförande ska man se detta som ett långsiktigt sparande. Det gäller alla som ser detta som en del av sitt pensionssparande. Då måste man titta på detta över hela det verksamma yrkeslivet. Då får man en ränta-på-ränta-effekt, och den blir rätt påtaglig. Med helt normala antaganden om lön, om hur mycket man sparar av sin lön och om vilken avkastning som man kan uppnå blir denna skattehöjning sexsiffrig i kronor räknat.

Jag ska uppehålla mig lite mer vid inkomstklyftorna och fördelningsaspekterna. Det är vida känt och uppenbart att när Socialdemokraterna ser inkomstklyftor ser de en orättvisa. Och svaret på denna orättvisa är alltid att angripa dem som man betraktar som rika, det vill säga att bekämpa rikedom. Om alla är lika fattiga finns det ingen orättvisa, och då är samhället mycket rättvist. Jag tror att det är fel väg att gå och att det är bättre att bekämpa fattigdom än att bekämpa rikedom.

Jag ska vara konkret: Om man verkligen känner ett behov av att sätta dit dem som har ett lite större sparande, skulle man från Socialdemokraternas sida då kunna tänka sig en modell i fråga om investeringssparkontot och beskattningen av det där man exempelvis säger att de första 100 000 kronorna undantas från beskattning och att det blir skatt därutöver? Om man är ännu mer ambitiös kan man undanta en genomsnittlig årslön, så att alla unga hushåll och även äldre kan få möjlighet att bygga upp en buffert innan de beskattas. Kan det vara en väg framåt?

Anf. 107 HANNAH BERGSTEDT (S) replik:

Fru talman! Oscar Sjöstedt talar om enskilda fall. Men jag konstaterade i mitt tidigare anförande att det handlar om att det blir en ökning med mindre än 20 kronor per år för mer än hälften av dem som har detta sparande. Det säger en del om Oscar Sjöstedts kraftord i detta sammanhang.

Långsiktighet är att se till att folk har möjlighet att spara, Oscar Sjöstedt. Det gör man genom att satsa på att människor kommer i arbete. Det är det som den här regeringen gör genom ett reformutrymme på 40 miljarder. Vi vet nämligen att det absolut bästa sättet att se till att människor har förmåga att klara sig själva under hela livet, även under den tid som de är pensionärer, är att de faktiskt har möjlighet att arbeta. Just därför är det viktigt, som jag sa tidigare i mitt anförande, att alla som kan jobba också ska kunna jobba.

De mest kraftfulla signaler som skickas ut i detta betänkande är att Sverigedemokraterna inte passivt tänker stödja en moderatledd regering.

Men om vi ska tala om kraftfulla signaler konstaterar jag också att de signaler som vi ser från marknaden när det kommer till sparande, efter det att regeringen har presenterat sina förslag, är att antalet konton i just denna sparform ökar, alltså den som Sverigedemokraterna attackerar så hårt och kallar straffbeskattad. Menar Oscar Sjöstedt att människor inte själva har förstånd att förstå att detta är en usel sparform, eller är det faktiskt så att de har konstaterat att de kommer att kunna ha ett gott sparande även med en skattehöjning på 0,25 procent?

(Applåder)

Anf. 108 CECILIA WIDEGREN (M):

Fru talman! Regeringen går hårt åt kvinnliga småsparare. Med en skattekirurgisk precision fortsätter regeringen att gå emot Sveriges många småsparare – vårt lands folksparare. Regeringen vill inte att svenskar ska spara. På något annat sätt kan man väl inte uppfatta signalen från detta förslag, nämligen att man från och med årsskiftet ska öka beskattningen av långsiktigt sparande såsom investeringssparkonton och kapitalförsäkringar.

Fru talman! Detta är en riktigt dålig politik när det gäller dem som har möjlighet att ta ansvar genom att spara lite grann då och då. Det är i grunden helt rätt och helt förnuftigt att förbereda hushållsekonomin för kommande påfrestningar. Att ännu fler – det är nu drygt 2 miljoner småsparare – ska beskattas för att de gör rätt sänder helt fel signaler. I stället borde man stimulera ännu fler att göra ännu mer rätt.

Att man tar väldigt lätt på kritiken fick vi nu tydligt höra från talarstolen. Jag vet inte om det är *någon* förutom den tidigare riksdagsledamoten eller finansminister Magdalena Andersson som försvarar detta förslag. I övrigt torde det inte vara *någon*.

Detta sänder helt fel signaler, fru talman. Det riskerar att öka belåningen hos svenska hushåll. Ett av argumenten som framförs är att detta har positiva effekter på jämställdheten, och när det gäller det argumentet får regeringen verkligen ta i. All akademisk forskning visar nämligen att det i allmänhet är kvinnor som söker sparande med mindre risk, och dessa sparformer är anpassade just till dem som vill ha mindre risk.

De flesta av dessa sparare är helt vanliga småbarnsföräldrar. Det är yngre människor, 30–40 år, som anstränger sig lite grann. Det är inte alls som det beskrivs av den rödgröna regeringen, alltså att det är de förmögna männen – de välbeställda – som samlar i ladorna i denna typ av sparform. Det är inte alls så. Hela idén med de här sparformerna är nämligen att det ska vara låg risk. De ska vara enkla och lättbegripliga. De ska omfatta många och vara inkluderande.

Att ha långsiktiga, tydliga regler för sparandet är lika viktigt som att ha långsiktiga, tydliga spelregler för hur vi förhåller oss till varandra för att ha en stabil svensk framtid. Att gå in med inställningen att man ska låta straffbeskatta unga kvinnliga sparare och vanliga småbarnsfamiljer är rätt tufft i ett läge där det går bra för Sverige med tanke på den internationella högkonjunkturen. Vi menar att de rödgröna och Socialdemokraterna slår mot dem som anstränger sig lite grann – de som förbereder hushållsekonomin för påfrestningar i tuffare tider.

Internationella valutafonden, IMF, konstaterade nyligen att svenskar vill ha ordning och reda i finanserna. Svenskar gillar dessutom att spara och har ökat sitt sparande mer än något annat land i OECD efter finanskrisen. Det är tydligt viktiga och bra signaler, men vad skickar regeringen för signaler? Den säger ”Nej, nej, det här ska ni inte fortsätta med!”, i stället för att göra precis tvärtom och underlätta för fler att anstränga sig lite till.

Sparande inför framtiden är viktigt, fru talman. Sparande kräver stabila, långsiktiga och gynnsamma – attraktiva – skatteregler för att fler ska anstränga sig för att göra rätt. Vi avvisar därför regeringens planer på att göra detta. Alla skattehöjningar som direkt slår mot sparande, mot att anstränga sig eller mot att försöka bidra till att göra företagsklimatet något

bättre och starkare i Sverige är för oss dåliga skattehöjningar. Detta är ett uselt förslag, fru talman.

Långsiktighet och ordning och reda gäller spelreglerna i den svenska ekonomiska politiken, men det gäller självklart också i den del av ramverket som påverkar Sveriges finanser. Långsiktighet är det viktigt att ta hänsyn till, inte bara i politikens innehåll utan självklart också i dess arbetsformer. Vi känner därför stor oro när inte alla partier förhåller sig till riksdagens gemensamma regelverk – speciellt när det gäller budgetpraxis och det svenska finanspolitiska ramverket.

Detta ramverk har tjänat Sverige väl under lång tid. Det är väldigt lätt att glömma det. I en tid då internationell högkonjunktur gör att svensk exportindustri blomstrar är det lätt att glömma att det finanspolitiska ramverket kom till i en tid av tung finanspolitisk kris i Sverige, som är ett litet, exportberoende land och starkt beroende av sin omvärld. Nu tar man lätt på detta. Man gör avsteg från det och kallar det lätt praxis eller säger att man inte behöver förhålla sig till det.

Det är dock precis tvärtom. Det är i tider när det går bra för Sverige som vi ska verka för att göra det ännu bättre inför framtiden, då vi vet att det inte kommer att gå lika bra. Det är ju då, om någon gång, vi här inne har ett ansvar som folkvalda att se till att praxis, spelregler och förhållningssätt kring hur vi jobbar med svensk ekonomi är stabila, tydliga och långsiktiga. Detta ska inte svaja. Det ska vi inte tumma på.

Inga kortsiktiga politiska poänger kan gynna svensk ekonomi långsiktigt. Vi tjänar på att ta ett rejält ansvar, eftersom vi är ett litet och starkt exportberoende land som har enorma behov av att stå stabilt oavsett lågkonjunktur eller högkonjunktur.

(Applåder)

Anf. 109 HANNAH BERGSTEDT (S) replik:

Fru talman! Det var ett eldfängt anförande för kvinnors sparande! Jag kan väl bara konstatera att verkligheten redan har hunnit ikapp oron över att sparandet ska minska, med tanke på att sparandet ökade efter att regeringen hade presenterat sitt förslag.

Den här regeringen tror att det bästa sättet att försäkra sig om att människor har möjlighet att spara är att se till att de kan jobba, och arbetslösheten är verkligen något jag tycker förtjänar lite uppmärksamhet i kammaren. Med den här regeringen är 150 000 fler människor sysselsatta. Vi har den högsta sysselsättningen i EU i åldersgruppen 20–64 år, och vi har den lägsta ungdomsarbetslösheten på 13 år. Att människor har ett jobb att gå till innebär att de har en pension när de blir pensionärer i framtiden, och det innebär också att de har möjlighet till sparande.

Det är lite intressant att höra Cecilia Widegren engagera sig för kvinnor, för det är också så att de som inte har råd att spara på investeringssparkonto ofta är kvinnor. Det är det vi måste se till att finansiera. Vi måste förbättra förutsättningarna för dessa kvinnor att komma i arbete – och att fortsätta ha ett långt arbetsliv med hjälp av insatser i arbetsmiljöfrågor.

Man kan någonstans ändå fundera på vad man menar med småsparare. Hälften av alla sparare har mindre än 100 000 i sparade tillgångar, och det kan inte direkt sägas bli några större skattehöjningar med den fortsatt mycket gynnsamma sparareformen. Ska vi inte beskatta kapital alls? En del

Prot. 2017/18:39

29 november

Höjd beskattning av sparande på investeringsparkonto och i kapitalförsäkring

av anledningen till att vi har fått växande klyftor i Sverige är att vi har minskat beskattningen på kapital relativt arbete.

Anf. 110 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Man kan välja att se verkligheten som den är, eller så kan man välja ut vissa delar av verkligheten. Socialdemokraterna valde precis ut vissa delar.

Vi från Moderaterna och Alliansen ser att det tar alltför lång tid att komma in på arbetsmarknaden. Det tar över nio år för den som har utländsk härkomst. Unga människor står fortfarande utanför arbetsmarknaden eftersom de saknar tillräckliga betyg och kunskaper från grundskola och gymnasieskola. Den delen valde Socialdemokraterna att inte se. Det finns alltså fortsatt oerhört mycket att göra.

Nu skickar man signalen att den rödgröna regeringen och Socialdemokraterna vill komma åt den som anstränger sig lite grann och gör det lilla extra – som jobbar lite extra, vidareutbildar sig eller sparar. Det är en väldigt tydlig signal till i det här fallet småsparare. Många av dem är kvinnor. All forskning intygar att det är kvinnor som väljer den här typen av sparformer, som är enklare, lättare och har lägre risk. Detta vill nu den här regeringen, med skattekirurgisk precision, träffa – i väldigt breda grupper. Det är beklagansvärt, fru talman.

Det är lika beklagansvärt, fru talman, att regeringens partier – bland annat Socialdemokraterna – inte i alla lägen har stått upp för riksdagens ekonomisk- och finanspolitiska ramverk. Socialdemokraterna och det andra parti som ingår i regeringen har inte i alla lägen, när det har varit lite spännande, sett till att hålla fast vid det ekonomiskpolitiska ramverket – nu senast 2013.

Min fråga till riksdagsledamoten är därför: Kommer Socialdemokraterna att i alla lägen stå upp för det finanspolitiska ramverket och för praxis, från i dag och långt in i framtiden?

Anf. 111 HANNAH BERGSTEDT (S) replik:

Fru talman! Inledningsvis måste jag ställa mig frågan om det är så att Cecilia Widegren inte har koll på att det är män – inte kvinnor – som besitter den största delen av kapitalet.

Frågan är om man använder sig av kartan eller tittar på terrängen. När det gäller straff för att få människor i arbete kommer jag ihåg en regering som såg till att straffa dem som var arbetslösa med försämrade förutsättningar i försäkringssystemen.

Regeringen gjorde detta för att man trodde att det skulle leda till arbete. Vi kan väl konstatera, fru talman, att det inte var särskilt framgångsrikt.

Oppositionen tävlar i skattesänkningar. Jag förstår inte riktigt hur man ska få ihop detta med att göra de stora investeringar som krävs just för att fler ska komma i arbete. Det är nämligen så att vi vet att den som står långt från arbetsmarknaden behöver utbildning för att kunna ta de lediga jobben. Det behöver också svenska företag, som faktiskt efterfrågar personal. Detta innebär att vi behöver använda stora delar av vårt reformutrymme för att se till att människor kommer i arbete. Denna proposition är en del av finansieringen av det.

Cecilia Widegren känner oro för kvinnliga småsparare. Men om de har ett jobb att gå till kommer de att ha en bättre pension, och i slutändan kommer det också att innebära att de kan ha ett eget sparande. Om det är detta man bekymrar sig för är regeringens reformer för utbildning till jobb naturligtvis väldigt viktiga.

Anf. 112 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Det är mycket förvånansvärt att riksdagsledamoten Hannah Bergstedt inte å regeringens vägnar här i kammaren starkt och tydligt kan stå upp för det finanspolitiska ramverket. Det var min enda konkreta fråga till riksdagsledamoten.

Under alliansregeringens åtta år satte vi över 300 000 fler människor i arbete, trots en finanskris i Sverige under 2008 som gjorde att vi mötte tuffa utmaningar. Trots denna kris sysselsatte vi 300 000 fler.

Det är viktigt att det ska löna sig att anstränga sig lite grann. Det ska löna sig att spara, att jobba lite till och att vidareutbilda sig. Men i Socialdemokraternas Sverige blir nu sjuksköterskor och lärare höginkomsttagare. I Socialdemokraternas Sverige ska man beskatta småsparare ett par gånger om. Det handlar om ungefär 2 miljoner människor, som anstränger sig lite mer.

Vilka signaler sänder den sittande regeringen till dessa människor? De anstränger sig lite till, tar lite mer ansvar och förbereder hushållsekonomin för tuffare ansträngningar. De förbereder sig för att inte heller Sverige alltid kommer att befinna sig i en internationell högkonjunktur utan också kan hamna i en lågkonjunktur.

Om detta fick vi inget besked. På detta fick vi inget svar. Det mest tragiska av allt var att Socialdemokraterna valde att passa i den så oerhört viktiga frågan om långsiktigheten för Sveriges ekonomi och om vikten av att alla politiska partier står upp för det ekonomiska ramverket. Detta gäller såväl i opposition som i majoritet, men det är tydligt att det sviktar beroende på vilken ställning man befinner sig i. Det beklagar jag, fru talman.

(Applåder)

(forts. § 15)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

Prot. 2017/18:39
29 november

*Höjd beskattning av
sparande på invester-
ingssparkonto och i
kapitalförsäkring*

§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

CU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Punkt 1 (Anslag inom utgiftsområde 18)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)

Votering:

153 för utskottet

44 för res. 1

111 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 5 M, 20 MP, 5 C, 19 V, 1 KD, 1 -

För res. 1: 41 SD, 3 -

Avstod: 69 M, 12 C, 17 L, 13 KD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 5 MP, 5 C, 2 V, 2 L, 2 KD

Mikael Cederbratt, Åsa Coenraads och Lotta Olsson (alla M), Helena Lindahl och Solveig Zander (båda C) samt Jakob Forssmed (KD) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Bostadspolitiskt mål)

1. utskottet
2. res. 2 (V)

Votering:

274 för utskottet

19 för res. 2

15 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 74 M, 41 SD, 20 MP, 17 C, 17 L, 3 -

För res. 2: 19 V

Avstod: 14 KD, 1 -

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 5 MP, 5 C, 2 V, 2 L, 2 KD

Punkt 3 (Konsumentpolitiskt mål)

1. utskottet
2. res. 4 (M, C, L, KD)

Votering:

141 för utskottet

123 för res. 4

44 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 20 MP, 19 V

För res. 4: 74 M, 1 SD, 17 C, 17 L, 14 KD

Avstod: 40 SD, 4 -

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 5 MP, 5 C, 2 V, 2 L, 2 KD

Punkt 5 (Finansiering av och tillgång till geodata)

1. utskottet

2. res. 8 (SD)

Votering:

233 för utskottet

44 för res. 8

31 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 74 M, 20 MP, 17 C, 19 V, 1 -

För res. 8: 41 SD, 3 -

Avstod: 17 L, 14 KD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 5 MP, 5 C, 2 V, 2 L, 2 KD

Punkt 6 (Översyn av Lantmäteriet)

1. utskottet

2. res. 11 (M, C, L, KD)

Votering:

183 för utskottet

123 för res. 11

2 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 40 SD, 20 MP, 19 V, 2 -

För res. 11: 74 M, 1 SD, 17 C, 17 L, 14 KD

Avstod: 2 -

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 5 MP, 5 C, 2 V, 2 L, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Punkt 3 (Apanaget)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

288 för utskottet

19 för res. 1

1 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 74 M, 41 SD, 20 MP, 17 C, 16 L, 14 KD, 4 -

För res. 1: 19 V

Avstod: 1 L

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 5 MP, 5 C, 2 V, 2 L, 2 KD

Punkt 7 (Sieps uppdrag)

1. utskottet
2. res. 4 (SD)

Votering:

264 för utskottet

44 för res. 4

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 74 M, 20 MP, 17 C, 19 V, 17 L, 14 KD, 1 -

För res. 4: 41 SD, 3 -

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 5 MP, 5 C, 2 V, 2 L, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU15 Avgifter för prövningar enligt EU:s förordning om referensvärden

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU1 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Punkt 3 (Tullverkets befogenheter och verksamhet)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)

Votering:

156 för utskottet

44 för res. 2

108 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 20 MP, 19 V, 14 KD, 1 -

För res. 2: 41 SD, 3 -

Avstod: 74 M, 17 C, 17 L

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 5 MP, 5 C, 2 V, 2 L, 2 KD

Punkt 4 (Gemensamt uppdrag till Tullverket och Polismyndigheten i gränsbevakningen)

1. utskottet
2. res. 5 (M, C, L, KD)

Votering:

184 för utskottet

123 för res. 5

1 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 41 SD, 20 MP, 19 V, 2 -

För res. 5: 74 M, 17 C, 17 L, 14 KD, 1 -

Avstod: 1 -

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 5 MP, 5 C, 2 V, 2 L, 2 KD

**SkU3 Mervärdesskatt vid omsättning som avser fartyg samt deklara-
tionstidpunkt i vissa fall**

Punkt 1 (Mervärdesskatt vid omsättning som avser fartyg)

1. utskottet
2. res. (SD)

Votering:

264 för utskottet
44 för res.

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 74 M, 20 MP, 17 C, 19 V, 17 L, 14 KD, 1 -
För res.: 41 SD, 3 -
Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 5 MP, 5 C, 2 V, 2 L, 2 KD

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU4 Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen

Punkt 1 (Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)

Votering:

263 för utskottet
44 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 74 M, 19 MP, 17 C, 19 V, 17 L, 14 KD, 1 -
För res. 1: 41 SD, 3 -
Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 6 MP, 5 C, 2 V, 2 L, 2 KD

Punkt 2 (Konsekvensanalys av den nya fåmansföretagsdefinitionen)

1. utskottet
2. res. 2 (M, C, L, KD)

Votering:

144 för utskottet
164 för res. 2

41 frånvarande

Kammaren biföll res. 2.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 2 SD, 20 MP, 19 V, 1 -
För res. 2: 74 M, 39 SD, 17 C, 17 L, 14 KD, 3 -
Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 5 MP, 5 C, 2 V, 2 L, 2 KD

SkU5 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Kina

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anf. 113 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Det här är ett uselt förslag, sa ledamoten Widegren i slutet av sitt anförande, och jag kan bara hålla med. Jag tycker att det var ganska många bra argument som kom upp i det anförandet, och jag tror att vi är ganska eniga.

Det var väl ungefär så jag trodde att det skulle låta från Moderaternas håll, men det ändrar inte min hållning över huvud taget. Jag tycker helt enkelt inte att det resonemanget håller. Decemberöverenskommelsen lever kvar, om inte på papper så i vart fall i realiteten.

Vid inte mindre än tolv tillfällen – tolv, nota bene – under den här mandatperioden har vi i olika voteringar gett Moderaterna och Alliansen möjligheten att avsätta regeringen. Vid varje tillfälle har Moderaterna och deras kollegor backat.

Man är inte någon trovärdig opposition om man undviker att driva sin egen politik och gömmer sig bakom en 20 år gammal praxis. Hur väl rimmar detta med er nyvalde partiledares löfte eller uttalande om att driva sin politik ända in i kaklet, ordagrant? Det finns bara en förklaring: Ni är feiga.

Varför, varför, varför betraktar Moderaterna det som sin främsta uppgift att hjälpa regeringen att få igenom skadlig politik?

Anf. 114 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Alla skattehöjningar som slår emot den som anstränger sig, som jobbar lite extra, som sparar, investerar eller vidareutbildar sig, är skattehöjningar som Moderaterna och allianspartierna inte vill se. Vi kommer att göra allt för att se till att det blir en annan regering som driver en annan politik och får igenom en annan budget så att Sverige får växtkraft och kan jobba framåt igen.

Men grunden för oss och för stabiliteten är att vi också vet att Sverige är ett litet, starkt exportberoende land som är otroligt avhängigt av vad som sker i vår nära omvärld och omgivning – därav vikten av att kunna stå stabilt och långsiktigt och veta vad det är för spelregler som gäller i dag och i morgon och vad som gällde i går.

För oss är det finanspolitiska ramverket därför en avgörande budgetregel för hur vi ska förhålla oss för att vara med och stärka Sveriges finanser långsiktigt. För oss är det inte en spelregel att välja bort. Jag vet inte hur det var när Oscar Sjöstedt tog körkort, om han då valde att plocka undan några av de regler som gällde. Eller när man spelar sällskapsspel med barnen, ska man då välja några andra regler för stunden bara för att det gynnar en kortsiktigt?

Fru talman! Spelregler är till för att hållas och bära in i framtiden. Det här är en praxis som vi har att ta ansvar för och som har funnits i riksdagen sedan 1996. Vi kan ju ändra den, men då ska det vara åtta partier i rummet som sitter ned och förändrar denna praxis.

Dålig politik ska i papperskorgen. Dåliga regeringar ska självklart inte väljas om, utan vi ska byta regering och se till att få en alliansregering på plats. För detta krävs långsiktighet, kring politiken och spelreglerna såväl som kring hur vi förhåller oss till varandra i Sveriges högsta beslutande organ.

(Applåder)

Anf. 115 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! När det gäller det finanspolitiska ramverket är jag helt för att man tar beslut om budgeten vid ett och samma tillfälle – samtliga utgiftsramar, samtliga 27 utgiftsområden, samtliga intäkter i ett och samma beslut. Det är inte det jag ifrågasätter. Vi är överens i sakinnehållet; det är bara formerna vi inte är överens om.

Regeringen har valt att lägga fram det skadliga förslaget i en särskild proposition, det vill säga: Det kommer att voteras om den. Jag trodde att det skulle ske alldeles nyss, men det blir i stället rimligen i morgon. Det betyder att ni har all möjlighet i världen att trycka på den röda knappen. Jag antar att ni kommer att trycka på den gula knappen och avstå från att medverka i beslutet. Men ni har all möjlighet i världen att trycka på den röda nej-knappen och stoppa förslaget i morgon.

Den respons som jag fick alldeles nyss och får från andra alliansföreträdare är: Vi låter det passera. Vi kanske vinner nästa val, och då kan vi ta bort det. Den logiken håller inte. Då ska man ändra sparformen en tredje gång. Även om det är i rätt riktning spår det på osäkerheten som småspararna känner. Långsiktiga sparformer måste präglas av långsiktiga och förutsägbara spelregler. De ska inte ändras hela tiden.

Vi har suttit med. Jag satt själv i en parlamentarisk kommitté och diskuterade hela ramverket. Det är en jätteintressant fråga. Den tror jag inte att vi reder ut i ett två minuters replikskifte. Men min ingång i det är väldigt enkel. Sverige sticker ut i sammanhanget och är unikt med ett enormt starkt skydd för minoritetsregeringar. Det tycker jag är fel.

Det är regeringens uppgift att samla majoritet för sin politik och budgetpolitik för att försäkra sig om att de går igenom. Det är inte min eller Moderaternas uppgift.

Anf. 116 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Att Sverigedemokraterna står här i Sveriges högst beslutande organ och försöker ändra spelregler lite som det passar dem har vi varit med om förr. Senast var det 2013, då de tog lite kortsiktiga poänger och bröt ut saker och ting ur det stabila ekonomiska och finanspolitiska ramverket.

Jag tror inte att Sverigedemokraterna har något större intresse av att det ska vara långsiktighet och stabilitet i spelreglerna. Det ska såklart gynna dem vid varje enskilt tillfälle så att de kan spela lite grann med de olika formerna.

Vi är oerhört tydliga i sak. Detta är dålig politik. Vi är lika tydliga i form. Vi ska ha långsiktiga förhållningssätt att hantera Sveriges ekonomi. Den lilla ekonomin är oerhört beroende av vad som sker i den nära omvärlden, därav en stabilitet som håller även de dagar när det inte är blomstrande internationell högkonjunktur.

Kom ihåg att ramverket kom av att vi hade en tuff finanskris som gjorde att vi satte oss ned för att få det på plats! Måhända att vi då inte var åtta partier i Sveriges riksdag. Men vi som är invalda här i dag har alla ett ansvar att se till att förvalta en praxis och bära den inför framtiden.

Så viktig är Sveriges ekonomi långsiktigt. Så viktigt är det att vi har stabila långsiktiga spelregler som vi kan upprätthålla. Jag tycker vi var och en som ledamöter ska bära det ansvaret här och nu men också i morgon dag.

Prot. 2017/18:39
29 november

*Höjd beskattning av
sparande på invester-
ingsparkonto och i
kapitalförsäkring*

Det handlar inte om kortsiktiga politiska poänger eller att spela om och ändra spelplanen. Jag tycker att man varken ska göra det när man tar körkort eller spelar med sina barn, och framför allt inte när man ser till att försöka ha ordning och reda på statens finanser. Vi bär alla ett långsiktigt ansvar för det.

(Applåder)

Anf. 117 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Det här ärendet, om beskattningen på investeringssparkonto, är en del av budgetpropositionen. Vi satte ramarna förra veckan, och de klubbades i kammaren. Detta är en del av en inkomstsida som vi beslutar om. Det handlar om en modest skatthöjning på ISK-konton, investeringssparkonton. Det är en sparform som funnits några år och blivit väldigt populär.

Den har blivit det för att den har väldigt bra villkor. Det kommer den att fortsätta att ha även med de förändringar som görs och som beskrivs som väldigt drakoniska. De skulle öka belåningen hos hushållen och liknande, som vi har hört tidigare i debatten. Det är väldigt marginella förändringar som görs. För en normal sparare som har ett ISK-konto handlar det om någon tiokrona eller par tiokronor i månaden. Det är ofta mindre än vad som kan skilja om man har fonder som placering. Det kan vara större skillnad på avgiften på de fonderna än vad den här förändringen nu handlar om.

Man ska också veta att en sådan schablonbeskattning vi har på detta ersätter den kapitalvinstbeskattning som annars har funnits på aktier och fonder. Det är en annan form som har funnits. Särskilt när börsen går bra och statslåneräntan är så pass låg är den en väldigt gynnad sparandeform.

Fru talman! Detta handlar långt ifrån bara om frågan i sig. Det är också en större fråga om regelverket för hur beslut fattas i kammaren, att ha en samlad budgetprocess och att ha ett stabilt finanspolitiskt ramverk.

Det har ända sedan 1996 funnits en sådan överenskommelse. Skattefrågor ingår i budgetens första steg, i rambeslutet. Vi bestämmer inkomster och utgifter samtidigt. Inkomsterna ska över en konjunkturcykel vara större än utgifterna. Tidigare har vi haft ett överskottsmål om 1 procent. Vi sänker det från 2019 till en tredjedels procent. Om det är lågkonjunktur ska man kunna motivera att man inte når upp till överskottsmålet.

Vi ska inte ha en ordning där man i efterhand kan ta bort skatthöjningar och på det sättet få underskott i budgeten. Vi gillar sällan att höja skatten. Vi gör det för att det krävs finansiering för det som vi ska finansiera tillsammans. Om vi frångår vi den principen kommer vi snart i det här landet att ha strukturella underskott på samma sätt som vi hade under 90-talskrisen. Det inte något som Miljöpartiet vill att vi ska hamna i. Det finns ingen långsiktighet eller ekonomisk hållbarhet i det.

Anf. 118 MOMODOU JALLOW (V):

Fru talman! Den här frågan har diskuterats tidigare här i kammaren. Jag minns att för några veckor sedan stod min partiledare Jonas Sjöstedt i partiledardebatten och talade om ISK-konton. En sak som jag och många andra minns är en fråga som han fick av partiledaren för Centerpartiet, Annie Lööf, om sparkontot och hur det påverkar låginkomsttagare. Det svar som Jonas gav var fantastiskt bra. Jag vill därför uppmana er alla att

gå in och titta på svaret på Vänsterpartiets hemsida. För dem som inte har sett det kommer jag i mitt anförande att försöka förklara precis det Jonas var inne på. Det är viktigt att man förstår det, eftersom den debatten avslutades den dagen.

Fru talman! Jag ska börja med att referera den franska nationalekonomen Thomas Piketty från en artikel som publicerades den 21 november 2017. Han säger så här: Den skenande ojämlikheten i västvärlden är främst en effekt av ökande kapital, inte lön, hos de mest förmögna – detta då kapitaltillväxten är högre än den samhällsekonomiska tillväxten och reallöneutvecklingen under de senaste åren. De rikaste i det svenska samhället, precis som i de flesta andra länder, tjänar i dag främst sina förmögenheter genom fastigheter, arv och aktier, inte löner. Ett rättvist och progressivt skattesystem bör således beskatta det förra, det vill säga kapital, i större utsträckning än det senare, det vill säga lön.

Fru talman! Det är märkligt vilket liv det blev på högern och till exempel Svenskt Näringsliv på grund av en ytterst modest höjning av beskattning av kapital, en skattesmäll på hela 37 kronor för genomsnittsspararen. Den går till vår gemensamma statskassa.

Jag har dock aldrig hört dem gnälla över bankernas skamlösa förvaltningsavgifter, fondavgifter, courtage och depåavgifter, som inte ens kommer genomsnittsspararen till godo då det går rakt ner i bankirens egen ficka. Jag trodde att man i högern var intresserad av plånboksfrågor.

Fru talman! En annan person som fångar den rådande kapitalistiska logiken är nationalekonomen Stefan de Vylder i Svenska Dagbladet. De Vylder vänder sig emot den problemformulering som borgerligheten ofta använder sig av: att skattetrycket är för högt i Sverige. Han konstaterar att Sverige under 2000-talet har avskaffat en rad skatter, såsom arvsskatten, förmögenhetsskatten och fastighetsskatten. Det dessa hade gemensamt var att de beskattade tillgångar, inte arbete, och dessutom var starkt progressiva då de främst berörde relativt välbärgade grupper. De Vylder landar i slutsatsen att det visserligen är svårt att bli rik på arbete i Sverige på grund av de höga skatterna på förvärvsarbete men att det är gratis att vara rik i och med att all beskattning av tillgångar och förmögenheter är avskaffad.

Vänsterpartiet vill hellre återinföra arvsskatten, förmögenhetsskatten och fastighetsskatten, men tyvärr har vi inte kunnat få gehör för dessa förslag. Samtidigt sänker vi skatten för löntagare och pensionärer i detta budgetförslag. ISK-skatten kommer, till skillnad från vad borgarna påstår, att främst beröra de rika som använder sina tillgångar för att ackumulera ännu mer kapital.

Fru talman! I dag blev jag glad när jag läste Svenska Dagbladet. De rapporterar att fler har öppnat ISK-konton trots den aviserade skattehöjningen och att man inte ser några indikationer på att antalet kommer att minska. Det är glada nyheter, för det innebär mer pengar till statskassan för att bygga vår gemensamma välfärd.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 119 MATHIAS SUNDIN (L):

Fru talman! Jag ska fatta mig kort, för mina argument har tidigare framförts väl av mina alliansvänner här från talarstolen.

Prot. 2017/18:39
29 november

*Höjd beskattning av
sparande på investerings-
sparkonto och i
kapitalförsäkring*

Låt mig bara kort visa på vad detta handlar om. Vilket skattesystem vill vi ha, och vilket samhälle vill vi ha? Hur ska det fungera? I dag är svenskarna högt belånade. Det finns en oro som ofta tas upp på olika sätt, inte minst när vi nu ser bostadsmarknaden och den prisutveckling som sker där.

Frågan är: Vill vi att svenskarna ska låna mer pengar och spara mindre pengar, eller vill vi ha det tvärtom? Vill vi att de ska låna mindre och spara mer pengar medan vi, som Liberalerna vill, trappar ned på ränteavdraget? Jag vill ha det precis så: Man ska kunna jobba hårt, man ska kunna utbilda sig och man ska kunna spara pengar.

Då är det naturligtvis inte avgörande om vi höjer eller sänker den här skatten, men det är en del i den helhet som påverkar hur människor betar sig. Det är det skatter gör hela tiden, och det är det vi försöker uppnå med skatter. Det gäller miljöskatter, skatter på cigaretter och skatter på allting annat. Vi försöker påverka beteenden. Det handlar inte bara om att få in pengar till statens budget utan också om att påverka beteenden. Alla skatter påverkar mer eller mindre sådant. Det gäller även skatten på sparande. Om man höjer den kommer det naturligtvis att på längre sikt bli mindre sparande. Det är inte alls komplicerat, och man behöver inte ha gått någon nationalekonomisk utbildning för att förstå det.

Därför motsätter vi oss en höjning av denna skatt. I Liberalernas budget har vi till och med en skattesänkning vad gäller investeringssparkonton just för att det ska löna sig bättre att utbilda sig, löna sig bättre att jobba hårt och löna sig bättre att spara.

(Applåder)

Anf. 120 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Jag vill gå tillbaka till förra veckans debatt men även till den debatt som vi har haft i dag, där jag med emfas har försökt hävda att vår regering höjer skatter utan att tänka på konsekvenser. Det är mer regel än undantag att regeringen höjer en skatt, och om man hittar ett sätt att göra det så gör man det.

Sedan vi började debattera i dag har vår finansminister haft en lite lugn eftermiddag. Hon har kommit på en ny skatt: En utflyttningsskatt har hon kommit på att vi ska ha. Det är en skatt som ska betalas när man flyttar utomlands. Det betyder att man har infört, ändrat eller höjt 64 skatter under denna mandatperiod. Jag tycker att det visar att det inte är något undantag att regeringen hittar nya skatter, utan det är en regel. Man kan fundera på vems pengarna är.

Regeringen slår sig för bröstet och säger att vi har ett reformutrymme på 40 miljarder nästa år. I detta läge ger regeringen signaler om att man ska straffa dem som sparar. Den som försöker se till sin framtid och lägga undan lite grann är den som regeringen tycker gör fel. Hur ska vi annars tolka detta? Man har ett reformutrymme som är så här stort och väljer ändå att vidta en åtgärd som inte borde vara nödvändig.

Min fråga är därför: Vems är pengarna? I regeringens värld verkar pengarna vara en aldrig sinande brunn som det är möjligt att öka uttaget av. Ca 800 miljoner vill regeringen öka uttaget med i och med dagens förändring som vi nu debatterar – detta av de 40 miljarder som är ett reformutrymme.

Vi måste börja premiera människor som sparar och tar hand om sin framtid och inte öka skatten på dem som har möjligheten att spara. Vi anser att familjer som sparar långsiktigt ska ha stabila och gynnsamma skatte-regler. Såväl familjens trygghet och handlingsfrihet som samhällsekono-mins stabilitet gynnas av att hushållen har tillgång till egna sparmedel.

Investeringssparkontot är en viktig reform som ökar möjligheten för människor att på egen hand skapa ett långsiktigt sparande. Skillnaden mot konventionell beskattning är att medel på kontot beskattas löpande och oberoende av om värdet på papperen stiger eller sjunker. Den löpande be-skattningen måste därför vara förutsägbar på lång sikt för att man ska kunna fatta ett beslut som är välgrundat för framtiden.

Regeringens förslag om att nu genomföra ytterligare en höjning av skatten på sparande på investeringssparkonton visar på att sparare inte kan lita på vare sig riksdag eller regering när det gäller långsiktiga åtaganden. Intresset för sparande riskerar att minska när de grundläggande reglerna för detta långsiktiga och skattegynnade sparande urholkas gång på gång.

Vi i Alliansen har, i våra respektive budgetförslag, motsatt oss rege-ringens förslag om höjd beskattning på ett flertal skattebaser. Det nu aktu-ella förslaget om höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto är en av dessa skattebaser. Vi är starkt kritiska till skattehöjningen inte bara för att den slår mot dem som försöker spara, utan för att regeringen gör detta som en regel: Om man hittar en skatt så höjer man den. Det måste finnas en rimlighet i vår skattepolitik. Det måste finnas en rimlig möjlighet för människor att hänga med i varför vi höjer eller sänker en skatt. Det verkar som att det finns en automatik i Regeringskansliet som gör att man höjer de skatter som man hittar.

Jag tror inte på denna politik. Det ska löna sig att spara, och detta miss-gynnar tyvärr sparandet.
(Applåder)

Anf. 121 HANNAH BERGSTEDT (S) replik:

Fru talman! Det är rätt intressant att höra Kristdemokraterna raljera över att vi vill finansiera de reformer som vi lägger i budgeten. Man kan förstå att de har tillhört en regering som har valt att låna till skattesänk-ningar.

Jag har inte hunnit titta på finansministerns förslag, men jag gissar att flyttskatten handlar om att man vill täppa till ett hål när det handlar om människor som har haft tillgång till den välfärd som Sverige erbjuder och sedan undviker att vara med och betala för kalaset. Vad jag förstår är det en åtgärd som Skatteverket har efterfrågat.

Jag konstaterar att det är ganska mycket diskussion om skatt och skat-tenivåer i den här debatten, och jag måste ändå påpeka att skattekvoten, det vill säga andelen av bnp, kommer att vara 43,8 procent 2018. Det är en historiskt låg nivå jämfört med mitten av 70-talet. Genom vår pensionärs-skattesänkning sjunker den till 43,4 procent 2020.

På er låter det som att vi har slagit i taket för skattekvoten och att den skulle vara stigande. Jag tycker att lite saklighet vore klädsamt, särskilt eftersom Kristdemokraterna själva väljer att höja momsens med 15 miljard-er, som jag tror att det var.

Jag tycker att det är viktigt att ha storleksordningen klar för sig i den här debatten. Det här förslaget innebär en höjning med 37 kronor och

50 öre om året om man har så mycket som 50 000 kronor på investerings-
sparkontot. Kan verkligen Larry Söder med något slags värdighet i behåll
kalla det här för straffbeskattning?

Anf. 122 LARRY SÖDER (KD) replik:

Fru talman! Vi tycker givetvis att man ska finansiera de reformer man föreslår i sin budget. Problemet för regeringen är att den inte har några reformer. Man finansierar nutiden och inte framtiden. Det är det som är själva problematiken med er budget. Ni har inga reformer som kommer åt sjukvårdens långa köer och äldreboenden som inte finns. Ni kastar pengarna och hoppas att de hamnar rätt i stället för att göra det som ni borde göra: ta stora grepp och göra reformer.

Socialdemokraterna säger här i anförandet att skattekvoten är historiskt låg. Det är faktiskt inte sant. Under denna mandatperiod har skattekvoten ökat med 1 procent. När Alliansen lämnade över stafettpippen var den på 42,6 procent, och ni sa nu själva att den blir 43,8 procent. Jag håller med om att man ska hålla sig till de realistiska tal som finns och att man ska tala sanning. Skattekvoten är inte historiskt låg. Den har ökat under er period.

Man kan säga att ni ibland tycker att det är bättre att med berått mod höja skatten för att få in pengarna. Ni fattar beslutet i stället för medborgaren. Jag tror att det är bättre att medborgaren fattar beslutet. Där skiljer vi oss åt.

Anf. 123 HANNAH BERGSTEDT (S) replik:

Fru talman! Det är alltså inte att betrakta som straffbeskattning.

Ja, vad ska man säga om reformer för framtiden? Vad sägs om välfärds miljarderna? Vad sägs om utbildning för barn och unga? Vi har vänt en historiskt sett dålig utveckling i skolan. Resultaten har vänt under den här regeringen. Vad sägs om att investera i framtiden genom att satsa på dem som är arbetslösa så att de kan få en utbildning till jobb? Om inte det är framtidsreformer vet jag inte vad som är det.

Vi har i den här kammaren fått höra en del om praxis. Det kan låta lite kaxigt att fråga oss socialdemokrater om vi kommer att följa praxis när man så sent som i somras upprördes över de skatteförslag som regeringen tittade på så till den grad att man hotade att fälla regeringen. Om inte det är att fråga praxis vet jag inte vad som är det.

Jag är inte förvånad över om Sverigedemokraterna bryter regler. Det är väl snarare regel än undantag. Men det blir ändå intressant att höra hur allianspartierna nu tänker inför framtiden när det blir tydligt att de inte längre kan räkna med att de ska regera med ett passivt stöd av Sverigedemokraterna. Hur tänker Kristdemokraterna, om de nu kommer in i riksdagen och ingår i en framtida alliansregering, hantera en sådan här fråga? Det tror jag att väljarna gärna skulle ha ett svar på, Larry Söder.

Anf. 124 LARRY SÖDER (KD) replik:

Fru talman! Jag vill påminna Hannah Bergstedt om att jag över huvud taget inte har frågat Socialdemokraterna om hur de ska hantera praxis. Jag förutsätter nämligen att de inte kommer att följa praxis. Det var det som de talade om i Budgetprocesskommittén när de inte ville stärka skyddet för hur vi ska hantera ekonomin och budgeten utan tyckte att det är bra

som det är i dag – ett handslag som egentligen inte gäller något när det sedan bränner till. Man tycker att man kan göra som man vill. År 2013 är ett exempel på det, och jag tror att 2013 kommer att upprepas om Socialdemokraterna hamnar i en annan situation än där de är i dag. Jag tog inte upp praxis, för jag vet hur det kommer att se ut.

När det gäller välfärdsmiljarden undrar jag om Hannah Bergstedt tycker att det fungerar speciellt bra. År 2014 klarade 17 av landstingen av målen för köerna. Nu är det sju av dem som klarar av målen för köerna. 70 000 människor står i kö och får inte den vård som de faktiskt är berättigade till. Tycker Hannah Bergstedt att kömiljarden fungerar? Om inte borde man hitta reformer som gör att man faktiskt får det att fungera.

Det är det här jag menar – någonstans klickar det. Ni har inga reformer för framtiden. Ni har bara reformer för nutiden. Ni försöker att lappa och laga i stället för att göra det som svenska folket faktiskt vill ha: reformer för framtiden.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 30 november.)

§ 16 Internationell samverkan

Utrikesutskottets betänkande 2017/18:UU1
Utgiftsområde 5 Internationell samverkan (prop. 2017/18:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 125 SOFIA ARKELSTEN (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Moderaternas reservation. Dessutom har vi ett särskilt yttrande som beskriver vår inställning till den nuvarande regeringens budget. Moderaterna föreslår inte några ändringar i anslaget i det här ärendet, men vi har en annan inriktning på politiken.

Världen är mer oförutsägbar och osäker. Detta ställer krav på Sverige som internationell aktör och betonar vikten av fungerande internationell samverkan. Sverige ska vara en stark röst för fred, frihet och försoning. Vi ska främja demokrati, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling, och vi ska hävda internationell rätt och jämställdhet. Sammantaget är det nu viktigare än på många år. Syftet med vår politik är att omvandla förtryck till frihet, fattigdom till framsteg och resursslöseri till hållbar utveckling.

Utmaningarna är många och mycket svåra. Kriget i Syrien har lamslagt både regionen och det internationella samfundet. Flera länder i Mellanöstern faller samman med våld, krig och flyktingströmmar som följd. Turkiet blir alltmer auktoritärt. Rysslands illegala annektering av Krim och den ryska aggressionen mot Ukraina har i grunden skakat den europeiska säkerhetsordningen.

Nordkorea har eskalerat sitt kärnvapenprogram – inte minst gårdagens nyheter visar detta – och Kina visar tydliga tecken på att vilja spela en alltmer central roll globalt, ekonomiskt och militärt.

Prot. 2017/18:39
29 november

*Höjd beskattning av
sparande på investerings-
sparkonto och i
kapitalförsäkring*

*Internationell
samverkan*

Trumpadministrationen har signalerat en förändrad syn på hur USA ska agera internationellt och på den transatlantiska länken. Detta har stabiliserats något, men många frågetecken kvarstår. Storbritanniens beslut att lämna EU har också allvarligt påverkat vår utrikes- och säkerhetspolitiska struktur.

Fru talman! Det oroliga och oförutsägbara omvärldsläget gör internationell samverkan än viktigare. Sverige behöver en genomtänkt politik för att kunna hantera de komplexa utmaningarna. Vi måste själva kunna förebygga och hantera de kriser vi ställs inför och dessutom göra det i samverkan med andra. Sverige måste därför föra en mer aktiv utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik. Den måste mycket tydligare än i dag kopplas till och prioritera svenska intressen.

Genom EU har vi störst möjlighet att hantera många av våra framtidsutmaningar. Vi vill att Sverige och EU ska fortsätta verka för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i en alltmer globaliserad värld där värden som dessa ofta ifrågasätts.

Vi moderater välkomnar EU:s globala strategi. En sammanhållen vision för EU:s utrikesrelationer och en effektivare användning av EU:s resurser gör EU till en kraftfullare global aktör. Sverige ska driva på för att strategin nu ska få effekt och användas i praktiken.

Nato är också helt centralt för Europas säkerhet. Sverige ska fördjupa samarbetet med Nato och ta fram en färdplan för svenskt medlemskap. Det ger Sverige större möjligheter att ta ansvar för och påverka säkerhetsarbetet.

Fru talman! Vidare är det viktigt att Sverige fortsätter att stärka samarbetet och samhörigheten med våra nordiska och baltiska grannar. Här finns många vinster, bland annat ökad rörlighet och fortsatt integration mellan länderna. Gemensamma utmaningar som säkerhet och miljö kan lösas genom bättre samarbete i närområdet.

Förenta nationerna ska fortsätta vara en hörnsten i svensk utrikespolitik. Sverige ska fortsatt vara redo att delta med militära förmågor i fredsfrämjande insatser under ledning av FN, EU eller Nato.

Sveriges agenda och prioriteringar i FN:s säkerhetsråd ska fokusera på konfliktlösning, mänskliga rättigheter och resolution 1325. Samtidigt måste regeringen i FN-arbetet ställa krav och driva på frågan om reformer av FN-systemet för att komma till rätta med byråkrati, korruption och ineffektivitet.

Med tanke på de senaste årens ökade oro i vårt närområde måste regeringen prioritera EU-arbetet mer. Vi menar att det inte finns något motsatsförhållande mellan att driva en aktiv EU-politik och att arbeta i säkerhetsrådet.

Fru talman! Runt om i världen lever människor i diktaturer och under auktoritärt förtryck. De våldsamma och akuta humanitära kriserna runt om i världen uppmärksammas möjligen mer, men Sverige måste fortsätta att stödja demokratiska krafter i länder som Kuba, Venezuela och Vitryssland.

Sverige ska slå vakt om jämställdhet, SRHR – sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter – och kvinnors rättigheter. Detsamma gäller hbtq-personers rättigheter varhelst de ifrågasätts.

Klimat- och resursfrågor blir i allt högre utsträckning också säkerhetsfrågor. Kampen om resurser riskerar att leda till konflikter och flyktingströmmar. Sverige ska fortsatt vara ledande i det internationella klimatarbetet och arbeta för ett effektivare resursutnyttjande. Kostnadseffektiva klimatåtgärder i andra länder, klimatsäkrat bistånd, ökad sammanlänkning av energinäten i Europa och fortsatt främjande och utveckling av förnybara energikällor är viktiga åtgärder som måste prioriteras.

Individens rätt till frihet, människans okränkbarhet och tron på potentialen för var och en att utvecklas och växa utifrån sina förutsättningar är centrala för vår politik. Därför är alla människors lika värde fundamentalt. Yttrande- och religionsfrihet är grunden för ett öppet och fritt samhälle. Internet och tekniken skapar enorma möjligheter, inte minst som ett verktyg för yttrandefriheten, men fel använt kan det innebära intrång och begränsningar och användas för repression.

Den personliga integriteten och den enskildes rättigheter måste värnas. Vi vill att Sverige ska vara en ledande aktör för såväl friheten som säkerheten på nätet.

Sverige ska i internationella sammanhang arbeta för att värna utsatta minoriteter. Sverige ska också fortsätta att bekämpa all form av diskriminering.

(Applåder)

Anf. 126 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Internationell samverkan och att ha goda relationer med omvärlden anser vi är mycket viktigt. Vi behöver kunna visa upp en bild av vårt land som en seriös och trovärdig samarbetspartner och att vi är ett land som är värt att investera i eller besöka men också ett land som deltar i insatser och forskning för en fredligare värld.

Vi vill arbeta för att Sverige ska handla, samarbeta och upprätthålla goda relationer med alla demokratiska och fredliga nationer och stater i världen. När problem blir globala behövs en global plattform för att bekämpa dem genom internationellt samarbete. Särskilt viktigt är detta då det är fråga om miljöhot, väpnade konflikter eller internationellt organiserad brottslighet och terrorism. Internationellt samarbete är också viktigt för att hitta gemensamma plattformar för att försvara demokrati samt mänskliga fri- och rättigheter.

Vi sverigedemokrater betraktar oss i fallande ordning som en del av en nordisk, en europeisk, en västerländsk och en global gemenskap. I linje med detta vill vi särskilt arbeta för att stärka den nordiska identiteten samt bredda och fördjupa det nordiska samarbetet. Våra länder har mycket gemensamt, och det nordiska samarbetet är väl inarbetat sedan lång tid. Tillsammans utgör vi världens tolfte största ekonomi, och våra länder är på många områden och i många sammanhang världsledande.

De nordiska länderna delar gemensamma värderingar och ett gemensamt kulturarv, men även de gemensamma dragen i de nordiska språken är en hörnsten i den gemenskap som binder de nordiska länderna samman. Därför vill vi anslå extra medel om 10 miljoner kronor för att bättra på den internordiska språkförståelsen och stötta insatser för kulturellt utbyte.

Utskottet konstaterar vikten av att värna om ett starkt, öppet och värdegrundsbaserat nordiskt samarbete och att samarbetets betydelse kommer

att bli alltmer aktuell när Sverige tar över ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2018 och samtidigt har samordningsansvar i N5 och NB8. Tidigare år har man också betonat att det nordiska samarbetet på många sätt är unikt vid en internationell jämförelse och att det är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat.

Jag tycker därför att det är tråkigt att man inte är beredd att tillstyrka en förändring för att satsa på just språkförståelsen och stötta insatser för kulturellt utbyte.

Fru talman! I vår anslagsmotion till utgiftsområde 5 har vi även valt att göra en extra satsning på Svenska institutet där vi, i likhet med föregående år, anslår 10 miljoner extra. Som alla vet har Svenska institutet till uppgift att skapa förtroende för Sverige och svenska kompetenser och lägga grunden för långsiktiga relationer mellan Sverige och omvärlden. Detta gör man genom möten, nätverksbyggande och dialog med omvärlden, vilket underlättar för företag, universitet, kulturinstitutioner, kommuner och andra som är beroende av Sveriges attraktionskraft.

Svenska institutet tillhandahåller genom sitt ledarskapsprogram utbildning för utländska medborgare, och det finns i dag ett nätverk av stipendiater som genomgått utbildning där. Många av stipendiaterna har eller kommer att få viktiga poster och funktioner i sina hemländer, inom både näringslivet och det offentliga, till exempel inom diplomatkåren.

För att ta vara på detta nätverk av stipendiater som studerat på Svenska institutets ledarskapsprogram och utnyttja det mer effektivt vill vi att Svenska institutet tar fram en handlingsplan för detta, ur både diplomatisk synpunkt och handelssynpunkt.

Utskottet konstaterar i betänkandet att institutet har fått en del uppdrag, men jag kan inte se att vårt förslag om handlingsplan bemöts på ett adekvat sätt. För när vi föreslår en handlingsplan inbegriper den mycket mer för att på ett ordentligt sätt kunna ta vara på nätverket.

Vidare vill vi även se att Svenska institutet tar fram en kommunikationsplan och väljer fem till tio länder som man satsar mer på. Tyvärr kan vi konstatera att utskottet anser att inga ytterligare åtgärder, utöver regeringens, är nödvändiga.

Herr talman! Till skillnad från övriga partier har vi valt att lyfta in anslaget för internationella insatser i utgiftsområde 5 från utgiftsområde 6. Detta är givetvis bara en budgetteknisk sak, men jag vill ändå passa på att nämna något om detta.

Sedan FN:s tillkomst har Sverige deltagit i många av organisationens fredsbevarande insatser, allt som allt uppgående till 120 internationella uppdrag i 60 länder. Under senare år har Sverige dock nästan helt valt bort att delta i FN-ledda fredsbevarande insatser och i stället givit företräde åt EU- eller Nato-ledda insatser. FN har synbarligen valts bort som konflikt-hanterare av diverse svenska regeringar, vilket vi beklagar.

Vi ser FN som det primära samarbetsorganet för att hantera konflikter och värna fred och säkerhet. En grundläggande förutsättning för internationella insatser ska vara ett tydligt mandat från FN:s säkerhetsråd. Sverige bör efter förmåga, när vi finner starka motiv därtill, aktivt delta i insatser inom ramen för FN och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa samt verka för att stärka dessa organisationers kapacitet.

Det är också av vikt att insatserna har tydliga mål och en genomtänkt strategi för att insatsen ska kunna bidra till fred och stabilitet. Internationella insatser får dock inte leda till att vårt eget lands fortbestånd sätts på spel. Därför bör extra medel tillskjutas Försvarmakten som kompensation för de ekonomiska konsekvenserna av internationella insatser.

I det nya anslaget om 991 miljoner kronor, som vi föreslår i utgiftsområde 5, har vi finansierat för de svenska internationella insatserna i bland annat Mali och norra Irak. Insatsen i Mali är just ledd av FN, och vi är positiva till den. Vi har också ställt oss bakom insatsen i norra Irak, även om den inte bedrivs i FN:s regi.

Däremot har vi inte tagit höjd för Afghanistaninsatsen, eftersom vi inte stöder Sveriges deltagande i den. Jag tänker inte gå in i någon debatt om dessa insatser då vi återkommer till de två sistnämnda den 15 december i samband med att riksdagen ska fatta beslut om dem.

Herr talman! Då ramen för utgiftsområdet redan är beslutad och vi har föreslagit utökad ram deltar vi inte i beslutet i punkt 1 utan har i stället lagt ett särskilt yttrande till betänkandet.

Jag vill avslutningsvis yrka bifall till SD:s reservation 2 i betänkandet.

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).

Anf. 127 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Riksdagen beslutade den 22 november ramarna för statsbudgetens utgiftsområden, även för utgiftsområde 5 Internationell samverkan, som vi nu behandlar. Av reservationen från detta beslutstillfälle framgår Centerpartiets samlade budgetförslag och vår hållning i dessa delar. Detta är alltså ett betänkande där vi inte tar ställning till utgiftsområdet vid beslutstillfället utan avstår.

Utrikesutskottet konstaterar dock att det mål som gäller för detta utgiftsområde är brett. Därmed krävs tydliga delmål för att riksdagen ska kunna följa upp resultatet. Riksdagens uttalade mål är att säkerställa svenska intressen i förbindelse med andra länder.

För Sverige som litet och öppet land är det viktigt att vara en tydligare väktare av en normdriven världsordning. Om detta tror jag att vi kan vara överens. FN och EU är centrala organ i detta arbete, men det finns fler.

Regeringen säger sig ha varit pådrivande för att bevara och även stärka den europeiska säkerhetsordningen. Vi får anta att det handlar om stöd till OSSE i olika former. Men hur stärkt säkerhetsordningen är återstår att visa. Resultat går inte att följa upp.

Förra veckan besökte jag Georgien. Jag följde EUMM, som Sverige stöder, och såg samtidigt hur en smygande annektering pågår. Det är inte i enlighet med den europeiska säkerhetsordningen. Ryssland vill inte lämna Georgiens territorium.

I Ukraina pågår kriget. Ryssland vill inte lämna Ukrainas territorium.

Europarådet är ett organ som har skapats för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstat på vår kontinent för att ta om hand FN:s mänskliga rättigheter och göra dem till våra.

Hela denna organisations grundläggande värden utsätts nu för en tydlig attack från Ryssland. Ryssland utsätter Europarådets medlemmar för utpressning för att säkerställa att den ordning som har gällt får ett slut. Att

Ryssland får möjlighet att med ekonomiska medel kidnappa en organisation som har till syfte att upprätthålla våra värderingar är djupt allvarligt. Om detta händer hotas hela denna grund på vår kontinent.

Herr talman! Fara finns att nästa angreppspunkt blir Europadomstolen. Det handlar om att underminera den ordning vi kom överens om post andra världskriget genom att destabilisera, riva upp och förstöra de strukturer som vi har enats om. Detta pågår för fullt just nu. Efter följer Turkiet med samma upplägg: att försöka rasera.

Hotet att dra in resurser gör att många länder känner oro och riskerar att böja sig. Jag hoppas att Sverige inte blir ett av dessa länder. Turkiet, Azerbajdzjan med flera kommer att ta rygg på Ryssland om Ryssland får igenom sin modell för att kidnappa europeiska strukturer.

Regeringen måste bygga ett skydd, också inom EU, för det som pågår. Det handlar om att förebygga nya konflikter och nya övergrepp mot den gällande säkerhetsordningen i vårt Europa. Om detta skulle jag kunna tala länge i denna kammare, herr talman, och jag förväntar mig att regeringen och andra kommer att agera kraftfullt för att hindra det som ser ut att pågå och som följer av det som hände i Georgien och Ukraina och som på nytt kan komma att splittra vår kontinent.

Herr talman! Centerpartiet och många andra har konstaterat att regeringen har presenterat en valbudget som innehåller mycket till många. Budskapet är allt till alla.

Anslaget till freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet utökades för innevarande år med 26 miljoner. Resultatuppföljningen är svår att hitta om man läser budgetpropositionen. För 2018 föreslås en ytterligare höjning med 40 miljoner. Vilka insatser som avses framgår inte tydligt. Det handlar om konferens, möten och diverse annat, men det finns inga delmål som gör det möjligt att följa upp och se om resultat av freds- och säkerhetsfrämjande insatser uppnås. På två år handlar det om en ökning av anslaget med 66 miljoner kronor.

Detsamma kan sägas om den kraftiga ökningen av anslaget till forskning om säkerhetspolitik och nedrustning. Här finns inte heller några delmål eller möjligheter att följa upp resultat.

Vi konstaterar att trots ökningen 2017 mäktade regeringen inte med att klarlägga och klargöra konsekvenserna av en svensk ja-röst till kärnvapenförbudet i somras – långt mindre konsekvenserna för Sverige om vi skulle tillträda konventionen. Det fanns uppenbart resurser för att klarlägga och utreda i de utökningar som hade gjorts för innevarande år, men trots detta gjordes det inte.

Vad gäller instituten understryker vi att om regeringen vill göra dem till opinionsbildande för regeringens politik hotas deras oberoende profil, och det är något man måste vara mycket varsam med.

Mot denna bakgrund har vi avvisat många förslag i budgeten. Vi saknar delmål och resultatuppföljning, och vi ser kraftiga utökningar. Men, herr talman, som en följd av att vår budget som helhet föll den 22 november hänvisar jag till det särskilda yttrandet.

Anf. 128 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Herr talman! Jag har egentligen ingen fråga till Kerstin Lundgren. Jag vill bara ta detta tillfälle i akt, eftersom hon nämnde Georgien.

Jag var i Georgien för tre veckor sedan, och Kerstin Lundgren var där i förra veckan. Det har hänt saker sedan dess. I dag nåddes jag av beskedet att president Putin i går beslutade att införliva de truppformationer som finns på de ockuperade områdena i det ryska militärkommandot.

Jag vill egentligen bara ta tillfället i akt att här i Sveriges riksdags kammar starkt fördöma detta. Precis som Kerstin Lundgren talade om är detta ännu ett steg i en annektering av dessa områden. Jag vill starkt fördöma det ryska tilltaget.

Anf. 129 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Ja, så är det. Det är uppenbart att den militära närvaron är kraftfull och att avskiljningen av Georgiens territorium är tydlig.

Alla försök från den georgiska regeringen att sträcka ut handen till utbrytarregionerna i landet, till exempel försöka ge särskilt stöd för det abchaziska språket, leder till ännu mer slutna gränser och ännu mer avskiljningspolitik från den ryska sidan.

Att den ryska sidan är där och styr är entydigt, speciellt i Sydossetien. Vi vet att den så kallade ledningen för Sydossetien med jämna mellanrum söker kontakt med Kreml för att få det fullständiga resultat man önskar, nämligen en anslutning till Ryssland. Det är detta som pågår.

Den säkerhetsordning vi har måste vi vara tydliga med att upprätthålla. Denna typ av agerande måste möta ett kraftfullt språk, inte eftergifter på nytt när Ryssland trycker på den finansieringsknapp som de försöker använda i olika sammanhang.

Anf. 130 YASMINE POSIO NILSSON (V):

Herr talman! Vänsterpartiet vill se en rättvis och jämlik värld där alla människor har samma möjligheter och frihet att leva de liv de vill.

Vi vill se en värld där människor kan leva i frihet från fattigdom, orättvisor, våld och rasism, frihet till våra kroppar och till vår kärlek och frihet att se alla världens barn växa upp i trygghet och få den kunskap och det stöd de behöver för att bli det bästa som just dessa barn kan bli.

Vi vill att alla världens människor ska kunna känna frihet till ett arbetsliv där vi förverkligar oss själva, inte slits ut, och där vi får en god lön som räcker till ett gott liv och pension.

Varje människas frihet hänger samman med alla människors frihet, med ett samhälle som tillåter och gör den möjlig. Det är i rättvisa och jämlika samhällen som människors frihet växer sig som starkast. Vänsterpartiet arbetar för att skapa ett samhälle för alla, inte bara några få.

Hinder för att uppnå detta är de krig, konflikter, miljöproblem och ökande inkomstskillnader som finns och som riskerar att brisera runt om i världen. Då om någon gång behövs starka intentioner med den internationella samverkan, och detta syns tydligt i många delar av budgeten för detta område.

Det behövs även en stark utvecklingspolitik. Men detta kommer vi att debattera senare i utgiftsområde 7, så det lyfter jag inte upp här.

Däremot vill jag gärna lyfta fram några delar som bidrar till att stärka arbetet för fred, säkerhet och konfliktförebyggande.

Det första är den feministiska utrikespolitiken, som fortsätter att göra tydliga avtryck. Vi kan se att Sverige har bidragit till att stärka kvinnors

deltagande i FN-ledda samtal om Syrien, att det svenska kvinnliga medlingsnätverket har bidragit till fredssträngningar i Burundi och Afghanistan och att länder som Kanada, Tjeckien, Irak och Sudan har utvecklat eller börjat utveckla handlingsplaner för kvinnor, fred och säkerhet.

Sverige bidrog 2016 till att OECD anslöt sig till de humanitära organisationernas Call to action on protection from gender-based violence in emergencies.

Sverige har också med kvinnor i sina operationer utomlands, och antalet kvinnor har ökat. I förhållande till antalet män har dock andelen kvinnor tyvärr minskat, visserligen bara med 1 procent, men det gäller att se till att det inte blir en trend. Vi ska ju inte bara tala om jämställdhet och kvinnors delaktighet utan även göra det i praktiken. Det sänder viktiga signaler till omvärlden när vi på plats har kvinnor som deltar i konfliktlösning och fredsbevarande insatser.

Det andra område som jag vill lyfta fram är nedrustning och icke-spridning. Vänsterpartiet ser positivt på att det tillsattes en nedrustningsambasadör 2016 och att vi deltog i förhandlingarna om ett kärnvapenförbud. Vapen är inte svaret till fred. Nu gäller det för oss att gå vidare i detta arbete. Än i dag lider människor av de kärnvapen som användes i Japan, och med tanke på att kärnvapnen blivit ännu effektivare kan vi förstå vilka oerhörda konsekvenser de skulle få om de användes.

Vänsterpartiet ställer sig bakom FN-konventionen om förbud mot kärnvapen och ser fram emot att debattera denna fråga när undersökningen har tagits fram. Att vissa ser det som ett hinder för Natomedlemskap ser vi bara som en extra bonus. Vi i Vänsterpartiet ser inga fördelar med ett medlemskap i Nato och vill även att vi avslutar det världlandsavtal som Sverige har med Nato. En av de viktigaste anledningarna är att ett medlemskap skulle avsluta vår tradition av militär alliansfrihet, som gagnat Sverige så väl genom tiderna. Vi har därför ett särskilt yttrande till betänkandet när det gäller samarbete med Nato.

Ett tredje område är det som Vänsterpartiet lyfte upp i en motion för något år sedan. Vi ville som ett led i att öka säkerheten och minska risken för konflikter att Svenska institutet skulle främja en demokratisk utveckling i Ryssland. Detta har till vissa delar tillmötesgått genom stipendier till studenter och forskare från Ryssland, olika evenemangs- och samverkansprojekt och en digital ryskspråkig kommunikationsplattform.

Även Sida har projekt i Ryssland, bland annat med fackföreningar, vilket har lett till att fler arbetare vänt sig till fackföreningsrörelsen, med hbtq-organisationer, för att dessa över huvud taget ska kunna bedriva verksamhet, och med offentliga verksamheter för att stärka deras kapacitet. Vi vet att det är svårare och svårare att vara normbrytande i Ryssland, och då är det viktigt med fortsatt stöd till civila organisationer.

Sett till allt detta är det bra att i budgeten dessutom kunna läsa att i synnerhet mellanfolkliga kontakter med Ryssland ska främjas för att stärka säkerhetsläget kring Östersjön.

Herr talman! Vänsterpartiet vill se en rättvis och jämlik värld där alla människor har samma möjligheter och frihet att leva de liv de vill. För detta behövs starka intentioner med den internationella samverkan.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande UU1.

Anf. 131 BIRGITTA OHLSSON (L):

Herr talman! Det kanske inte är i utrikesutskottets betänkande 2017/18:UU1 om finansiering av fältet internationell samverkan som de stora, skarpa, tydliga och ideologiska skillnaderna i svensk utrikespolitik ligger.

Nuerna vill samtliga fyra oppositionspartier i Alliansen att Sverige ska bli medlem i försvarsalliansen Nato, något som vi i Liberalerna har drivit sedan 1990-talet.

Det handlar om att Liberalerna vill lägga om svensk biståndspolitik helt och göra demokrati till ett överordnat politiskt mål och fasa ut allt bilateralt bistånd till diktatorer. Inte en enda biståndskrona ska gå rakt ned i förtryckarnas fickor. Vi lever nu i en värld där demokratin har backat för elfte året i rad. Då måste stödet till fria val, till det fria ordet och till den fria människan öka.

Det handlar också om att Liberalerna, som Sveriges mest EU-vänliga parti och som enda svenskt parti, vågar förespråka att Europeiska unionen går mot en federation. Vi behöver ge EU mer överstatliga muskler på områden som klimatpolitik, miljöpolitik, asylpolitik, terrorism och brottsbekämpning och våga driva frågan om en europeisk koldioxidskatt. Vi behöver också slå fast att EU är den viktigaste utrikespolitiska arenan för Sverige.

Men alla dessa utrikespolitiska fält, oavsett om de rör Nato, bistånd eller EU, kommer det att bli tillfälle att diskutera och debattera i denna kammare i december och till våren.

Som sagt är det inte på detta politiska fält som det finns en stor ideologisk utrikespolitisk stridslinje.

För att kommentera det som betänkandet faktiskt rör, det vill säga finansieringen av internationell samverkan, kan jag säga att vi från Liberalerna ligger strax under regeringens anslag till utgiftsområde 5. Vi lägger sammanlagt 12 miljoner mindre än regeringen på detta fält. Det beror främst på att vi tycker att exempelvis forskning om nedrustning ska rymmas inom de befintliga utgiftsramarna. Detta och mer framkommer i Liberalernas särskilda yttrande i detta betänkande.

Anf. 132 SOFIA DAMM (KD):

Herr talman! För Kristdemokraterna är det centralt att utrikespolitiken är värdebaserad. Sverige ska stå upp för och försvara universella värden såsom mänskliga fri- och rättigheter, demokrati och rättsstatens principer för att stärka fred, frihet och utveckling. Sveriges utrikespolitik ska vara ett uttryck för att vi alla har ett ansvar för varandra.

I dag debatterar vi hur mycket utrikespolitiken får kosta och vilken inriktning den ska ha. Vilka prioriteringar ska göras? Budgetområdet Internationell samverkan är viktigt, inte minst i en orolig tid och i en orolig värld. Samverkan är ledordet för att kunna förebygga, hantera och lösa konflikter.

Herr talman! Sverige ska vara en aktiv aktör inom olika internationella samverkansorgan, från det nordiska till det globala. Sverige måste bidra aktivt till att dessa samarbeten fungerar så effektivt och resultatriktat som möjligt. Listan över oro och förödelse i vår omvärld kan dessvärre göras lång. Det är ett omvärldsläge som ställer höga krav på den internationella samverkan.

De internationella organ som vi samverkar inom måste leverera, likaså de organisationer som har till uppgift att analysera skeenden och utveckla metoder. En stor del av medlen från utgiftsområde 5, Internationell samverkan, går just till de obligatoriska avgifterna i internationella organisationer som också är arenor för vår utrikes- och säkerhetspolitik. Den stora merparten av uttaxeringen sker till FN och en stor del till fredsbevarande operationer. I storleksordning är det sedan avgifter till Nordiska ministerrådet som tas från anslaget. Området är som sagt brett, och jag kommer i detta anförande bara att ha möjlighet att göra några nedslag i ett par av budgetposterna för att framföra Kristdemokraternas syn på internationell samverkan.

Låt mig börja i vår absoluta närhet – det nordiska samarbetet. Det är ett samarbete som är centralt på så många sätt. Vi vill dock se ett effektivt och fokuserat samarbete inom områden där vi tillsammans kan göra verklig skillnad. Samverkan i Norden bör därför fokusera på försvars- och säkerhetspolitiska utmaningar samt på att lösa de gränshinder som försvårar för den fria rörligheten och integrationen mellan våra länder. Integrationen mellan våra medborgare rullar på, men takten kommer att avgöras av hur villiga våra nationella regeringar är att hjälpa till att undanröja de gränshinder som fortfarande finns. Bara på det sättet kan fler medborgare och företag ta del av de positiva effekter som följer av en fortsatt integration. Tillsättandet av ett gränshinderråd var ett viktigt steg för att främja den fria rörligheten inom Norden för människor och företag. Det är ett arbete som vi kristdemokrater menar måste intensifieras.

Regeringen motiverar sin höjning av anslaget till det nordiska samarbetet med att Sverige nästa år är ordförande i Nordiska ministerrådet. Detta kan säkert få en del kostnader att skena. Men vi kristdemokrater menar att vi måste bli ännu bättre på att prioritera och effektivisera också det nordiska samarbetet. Vänskapliga sammankomster i all ära, men det bör också tas i beaktande att våra länder i dag möts på långt fler internationella arenor än då samarbetet en gång initierades. Vad jag menar är att relationer byggs i en rad andra sammanhang än vid delegationsresor och i nordiska projekt.

Herr talman! Jag ska ta ett färskt exempel. När omröstningen om var EU:s läkemedelsmyndighet EMA ska ligga när den lämnar London fanns det inte tillstymmelse till samverkan mellan Danmark och Sverige. Det fanns inte heller någon förståelse från den svenska regeringen för att en röst på Köpenhamn, när det egna förslaget Stockholm hade fallit, hade gynnat Öresundsregionen. Detta är samverkansbrister som inte mer medel till det nordiska samarbetet kan kompensera. Låt oss fokusera på att arbeta framgångsrikt tillsammans också när det inte är finansierat från anslaget med namnet *Norden*.

Herr talman! Jag ska nu övergå till anslaget 1:4 *Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet*. Det är viktigt att detta anslag nu kraftigt höjs. Det är viktigt att svenska medborgare och personer med hemvist i Sverige får tillräckligt med råd och stöd av UD och utlandsmyndigheterna när de har råkat illa ut utomlands eller befinner sig i krisdrabbade områden. Tyvärr är antalet ärenden fortsatt stort. Terrorattentat och andra kriser i vår omvärld gör att UD och utlandsmyndigheterna måste finnas där för utsatta svenskar och måste förbättra sin krishantering.

Det finns tyvärr alltför många exempel på svenskar som utan en korrekt juridisk prövning eller rättegång sitter fängslade runt om i världen. Den av många ansedda metoden tyst diplomati fungerar i vissa fall men långt ifrån i alla. Därför måste Sverige agera också inom EU-kretsen med andra medel. Dawit Isaak är ett sådant fall. Fikru Maru är ett annat fall. Han fastnade 2010 i tullen vid en av sina resor till Etiopien. Etiopiens rättssystem menar att Maru har försökt smuggla in sjukvårdsmaterial för sitt sjukhus räkning. Efter detta har Fikru Maru misstänkts för bland annat mutbrott, vilket han dock nu är helt friad från. Detta till trots sitter han fortfarande frihetsberövad, då han nu är misstänkt för terrorbrott. Både människorättsaktivister och oppositionspolitiker i landet ifrågasätter den bild som har förmedlats om detta.

Ett annat fall rör den svenske bokhandlaren och förläggaren Gui Minh-hai som fördes bort från sitt semesterhus i Thailand i oktober 2015. Var Gui befinner sig i dag vet vi inte.

I Kristdemokraternas reservation betonar vi därför att UD måste öka sina ansträngningar när det gäller stödet till frihetsberövade svenskar. Därmed yrkar jag bifall till reservation 3.

Denna budgetpost innehåller också viktiga insatser när det gäller bortförda eller kvarhållna barn i utlandet och för specifika insatser i enskilda konsulerärenden avseende barnnäktenskap och tvångsäktenskap. Kristdemokraterna har länge förespråkat att den brittiska modellen Forced Marriage Unit, som finns inom det brittiska utrikesdepartementet, utvecklas också på UD.

Också Norge har ett mycket aktivt arbete när det gäller just utlandsärenden. Bland annat har de ett välutvecklat system där särskilda rådgivare i frågor om tvångsäktenskap har placerats vid ett antal norska utlandsmyndigheter. Här har Sverige en förbättringspotential.

Herr talman! Avslutningsvis har vi kristdemokrater i vårt särskilda yttrande klargjort att vi hade velat se en annorlunda fördelning av medel inom utgiftsområdet Internationell samverkan. Vi menar att det är centralt att Sverige i en tid som präglas av en stor internationell oro ska kunna ställa ännu mer svensk personal till förfogande för fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet inom ramen för Nato, FN, EU och OSSE. Det måste också finnas flexibilitet och utrymme att omprioritera för att kunna möta nya och förändrade behov. Därför föreslår Kristdemokraterna ett ökat anslag för freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet. Vi anser som nämnts att samarbetet med de nordiska grannländerna och även med länderna kring Östersjön bör kunna bedrivas på ett mer kostnadseffektivt sätt än i dag. Vi anser att det i en tid då världen är mer orolig än på länge inte är en rimlig prioritering att anslaget till Svenska institutet fortsätter att växa.

Herr talman! Med dessa förändringar anser vi att Sverige bättre hade kunnat möta de utmaningar som världen står inför i dag.

Anf. 133 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr talman! Det utgiftsområde vi nu debatterar omfattar frågor som gäller Sveriges förhållande till och överenskommelser med andra stater och internationella organisationer. Inom utgiftsområdet finns två myndigheter: Inspektionen för strategiska produkter samt Svenska institutet.

Utrikes- och säkerhetspolitiken möter varje dag utmaningar från omvärlden som ställer allt större krav på analys, forskning, dialog och påverkansarbete för att säkra svenska och europeiska intressen. Mot bakgrund av det allvarliga världsläget stärker regeringen insatserna för att utrikespolitiken och diplomatin på allvar ska kunna utgöra den främsta försvarslinjen. Även vår regelbaserade säkerhetsordning utmanas, och som militärt alliansfritt land har Sverige ett vitalt intresse av att värna den regelbaserade säkerhetsordningen.

Instrumenten stärks för konfliktförebyggande, förtroendeskapande, krishantering och nedrustning i Europa och globalt. Sverige ska vara en solidarisk bidragsgivare till såväl civil och militär krishantering som fredsfrämjande insatser. Vårt deltagande i krishantering ger stöd till den multilaterala världsordningen med FN som kärna, vilket även stärker vår nationella säkerhet. I den här budgeten tillförs därför medel till fredsbyggande, civil krishantering och konfliktförebyggande.

Gränsen mellan militära operationer och annan statsunderstödd verksamhet som syftar till att påverka samhällen suddas alltmer ut och medför att demokratiska grundvalar utmanas. Behovet av riskreducerande och förtroendeskapande åtgärder har därför ökat. Hotet från cyberattacker är allvarligt och medför såväl säkerhetspolitiska konsekvenser som att det fria internet står under tryck. Därför stärker regeringen i budgeten åtgärderna för motståndskraft mot bland annat desinformation inom dessa områden.

Fördjupat samarbete med andra länder och organisationer är en viktig del av den svenska säkerhetspolitiska linjen. Sverige fördjupar den utrikes- och säkerhetspolitiska relationen med bland annat våra nordiska och baltiska grannar. I en tid när också de globala utmaningarna är större än på mycket länge är behovet av ett välfungerande säkerhetsråd i FN av ökande vikt för att effektivt svara upp mot de utmaningar världen står inför, och Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet under 2017 och 2018 måste därför förvaltas väl. Det är en viktig möjlighet till svenskt aktörskap.

Herr talman! Regeringens feministiska utrikespolitik ska fortsatt bedrivas med oförminskad kraft och genomsyra alla områden och forum inom utrikes- och säkerhetspolitiken. När det demokratiska utrymmet minskar och mänskliga rättigheter ifrågasätts i ökande grad är det extra viktigt att Sverige står upp för global jämställdhet, allas lika värde samt kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

Kvinnors fulla och lika deltagande i konfliktförebyggande, krishantering, konfliktlösning och fredsbyggande bidrar i hög grad till internationell fred och säkerhet. Forskning visar bland annat att kvinnors deltagande bidrar till att fredsavtal sluts och att freden blir mer hållbar. Under 2018 prioriteras därför kvinnor som aktörer i fredsarbetet, kvinnors och flickors aktörskap och ekonomiska egenmakt, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt friheter från alla former av våld och förtryck.

De obligatoriska avgifterna till internationella organisationer är den stora budgetposten i det utgiftsområde vi just nu debatterar. Det är det som möjliggör ett genomslag för Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik och för vårt samlade internationella engagemang. Sverige ska fortsätta vara en ansvarsfull medlem av alla dessa internationella organisationer genom att fortsatt betala uttaxeringar till fullo och i rätt tid. Merparten av uttaxeringen sker till FN, som inte minst genom regeringens förstärkta FN-politik är helt central för svensk utrikespolitik.

FN är dock även viktig för en rad andra politikområden och departement. FN som förvaltare av en global regelbaserad multilateral världsordning är en central arena för Sveriges arbete för internationell fred och säkerhet. Sverige ska arbeta för ökad transparens, representativitet och effektivitet i säkerhetsrådet, liksom vi gör i FN-systemet i stort och i alla andra multilaterala organisationer där vi finns representerade. Regeringen har också beredskap att agera i nya frågor som kan komma att behandlas i rådet.

Herr talman! Jag vill peka på några av de budgetposter som finns i det här utgiftsområdet. Jag vill peka på några av de satsningar som görs inom utgiftsområdet, inte i första hand utifrån mängden pengar utan utifrån vilka verksamheter som är viktiga för framtiden.

Under 2017 etablerades kunskapscentrumet The European Center of Excellence for Countering Hybrid Threats i Helsingfors. Det är öppet för Natos medlemsländer. Regeringen anser att det ligger i Sveriges intresse att stödja centrumet och spela en aktiv roll i dess uppbyggnad, och Sverige tecknade därför i april ett samförståndsavtal om att ingå som deltagare i centrumets verksamhet. Från och med 2018 förutsätter deltagande i verksamheten en årlig avgift, och bedömningen är att den för Sveriges del kommer att uppgå till 1 miljon kronor.

När det gäller fred och säkerhet föreslås att anslaget ökar med 40 miljoner kronor från 2018 för en satsning på fred och säkerhet, konfliktförebyggande, säkerhets- och fredsfrämjande insatser, förtroendeskapande och rustningskontroll, kvinnor som fredsaktörer samt säkerhetsanalys och dialog.

För åren 2018–2020 föreslås anslaget för forskning och andra insatser för bland annat internationella förhandlingsprocesser för nedrustning och icke-spridning ökas med 9 miljoner kronor. För år 2021 är förslaget att det ska öka med 4 ½ miljon kronor. Anslaget får användas för utgifter för forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning – däribland relevant verksamhet vid Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, och Utrikespolitiska institutet samt statsbidrag till de projekt som svenska och utländska organisationer och institut genomför på området.

Avslutningsvis, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande.

(Applåder)

Anf. 134 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Det går ju inte att ha en debatt utan ett enda replikskifte! Därför begärde jag replik när jag hörde Kenneth G Forslund tala om vikten av alliansfrihet.

I mitt anförande – som Kenneth G Forslund inte hade möjlighet att lyssna till, herr talman – tog jag upp frågan om alliansfria östliga länder. Jag nämnde Georgien, som är alliansfritt, och jag nämnde Ukraina, som är alliansfritt. I båda fallen äts ländernas territorier upp av vår stora granne Ryssland, som inte bryr sig om normer och inte bryr sig om den säkerhetsordning vi har varit överens om i Europa. Den alliansfria rösten, herr talman, önskar sig medlemskap i Nato. De önskar sig en tydlig säkerhet från demokratier.

Vad är problemet för Socialdemokraterna och Kenneth G Forslund när det gäller att bygga säkerhet tillsammans med andra demokratier för att vara tydlig mot vår stora granne Ryssland?

Anf. 135 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Tack, Kerstin Lundgren, för repliken!

Det är alldeles riktigt som Kerstin Lundgren säger – Georgien och Ukraina är i dag alliansfria. I deras fall rör det sig om en ofrivillig alliansfrihet. Georgien förespeglades ett medlemskapsperspektiv i Nato, men detta har inte infriats. Vad gäller Ukraina måste det tolkas som att även detta land har önskemål om att gå med i Nato.

Detta är en ofrivillig alliansfrihet. Denna alliansfrihet ska också ses i ljuset av det geografiska läge och den historia som dessa båda länder har, som är ett annat geografiskt läge och ett annat historiskt ursprung än vad Sverige har.

Jag tror att varje land i Europa och i Atlantpaktens – alltså Natos – verksamhetsområde självt och utifrån sina egna nationella bevakelsegrunder måste ta ställning till om man vill vara med i Nato eller inte.

För svensk del är Socialdemokraternas uppfattning att det inte är aktuellt att gå med i Nato. Artikel 5 i Nato om de, som vi uppfattar det, automatiska försvarsgarantierna är ett hinder. Faktumet att den strategiska planeringen i Nato utgår från vissa staters innehav av kärnvapen är ett annat hinder.

Avslutningsvis, herr talman, kan man när man lyssnar på Kerstin Lundgren frestas att tro att demokrati skulle vara ett inträdeskriterium för att bli medlem i Nato. Så är det ju tyvärr inte. Det är en delvis tveksam skara som är medlemmar av geopolitiska skäl, inte för att dessa länder är demokratiskt kvalificerade.

Anf. 136 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag tror att Kenneth G Forslund gör det enkelt för sig när han talar om Sveriges säkerhetspolitiska situation. Sveriges säkerhetspolitiska situation är inte i denna del skild från den situation som gäller för våra baltiska grannar, för våra grannar på den södra sidan av Östersjön eller för övriga Norden. Vi är en del av den miljö som vi befinner oss i, med Ryssland som en stor och aggressiv granne.

Ingenting pekar på att Ryssland vill kliva in i den ordning som har gällt sedan andra världskriget och efter Helsingforsöverenskommelserna när det gäller att inte med militära medel ändra gränser igen på den europeiska kontinenten. Ryssland ändrar gränser och är berett att gå in och destabilisera.

Förutsättningen för att säkra detta är att man bygger ett gemensamt skydd och att man bygger en tydlighet. I den delen saknar Socialdemokraterna ett svar. Det enda ni hänvisar till är att det finns ett automatiskt skydd. Men det är ju den delen, säkerhetsgarantin, som är den yttersta försäkring.

Jag utgår från att Kenneth G Forslund själv har någon form av försäkring mot brand eller annat hemma. Om något händer är en sådan bra att ha. Vad är felet med att ha en sådan när vi pratar om Sveriges, svenska folkets och vårt systems säkerhet? Där blir Kenneth G Forslund svaret skyldig, herr talman.

Anf. 137 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Givet det geografiska läget och den historia som de tre baltiska staterna bär på som tidigare sovjetrepubliker tycker jag att det är förståeligt, självklart och till och med önskvärt att de är med i Nato. Kom ihåg att Socialdemokraterna i Sverige vid den tid då det var aktuellt med ansökan om medlemskap i Nato för de tre baltiska staterna var för detta, eftersom vi tyckte att det var relevant i deras fall.

Att Sverige skulle gå med i Nato, utifrån sin historiska och geografiska position, är däremot en annan sak. Där delar jag inte Kerstin Lundgrens åsikt.

Kerstin Lundgren framför också det ganska vanliga brandförsäkringsargumentet – att vi ska teckna försäkringen innan det börjar brinna. Det är ju en enkel retorik, men jag är tyvärr inte alldeles övertygad om att Nato kommer att vara så snabbt – trots allt – med att komma till undsättning. Det är tyvärr också så att det finns stora tvivel inom Nato vad gäller detta.

Avslutningsvis måste jag säga, herr talman, att jag har både brandförsäkring och annan försäkring på bostaden hemma i Kungälv, och jag litar tyvärr mer på mitt eget försäkringsbolag än vad jag skulle lita på Nato.

Anf. 138 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Herr talman! Nu på morgonen vaknade vi till nyheten att Nordkorea har skjutit upp ytterligare en ballistisk missil – en missil som landade i Japans ekonomiska zon och som sägs kunna bära kärnvapen hela vägen bort till USA.

Mina vänner! Vi lever i en väldigt orolig och farlig värld i dag. Den amerikanske presidenten har en fäbless för att svara via Twitter.

Mina vänner! Vi behöver en säkerhetsordning som är lugn och trygg. Det är oroligt i världen i dag. Vi ser hur Ryssland har gått över gränser med militära medel – hur man har gått in i Georgien, hur man bedriver krig i Ukraina och hur man har annekterat Krim. Det är ett sätt att åsidosätta den internationella säkerhetsordningen.

Visst ska vi ägna oss åt demokratiskapande arbete, som vi gör genom denna budget med exempelvis Svenska institutet och deras viktiga demokratiprojekt med Ryssland. Men vi måste också mycket tydligt markera att man inte får träda över gränserna i den internationella säkerhetsordningen – annars har vi anarki i världen.

Herr talman! Ingen människa är en ö, hel och fullständig i sig själv – så diktade den engelske renässansmannen John Donne för snart 400 år sedan. Det är ord som är lika sanna i dag som då.

Lika lite som vi människor kan betraktas som isolerade öar, strikt skiljbara från varandra, kan våra nationer det. Detta ser vi bevis på varje dag, inte minst i en tid som präglas alltmer av gränsöverskridande, globala hot och utmaningar.

En sådan utmaning är flyktingsituationen. Fler än 65 miljoner människor befinner sig på flykt i dagens värld, vilket ställer stora krav på våra länder att bidra med humanitärt bistånd, med en human flyktingpolitik och med långsiktiga ansträngningar för att adressera konflikter och andra orsaker till att människor drivs på flykt.

En annan utmaning är klimatförändringarna. Vi ser redan i dag att många människor tvingas lämna sina hem på grund av torka, översvämningar eller konflikter som delvis har drivits fram av ett förändrat klimat.

Och vi vet att detta mönster bara kommer att förvärras om vi inte gemensamt åstadkommer stora utsläppsminskningar på kort tid.

En tredje utmaning är världshaven. Alltför länge har haven närapå setts som ett ingenmansland. Vi har smutsat ned dem och fiskat ut dem bortom hållbarhetens gräns. Vi har inte tagit vårt ansvar för ett ekosystem som faktiskt är livsnödvändigt för alla människors överlevnad. I dag är situationen för haven kritisk – förmågan att ta upp koldioxid ur atmosfären har mattats av, och fiskbestånden är i allvarlig kris.

Vi kommer inte undan att vi sitter ihop med varandra och att vi är beroende av varandra på de mest grundläggande sätt – för vårt ekonomiska välbefinnande, för våra kulturella impulser och inte minst för fred och säkerhet.

När vår tids stora utmaningar är alltmer gränsöverskridande behöver vi också samverka alltmer för att hantera dem. Det är precis det som vi hanterar här i dag, herr talman, med utgiftsområde 5 Internationell samverkan. Det är inte en jättestor del av Sveriges totala budget, men det är en oerhört viktig del. Den är personaltät, och den är oerhört viktig för att arbeta för internationell fred och säkerhet.

De bidrag Sverige lämnar, ekonomiskt och personellt, till internationella organisationer, till freds- och säkerhetsfrämjande, till nordiskt samarbete och mycket annat handlar inte om något annat än vår vilja att göra världen till en säkrare, mer fredlig och bättre plats.

Att vi faktiskt bidrar till det har jag sett med mina egna ögon, inte minst på ett av de områden som ligger mig allra närmast om hjärtat: fredsbyggande. Till exempel i Somalia har svåra, långdragna konflikter lämnat djupa sår i landet. En hel generation somalier har vuxit upp i krig och konflikt, och många har drivits på flykt. En rad försök till medling och förhandling har gjorts för att skapa fred, men varaktiga resultat har ofta uteblivit.

Det finns också positiva exempel på små öar av hopp i en ocean av lidande, och vi måste ta fasta på dem. Genom Sveriges stöd till lokala utbildningsprojekt för dialog och förhandling har vi sett det fantastiska hur parter i konflikt, som sett sina byar och hem brännas ned, som tillgripit vapen mot varandra och som suttit fast i hämndens onda cirkel, har kommit samman och börjat tala med varandra och till slut lagt ned sina vapen.

Med förtroendeskapande riktade insatser som Sverige har stött har vi sett negativa spiraler brytas i Somalia och i andra länder. Det är inget enkelt arbete. Det kräver tid, tillit och långsiktighet. Många gånger når man kanske inte det resultat som man hade önskat så snabbt som man ville, men jag har sett att en positiv förändring kan ske. Därför är våra ansträngningar så otroligt viktiga, och därför tycker jag att vi ska vara stolta över de insatser som Sverige gör på det här området.

Herr talman! Sveriges arbete för internationell samverkan har stor betydelse i det säkerhetspolitiskt allvarliga läge som vi befinner oss i. För oss miljöpartister är utgångspunkten självklar. Vi måste jobba med en rad olika säkerhetspolitiska instrument för att främja svensk och internationell säkerhet. Diplomati, dialog och utvecklingsarbete är omistligt.

Vi behöver också röra oss bortom ett ensidigt fokus på traditionell säkerhetspolitik, som kretsar kring de externa militära hoten och de som startar möter till att framhålla den breda och mänskliga säkerheten. Om vi inte gör det kan vi inte på allvar möta den bild av säkerhetsrisker som vi i dag

konfronteras med. Och vi behöver lägga större vikt vid förebyggande åtgärder. Det gäller det allmänna, långsiktiga arbetet som främjas genom ett kraftfullt bistånd generellt men också specifika åtgärder, som regeringens initiativ att integrera klimat i Sveriges biståndsstrategier. Sådant är också på sikt och indirekt fredsfrämjande.

Sverige ska fortsätta att stå upp för och verka för starka globala regelverk med starka, transparenta och multilaterala institutioner, och vi ska aktivt ta del i fredsfrämjande internationella insatser. FN, EU och OSSE är hörnstenar i den säkerhetsbyggande politiken. Dessa institutioner måste vi fortsätta att stärka. Ingen av institutionerna är perfekt, långt ifrån det, men reformarbetet måste fortsätta.

Det här är oerhört viktigt: FN är fredens nav i världen och måste få vara det. Vi måste kunna samlas under FN. Det är det enda multilaterala organ där alla stater finns representerade. Här gör Sverige ett oerhört viktigt arbete, dels genom sitt stöd till FN generellt genom det reformarbete som Sverige har arbetat med under lång tid, dels i form av den plats som vi nu har i säkerhetsrådet, där vi konkret och tydligt kan gå in och påverka att fred, kvinnor och säkerhet hänger ihop och att man följer resolution 1325 och tittar på klimatskapande åtgärder.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 30 november.)

§ 17 Genomförande av ändringar i dricksvattendirektivet

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18:MJU7
Genomförande av ändringar i dricksvattendirektivet (prop. 2017/18:25)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 30 november.)

§ 18 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 28 november

2017/18:231 Tullens arbete

av *Edward Riedl* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2017/18:232 Dödfödda barn

av *Jenny Petersson* (M)
till socialminister *Annika Strandhäll* (S)

Prot. 2017/18:39
29 november

*Internationell
samverkan*

§ 19 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 28 november

2017/18:340 Statliga myndigheter som konkurrerar med privata aktörer

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2017/18:341 Åtgärder för ökat valdeltagande bland utlandssvenskar

av *Tina Acketoft* (L)

till kultur- och demokratiminister *Alice Bah Kuhnke* (MP)

2017/18:342 Sänkta antagningskrav till polisutbildningen

av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:343 Svensk fiskenäring

av *Per-Arne Håkansson* (S)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

§ 20 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 28 november

2017/18:319 Skolforskningsinstitutets verksamhet

av *Betty Malmberg* (M)

till utbildningsminister *Gustav Fridolin* (MP)

§ 21 Kammaren åtskildes kl. 17.54.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 6 anf. 26 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 7 anf. 62 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 11 anf. 94 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 16 anf. 126 (delvis) och

av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 2 Anmälan om faktapromemoria	3
§ 3 Anmälan om granskningsrapport	3
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 5 Ärenden för bordläggning.....	3
§ 6 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	4
Civilutskottets betänkande 2017/18:CU1	4
Anf. 1 CAROLINE SZYBER (KD)	4
Anf. 2 MATS GREEN (M)	7
Anf. 3 ROGER HEDLUND (SD)	9
Anf. 4 OLA JOHANSSON (C)	11
Anf. 5 NOOSHI DADGOSTAR (V).....	14
Anf. 6 MATS GREEN (M) replik.....	17
Anf. 7 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	18
Anf. 8 MATS GREEN (M) replik.....	18
Anf. 9 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	19
Anf. 10 OLA JOHANSSON (C) replik.....	19
Anf. 11 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	20
Anf. 12 OLA JOHANSSON (C) replik.....	21
Anf. 13 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	21
Anf. 14 ROBERT HANNAH (L).....	22
Anf. 15 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	25
Anf. 16 ROBERT HANNAH (L) replik.....	25
Anf. 17 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	26
Anf. 18 ROBERT HANNAH (L) replik.....	26
Anf. 19 JOHAN LÖFSTRAND (S)	27
Anf. 20 MATS GREEN (M) replik	30
Anf. 21 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	31
Anf. 22 MATS GREEN (M) replik.....	31
Anf. 23 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	32
Anf. 24 OLA JOHANSSON (C) replik.....	32
Anf. 25 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	33
Anf. 26 OLA JOHANSSON (C) replik.....	33
Anf. 27 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	34
Anf. 28 CAROLINE SZYBER (KD) replik.....	35
Anf. 29 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	35
Anf. 30 CAROLINE SZYBER (KD) replik.....	36
Anf. 31 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	36
Anf. 32 ROBERT HANNAH (L) replik.....	37
Anf. 33 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	38
Anf. 34 ROBERT HANNAH (L) replik.....	38
Anf. 35 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	39
Anf. 36 EMMA HULT (MP)	39
Anf. 37 MATS GREEN (M) replik.....	42
Anf. 38 EMMA HULT (MP) replik	43
Anf. 39 MATS GREEN (M) replik.....	43

Anf. 40 EMMA HULT (MP) replik	44
Anf. 41 ROBERT HANNAH (L) replik	45
Anf. 42 EMMA HULT (MP) replik	45
Anf. 43 ROBERT HANNAH (L) replik	46
Anf. 44 EMMA HULT (MP) replik	46
Anf. 45 LARS BECKMAN (M)	47
Anf. 46 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	49
Anf. 47 HAMZA DEMIR (V)	50
Anf. 48 EVA SONIDSSON (S)	51
Anf. 49 LARS BECKMAN (M) replik	52
Anf. 50 EVA SONIDSSON (S) replik	53
Anf. 51 LARS BECKMAN (M) replik	53
Anf. 52 EVA SONIDSSON (S) replik	54
(Beslut fattades under § 14.)	54
§ 7 Rikets styrelse	54
Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU1	54
Anf. 53 BEATRICE ASK (M)	54
Anf. 54 JONAS MILLARD (SD)	56
Anf. 55 PER-INGVAR JOHNSSON (C)	58
Anf. 56 MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	59
Anf. 57 TINA ACKETOFT (L)	61
Anf. 58 TUVE SKÅNBERG (KD)	62
Anf. 59 HANS EKSTRÖM (S)	64
Anf. 60 BEATRICE ASK (M) replik	66
Anf. 61 HANS EKSTRÖM (S) replik	66
Anf. 62 BEATRICE ASK (M) replik	66
Anf. 63 HANS EKSTRÖM (S) replik	67
Anf. 64 TUVE SKÅNBERG (KD) replik	68
Anf. 65 HANS EKSTRÖM (S) replik	68
Anf. 66 AGNETA BÖRJESSON (MP)	68
Anf. 67 FREDRIK ERIKSSON (SD)	70
(Beslut fattades under § 14.)	70
§ 8 Avgifter för provningar enligt EU:s förordning om referensvärden	71
Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU15	71
(Beslut fattades under § 14.)	71
§ 9 Skatt, tull och exekution	71
Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU1	71
Anf. 68 PER ÅSLING (C)	71
Anf. 69 CECILIA WIDEGREN (M)	73
Anf. 70 DAVID LÅNG (SD)	74
Anf. 71 MATHIAS SUNDIN (L)	76
Anf. 72 LARRY SÖDER (KD)	78
Anf. 73 JÖRGEN HELLMAN (S)	79
Anf. 74 CECILIA WIDEGREN (M) replik	81
Anf. 75 JÖRGEN HELLMAN (S) replik	81
Anf. 76 CECILIA WIDEGREN (M) replik	81
Anf. 77 JÖRGEN HELLMAN (S) replik	82
Anf. 78 RASMUS LING (MP)	82
Anf. 79 MOMODOU JALLOW (V)	83

(Beslut fattades under § 14.).....	84	Prot. 2017/18:39
§ 10 Mervärdesskatt vid omsättning som avser fartyg samt deklarationstidpunkt i vissa fall.....	85	29 november
Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU3	85	-----
Anf. 80 OLLE FELTEN (SD).....	85	
Anf. 81 ANNA JOHANSSON (S).....	86	
Anf. 82 OLLE FELTEN (SD) replik.....	87	
Anf. 83 ANNA JOHANSSON (S) replik.....	87	
Anf. 84 OLLE FELTEN (SD) replik.....	88	
Anf. 85 ANNA JOHANSSON (S) replik.....	88	
Anf. 86 STAFFAN DANIELSSON (C).....	88	
(Beslut fattades under § 14.).....	89	
§ 11 Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen	89	
Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU4	89	
Anf. 87 JÖRGEN WARBORN (M).....	89	
Anf. 88 OLLE FELTEN (SD).....	90	
Anf. 89 STAFFAN DANIELSSON (C).....	92	
Anf. 90 LARRY SÖDER (KD).....	93	
Anf. 91 JAMAL EL-HAJ (S).....	94	
Anf. 92 JÖRGEN WARBORN (M) replik.....	95	
Anf. 93 JAMAL EL-HAJ (S) replik.....	96	
Anf. 94 JÖRGEN WARBORN (M) replik.....	96	
Anf. 95 JAMAL EL-HAJ (S) replik.....	97	
Anf. 96 RASMUS LING (MP).....	97	
Anf. 97 JÖRGEN WARBORN (M) replik.....	97	
Anf. 98 RASMUS LING (MP) replik	98	
Anf. 99 JÖRGEN WARBORN (M) replik.....	98	
Anf. 100 RASMUS LING (MP) replik	99	
(Beslut fattades under § 14.).....	99	
§ 12 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Kina.....	99	
Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU5	99	
(Beslut fattades under § 14.).....	99	
§ 13 Höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring	99	
Skatteutskottets betänkande 2017/18: SkU6	99	
Anf. 101 OSCAR SJÖSTEDT (SD).....	99	
Anf. 102 PER ÅSLING (C).....	101	
Anf. 103 HANNAH BERGSTEDT (S).....	102	
Anf. 104 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	103	
Anf. 105 HANNAH BERGSTEDT (S) replik.....	104	
Anf. 106 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	105	
Anf. 107 HANNAH BERGSTEDT (S) replik.....	105	
Anf. 108 CECILIA WIDEGREN (M).....	106	
Anf. 109 HANNAH BERGSTEDT (S) replik.....	107	
Anf. 110 CECILIA WIDEGREN (M) replik.....	108	
Anf. 111 HANNAH BERGSTEDT (S) replik.....	108	
Anf. 112 CECILIA WIDEGREN (M) replik.....	109	
(forts. § 15).....	109	
Ajournering.....	109	
Återupptaget sammanträde	109	

§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	110
CU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.....	110
KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	111
FiU15 Avgifter för provningar enligt EU:s förordning om referensvärden	112
SkU1 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution	112
SkU3 Mervärdesskatt vid omsättning som avser fartyg samt deklarationstidpunkt i vissa fall	113
SkU4 Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen	113
SkU5 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Kina	113
§ 15 (forts. från § 13) Höjd beskattning av sparande på investeringsparkonto och i kapitalförsäkring (forts. SkU6).....	114
Anf. 113 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	114
Anf. 114 CECILIA WIDEGREN (M) replik	114
Anf. 115 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	115
Anf. 116 CECILIA WIDEGREN (M) replik	115
Anf. 117 RASMUS LING (MP)	116
Anf. 118 MOMODOU JALLOW (V).....	116
Anf. 119 MATHIAS SUNDIN (L)	117
Anf. 120 LARRY SÖDER (KD).....	118
Anf. 121 HANNAH BERGSTEDT (S) replik	119
Anf. 122 LARRY SÖDER (KD) replik	120
Anf. 123 HANNAH BERGSTEDT (S) replik	120
Anf. 124 LARRY SÖDER (KD) replik	120
(Beslut skulle fattas den 30 november.)	121
§ 16 Internationell samverkan.....	121
Utrikesutskottets betänkande 2017/18:UU1	121
Anf. 125 SOFIA ARKELSTEN (M).....	121
Anf. 126 BJÖRN SÖDER (SD)	123
Anf. 127 KERSTIN LUNDGREN (C).....	125
Anf. 128 BJÖRN SÖDER (SD) replik	126
Anf. 129 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	127
Anf. 130 YASMINE POSIO NILSSON (V).....	127
Anf. 131 BIRGITTA OHLSSON (L).....	129
Anf. 132 SOFIA DAMM (KD).....	129
Anf. 133 KENNETH G FORSLUND (S)	131
Anf. 134 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	133
Anf. 135 KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	134
Anf. 136 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	134
Anf. 137 KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	135
Anf. 138 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	135
(Beslut skulle fattas den 30 november.)	137
§ 17 Genomförande av ändringar i dricksvattendirektivet	137
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18: MJU7	137
(Beslut skulle fattas den 30 november.)	137
§ 18 Anmälan om interpellationer	137

§ 19 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	138	Prot. 2017/18:39
§ 20 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	138	29 november
§ 21 Kammaren åtskildes kl. 17.54.....	138	-----